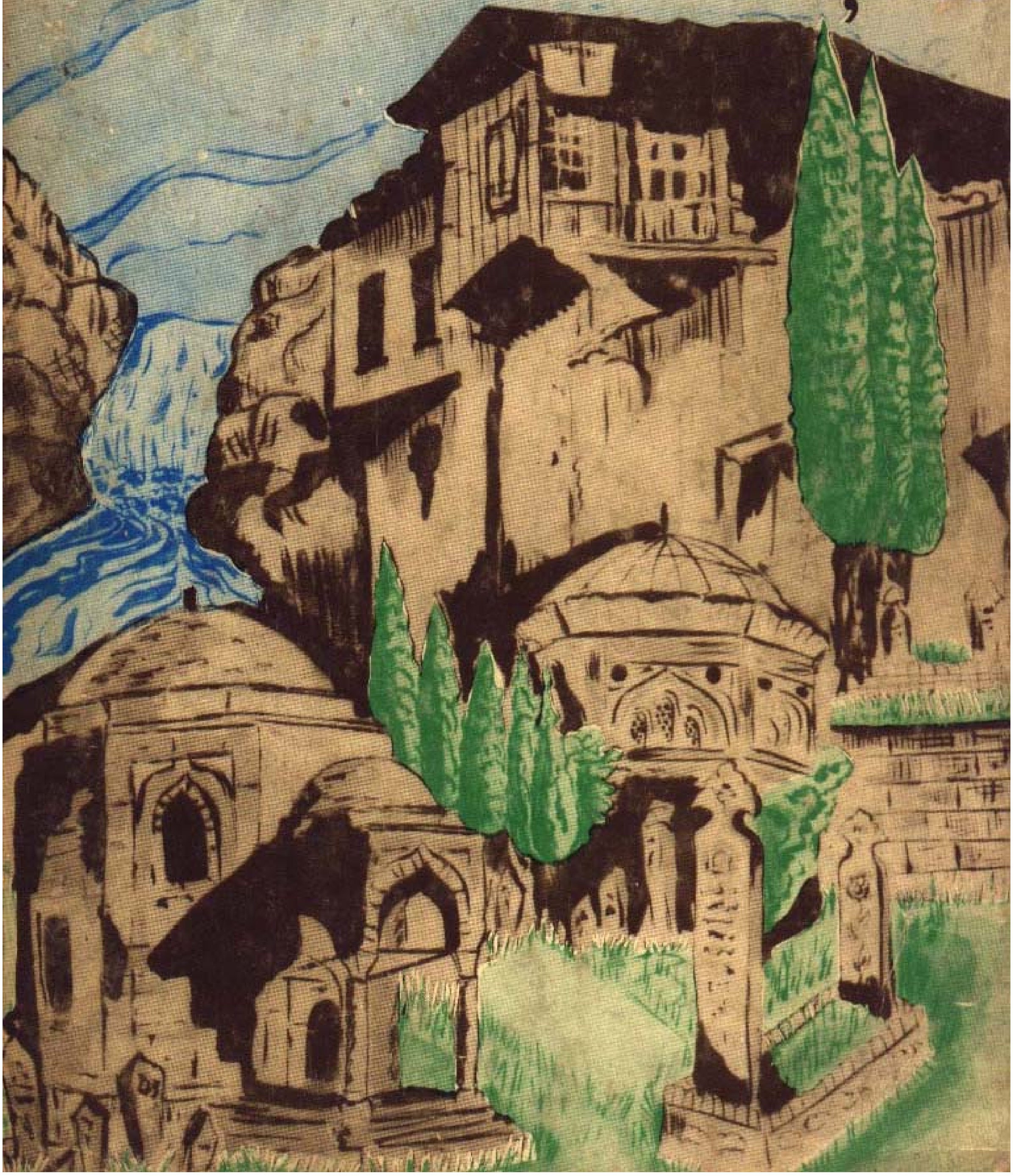
CİNLERİN ESRARI

İmâm-ı Şiblî



CİNLERİN ESRARI

İmam Şiblî

Ferşat Yayınları No. 2

Kapak : İnci Beşoğlu
Tashih : Y. V. Yavuz
Dizgi - Baskı : Eskin Matbaası
Baskı yılı : 1974

CİNLERİN ESRARI

Yazan:

(Bedreddin Muhammed b. Abdillah)

eş - Şiblî

(V. 769 - 1367/1368)

Tercüme:

Muhammed Ferşad

FERŞAT YAYINEVİ

Beyazsaray No. 26

Beyazıt - İstanbul

Tel. : 26 23 05

بسم الله الرحمن الرحيم

ÖNSÖZ

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

İçinde yaşadığımız dünyayı ve bütün kâinatı şüphesiz ki Allah yaratmıştır.

Denizleri, dağları, kayaları ve ovaları da yaratan O'dur!

Varlık aleminde her şeyin çift yaratıldığına dair, Kur'an-ı Kerimde sarahat vardır...

Şurası da bir gerçektir ki, yere karşılık göğü, tümsek ve dağlıklara karşılık düzlük yerleri, karaya karşılık denizi yaratmıştır.

Şimdi aklımızı şöyle bir soru zorlamaktadır :

Peki eşref-i mahlûkat olan bu insan varlığına karşılık (yâni onun mukabilinde) neyi yaratmıştır, acaba Allah?

İşte tercemesini bi iznillâh başardığımız bu kitabın konusu budur!

Bu kitabda insanoğluna karşılık yaratılan Cinler'den bahs edilmektedir.

Kur'an-ı Mübinde sık sık: «Ey Cin ve İns topluluğu!» diye muhatap tutulan bu cin topluluğu nedir? Neden yaratılmıştır? İnsan ve diğer yaratıklar gibi gözle görünmemelerinin nedeni nedir?

İnsanlar gibi yeme, içme, evlenme ve üreyip çoğalma onlarda da var mıdır?

Bu soruların cevabını, bu hususta sizlere geniş bilgi verecek ve sizi lâyıkı vechiyle aydınlatacak olan bu kitaba bırakıyorum; buyurun, zevkle okuyunuz!..

Terceme ve te'liflerime, değişik konuyu ihtiva eden bir kitabı daha katmaya beni muvaffak ıklan ulu Allah'a hamd-ü senâda bulunur; okurlarımın azamî derecede faydalanmalarını yine O'ndan niyaz ederim..

Sa'y ve gayret bizden, tevfik ve hidayet Allah'dan..

27/9/1972

M. Ferşat
Mütercim

بسم الله الرحمن الرحيم

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adı ile başlarım.

Hamd, insanların ve cinlerin yaradıcısı olan Allah'a mahsustur!

Allah'dan başka hiçbir ilâh olmadığına, bir olduğuna ve şeriki bulunmadığına öyle bir şehadet getiririm ki, o şehadeti kendine edinen mutlaka cenneti hak eder...

(İnsanlığı) Cennet'e dâvet eden Muhammedin (S. A.V.) onun kulu ve Resûlü olduğuna şehadet ederim!

Allah ona ve Hak yolunun çetin ve yaman yolcusu olan âl ve eshabına rahmet etsin! Yine ona ve farz ile sünneti yerine getiren ashabına salât ve Selâmı — ona öğrettiği bir şekilde — (yâni lâyıkı vechiyle) ihsan buyursun.

Bu kitap, CİN hakkında (varit olan) haberleri ve onlara taalûk eden hüküm ve eserleri bir araya cemedip zikretmektedir.

Bu kitabın telifi ve bu minval üzere tasnifine sebeb, Cinlerin tıpkı insanlar gibi evlenip, birbirleriyle cinsî ilişki kurup da bir aile hayatı yaşayıp yaşamadıklarına dair yapılan bir müzakere olmuştur.

Bunun, toplantı meclislerinde takrîr etmek suretiyle ifade edilmesi, meseleyi enine boyuna tahkîk edip anlatılması güç olduğundan, bu meselenin bir kaç mu-

kaddime halinde takrir edilmesi icab etti. Ben de bunu uygun gördüm :

1 — Filozoflar, Kaderiye ve zındıkların görüşlerinin tamamen aksini müdafaa ederek, cinlerin varlığını isbat etmek ve aksi kanaatte bulunanların sözlerini çürütmek..

2 — Onların ince veya kalın muşahhas cisimlere sahib olduklarını, ancak b usayede gelişip muhtelif şekiller alabildiklerini ve yine bu itibarla cinsî temas kurabildiklerini izah etmek.. Çünkü böyle bir münasebet, ancak birbirlerine temas edebilecek iki cisim arasında düşünülebilir...

Bu meseleden de, onların bir mekânda yer aldıkları, tıpkı insanlar gibi yeyip içtikleri, evlenip ürediklerі mevzuu ortaya çıkar. Zira, canlı bir cisme, büyüyüp yetişmesi, üreyip çoğalmasına sebep olacak bir yer gerekmektedir, ki nevinin varlığını muhafaza edebilsin.

3 — Onların mükellef olduklarını anlatmak... Haşviye buna muhalefet etmiştir. Çünkü insanların cinlerle evlenebilmesine cevaz verenler, onların ya mü'min veyahut ehl-i kitab'dan olmalarını şart koşacaklardır.

Adem oğlunun kadınlarında bu şart olursa, Cin kadınlarında minbâbilevlâ şart olması lâzımdır.. Çünkü onlarla evlenmeye cevaz verenler bunda bir fark gözetmiyorlar.

Bundan şu mesele doğar : Peygamber Sallallâhü aleyhi ve sellem, insanlara olduğu gibi, onlara da gönderilmiş midir? Edehhak'in dediği, ibni Hazm'in kesin olarak beyan ettiği gibi kendilerinden bir peygamberleri var mıydı? Yoksa aralarında, Allah tarafından gönderilmiş olmayan ve fakat Adem oğlunun peygamberlerinden, Allah kelâmını dinlemek, kavimlerine gidip irşat etmek amacıyla Allah'ın yeryüzüne yaydığı bâzı ele-

manmanları mı vardı? Bu görüş, selef ve halef âlimlerinden bir çoklarına aittir.

Evet Cinlerden bir güruh, Peygamber (S.A.V.) den Kur'an dinlemiş, kavimlerine gidip: «Biz, Musadan sonra indirilen bir kitab dinledik» demişlerdir. Bu, Peygamber onlarla buluşup dâvet etmeden önce olmuştur.

Bundan da onların yaptıkları iyi işlerden mükâfatlanacakları, kötü işlerinden dolayı da cezalanacakları, Mü'minlerin cennete, kâfirlerin de cehenneme girecekleri meselesi doğar.

Böylece her mukaddime bir çok meseleyi muhtevi olur, ona çeşitli kapılar açılır. Birbirleriyle ilgili meseleler dizilir. bu dizgide aslâ çözülüp dağılmayacak inciler yer alır. İçinde (akıllara durgunluk verecek) nükte, haberler bulunur. Onlar hakkında rivayet edilen hadîsler yer alır.

Cin hahkında konuşmak, kişiyi bir çok şeye muhtaç duruma sokar.

Bu sebeble, bu kitabı çıkarmak için Allah'a karşı istiharede bulundum, onlar hakkında varid olan bir çok fikirleri bu kitabda derc edip, hazerî ve seferî hâllerini ihtiva eden ahkâmın en önemlilerini topladım. Böylece onları gizleyen perdeleri araladım. İçlerinde sakladıkları her türlü hile ve düzenbazlıklarını da dile getirdim.

Her kesime bir fasıl yaptım. Her bir meseleye de bir kapı açtım...

140 bâb olarak tesbit ettim.. Her meselenin tafsilâtına girip bir bir anlatmak icab ederse bu bâbları daha da çoğaltabilirdik..

Kitaba **(Akâmül - Mercân Fî Ahkâmil - Cân)** ismini verdim.

Şeytanların iğvâlarından Allah'a sığınırım. Onların azgınlarına karşı Allah'dan yardım isterim.

Ancak onun vereceği güç sayesinde onlardan gelecek her türlü saldırılarını önlerim, O'nun vereceği izzetle onları boğabilirim. Ve yine onu zikretmekle hilelerinden kendimi korurum.

Evet O'nun vereceği güçle, güçlerini hükümsüz kılarım.. O bana yeter. Ne güzel vekildir O. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhil - âliyyil - âzim..

CİN VARLIĞININ İSBATI VE BU BÂBDAKİ FİKİR AYRILIKLARI

İmamul - Haremeyn (Eşşâmil) adlı eserinde der ki: «Şunu iyi bilin ki: Bir çok filozof şu Kaderiye mensuplarının ekserisi ve zenadıkanın tümü şeytanları ve Cin'i inkâr etmişlerdir. Şu halde Dinle alâkası olmayan ve şeriatı hiçe sayanların bunu inkâr edişlerinde şaşılacak bir şey yoktur!

Bizi hayrete düşüren şey; Kur'ân nasları, haberlerin tevatürü, gözleri kamaştıracak, inançlarımızı artıracak bir şekilde ortada olduğu hâlde Kaderiyenin bunu inkâra kalkışmasıdır...» Adı geçen İmam, bu fikrini beyan ettikten sonra, gerek Kitab ve gerek Sünnetten bir çok delil serd etmiştir.

Ebu Kasım El - Ensarî, (El - İrşad)'ın şerhinde der ki :

«Mutezilenin kısm-ı küllisi Cinleri inkâr etmişlerdir. Bunların inkârlarını, Cinlere önem vermeyişlerinden anlamış bulunuyoruz. Halbuki onları isbat etme bâbında aklî imkânsızlık yoktur. Kitab nasları ve Sünnet onların var olduklarını haykırmıştır. Ve bunu isbat etmiştir. Öyleyse Dine sımsıkı sarılan akıllı kişi, aklın cevazına, şeriatın sübûtüne kâil olduğu bir şeyi inkâr etmemesi lâzımdır.»

El - Kadı Ebu Bekl El - Bakillânî'nin fikri :

«Kaderiyenin çoğu, eskiden Cinlerin varlığını kabul ediyorlardı. Şimdi ise inkâra kalkışıyorlar. Onların bâzıları Cinleri kabul ediyorlar ve şöyle diyorlar: Cinler görünmez. Çünkü cisimleri gayet incedir ve şua onlara nüfuz etmektedir. Kimisi de diyor ki: Görünmezler. Çünkü onların renkleri yoktur.»

Yine İmamül - Haremeyn'e dönüyoruz: Diyor ki: «Sahabe ve Tabiin, kendi zamanlarında şeytan ve cinlerin varlıklarını kabul ettikten, onların şerrinden Allah'a sığındıkları sabit olduktan sonra, bizim ayrı ayrı âyet ve hadîsle bunları isbata kalkışmamız tekellüf olur.

Gerçekten Dinine bağlı olan kişi, Sehabe ve tabiinin ittifakına karşı gelmez...» Fikrini böylece beyan ettikten sonra bir çok hadîs serd edip şöyle demiştir:

Bizim bu delillerimizi kabul etmeyenler, dinde suçlanırlar...

Bu durumları, aklî esaslar ve mantıkî kaideler yönünden her ne kadar kendilerine bir leke getirmezse de, (yukarıda beyan ettiğimiz gibi dinen suçlu olmalarına bariz bir işarettir..)

Onların inkâr yoluna sapmaları, Cin ve Şeytanları gözle göremedikleri, elle tutamadıkları içindir.. «Şayet onlar, mevcut olsalardı, kendilerini bize gösterirlerdi..» diyorlar..

Garip yaratıkların içyüzünü bilmeyenlerin kârıdır bu! Onların bu olumsuz tutumu, insanların koruyucusu olan Allah meleklerini inkâra dahi sürükleyebilir...

Mezhebi ve düşünce tarzları bu olan kimselerin inançları artık belli olmuştur..

Gerek âyet ve gerekse hadîslerden, İmam el - Haremeyn'in burada serd ettiği delilleri yazmamam, ileride bahsi geleceğindendir.

Hemedanlı Kadı Abdül - Cebbar bin Ahmed der ki:

Cinlerin varlığını isbat eden deliller naklîdir; aklî değildir.

Çünkü gözle görülmeyen cisimlerin var olduklarını akıl isbat edemez.

Bir şeyin başka bir şey'e delâlet edebilmesi için, o şey ile,— fiilin faili ile olan münasebeti gibi — bir münasebet bulunması gerekir.

Bir işin meydana gelmesi, nasıl ki o işin failine ve o failin güçlü, bilgili, görücü ve duyucu olmasına delâlet ediyorsa, bunun da öyle olması lâzım gelmektedir..

Sonra Cin'in zoraki bilinmesi de icab etmez! Görmüyor musun; aklı başında olan filozoflar bile bu bâbta görüş ayrılığına düşmüşlerdir :

Bir kısmı, Cin'in varlığına kâil olurken; diğer bir kısmı da inkâr yolunu seçmiştir... Oysa onların hemen hepisi aklı başında kimselerdir.

Şu halde Cin'in varlığı zoraki bilinmesi lâzım gelen hususlardan olsaydı ihtilâfa düşmezlerdi... Hattâ varlığında en ufak bir şüpheye bile kapılmazlardı.

Hiç bir filozof ve aklı başında olan kimsenin, yerin altında, göğün de üstünde bulunduğunu inkâr ettiği görülmüş müdür? Hayır! Çünkü bunlar bilbedâha bilinen hususlardandır.. Onun için onlar bunda anlaşmazlığa düşmemişlerdir.

Hiç kimse onları bu hususta şüpheye düşürebilir mi, veyahut başka bir tâbirle hiçbir bilgin onları bu bâbta yanıltabilir mi? Demek ki Cin'in varlığı bizzarure sabit değildir! Aklı başında olanların onun varlığında görüş ayrılığına düşmeleri, Cin'in bizzarure var olduğunun bilinmesine imkân tanımamaktadır. Tabiî bu onun fikridir. Halbuki onların varlıklarına delâlet eden o kadar çok âyet ve hadîs vardır ki, bir bir anlatmak için yerimiz kâfi gelmemektedir. Peygamberimizin, on-

ların var olduklarına inanması bile bizim inanmamız için kâfi bir delil ve susturucu bir sebeb olur.

Onların mevcudiyetine dair, ondan nakl edilen deliller o kadar çoktur ki nakl etmekle bitmez.

Şeyh Ebulâbbas ibni Teymiye der ki :

«Müslümanlardan hiçbir taife, Cin'in varlığını inkâr etmemiştir. Kâfirlerin çoğunluğu bile bu kanaattadır. Ehl-i kitab olan Yahudi ve Nasraniler de tıpkı Müslümanlar gibi, Cin'in varlığını kabul etmektedirler :

Cehmiye ve Mutezile gibi Cin'in varlığını inkâr eden zümreler bulunduğu gibi, kâfirler arasında da böyle inkârcılar bulunabilir. İstisnalar kaideyi bozmaz. Çünkü çoğunluk böyle bir âlemin var olduğu kanaatındadır. Zira Cin'in varlığına dair, peygamberler tarafından verilen haberler tevatür halini almıştır. İster istemez onların varlıkları bilinmiştir.. Onların diri ve akıllı, irade sahibi, emir ve yasak dinleyen birer varlık oldukları, insanlara arız olan bâzı âraz ve sıfatlardan olmadıkları bilbedâhe bilinmiştir.

Mademki bütün peygamberler tarafından bu haber verilmiştir ve bu tevatüren sabit ve zahir olmuştur, öyleyse hiç kimse bunu inkâr edemez!

Avam ve havas bunu bilir ve iman eder.

Demek ki, bütün Müslümanlar buna inanmaktadır. Cin'in varlığını kabul etmektedir.

Ehl-i kitabdan olan kâfirlerin çoğunluğu da buna evet demektedir.

Arap müşrikleri, Sam ve Hind neslinden olanların hemen hepsi, Ham'ın evlâdı, Ken'an ve Yunanlıların çoğunluğu, diğerlerinden evlâd-ı Yafes ve bütün taifeler de Cin'in varlığını kabul etmektedirler. Hattâ bunlar, Cinlerin yardımı ile elde ettikleri tılsım ve diğer büyücülük gibi şeylere dahi inanmaktadırlar. Bunlar is-

ter İslâmca meşru olsun, ister şirk olsun, Müslüman olmayanlar bu gibi şeyleri kabul etmektedirler.

Müşrikler bir nevi Cinlere ibâdeti andıran tılsımlar ve afsunlar yaparlar, böylece Cinlere azamî derecede saygı gösterirler. İslâmca şirk sayılan ve arapça olmayan anlaşılmaz bir çok şeyler yaparlar ki İslâm alimleri bunu mensuplarına yasaklamıştır. Çünkü anlaşılmaz kelimelerle okunduğu ve yapıldığı için şirk zan edilebilir. Okuyan kişi onun şirk olduğunu bilmese dahi madem ki böyle bir zan ve ihtimal vardır, İslâm bunu mensuplarına yasak etmiştir.. Sahihde, Peygamber (S.A.V.)'in şirk olmadıkça (hasta)ya okumaya müsaade ettiği varit olmuştur, şöyle buyurmuşlardır: **«Kardeşine faydalı olmaya gücü yeten kimse, bunu yapsın..»**

Arap ve diğer eski milletlerde bu gibi şeyler vardı. O kadar çoktu ki anlatmakla bitirilemez. Müslüman alimlerden bâzılarınca bunun hakkında mütevatir haberler vardır. Diğer alimler de bilirler bunu. Lâkin Müslüman bilginleri hem Arab cahiliyetinden ve hem de diğer milletlerden haberdar olduğu için, bu husustaki bilgileri diğerlerinkinden fazladır..

Cin'in varlığını, filozof ve doktorlardan çok az kişiler (cahil olanlar) inkâr etmişlerdir. Cahil olmayan bilginlerine gelince; onlar, ya kabul etmişlerdir, yahut bu hususta onlardan bir söz hikâye edilmiştir..

Bukrat'tan nakl edilen haber şöyledir: O, bazı sular hakkında demiştir ki: «Bu su bâzı sar'a hastalıklarına iyi gelir.. Bundan tapınak ehlinin kasd ve tedavi ettiği hastalığı kasd etmiyorum, bundan doktorların tedavi ettiği sar'ayı kasd ediyorum.. Ve yine demiştir ki: Tapınak ehlinin tıbbı karşısında bizim tıbbımız, (doktorluğumuz) bizim tıbbımıza nazaran kocakarıların tıbbı mesabesindedir.

Şurası da bir gerçektir ki, bunu inkâr edenlerin, yok olduklarını isbat edecek bir delilleri yoktur, yaptığı şeylerden bunu isbat edecek elinde bir şey yoksa, demek bunu bilmiyordur. Tıpkı hastaya, fizikî yönden sıhhatli olup olmadığını anlamak için bakan ve muayene eden doktor gibi.. Bu doktor onun ruh haletini anlayamaz. Çünkü ruhçu değildir. Cinleri de anlayamaz. Çünkü bu bâbta da herhangi bir bilgiye sahip değildir.

Moral bakımından kendisine güvenen hastanın, ruhî yönden kendine tesiri tabiî ki doktorun vereceği ilâçlardan daha büyüktür.. İşte cinlerin de —bugünkü tıbbın anlamadığı— bir çok tesirleri vardır, insan oğlunun bedeninde...

Allahın Resûlü (S.A.V.) bir hadîsde şöyle buyururlar:

«Şeytan, insanoğlunun (bedeninde) **kanın dolaştığı yerde dolaşıp durur..»**

Bugünkü tıp buna kalbden diğer yerlere dağılan ve insanı yaşatan hayvanî ruh ismini vermektedir.

İbni Dureyd der ki: «Cin, İnsanın aksidir.. (tersidir)» Gecenin karanlığı insanı örtüp gizlediğinde: (Cennehülleylü ve Ecennehü ve Cenne aleyhi) derler.. Senden gizlenen ve sana görünmeyen her şey için: (Cenne anke) tâbirini kullanırlar.

Cahiliyet ehli, Meleklere de (gözle görünmedikleri için) Cin derlerdi.

Cin ve cinnet aynı mânâyadır. Ha harfiyle (El-Hin), Cin'den bir nevi olduğunu iddia etmişlerdir.

Erraciz der ki: «Hin ve Cinden olan teyzelerim oynuyorlar.»

Ebu Ömer Ezzahid'in fikri: «Hin, Cin köpekleri ve aşağı tabakalarıdır.»

El - Cevherî: «Elcan: Cin'in babasıdır. Cemi, cînan-

dır. Hait'in cem'i hitan olduğu gibi.. El - Can'ın beyaz bir yılan adı olduğu da söylenmiştir.

Es Süheylî, (En Netaiç) adlı eserinde Cin'in meleklere ve gözle görülmeyen diğer varlıklara da şamil olan bir isim olduğunu beyan ederek şöyle demiştir:

«Fazilet ve şerefine binaen bir çok yerlerde Cin İns'ten evvel zikredilmiştir. Çünkü Cin melekler ve gözle görülmeyen diğer varlıklara da ıtlak olunmaktadır. Allahü Teâlâ şöyle buyurmuştur: **«Onunla Cinler arasında bir neseb kıldılar.»**

El A'şi şöyle demiştir: «Meleklerin Cinlerinden yedisini emrine amade kılmıştır.. Bunlar huzurunda ücretsiz çalışırlar.» Cenab-ı Hakkın : **«Onlardan önce ne İns ve ne de Cin onlara** (hurilere) **dokunmamıştır.» «(Onun günâhından ne İns ve ne de Cin sorumlu tutulmaz.)» «Şüphesiz biz şunu biliriz ki, İns ve Cin Allah hakkında asla yalan söylemezler»** âyetlerindeki «Cin» lâfzı meleklere şamil olmamaktadır. Çünkü melekler ayıplardan beri oldukları gibi haklarında ne yalan ve ne de diğer günahlar düşünülemez. Ortada böyle bir karine mevcut olduğu için lâfız meleklere şamil olmamaktadır. Bu sebepledir ki, insanın Cin'e karşı olan üstünlüğü ve tebarından dolayı bu âyetlerde «İns» lâfzı ile başlanmıştır.

İbni Ukeyl'in fikri: «Gözlerle görülmediği için Cin'e, Cin denilmiştir. Karında bulunan Cenin kelimesi de bu nevidendir. Çünkü bu da gözle görülmemektedir. Harpte kullanılan koruyucu bir alete (Cünne) denilmesi savaşanı düşman saldırısına karşı gizleyip korumasından ileri gelmiştir. Meleklere bu ismin verilmesi onların şanını düşürmez. Çünkü müştak isimler, mütenakız olmaz. Görmüyor musun (El - Habie) ye bu isim (El - Habii) kökünden geldiği için verilmiştir. Zira onun içinde

bir şey saklanmaktadır. Sandık kelimesi düşünülecek olursa bu isim boşa çıkmaz.

Asî şeytanlar cinlerdendir. Ve İblis çocuklarıdır. «El - Merede» ise, şeytanların en azgınları ve İblis'in yardımcılarıdır. İblis'in emirlerini yerine getirip durmadan insanları iğvaya çalışırlar.

El - Cevherî der ki: Cin, insan ve hayvanlardan her baş kaldıran şeytandır.

Cerîr'in fikri: «Ben uzaklaşınca, beni sevenler, hasetlerinden dolayı bana Şeytan diye çağırdıkları ah o günler!»

Araplar yılana da Şeytan demişlerdir. Şair der ki:

Cenab-ı Hakkın:**«Tel'uha keennehu ruvusü'ş - şeyâtin»** kavlinde, İmam Ferrâ üç vecih bulunduğunu ileri sürüyor :

1) Çirkinlikte o ağacın başı, şeytanların başına benzemektedir. Çünkü o, çirkinlikle niteleniyor.

2) Araplar, bâzı yılanlara bu ismi verirler.

3) Şeytanın (Nun) u aslîdir.

Umeyye der ki: «Hangi çılgın baş kaldırmış ise onu yakalamıştır. Bukağılara bağlayıp onu hapse tıkamıştır.»

Bâzılarına göre bu harf zayıftır. Bunu (Fey'âl) vezninde kullanırsan münsarif olur. «Teşeytane» kökünden geldiğini kabul edersen, münsarif olmaz. Çünkü bu takdirde o, «Fa'lan» vezninde olur.

Ebul - Beka der ki: «Eşşeytan» (Şatana Yeştunu) kökünden «Fey'âl) veznindedir. Bu kelime, «Şatane» ve «Teşeytane» kökünden de gelmiş olabilir.

Kötülük yapmakta son derece azgın olan her varlığa bu isim verilmiştir.

Bâzılarına göre bu helâk olma mânâsında olan «Şate yeşitu» kökünden gelen «Fa'lân» veznindedir. Çünkü isyankâr isyanı yüzünden helâk olmuştur.. Baş-

kasını ziyadesiyle helâke sürüklediği için de bu isim ona verilmiş olabilir.

El - Kadı Ebu Ya'la bu hususta görüşünü şöyle açıklıyor: «Eşşeyatin» cinlerin asi ve kötü olanlarına denir.. Kötü varlık hakkında «mârid» kelimesi kullanılır.» Şeytan «Şeyatın» çoğulunun tekilidir. Cenab-ı Hak «Şeytanin Mârid» diyerek iki kelimeyi bir arada kullanmıştır.»

El - Cevherî: «Ondan uzaklaştı mânâsında «Şetana anhu», Onu uzaklaştırdı anlamında da «Eştenahu» kullanılır.» demiştir..

İbnis - Sekît der ki: «Birinin isteğine karşı gelindiğinde bu kelime kullanılır. Ve derin bir kuyuya da «Bi'run Şatun» denilir.»

İbni Dureyd: «Dilcilerden bir kısım insanlar şöyle iddia etmişlerdir : («İblîs» kelimesi, «İblâs» kökündendir. Allahın rahmetinden ümid kestiği için bu isim verilmiştir ona..) Adam me'yûs olduğu zaman hakkında «Ebleser - reculü iblâsen fehuve mublisun» derler.

Bu şunu göstermektedir : İblis'e bu isim, ancak Allahın rahmetinden tard edildikten sonra verilmiştir.

İbni Ebid - Dünyâ ve diğerleri İbni Abbas (R.A.) dan şöyle rivayet etmişlerdir : «İblisin asıl ismi, melâike ile beraber olduğu zaman, Azazil idi. O, dört kanadlı meleklerdendi. Sonra İblis olmuştur..»

Eb'ul-Musennâ: «Iblisin ismi Nâil idi. Allah ona gazab edince Şeytan ismini aldı. » demiştir.

İbni Abbas (R.A.) dan: «İblis Allah'a asi gelince, lânetlendi ve şeytan ismini aldı.»

Süfyân'dan: «İblis'in künyesi, Ebû Kedûs idi..»

Ebul - Baka şöyle demiştir: «İblis, Acemce bir isimdir. Ucme ve tarif'inden ötürü münsarif olamamaktadir. Ucmelik ve mârifelik illetinden ötürü münsarif olamamaktadır.»

Bâzılarına göre bu isim arapçadır. İblâs kökünden gelmedir. Mârifeliğinden dolayı münsarif olmamıştır. Çünkü isimlerde onun bir benzeri yoktur.

Bu fikir pek yerinde bir fikir değildir. Çünkü isimlerde onun benzeri vardır: «İhrit, İhfil ve İslit» isimleri gibi..

Ebu Ömer b. Abdil - Berre der ki: «Kelâm ve lisân ehline göre, Cin bir kaç mertebede kullanılır: Sadece Cin olarak zikr ettiklerinde «Cinnî» denilir. Onun insanlarla beraber yaşayanlardan biri olduğunu kasd ettiklerinde: «Âmir» diye adlandırırlar ki çoğulu «Ümmâr»dır.

Çocuklara arız olanlardan addettiklerinde ise «Ervah» derler. Yüzsüzlüğü artınca «Şeytan», daha da azınca «Mârid», kendisiyle başa çıkılmayacak şekilde azınca «İfrit» adını alır. İfrit'in cem'i afarit olarak gelir.

CİN'İN YARADILIŞ TARİHİ

Ebu Huzeyfe, (El - Mubtede')de der ki: Bize Osmân, ona da Bekir bin El - Ahnes'in anlattığına göre, Abdurrahman bin Sabit El - Kureyşi Abdullah bin Amr bin El - As'dan (R.A.) şöyle nakl etmiştir: «Allahü Teâlâ Cinleri, Âdem'den iki bin sene evvel yaratmıştır.»

Cuveybir, Ed - Dahhak'dan nakl ettiğine göre İbni Abbas (R.A.) şöyle buyurmuştur: «Cinler yeryüzünün, Melekler de gökyüzünün sakinleri idi. Her semânın bir Melâikesi vardı. Ehl-i Semânın her birerlerinin kendilerine has namaz, tesbih ve duaları vardır. Her ehl-i semâ, altındaki diğer ehl-i semâya nisbeten daha çok ibâdet ederler.. Dua, namaz ve tesbih hususunda onlardan daha fazladır. Böylece Melekler göklerin, Cin-

ler de yerlerin mi'marları olmuşlardır. Bâzılarına göre onlar yeri tam iki bin sene imar etmişlerdir. Diğer bir kısım âlimlere göre ise kırk yıl imar etmişlerdir..

İshak diyor ki : Ebu Ravk İkrime'den, o da İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet etmiştir: «Cenab-ı Hak Cinlerin babası Sumiy'yi yaratınca ona, İste bakalım, dedi. O da :

— Ben şunu isterim: Biz görelim, lâkin görünmeyelim. (Ölünce) toprak altında kayıp olalım, yaşlı olanımız gençleşsin, diye dilekte bulundu.

Bu istek kendisine verildi. Hakikaten onlar görürler, görünmezler, öldüklerinde toprak içinde kayıp olurlar, yaşlıları erzel-i ömürdeki bir sabi haline gelinceye kadar ölmez.. Sonra Ademi yarattı ve ona dile benden buyurdu. O da Cebeli (dağı veyahut Cenneti) diledi. Dağ (Cennet) kendisine verildi.»

İshak diyor ki, bana Cüveybir ile Osman anlattılar: «Allah Cinleri yarattı ve onlara yeri imar etme işini verdi. Allah'a uzun zaman ibadet ettiler. Sonra Allah'a asi gelerek kanlar akıttılar (cinayet işlediler). Aralarında Yusuf adında bir melek bulunuyordu, onu öldürdüler. Bunun üzerine Allah onlara dünya semasında bulunan meleklerden bir ordu gönderdi. Bu ordunun adı «Cin» idi. Aralarında iblis de vardı. O, dört bin kişiye kumanda veriyordu. Yeryüzüne indiler, yeryüzünü onlardan kurtardılar ve onları denizlerdeki adalara sürdüler. İblis, beraberindeki askerle birlikte, yeryüzünden hoşlandıkları için oradan ayrılmadılar.»

Muhammed b. İshak Habib bin Ebi Sabit'den nakl ediyor: «İblis ve askerleri yeryüzünde, Adem (Aleyhisselâm) yaratılmazdan önce tam kırk yıl ikamet etmişlerdir.»

İdris El-Evdî Mucahid'den nakl ediyor: «İblis gök ve yerdekilerin başı idi. Yüksekte Allah indinde, Yeryü-

züne bir Halifenin gönderileceği yazılı idi. İblis bunu gördü ve okudu. Cenab-ı Hak Meleklere Adem aleyhisselâmdan bahs edince, İblis Meleklere Allah tarafından ona secde ile emr edileceklerini bildirdi. Ve içinden «Ben ona secde etmiyeceğim» dedi ve bunu gizledi. Meleklere Allah yeryüzünde kan döken ve yeryüzünü ifsad eden birini halife göndereceğini ve ona secde emredeceğini anlattı. Allah «Yeryüzünde ben bir Halife kılıcıyım» deyince, Melekler önceden iblisden aldıkları talimatı ileri sürerek: «Yeryüzünü ifsad edecek, kan akıtacak birini mi Halife yapacaksın?» dediler.»

Mükatil ve Cuveybir Ed-Dahhak tarikı ile İbni Abbas (R.A.)'dan nakl ediyorlar: «Allah Ademi yaratmak istediği zaman, Meleklere: «Ben, yeryüzünde bir Halife kılıcıyım» dedi. Bunun üzerine melekler dediler ki: «Yeryüzünü ifsad edecek birini mi yaratacaksın?» Bunu dediler: Çünkü onlar orada kalmayı ve ibâdet etmeği sevmişlerdi.»

İbni Abbas (R.A.) diyor ki: Melekler gaybı bilmiş değildirler. Onlar sadece Adem oğullarını Cinler gibi kabul ettiler. Önceden Cinlerin yeryüzünü ifsad edip kanlar döktüklerini biliyorlardı. Bundan Adem oğulları da aynı şeyi yapacaklarını anladılar. Çünkü Cinler, Yusuf ismindeki peygamberlerini öldürmüşlerdi.

Cüveybir El-Dahhak'dan, İbni Abbas'ın (R.A.) şöyle dediğini nakl ediyor:

«Allah onlara Peygamber göndermiş, kendisine itaatı terk edip birbirlerini öldürünce Melekler: Yeryüzünü ifsad edecek, birbirlerinin kanına girecek insanları mı göndereceksin? dediler. Allaha onlara: siz bilemezsiniz, ben bilirim diye cevab verince Melekler korkmağa başladılar. Arşa sığınıp orada Allah'a istiğfarda bulundular, devamlı tavaf edip Allah'a yalvardılar. Allah onlara: Ben, sizin bilmediğinizi bilirim. Yeryüzünün

halifesi de Adem'dir, bunu da iyi bilirim. Yeryüzüne yerleşecek olan ve orasını imar edecek olan Adem ve onun oğullarıdır. Siz ise gökyüzünün imarcılarısınız, buyurdu.

İbni Cureyc'in bize verdiği haber: Allah, yeryüzünde bir halife kılıcıyım, deyince Melekler aralarında konuştular. Bunun üzerine Allah onlara «Sizin bilmediğinizi ben bilirim, gizli tuttuklarınızı da bilirim!» buyurdu.

Onların gizledikleri şeye gelince: Cenab-ı Hak onlara, «Yeryüzünde bir Halife kılıcıyım» dediğinde onlar kendi kendilerine, «Varsın yaratsın, yaratacağı şey hoş bizden şerefli ve üstün olmayacak ya!» dediler. Nihayet Allah Ademi yaratıp, meleklere, ona secde etmelerini emr edince bu defa aralarında «Her ne kadar o, bizden Allah katında daha şerefli ise de, biz ondan daha çok biliriz, bilgi bakımından o, bizden geridir» dediler. Sonra Ademe, Allah bir çok isimleri öğretip, Adem onlara, bu isimlerden haber verince, bu defa Adem onlardan daha bilgili olduğunu da anladılar..»

Zemahşerî (Rebi'ül - Ebrar) adlı kitabında der ki:

Ebu Hüreyre merfu olarak şöyle bir hadîs rivayet etmiştir: «Allah, mahlûkatı dört sınıf olarak yaratmıştır: Melekler, Şeytanlar, Cinler ve İnsanlar.. Sonra bunları on kısma ayırmıştır: Bunlardan, onda dokuzunu Melekler, diğer birini de, Şeytanlar, Cinler ve İnsanlar kılmıştır.

Sonra bu üçü de ona bölmüş, dokuzunu Şeytanlar, birini Cin ve İnsanlar kılmıştır. Sonra Cinleri ve İnsanları da ona ayırmıştır. Ondan dokuzunu Cinler, birini de insanlar kılmıştır, ondan...» Bundan şu netice elde edilir: Bütün mahlûkata oranla, insan binde bir, Cin binde dokuz, şeytanlar binde doksan, Melekler binde dokuzyüzdür. Allah en iyi bilendir.

CİN'İN ATEŞTEN, İNSANOĞLUNUN TOPRAKTAN YARATILMIŞ OLMASI

Cenab-ı Allah buyuruyor ki: **«Cinleri de daha önce çok zehirli ateşten yaratttık.»** (1).

«Cinleri de yalın bir ateşden yarattı.» (2)

«Beni ateşten, onu topraktan yarattın..» (3)

Kadı Abdulcebbar der ki: Bu delil naklîdir, aklî değildir - yâni biz bunları nakil yolu ile bilebiliriz. - Çünkü cevherlerin hepsi birbirine mütemasildir. Onlardan her birerleri, diğerinin sıfatında olduğunda, onun yerine kaim olmaktadır. Birbirlerine benzeyen iki şeyin haddi budur. Onlar ancak kendilerine arız olan sıfatlar ve şekiller yönünden birbirinden ayrılırlar. İş böyle olunca anlarız ki, Allah dilediğini yapmağa kadirdir. Birleştirmeğe, çeşitli renkleri icad etmeğe, arazları gerektiren şeyleri bir araya getirmeğe elbetteki gücü yeter.

Meselâ: Hayat ile ilim gibi. Bunların varlıklarında kendilerine has bir terkibe muhtaçtırlar. İrade ve onun gibi olan diğerleri de böyledir.

Durum bu keyfiyeti arz edince, aklen, Allahın Cinn'i diğer mahlûkattan başka bir cevherden yarattığını anlamağa imkânımız yoktur. Bunu iztirar tarikı ile de bilemeyiz. Çünkü bu, iztırar tarikı ile bilinmiş olsaydı, onların var olduklarına dair ihtilâf vaki olmazdı. Çünkü yaratıldığı aslı bilmek, onların mahlûk olduğunu bilmenin bir fer'idir. Fer'in ıztırar yolu ile bilinmesi caiz değildir. Asıl iktisab tarikı ile bilinir. Zira iktisab ta-

---

(1) El - Hıcr: 27.
(2) Er - Rahman: 15.
(3) Sad: 76.

rıkı ile bilinen şeyin, bilinmemesi de caizdir. Ama iztırar yolu ile bilinen bir şeyin bilinmemesi asla caiz değildir. Bunun bâtıl olması, şunu gösterir: Cinn'in aslı ne olduğunu iztirar tarikı ile elde etmek caiz değildir. Çünkü onun mevcudiyetinde ihtilâf vaki olmuştur: Demek ki, bu, akıl yönünden ne iztirar ve nede iktisab yolu ile bilinmemektedir..

Sual : Şeytanın yalan söylemesi veyahut öyle olduğunu zan etmesi muhtemel olduğu halde, onun «Beni ateşten yarattın» sözünü, gerçekten ateşten yaratıldığına, nasıl delil yaparsınız?

Cevab : Biz bunu Allah kelâmından anlıyoruz. Çünkü bu sözü onun hakkında anlatan Allah'tır. Şayet yalan söyleseydi mutlaka onun yalan söylediğini Allah bize açıklardı. Yalancıyı, tekzip etmemek korku ve cehaletten ileri gelir ki, bu gibi sıfatlar Allah hakkında asla caiz olmaz.

Süleyman Aleyhisselâma bir Cinnî'nin «Sen yerinden kımıldamadan bile ben arşı getirebilirim» dediği bu sözü de, dâvamıza bir delil olarak gösterebiliriz. Eğer o, söylediğini yapmağa kadir olmasaydı, mutlaka Süleyman Aleyhisselâm ona itirazda bulunur ve getiremezsin, derdi.. Şu halde yukarıdaki itiraz yersizdir...

Sonra hiç bir Müslüman Cinlerin var olduğunu inkâr etmemiştir. Peygamberlerinin bu inançta olduğunu bilmiş ve kendileri de cân-u yürekten buna böyle inanmışlardır. — Bir takım zındıkların bunu inkâr etmesi asla adem-i mevcuriyetlerine delil olamaz —

Sual : Ateşde kuruluk vardır. Böyle olan bir şey hayata elverişli değildir. Çünkü hayat, var oluşunda mutlaka rutubete muhtaçtır. Şeyhiniz Ebu Haşim'e göre hem belirli bir bünyeye ve hem de onu ayakta tutacak bir ruha sahip olması gerekmektedir. Hayat ancak böyle olur. Şeyhiniz Ebu Ali, ruhsuz hayata cevaz vere-

rek «Nâr ehli nefes almaz» diyorsa da gerçek, dediğimiz gibidir.

Hayatın varlığında mutlaka rutubet bulunması gerekmektedir. Bünye de böyledir. Cenab-ı Hakk'ın **«Onu biz önceden zehirli ateşten yarattık»** kavli sizi desteklemiyor. Çünkü bu âyet zahirî mânâsı üzere değildir.

Cevab: Mesele her ne kadar anlattığın gibi ise de ancak Allah, o ateşte hayatın mevcudiyetine elverişli olacak kadar az bir miktarda rutubet yaratmasına kadirdir. Çünkü su ile ateşin mücavereti imkânsız değildir.

Kaynatılmış bir suyu buna delil gösterebiliriz: O, ancak su arasına sızan ateş parçaları ile kaynamıştır. Bu sebeble su havaya kalktığında ateş parçaları incelir, sudan ayrılır. Ve su eski soğuk haline döner.

Buharı görmüyor musun? Havaya yükseldiğinde ancak ateş kuvvetiyle yükseliyor. Çünkü ateş parçaları hafiftir. Hafif olan şeyin yükselmesi mümkün ve daha kolaydır. Su ise ağırdır. Aşağıyadır onun mukavemeti.. Buharda her ne kadar rutubet mevcut ise de, ateş parçaları onda daha çoktur. Ateş parçalarının çokluğundandır ki yukarıya kolayca yükselebilmektedir. Demek ki su ile ateş bir arada bulunabiliyor.. Durum böyle olunca, Allahü Teâlâ, ateş arasında onu hayata kavuşturacak miktarda rutubet ihdas edebilir. Buna mâni yoktur.

Ruh ve bünye meselesi de buna mâni değildir. Çünkü ateş bünyeye muhtemil olduğu gibi ruh ve rüzgâra da mücavir olabilir..

Bir sual daha: Diyorsunuz ki, istisna ancak kendi cinsinden caiz olur. Başka bir cinsten caiz olmaz ve bir elbise hariç, yanımda on dirhem vardır, denilemez. Pekâlâ iblis'in Meleklerden istisnasını nasıl tecviz edi-

yorsunuz öyleyse? Oysa Allah bize arap lisânı ile hitab etmiştir. Onun melekler cinsinden olmadığına ve Cin'in aslı ateş olmadığına delil değil midir bu?

Cevab : Onları tek bir hüküm bir araya cemettiği için, bu caiz olmuştur.

Çünkü Allah hepsine birden secdeyi emretmiştir. Dil yönünden de bu caiz olunca, itiraz daha baştan çürümüş olur. Bu bölümde bizim anlattıklarımızın doğruluğu meydana çıkmış olur..

Ebul - Vefa İbni Akil (El - Funûn)'da şöyle yazar: «Cin hakkında biri şöyle bir sual sordu: Allah Cinlerin ateşten yaratıldığını haber verdi. «Onu biz, zehirli ateşten halk ettik» buyurdu. Sonra yine bize, Şihab'ın onu yaktığını bildirdi. Pekâlâ ateş ateşi nasıl yakar?

Bunun cevabı şudur: Cenab-ı Hak Şeytan ve Cinleri, ateşe izafe etmiştir. İnsanları çamura izafe ettiği gibi... İnsanın aslı topraktır demek, hakikaten insan topraktır demek değildir. Çünkü insan toprak değil, ancak onun aslı topraktır. Cin de böyle onun aslı ateştir. Yâni o aslında ateş idi.

Bunu Peygamberimizin şu hadîsi ile isbat edebiliriz : **«Namaz kılarken şeytan geldi, onun boğazını sıktım, tükürüğünün soğukluğunu ellerimde hissettim. Kardeşim Süleyman'ın duası olmasaydı onu öldürürdüm.»**

Yakıcı ateş olan bir cismin tükürüğü nasıl soğuk olabilir? Kaldı ki, böyle bir varlık için tükürük düşünülemez bile.

Peygamberimizin bu mübarek sözü bizi doğrulamaktadır. Yine Peygamber (S.A.V.) onları acem fellâhlarına benzetmişti. Eğer onlar ateş haricinde şekiller ve tavırlar üzre olmasalardı onlar için şekil ve suret düşünülemezdi.

«Kardeşim Süleyman'ın duası olmasaydı onu öldürürdüm!» lâfzı bilinmemektedir. Sahih ve Sünen'de ma'rûf olan lâfız şöyledir : **«Kardeşim Süleyman'ın duası olmasaydı insanlar onu görebilecek şekilde bağlanmış ve yerinden kımıldıyamaz bir halde bulurdu.»**

Sahihaynde bu şöyle zikredilmektedir: **«Onu bir duvara bağlamayı istedim ki onu görüp bakabilesiniz.»**

Cinlerin kendi ana unsurları olan ateş olarak kalmadıklarının bir delili de şudur: **«Allah düşmanı olan iblis bir ateş kıvılcımı ile gelip onu yüzüne koymak istedi.»**

Hz. Peygamber yine şöyle buyurmuştur: **Miraç gecesi Cinlerden bir ifrit bana musallat oldu. Elinde bir ateş süresi ile beni takip ediyordu. Arkama baktıkça onu görüyordum.»**

Bu hadîslerden anlaşılıyor ki eğer onlar kendi unsurları olan ateş üzerine kalmış olsalardı, yakıcı birer ateş olsalardı şeytan veya ifrit'in elinde bir ateş süresiyle gelme ihtiyacı olmazdı. Şeytanların veya ifrit'in eli veya herhangi bir âzası Adem oğluna dokunduğunda tıpkı gerçek bir ateş gibi yakardı. Bütün bunlar gösteriyor ki, bunların asıl unsuru olan ateş bazı şeylerle karışmış da başka bir hal almış. Nitekim; Peygamberimizin (S.A.V.) **«Tükürüğünün soğukluğunu ellerimde his eder oldum»** sözü bunun bariz bir delilidir.

Şu da bir gerçektir ki Allahü Teâlâ besinleri cisimlerin gelişmesi için bir vasıta kılmıştır. Bu gelişme tabii ki hararet ve burudete göre olur. Şüphesiz onlar da bizim gibi bizim yediklerimizden yerler, içtiklerimizden içerler. Böylece yedikleri sıcak, soğuk gıdalara göre gelişir cisimleri.. Bu keyfiyet onları aslî unsurları olan ateşten alıp dört ana unsura sokar.

Kadı Ebu Bekr der ki : «Bununla beraber biz Cinlerin ateşten yaratılmış olduklarını inkâr etmiyoruz! Ateş onların aslî cevheridir. Ne var ki, Allah onların cisimlerini bazı arazlar ve sıfatlarda yaratmak suretiyle kalınlaştırıp asılları olan ateşten sıyırıp onlara çeşitli şekiller verir. En doğruyu bilen şüphesiz ki Allah'dır. Dönüş de O'nadır.»

CİNLERİN CİSİMLERİ

Kadı Ebu Ya'lâ der ki : «Cin, teşekkül etmiş cisimlerden ve şekillenmiş şahıslardan ibarettir.. Büyümüş ve gelişmiş olması mümkündür. Mutezile bu fikre muhalefet ederek şöyle der: «Onlar gayet ince cisimlerdir. İnce oldukları için onları görmemiz mümkün olmuyor.» Biz diyoruz ki, cisimler ince de olur kalın da olur. Cin cisimlerinin ince veya kalın olması ancak ya müşahade ile veyahut Allah ve Resûlünden varid olan haber vasıtasiyle bilinir.. Bu ikisi ise yoktur.. Öyleyse onların «Cinlerin cisimleri incedir» sözleri doğru olamaz. Yine onların «Cinler ince cisimlerdir bu yüzden onları göremiyoruz» sözleri de doğru değildir. Çünkü incelik görmeye mâni değildir. Bâzı kalın cisimler olur da biz görmeyebiliriz. Çünkü onları görmek için lâzım gelen gücü Allah yaratmamış olabilir.

Ebul - Kasım El - Ensarî (El - İrşad)ın şerhinde Kadı Ebu Bekir'den naklen şöyle yazmaktadır : «Biz diyoruz ki, onları gören görür. Çünkü Allah ona görme hissini vermiştir. Böyle bir idraka sahib olamıyan da tabii ki göremez. Onlar terkib edilmiş cisimlerden ibaret oldukları için görülebilirler. Mutezileden bir çoğu cinlerin ince ve basık cisimlerden teşekkül ettiklerini iddia eder.

Bu bizce caiz ve mümkündür. Ne var ki, onların şekli hakkında naklî bir delil bilmiyoruz.

Sual : Cinler nasıl olur da ateşten yaradılmış olabilirler? Ateş parçaları ve alevleri tabiatı itibariyle birbirinden ayrılıp bir bünye halinde sabit olmaz?

Cevap : Sabit olmuştur ki, hayat cismin hepsine taallûk etmez. Cismin diri olan yeri hayatın cari olduğu yerdir. Kaldı ki hayatın bir bünyeye muhtaç olduğuna kail olsak bile bu Allah hakkında mümteli değildir. Çünkü O, bunu da yaratmaya kadirdir.

Sual : Cinlerin ve meleklerin ince cisimler olması nasıl mümkün olur? Çünkü onların kuvvetleri arşı yüklenip taşıyacak kadar, şehirleri altüst edecek kadar büyüktür. Cebrâil Aleyhisselâmın kanatlarıyla bâzı yerleri nasıl altüst ettiği hepimizce malûmdur?

Cevap : Bu da Allah'a göre mümkündür. Çünkü melekler ve cinler böyle olmakla beraber Allah onlara fazla kuvvet ihsan edebilir.

Kadı Abdül - Cebbar El - Hemedanî diyor ki: «Görme hissimiz zayıf olduğu için göremiyoruz. Eğer onlar büyük cisimler olup bizim de görme sıfatımız güçlü olsaydı elbetteki onları görebilirdik..»

Onların ince ve küçük cisimlerden teşekkül ettiklerine delil olarak şu âyet-i kerimeyi de gösterebiliriz: **«Çünkü o da, kabilesinden olanlar da sizi, sizin kendilerinizi görmeyeceğiniz yerlerden muhakkak görürler.»** (1)

Çünkü onlar görülebilecek cesamette olsalardı mutlaka onları görürdük. Zira durmadan bizi iğva ediyorlar. Birbirlerimizi gördüğümüz gibi onları da görürdük. Onları görmeyişimiz şüphesiz ki kanaatimizi doğrular.

---

(1) El - Araf: 27

Üstadlarımız şöyle derler: «İncelik, görülen şeyleri görmeğe bir mâni teşkil eder. Şüphesiz bu da görme sıfatının zayıf olmasına bağlıdır. Eğer Allah göz nurumuzu kuvvetli kılsaydı veyahut onları görülebilecek cesamette yaratsaydı mutlaka görürdük..

Görmüyor musun bütün peygamberler melekleri ve cinleri görebiliyorlar, diğer insanlar göremiyorlar. Kaldı ki onlar büyük cisim olsalardı onlardan büyük bir cin araya girmek suretiyle diğerlerini görmemize mâni olurdu. Tıpkı bir duvar ve kalın cisimler gibi.. Bu cisimler bizimle görmek istediğimiz varlık arasına girdiklerinde görmemizi engellerler. Bu da gösteriyor ki, onları görememememiz, gayet ufak ve ince bir cisme sahip oluşlarındandır.

Üstadlarımızdan olmayan diğer alimler şöyle dediler : «Cinleri görmemize mâni olan şudur. Allah onlarda renk yaratmamıştır. Eğer onlar bizler gibi renkli yaratılmış olsalardı şüphesiz onları görebilirdik. Şu hâlde görmemize mâni, onların ince ve ufaklığı değil renkli olarak yaratılmamış olmalarıdır..»

Kadı Abdül - Cebbar bir kaç yönden bu görüşün doğru olmadığını ileri sürer :

1 — Şüphe yok ki Allah, onları görüyor onlar da birbirlerini görebiliyorlar, eğer dedikleri gibi olsaydı onların görünmesi mümkün olmazdı. Çünkü görünmelerine mâni olan şeyin belirli bir renge sahip olmayışları olduğunu ileri sürmüşlerdi.. Allahü Teâlâ onlara renk verip belirli şekilde yarattığı için onları görmüş ve onlar da birbirlerini görebilmiştir. Şu hâlde biz de onları görebiliriz.

Yukardaki iddianın aksi zahir olunca ileri sürdükleri delil kökten yıklımış oldu.

2 — Cisimlerin renkten veya zıddından hali olması üstadımız Ebu Ali'ye göre caiz değildir. Şu hâlde onlar-

da da renklerden herhangi bir rengin bulunması gerekmektedir ki, bu sayede onları idrak etmek mümkün olsun. Eğer Cenab-ı Hak Cinlerde bir renk yaratsaydı sonra başka bir renkle o ilk yarattığı rengi bertaraf etseydi «onları görürüz» sözümüz lâzım gelirdi. Her rengin hükmü, o rengi gören hasse ile idrak etmektir. Cinler de sırf bu sebeple görülebilir deyip de Cin cisimlerinin üstadımız Ebu Ali'nin fikrine uygun olarak renklerden hali olmadığını kabul edersek onları görmemiz icap eder. Oysa durum bizzarure bunun aksinedir. Bu da itirazın düşmesine bir delil teşkil etmez mi?

Ebu Haşim'in «Kalın olsun ince olsun renklerden maada cisimlerin arazlardan hali olması mümkündür.» sözüne gelince deriz ki: Cisimler kalın oldukları zaman behemehal görülürler. Görüldükleri zaman mutlaka renklere sahip oldukları da meydana çıkar. Öyleyse böyle bir istidlâlde nasıl bulunabilir. Görmüyor musun ki gören kimse cismin hududunu, uzunluğunu, genişliğini görmektedir. Bunlar ise cismin sıfatlarıdır. Renk sıfatları değildir. Bir cismin görülebilmesi cisimde rengin bulunmasının şartından değildir. Bu delillerde de yukarıdaki istidlâl şeklinin çürüklüğü meydana çıkmış oldu. Demek oluyor ki onların görülmemesi sırf cisimlerinin inceliği ve küçüklüğündendir başka bir sebepten değil...

Birbirlerini görmelerine gelince bu da hislerinin gayet ince oluşlarına bağlıdır. Bunun idrakteki tesiri büyüktür. Görmüyor musun insan gözüyle sıcaklık ve soğukluğu, ayaklarının altı ile hissetmesinden daha çok hisseder. Zira gözün idrak hissi ile ayakaltının idrak hissi bir değildir. Çünkü gözbebeği lâtıftır. Ayak altı ise kabadır.

Sual : Lâtif olan bir cismi görmekte göz nurunun kuvvetli olmasına ihtiyaç görülmüyor mu?

Cevap: Evet. Ama bu ince cisimlerde bahis konusu olabilir. Kalın cisimlerde değil. Rüzgâr ince ve lâtıf olduğu müddetçe biz onu göremeyiz. Fakat tozları havaya kaldırıp kalınlaşınca görürüz. Bu gayet açık bir meseledir. İşte bu sebeple biz diyoruz ki eğer Allah Cinlerin cisimlerini kalın yaratıp görme gücümüzü şimdiki halinden daha tabiî kılsaydı elbetteki onları görebilirdik. Doğruyu en iyi bilen Allah'tır..

CİNLERİN SINIFLARI

Ebul - Kasım Es - Süheylî şöyle demiştir: Hadîsde anlatıldığına göre Cinler üç sınıfa ayrılır :

1 — Yılan kılığında olan cinler,

2 — Siyah köpek şeklinde olan cinler,

3 — Uçan rüzgâr şeklinde olan cinler.. Galiba yemeyen ve içmeyen olan Cin sınıfı bu üçüncü sınıftır. Şayet yemedikleri ve içmedikleri doğru ise..

İbni Ebid - Dünya, (Mekayiduş - Şeytan) adlı eserinde der ki :

«Ebu Seleme bin Abdurrahman, Ebud - Derdâ'dan (R.A.) nakl ettiğine göre, Allahın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır : **«Allahü Teâlâ Cinleri üç sınıf olarak yaratmıştır: Birinci sınıf, yılan ve akrep şeklindedir, ikinci sınıf havadaki rüzgâr gibidir, üçüncü sınıf ise hesap ve ikaba maruz olaca kolan sınıftır..»**

Evet Cinler üç sınıf olarak yaratılmışlardır: Allah buyurmuştur ki, onların kalpleri var, onunla anlamazlar; gözleri var onunla görmezler; kulakları var onunla duymazlar.. Bir sınıf da var ki, cesedleri insan cesedi gibi, ruhları ise Şeytan ruhları gibidir. Bir sınıf da var ki, gölge bulunmadığı o günde onlar Allahın gölgesinde olacaklar.. Bu haberi (El - Havatif) kitabında, yalnız

Cinlere dair olarak almıştır da şöyle demiştir: Ebu Bekr Muhammed bin Ca'fer bin Sehl El - Amirî El - Haraitî der ki: Bize hadîs uleması Ebû Sa'lebe tarıkı ile, Allah Resûlünün (S.A.V.) şöyle buyurduğunu nakl etmişlerdir :

«Cinler üç sınıftır :

1 — Kanadlı olup havada uçan Cinler,

2 — Yılan ve köpekler şeklinde olan Cinler,

3 — Bir yerden diğer yere göçen Cinler..»

Zemahşerî demiştir ki: Cin bâbında vasfa girmeyecek bir şekil duydum: Yarısı insan kılığında olan bir nevi Cin.. Çoğu defa misafire yalnız kaldığı zaman arız olup, bazen onu helâke sürükler.

CİNLERİN BÜYÜYÜP MUHTELİF ŞEKİLLER ALMALARI

Şurası bir gerçektir ki, Cinler, insan, hayvan, yılan, akrep, deve ve sığır kılığına bürünüp muhtelif şekiller alırlar.. Hattâ katır ve merkep şekline girdikleri, kuş kılığına bürünüp havada uçtukları da görülmüştür..

Adem oğlu kılığına da bürünür.. Nitekim, Şeytan, Kureyşe, Suraka bin Malik b. Ca'şem kılığında gelmiştir. —Bedir savaşına hazırlanırlarken olmuştur, bu..—

Allah şöyle buyurmuştur :

«— O zaman Şeytan onların yaptıklarını methedip şöyle demişti: "Bugün size, insanlardan galebe edecek hiç bir kimse yoktur. Ben de sizin muhakkak ki yardımcınızım." Vakta ki iki ordu (karşı karşıya) **göründü, "Ben sizden katiyen uzağım, gerçek ben sizin göremeyeceğinizi görüyorum. Ben Allah'tan korkarım elbet! Al-**

lah ukubetinde çok şiddetlidir." diyerek iki topuğu üstüne (tabana kuvvet) **kaçtı..»** (1)

Nitekim O, Darun - Nedve'de Resûlüllah hakkında (Onu öldürelim mi, habs edelim mi? Yoksa yurttan çıkaralım mı?) diyerek toplandıklarında, Necidli bir ihtiyar kılığına girmiştir. Allah şöyle buyurmuştur : **«Hani bir zaman o küfür edenler seni tutup bağlamaları, ya öldürmeleri, yahut** (yurdundan zorla) **çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar bu tuzağı kurarlarken Allah da onun karşılığını yapıyordu. Allah tuzak kuranlara mukabele edenlerin en hayırlısıdır.»** (1)

Tirmizî ve Nesî Ebû Said El-Hudri'den merfu olarak rivayet etmişlerdir: «Medinede Müslüman olan bir Cin taifesi vardır. Bu Havam'dan bir şey görürseniz ona üç kere hakikati tebliğ ediniz, şayet karşı gelirlerse o zaman öldürünüz!»

Bu hususta Kadı Ebu Ya'lâ'nın fikri : Şeytanlar kendi kendilerine şekillerini değiştiremezler. Buna güç ve takatları yoktur. Ne var ki Allah onlara bazı kelimeleri ve işleri öğretmiştir. O kelimeleri söylediklerinde ve yahut o işleri yaptıklarında Allah onları bir hâlden diğer bir hâle veyahut bir şekilden başka bir şekle sokar. Bunları görenler de Cinlerin kendi kendilerine tebdil-i kıyafet yaptıklarını sanırlar. Oysa onları bir hâlden diğer hâle çeviren kendileri değil, Allahtır... Çünkü kendi kendilerine bunu yapamazlar. Böyle bir şey yapmağa kalkıştıklarında bünyeleri parça parça olur ve hayat denilen bir şey kalmaz. Öyleyse böyle bir şey yapmalarına da imkân yoktur.

İblis'in Suraka bin Malik'in şekline, girdiği, Ceb-

---

(1) El - Enfâl: 48.

(1) El - Enfâl: 30.

râil'in Dihye'nin kılığına büründüğü meselesine gelince, yukarıdaki yorumumuza haml edilir.

Allah onu bir sözü söylemeğe muktedir kılmıştır ve o bu sözü söyleyince o kılığa kolayca girebilmiştir. — Tabiî bu da Allah'ın izni ve inayetiyle olmuştur.. —

Ebu Bekr İbni Ebid - Dünyâ (Mekayiduş - Şeytan) adlı kitabında şöyle rivayette bulunmuştur:

«Yesir B. Amr anlatıyor: Bu hususu Ömer'in yanında konuşuyorduk. Ömer (R.A.) dedi ki: Hiç kimse, Allahın yarattığı şekilde başka bir şekle giremez. Ne var khi, onların sizin sihirbazlarınız gibi sihirbazları vardır. Onları gördüğünüzde, hakikati söyleyiniz!»

Abdullah b. Ubeyd b. Ümeyr'den nakl edilmiştir: «Allahın Resûlüne (S.A.V.) (Elğeyelân)dan sordular. Şöyle cevap verdi: "O, cinlerin sihirbazlarıdır!"» (Bu hadîsi, İbrahim Bin Herase Cerir bin Hazim'den, o da Abdullah b. Ubeyd'den o da Cabir'den (R.A.) rivayet ve vasl etmiştir.»

Said b. Ebi Vakkas'dan (R.A.) rivayet ediliyor: «Kavli gördüğümüzde, onu namaza çağırmakla emrolunduk!»

Ebu Bekr Muhammed b. Muhammed b. Süleyman, Mücahidden yapılan bir rivayeti nakl ediyor: «Namaza kalktığım zaman, Şeytan bana İbni Abbas'ın kılığında görünürdü.. Ona İbni Abbas'ın sözünü anlattım. Bir defasında yanıma bıçak aldım, aynı kılıkta yine bana görününce hücum ettim ve bıçağı vurduğum gibi, büyük bir gürültü ile yere düştü.. Ondan sonra onu bir daha görmedim..»

Attabî anlatıyor: İbniz-Zübeyr iki karış uzunluğunda olan bir adam gördü. Ve :

— Nesin sen? diye sorunca, «Ben Cinden bir adamım!» diye cevab verdi. Bunun üzerine kamçısıyla ona vurdu ve o da kaçıp gitti..

İnsanlardan bir çokları derler ki: Şeytanlar ve melekler istedikleri kılığa bürünebilirler.. Onları o kılıklarda gördüklerinde Melek veya Şeytan sanırlar.. Aslında yukarda da arz ettiğimiz gibi Allah onları, öğrettiği bir kelime veya fiil ile öyle değiştirmektedir ve insanların gözüne öyle göstermektedir. Yoksa Onlar kendi kendilerine bir şey yapamazlar.. Bir şeyin, aslî şeklinde kendi kendine değişmesi imkânsızdır.

Yukarda Mutezile'nin mezhebini anlatmıştık... Onlar diyorlardı ki:

Cinlerin cisimleri gayet ince ve ufaktır. Bu yüzden onları göremiyoruz.

Peygamberlerin zamanında Cenab-ı Hakkın onların cisimlerini büyütmesi ve onlara o şekilde göstermesi mümkün olmuştur, ondan sonra artık onları hiç kimse göremez!..

Kadı Abdul-Cebbar der ki: Kur'ân-ı Kerim'de, bunu teyid edecek Davud oğlu Süleyman Aleyhisselâm'ın kıssası vardır.

Allah onları büyültmüştür. İnsanların görebileceği şekle sokmuştur da onlar, O'na büyük işler yapmışlardır, büyük silâhlar imâl etmişlerdir. Bundan da anlaşılıyor ki, bu, onların, yani peygamberlerin zamanında vuku bulmuştur. Onlar sonra böyle bir şeyin vukuuna asla imkân yoktur. Çünkü bu, tabiat kanununu altüst eder.

Asakir oğlu Ebu'l-Kasim «Sebebuzzuhadeti Fişşahadeti» adlı eserinde der ki: Açık olarak cinleri gördüğünü ve cinlerden kardeşleri bulunduğunu iddia eden kimsenin şehadeti kabul edilmez.

Bana İsbehan'dan Ebu Ali el-Hasan b. Ahmed, bir çok alimler tarafından nakl edilen İmam-ı Şafiinin şu sözünü yazdı : «Cinleri gördüğünü iddia eden kimsenin şehadetini ibtâl ederiz. Çünkü bu Cenab-ı Hakk'ın : "O

ve kabilesi sizleri, onları göremediğiniz yerden görürler" kavline aykırıdır.»

Yine bir çok alimler, Rebi bin Süleyman'ın Şafiî'den şöyle işittiğini nakl ederler: «Ehl-i adaletten her kim, cin gördüğünü iddia ederse, onun şehadetini ibtâl ederiz. Çünkü Allah, **"O ve kabilesi sizleri, kendilerini göremediğiniz yerden görürler"** buyurmuştur. Tabiî peygamberler müstesna.»

Ebu'l - Kasım el - Ansarî «El - İrşad»'ın şerhi olan «El - Mukanna'» adlı eserinde şöyle kayd ediyor:

Bilmiş ol ki: Allah, sıfatlarda olduğu gibi, şekil ve kılıkda da Cin, İnsan ve Melekleri ayrı ayrı yaratmıştır. Zahirî ve batınî yönden herkim insan şeklinde olursa, şüphesiz ki o insandır. İnsan, bu vasıfları taşıyan bir varlığın ismidir: **«And olsun ki biz insanı süzülmüş bir çamurdan yaratmışızdır.»** Tefsir ehli bu âyeti şöyle tefsir ederler: **«Yâni onda ruh ve hayat yarattık.»** Yine Allah buyuruyor: **«Hakiykat biz insanı, birbiri ile karışık bir damla sudan yarattık.»** (El - İnsan - Eddehr sûresi, âyet: 2).

Bir âyet daha :

«O kahr edilesi insan, ne nankördür o! Onu (yaratan) hangi şeyden yarattı? Bir damla sudan yarattı da onu biçimine koydu. Sonra onun yolu (nu) kolaylaştırdı. Sonra onu öldürüp kabre soktu.» (Abese sûresi: 17, 18, 19, 20 ve 21)

Bu ve benzeri âyetlerden anlaşılıyor ki, insan oğlu sadece ruhtan ibaret değildir. Böylece onun yalnız ruhtan ibaret olduğunu iddia edenlerin söz ve görüşleri çürüğe çıkmış oldu. Çünkü ruh, çamurdan yaratılmış olamaz.

İnsanın ölmeyeceğini ve kabre girmeyeceğini iddia edenlerin sözlerini de bu âyet boşa çıkarmaktadır.

Şu halde Allah, bir meleği insan şekline sokarsa, o, melek kılığından çıkar. Yine bir şeytanı insan kılığına koyarsa, o da şeytan olmaktan çıkar.

İnsanlardan bazıları şöyle der : Melek veya şeytan zahiren insan kılığına sokulursa o insan olur. İsrail oğullarından bazılarını maymun kılığına sokunca, onlar insan olmaktan çıktılar mı? Yukarda geçen iki kavil üzere : Evet.

Melek suretinin insan suretine muhalif olduğunu gösteren âyetlerden biri de şudur: **«Eğer Onu (peygamberi) bir melek yapsaydık, o meleği de her halde bir insan (suretinde) gösterirdik.»** (El - En'am: 9).

Yâni onu biz zâhiren insan şeklinde yapardıö demektir. Allahü Teâlâ daha iyi bilir.

BÂZI KÖPEKLERİN CİNLERDEN OLUŞU

Ebû Osman Saîd b. el - Abbas, Er - Râzî demiştir ki: «Bize Şimak Bişrin, İbn-i Abbas'ın Basra minberinde şöyle derken duyduğunu anlattı: Şüphesiz köpeklerden bir kısmı da cinlerdendir. Cinlerin zayıflarıdır. Her kim, yemek yerken yanına bir köpek gelirse, o yemekten ona yedirsin, yahut kendisi yedikten sonra ona yedirsin.»

Saîd b. Ubeyde, Ebû Abdirrahman'dan nakl ettiğine göre, Hz. Ali (R.A.) şöyle buyurmuştur: «Cin, bildiğiniz gibi cindir. Hin, sakat köpeklerdir.»

Bişr b. Abbas'dan nakl ediliyor: «Köpekler, cinlerdendir. Yemek yerken yanınıza geldiklerinde onlara bir şeyler atın. Çünkü onların da canı vardır.»

Halid, Ebû Kalbe'den, Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu rivayet etmektedir: **«Köpekler bir millet olmasaydı öldürülmelerini emr ederdim. Lâkin bir mille-**

ti imha etmekten korktum. Onlardan her koyu siyah olanı öldürün. Çünkü bu onların cinlerindendir.»

Bir defasında Hz. Peygamber (S.A.V.): **«Siyah köpeğin, namaz kılan kimse önünden geçmesi namazı inkıtaa uğratır»** diye buyurdu. Ona sordular:

— Kırmızının beyazdan, beyazın siyahtan ne farkı var? Hz. Peygamber de:

— Siyah köpek şeytandır, buyurarak sebebini belirtti.

Evet siyah höpek Hz. Peygamber'in buyurduğu gibi bir şeytandır. Cinler siyah köpek kılığına girip dolaşırlar. Siyah kedi kılığında da görünürler. Çünkü siyah renk, şeytanî kuvvetleri toplama hususunda diğer renklerden daha kuvvetlidir. Onda hararet gücü de bulunmaktadır.

Kâdı Ebû Yâlâ der ki: «Hz. Peygamber (S.A.V.)'in siyah köpek hakkında **«O bir şeytandır»** sözünün mânası nedir? O köpekten doğma bir köpek değil midir? Diye bir süal varit olacak olursa cevabımız şu olur: Bunu cin'e benzetme yönünden söylemiştir. Çünkü siyah köpek en kötü bir köpek olduğu gibi insanlara yararı bakımından da en az yararlısı olanıdır.

Nitekim güçlük çıkaran kötü adam hakkında: «Bu adam şeytandır» derler. Allahü Teâlâ en iyi bilendir.

CİNLERİN YURDU

Ebu Muhammed Abdullah b. Muhammed b. Câfer, «El - Azame» adlı kitabının 12. cüz'ünde der ki: «Hadîs alimlerinden Bilâl b. el - Hâris'in şöyle anlattığını nakl ediyorlar: Seferlerin birinde Allah'ın Resûlü (S.A.V.) ile birlikte bulunuyorduk. Def-i hâcet için yanımızdan ayrıldı. Def-i hâcet için çıktıklarında bizden uzaklaşır-

dı. Ona su getirdim. Bir de baktım ki yanında bir takım adamların gürültüler çıkararak konuştuklarını duydum. O güne kadar böyle bir şey duymamıştım. Bunun hakikatini Hz. Peygamberden (S.A.V.) sorunca şu cevabı aldım: Müslüman cinlerle müşrik cinler arasında ihtilâf çıktı. Kendilerini bir yere yerleştirmem için benden ricada bulundular. Bunun üzerine müslüman cinleri köy ve dağlara, müşrik cinleri de dağlarla denizlerin arasına yerleştirdim.»

Zemahşerî «Rebi-ul Ebrar» adlı kitabında şöyle der: «Â'raf anlatır: Bir çok çadırların bulunduğu yere geldik. Bir çok insanları gördük. Aradan çok zaman geçmeden onları kaybettik. Onlar o gördükleri insanların cin, çadırların da onların evleri olduğuna inanırlar.»

«el - Müvetta» adlı eserinde İmam Malik rivayet ediyor: «Hattab'ın oğlu Ömer (R.A.) Irak'a gitmek istedi. Ka'b'ul - Ahbar ona şöyle dedi: «Ey Mü'minlerin Emiri! Gitme. Çünkü sihrin ve kötülüğün onda dokuzu oradadır. Fâsık cinler ve korkunç hastalıklar vardır orada.»

Ebu Bekir b. Ubeyd «Mekâyidüş - Şeytan» adlı kitabında der ki: «Hadîs bilginleri bize Câbir oğlu Yezid'den şöyle nakl ettiler: «Müslüman evlerinin tavanlarında müslüman cinler bulunur. Öğle vakti sofraları kurulduğunda tavandan aşağıya inip onlarla beraber yemek yerler. Akşam sofraları kurulduğunda yine onlarla birlikte akşam yemeğini yerler. Allah onları müslümanlara yardımcı kılar. Müslümanları onlara müdafaa ettirir.»

İbni Ebî Dâvud der ki: Hişâm, el - Muğîre'den o da İbrahim'den şöyle nakl etmiştir: «Helâ ağzına bevl et-

meyin. Çünkü ondan bir hastalık arız olursa tesiri büyük olur.»

Saîd b. Eb'il - Hasan'dan nakle ediliyor: «Oluk ağzına bevl edilmesini sakıncalı bulmam.»

Zeyd b. Erkam Resûlullah'dan (S.A.V.) nakl ediyor: **«Bu otluk sahiplidir. Sizden biriniz helâya geldiğinde şöyle desin: (Allahümme innî eûzü bike minel - hubsi vel - habâisi.)** Bu hadîs'i Tirmizî, Nesaî, ve İbn-i Mâce rivayet etmiştir.»

İbn-i Hibbân bu hadîs'i daha değişik bir şekilde rivayet etmiştir: **«Bu otluk sahiplidir. Sizden biriniz oraya girmek isterse (Eûzü billâhi minel-hubsi vel - habâidi) desin.»**

İbn'us - Sünnî, Enes'den rivayet ettiği bir hadîs'i nakl ediyor: **«Bu sahiplidir. Sizden biriniz helâya girdiğinde bismillâh desin.»**

Abdurrezzak, «Câmi'inde» Enes'den nakl ediyor. Resûlullah (S.A.V., buyuruyorlar ki: **«Bu otluk sahiplidir. Ona sizden biriniz girince şöyle desin: (Allahümme innî eûzü bike mine hubsi vel habâisi.)**

Helâda iken Cinler insanın avret mahalline bakarlar.

Ali b. Ebî Tâlib'den (R.A.) rivayet ediliyor: Peygamber (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: **«Sizden biriniz helâya girdiğinde, ümmetimin avretleriyle cinlerin gözleri arasındaki perde (Bismillâhi)'dir.»** Besmele helâya girmeden çekilir.

Tirmizî bu hadîs hakkında der ki: «Bu hadîs garip bir hadîsdir. Bunu ancak bir yönden biliriz.»

Sahihayn'da Hz. Enes'den şöyle nakl edilmiştir: «Allah'ın Resûlü (S.A.V.) helâya girdiklerinde: (Alla-

hümme innî eûzü bike minel-hubsi vel-habâisi) derlerdi.»

Saîd b. Mansûr «Sünen»inde şöyle rivayet etmiştir: «Peygamber (S.A.V.) (Bismillâhi Allahümme innî eûzü bike minel-hubsi vel-habâisi) derlerdi.»

Cinlerin en çok bulundukları yer hamamlar, otluklar, mezbelelikler gibi yerlerdir. Onlar bu gibi pis yerlerde daha çok bulunurlar. Bu tip yerlerde namaz kılınmasını yasaklayan hadîsler varit olmuştur. Çünkü bu gibi yerler şeytanların uğrağıdır. Fukaha bu yerlerin necisli olması kuvvetle muhtemel olduğu için oralarda namaz kılınmasını doğru bulmamışlardır. Hamam ve deve ahırlarında namaz, şeytanların uğrağı olduğu için kılınmamaktadır. Kabirde namaz kılmak şirke vesile olacağı için yasaklanmıştır. Kaldı ki kabirlerde şeytanların uğrağı olabilir.

Şeyhlik ve zâhidlik iddia eden tamamı şeriata muhalif olan işleri irtikap eden dalâlet ve bid'at ehline gelince, onlar da sık sık namaz kılınması yasaklanan bu gibi yerlere gelip şeytanlarla karşılıklı konuşurlar. Onları görenler de keramet izhar ettiklerini sanırlar. Oysa yaptıkları iş kâhinlerinkinden farksızdır. Putların içine girip putperestlere âdet üstü işler gösteren sihirbazlar güneş, ay ve yıldızlara tapanlar da böyle şeyler yaparlar. Birtakım tesbihler, elbiseler asarlar ve bundan medet beklerler. «Ruhaniyetüt - Tevakib» diye adlandırdıkları şeytanlar gelirler, onların bazı ihtiyaçlarını karşılarlar. İstediklerini öldürtürler, dilediklerini hasta yaptırırlar, veya sevdiklerini getirtirler. Lâkin farkına varmadan elde ettikleri zarar kavuştukları yarardan daha büyük ve tehlikelidir. Çünkü onlara yaradan kat kat üstün zarar getirmektedirler. Doğruyu en iyi bilen, şüphe yok ki Allah Teâlâ'dır.

İNSANLARIN EVLERİNE ŞEYTANLARIN GİRMESİNİ ÖNLEYEN HUSUSLAR

Müslim ve Ebû Dâvud, Câbir'den rivayet ediyorlar: Cabir (R.A.), Allah'ın Elçisinden (S.A.V.) şöyle dediğini duymuştur: **«Kişi evine girmek istediğinde girerken ve yemek yerken Allah'ın ismini zikr ederse, şeytan, arkadaşlarına hitaben şöyle der: "Siz burada barınamazsınız, ve yemek de yiyemezsiniz." Girerken Allah'ın ismini zikr edip de yemek yerken zikr etmezse, şeytan: "Yemeğe yetiştiniz, fakat burada kalamazsınız" der. Eve girerken Allah'ın ismini zikr etmezse, şeytan: "Yemeğe yetiştiniz. Burada da kalabilirsiniz" der.»**

CİNLERDEN DOST

Müslim, Ahmed ve diğer muhaddisler, Aişe (R.A.)-dan rivayet ediyorlar: «Bir gece Allah'ın Elçisi (S.A.V.) yanımdan çıkıp gitti. Onu kıskandım. Dönüp gelince benim o halimi gördü ve bana dedi ki: Neyin var ey Aişe? Neden böyle duruyorsun? Cevab verdim:

— Benim gibi bir insan senin gibi bir insana son derece düşkün olmaz mı hiç? Hz. Peygamber:

— Seni şeytanın mı aldı yoksa buyurdu?

— Ey Allah'ın Resûlü! Bende şeytan mı vardır?

— Evet herkesde vardır.

— Sende de var mıdır ey Allah'ın Resûlü?

— Evet. Lâkin Rabbim bana, ona karşı yardım etti ve beni ondan kurtardı. Diye cevap verdiler.»

Diğer bir rivayette (Fe esleme = Müslüman oldu) kaydı vardır.

Hattabî der ki: Ravilerin çoğu bu kelimeyi fiil-i mazî sığasında (Fe esleme) olarak rivayet etmişlerdir. Bu rivayete göre: O şeytanın İslâmiyeti kabul ettiği anlaşılmaktadır. Yalnız Süfyan b. Uyeyne buna muhalefet ederek: Bu hadîs'i Hz. Peygamber, onun şerrinden kurtulmuştur, şeklinde rivayet etmiştir, O diyor ki, şeytan Müslüman olmaz.

Eb'ul-Ferec İbn'il-Cevzî, bu babta fikrini şöyle beyan etmiştir: «İbn-i Uyeyne'nin sözü güzel ve hakikate uygundur. Onun sözü şeytana muhalefet etmek için, insanoğlunun çalışmasını öngörmektedir.

Ne var ki, İbn-i Mes'ud'un hadîsi İbn-i Uyeyne'nin sözünü red etmektedir. O hadîs, Ahmed b. Hanbel'in rivayet ettiği şu hadîsdir: **«Sizden hiç biriniz yok ki, kendisine şeytandan bir arkadaş ve melekten de bir arkadaş tevkil edilmiş olmasın. Sana da mı ya Resûlallah? diye sorduklarında: Bana da. Lâkin Allah ona karşı bana yardımcı olmuştur da daima bana Hakkı emretmektedir.»** Diğer bir rivayette şöyle kayd ediliyor: **«Sizden hiç biriniz müstesna olmamak üzere hepinize cinlerden bir arkadaş verilmiştir.** Ona :

— **Ya sen? Diye sorduklarında: "Bana da. Lâkin Allah bana ona karşı yardım etti de o müslüman oldu ve bana daima iyi ne ise onu emr ediyor.»** buyurdu. Bunu tahric etme babında Müslim infirad etmiştir.

İbn-i Cevzi diyor ki: Zâhir olan şeytanın Müslüman olmasıdır. Bunun diğer bir fikre de ihtimâli vardır.

Muhammed b. Yusuf el-Firyabî der ki: «Bize Süfyan, Mansur'dan, o da Sâlim b. Ebî Ca'd'dan, o da babasından, o da Abdullah b. Mes'ud'dan (R.A.) şöyle riyet etmiştir : **Sizden hiç biri yoktur ki, onun cinlerden bir arkadaşı ve melâikeden de bir arkadaşı olmasın. Dediler ki: Senin de var mı ey Allahın Resûlü?**

— **Benim de var amma, Allah bana yardım etti de o Müslüman oldu ve daima bana hayrı emr ediyor, buyurdu.»**

Târıkoğlu Şüreyk'in hadîsinden de merfû olarak şöyle rivayet edilmiştir: **«Sizden hiç biriniz yoktur ki şeytanı bulunmasın. Senin de var mıdır, ey Allah'ın Resûlü? diye sordular. Cevab verdi: Benim de var, fakat Allah bana, ona karşı yardım etti de o müslüman oldu.»** (Bu hadîsi el-Cerrah Ebû Vekî, el-Velid b. Ebî Sevr ve Ebû Avâne Ziyad b. Alaka yolu ile Şüreyk'den rivayet etmişlerdir.)

Hz. Peygamber'in arkadaşı olan Cin'in müslüman olduğu tasrih edilmiştir. Bu husus da te'vile lüzum kalmadan anlaşılmıştır artık.

El-Hafız Ebû Nuaym, «Kitabuddelâil»'de şöyle rivayet etmiştir: Bir çok hadîs âlimleri Yahya b. Saîd'den, o da Nâfi' tarikı ile İbn-i Ömer (R.A.)'dan şöyle rivayet etmiştir: **«Resûlullah Sallellahu Aleyhi ve Sellem buyurmuşlardır ki: Adem'e iki hasletle üstün kılındım: Şeytanım kâfir idi. Allah bana yardım etti de Müslüman oldu. Hanımlarım da bu hususta bana yardımcı oldular. Adem'in şeytanı ise kâfir idi. Hanımı ise hata işleyince ona yardımcı oldu.»**

İşte bu hadîsden gayet açık olarak anlıyoruz ki, Hz. Peygamber'in cinlerden olan dostu müslüman olmuştur. Dostunun İslâmını anlatan diğer bir husus da: **«Adem'e iki hasletten ötürü üstün kılındım»** dediği zaman, dostunun Müslüman oluşunu, hasletlerden biri olarak saymıştır.

Ebû Câ'fer et-Tahavî, «Müşkilü'l-Âsar»'da der ki: «Rivayet edilen bu iki hadîsde Resûlüllah'ın, diğer insanlar gibi olduğu ihtimâli bulunduğu gibi, onlardan ayrı olması da muhtemeldir.

İşte bu sebeble, uzun uzun düşündüm. Ve bu iki ha-

dîsin dışında konuyu bize aydınlatacak başka bir delil aradım ve buldum.

İbn-i Mesud'dan (R.A.) rivayet edilmiştir: Resûlullah Sallellahu Aleyhi ve sellem buyurdular: **«Sizden hiç biriniz yok ki onun cinlerden bir arkadaşı olmasın. Senin de var mı ey Allah'ın Resûlü? diye sordular, şu cevabı verdi :**

— Benim de var, amma Allah bana, ona karşı yardım etti de Müslüman oldu. O bana hayrı emr ediyor.»

Câbir'den (R.A.) nakl edilen diğer bir rivayet: Bize Hz. Peygamber şöyle bir hitapta bulundu: Muğayyebata girmeyiniz. Çünkü şeytan Adem oğlunun vücudunda, kanın dolaştığı yerde dolaşır. Sende de durum aynı mıdır, ey Allah'ın Resûlü? diye soruldu. Cevab verdiler: **«Evet. Lâkin Allah bana yardım etti de o müslüman oldu.»**

Sonra aynı senedle Hz. Aişe (R.A.)'dan şu hadîsi rivayet etti: «Bir gece Allah'ın Resûlünü kaybettim; başımın ucundaydı. Bir de baktım ki, ökçelerini birbirine sıkıca kavuşturmuş bir halde parmaklarını kıbleye döndürmüş secde ediyor ve şöyle diyordu : **«Allahım sana, gazabından sığınıyorum. Afvını ummakla ukubetinden sığınıyorum. Seninle Senden, Sende olan herşeye ulaşamıyorum, ben.. Namazdan fariğ olunca şöyle dedi: Seni şeytanın tuttu mu?**

— Senin şeytanın yok mu? dedim.

— Her insanın şeytanı vardır, diye cevab verdi.

— Ey Allah'ın Resûlü senin de şeytanın var mı? diye sorunca şu mukabelede bulundular:

— Evet benim de var. Lâkin ben Allah'a dua ettim; ona karşı bana yardım etti ve o müslüman oldu.»

Ebû Câ'fer diyor ki: «Peygamber (S.A.V.) bu hususta, diğer insanlarla aynı idi; ne var ki Allah ona yardım etti de Cin müslüman oldu ve ona karşı zarar-

sız hale getirildi. Diğer insanlar tabiî ki böyle değildir. Halâ şeytan onlara musallat olmaktadır.»

Soru : Madem durum böyle idi, öyleyse ne diye Allah'ın Elçisi yatağına gelip uyuyacağı zaman şu duayı yaparlardı?: **«Allah'ın ismi ile yattım. Allah'ım, sana, şeytanın iğvasından sığınırım; beni serbest bırak; mizanımı sakîl eyle! Beni yüksek derecelere nâil kıl.»**

Cevab: Resûlüllah'ın bu duası daha şeytanın müslüman olmasından önce idi.

Tabiî ki o, müslüman olunca, artık Hz. Peygamber'in böyle bir duada bulunması imkânsızdır. Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır!

CİNLER DE YERLER İÇERLER

Kâdı Ebû Yâ'lâ şöyle der: Cinler de aynen bizim gibi yerler, içerler ve evlenirler.

Bu konuda, ilim adamları üç ayrı fikir ortaya atmışlardır :

1 — Cinler yemezler ve içmezler. Bu söz sakıt ve itibar edilmeyen bir sözdür.

2 — Onlardan bir kısmı yer, içer; bir kısmı yemez, içmez. Bu fikri, ileride gelecek olan Vehb'den nakl edilen bir hadîs teyid etmektedir.

3 — Bütün cinler, yerler, içerler. Bu kanaatta olan âlimler, nasıl yeyip içtikleri hususunda fikir ayrılığına düşmüşlerdir.

Bir kısmı şöyle diyorlar: Onların yeme - içmeleri sadece koklamak ve gönlü rahatlatmaktan ibarettir. Yoksa bizim gibi çiğneyip yutma suretiyle değildir. Bu, delilsiz ve mesnedsiz bir görüştür.

Diğer bir kısım ilim adamının görüşü ise şöyledir: Onların yeme içmeleri aynen bizim gibidir. Çiğnerler

ve yutarlar. Bu bâbta varid olan sahih haber ve hadîsler bu fikri teyid etmektedir.

Meselâ; çiğneyip yuttuklarına Ebu Dâvud'un rivayet ettiği Ümeyye b. Mahşî'nin hadîsi delâlet etmektedir. O rivayette şöyle bir kayd vardır: «Onunla beraber şeytan da yiyordu. Allah'ın ismini anınca, şeytan istifra edip karnındakini çıkardı.» Bu hadîsin tamamı, bundan sonraki bâbda gelecektir, inşaallah.

Ebû Ömer b. Abdil-Berr, hadîs ulemasının, Abdüssamed b. Ma'kal'den şöyle nakl ettiklerini anlatıyor: Cinler hakkında kendisinden bilgi isteyenlere Vehb b. Münebbih şöyle dedi: Onlardan bir kısmı yer, içer, evlenir ve nesil üretir. Onlardan bâzıları da, sihirbaz ve azgın cinlerdir.

Sahîhayn'da şöyle varid olmuştur: «Cinler Allah Elçisinden yemek istediler. Üzerine Allah'ın ismi zikr edilmiş her kemik ve her alâf artığı sizin yemeğinizdir, buyurdu Allah Resûlü.»

İbn-i Selâm bu hadîsin tefsirinde şu hususu ilâve etti: **«Alâf artığı onlar için yemyeşil bir ot oluverir.»**

Peygamber Sallellahu Aleyhi Vesellem, bu sebepten kemik ve tezekle istinca edilmesini yasak etmiştir. Bu hususta bir çok sahîh hadîs varid olmuştur.

Müslim ve diğerlerinin Sahîhlerinde, Selmân el-Fârisî'den (R.A.) şöyle nakl edilmiştir: «Def-i hacette bulunurken, kıbleye karşı durmamızı, veya bevl etmemizi, sağ elle taharetlememizi, üç taştan az bir miktarla taharetlenmemizi, tezek, veya kemikle taharetlenmemizi bize Allah'ın Resûlü yasak etmiştir.»

Müslim'in Sahîh'inde ve diğer hadîs mecmualarında Câbir'den (R.A.) şöyle nakl edilmiştir: «Allah'ın Resûlü kemik, veya tezekle taharetlenmemizi yasaklamıştır.»

Hüzeyme b. Sâbit ve diğerlerinin yaptıkları rivayette de bu yasak vardır.

Bu yasağın sebebi, İbn-i Mes'ud'dan (R.A.) nakl edilen bir hadîsde izah edilen şu husustur: «Bana Cin dâvetçisi geldi, beni alıp götürdü. Onlara Kur'ân okudum. Sonra beni alıp götürdüler, eserlerini ve ateşlerinin eserlerini gösterdiler. Aynı zamanda benden azık istediler. Ben de onlara dedim ki: Üzerine Allah'ın ismi zikr edilmiş herhangi bir kemik elinize geçerse işte o, ve bir de alâf artığı sizin azığınızdır. Sonra Peygamber (S.A.V.) buyurdular ki: Bu ikisi ile taharetlenmeyiniz; çünkü bunlar kardeşlerinizin yiyecekleridir.»

Buharî'nin Sahîh'inde Ebû Hüreyre'den şöyle nakl edilmektedir: «Peygamber büyük abdestini bozmaya giderken arkasından takip ettim. "Kim o?" diye seslendi. "Benim, Ebû Hüreyre" dedim.

— Öyleyse bana taharetleneceğim bir kaç taş getir; kemik ve tezek getirme, dedi. Elbisemin bir tarafına taşlar koydum ve getirip yanına koyduktan sonra döndüm. O işini bitirince merak edip :

— Tezek ve kemikten neden bahsettiniz? diye sordum.

— Bu ikisi cinlerin azığıdır. Çünkü cinler gelip benden azık istediklerinde, Allah'a kemik ve tezeği onlar için bir azık olması hususunda duada bulundum, dedi..»

Hadîsin lâfzı, Müslim'in kitabında: **«Üzerine Allah'ın ismi anılan her kemik»** şeklindedir. Ebû Dâvud'un kitabında ise şöyledir : **«Üzerine Allah'ın ismi zikr edilmiyen her kemik.»** Hadîslerin çoğu Ebû Dâvud'un rivayetine delâlet etmektedir.

Bazı âlimlere göre, Müslim'in rivayeti Müslüman cinler hakkında, diğer rivayetler ise şeytanî cinler hakkındadır.

Eb'ul - Kasım Es - Süheylî der ki : «Bu söz doğrudur. Hadîsler bunu teyid etmektedir. Bu söz aynı zamanda **«cinler yemez - içmez»** diyenlere karşı kesin bir cevaptır. Peygamber (.A.V.)'in **«Şeytan sol eliyle yer, sol eliyle içer»** sözünü, cahiller, anlamının dışında tevile kalkıştılar. İbnül - Arabî, Câbir b. Abdillah'a isnad ettiği bir hadîsi rivayet ediyor. Câbir b. Abdillah şöyle demiştir :

«Resûlullah (S.A.V.) ile birlikte yürüyorduk. Bir yılan gelip yanında durarak ağzını Hz. Peygamber'in kulağına yaklaştırdı. Sanki ona bir şey fısıldıyordu. Hz. Peygamber (S.A.V.) «Evet!» dedi. Ve yılan ayrıldı. Bunun hakkında Hz. Peygambere sual sorunca, dediler ki :

— O cinlerden bir adamdır; bana şöyle dedi: «Ümmetine emret de tezek ve kemikle taharetlenmesinler. Çünkü Allah bunları bize azık yaptı.»

Câbir oğlu Zeyd'in hadîsi yukarıda geçmiştir. **(Müslümanların evlerinin tavanlarında Müslüman cinler bulunurlar, öğlen sofraları kurulduğunda inip onlarla yemek yerler, akşam sofralarında da inip yine onlarla birlikte yemek yerler. Allah onlara Müslümanları müdafaa ettirir.)**

«Cinler yemez içmezler» sözü sahîh had'slerle çatıştığı için bâtıldır.

Eğer bu sözlerinden, bir kısım cinlerin yemediklerini, içmediklerini kasd etmişlerse bir derece hak verilir. Fakat sahîh hadîslerden bütün cinlerin yeyip içtikleri anlaşılmaktadır.

Kadı Abd'ul-Cebbar der ki: «Cinlerin ince ve ufak cisimli olması onların yeme ve içmesine mani değildir. Meleklerin yememeleri ve içmemeleri ehl-i kıblenin bu hususta fikir birliği yapmalarından ileri gelmiştir. Yok-

sa onların ince cisimli olmalarından ileri gelmiş değildir. En iyi bilen Allah'dır.»

ŞEYTAN SOL ELİYLE YER VE İÇER

Müslim, Mâlik, Ebû Dâvul ve Tirmizî, Abdullah b. Ömer'den nakl ettiklerine göre Allah Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: **«Hiç biriniz zinhar sol eliyle yemek yemesin ve içmesin. Çünkü şeytan sol eliyle yer içer.»**

Nâfi' bu hadîsi şu ziyade ile rivayet etmiştir: **«Sol eliyle alıp vermesin!»**

İbn-i Abdil-Berr, senedi ile Ebû Hüreyre (R.A.)'dan nakl ettiğine göre Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: **«Sizden biriniz yemek yediği zaman sağ eliyle yesin; sağ eliyle içsin, sağ eliyle alsın, sağ eliyle versin! Çünkü şeytan, sol eliyle yer, sol eliyle içer, sol eliyle verir, sol eliyle alır.»**

Ebû Ömer, bu hadîsin şeytanların yeyip içtiklerine dair bir delil teşkil ettiğini ileri sürdü. Ulemâdan bir kısmı, bu ve benzeri hadîsleri mecazî bir anlama haml ederek şöyle dediler: «Sol eliyle yemek şeytanın hoşlanmasına yol açar.»

Kırmızı rengin, şeytan ziyneti olduğu söylendiği gibi, sarığı kızıla boyamağa şeytan'ın teşvik ettiği de söylenir. İnsanları sol eliyle yemeğe durmadan teşvik eden yine şeytandır, denilmektedir.

Ebû Ömer diyor ki: «Bence bu sözün anlamı yoktur. Çünkü hakikat dururken herhangi bir söz mecazî anlama haml edilemez.»

Diğer âlimlere göre şeytanın yemesi doğrudur. Lâkin onun yemesi bizim gibi değildir. Sadece koklamak ve gönlü ferahlatmaktan ibarettir. Bizim gibi çiğneyip

yutmazlar. Zira çiğnemek ve yutmak cüsseli varlıklar için düşünülebilir. Kokuyu solundan alır denebilir.

Ebû Ömer der ki: «Ulemanın çoğu tevil'e zâhib olmuşlardır. Cenab-ı Hakk'ın **«Ve onların mallarına ve çocuklarına ortak ol!»** kavlini tefsir ettiklerinde şöyle demişlerdir: «Bu malları haramda harcamak, çocukları da zinadan kazanmak hususundadır.» Âyet-i kerîmede delâlet yolu ile bunlar yasaklanmaktadır. Allahü Teâlâ en bilendir.

CİNLER'İN YEME VE İÇMESİNE ENGEL OLAN HUSUSLAR

Müslim ve Ebû Dâvud, Huzeyfe (R.A.)'dan rivayet ediyorlar : Biz Allah'ın Resûlünün yanında yemek yemek üzere hazır bulunduğumuz zaman o sofraya elini uzatmadan önce başlamazdık. Bir defasında onunla yemek yemeğe hazırlanmıştık. Bir cariye gelip hemen yemeğe elini uzatmak istedi. Hz. Peygamber, onun elini tuttu. Bir köylü geldi, o da hemen elini uzatmak istedi, Hz. Peygamber (S.A.V.) onun da elini tuttu ve şöyle buyurdu : **«Allah'ın ismi anılmadıkça (Besmele çekilmedikçe) şeytan yemek yemeği helâl bulur. Şeytan bu cariye ile birlikte geldi sofraya hulûl etmek istedi, cariyenin elini ben tutunca bu defa da köylü ile gelip yemek istedi. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a kasem ederim ki şu anda o şeytanın eli onların elleri ile birlikte benim avucumun içindedir.»**

Ebû Dâvud, Ümeyye b. Mahşî'den rivayet etmiştir: Resûlüllah Sallellahü Aleyhi Vesellem'in ashabından biri dedi ki: «Bir adam besmele çekmeden yemek yiyordu, Allah'ın Elçisi (S.A.V.) de orada oturuyordu. Adamın sofrasında bir lokma bir şey kalmıştı. Onu tam ağ-

zına getireceği zaman: **(Bismillâhi evvelihi ve ahirihi)** dedi. Ve Allah'ın Resûlü (S.A.V.) gülerek şöyle buyurdu: **"Şeytan onunla yemeğe devam ediyordu. O Allah'ın ismini zikr edince, karnındaki istifra etmek suretiyle ağzından çıkardı."»**

Ebû Bekr İbn'id - Dünya «Mekâyidüş - Şeytan» adlı kitabında şöyle demiştir: Muaviye b. Nufeyl el - Aclî dedi ki: Anbese İbn'is - Said'in yanında idim, yanıma Süheyl oğlu Sa'lebe geldi. O Sa'lebe'ye :

— Çok acayip bir şeyi görmüşsün, anlatır mısınız? dedi. O da şöyle cevab verdi :

— Seherde içmek için bir kaba su koyuyordum. Bir defasında seher vakti gelip o koyduğum suyu içmek için gidince orada bir şey bulamadım. Ertesi akşam, üzerine Yâsin okuyarak koydum. Seherde yanına gidince olduğu gibi duruyor bir hâlde buldum. Bir de baktım ki âmâ bir şeytan evin yanında dolaşıp durmuyor mu?»

Ebû Abdurrahman Muhammed b. El - Munzir, «El - Acaib) adlı kitabında şöyle kayd ediyor: Bize Ebû Zer'a, ona da İsa b. Ebî Fatıma anlattığına göre, Ebû Dâvud ile Tirmizî, Ebû Hüreyre (R.A.)'dan şöyle nakl etmiştir: «Şeytan son derece fırsat bekleyen ve mütecessis bir varlıktır. Ondan kaçınınız. Her kim gafilâne uyur da ondan kendine bir zarar gelirse, kendi nefsinden başkasını kınamasın.»

CİNLER DE EVLENİP, İNSANLAR GİBİ ÇOLUK ÇOCUK SAHİBİ OLURLAR

Allahu Teâlâ şöyle buyurur: **«Onlara ne bir insan, ne bir cin aslâ dokunmamıştır.»** (Er - Rahman: 56).

Bu âyetten de anlaşılıyor ki, cinler de aynen insanlar gibi cinsî ilişki kurabiliyorlar.

İbn-i Cerîr (Tehzîb'ul - A'sâr) adlı kitabında şöyle kayd eder: Ulema, âyetteki (Tamş) kelimesinin anlamında fikir ayrılığına düşmüştür. Bazılarına göre bu, kadının fercinin kanamasına sebep olan (cima = cinsî temas) demektir. Kimilerine göre de bu, sadece dokunmak mânasına gelir. Araplardan şöyle duyulduğunu nakl ederler: (Bu deveye hiç bir ip tems etmemiştir. Yâni ona hiç bir ip değmemiştir.) Bazılarına göre de (Tams) kelimesinden murat, hayzdır. Şu halde âyetin bu üç mânaya da ihtimali vardır. Hayz'a ihtimali ise uzaktır. Dokunma mânasında olması akla daha yakındır. Vallahü A'lem.

Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur: **«Beni değil de, onu (şeytanı) ve zürriyetini mi dost ediniyorsunuz? Oysa o, sizin için apaçık bir düşmandır.»** Bu âyet de, zürriyete sahip olmak için, onların evlendiklerini göstermektedir.

Kadı Abd'ul - Cebbar der ki: Zürriyet, çoluk - çocuk demektir. Onların ince cisimlere sahip bulunmaları, doğurmalarına mâni teşkil etmez. Çünkü nice küçük cisimli hayvanlar vardır ki doğurmaktadırlar. Küçük olmaları doğurmalarına mâni olmamaktadır.

Zemahşerî (El - Keşşaf)'da der ki: Eski kitablar üzerinde gayet küçük kurtlar görürsün. Göz, ne kadar keskin olursa olsun onları, kımıldamadıkça göremez. Bu kadar küçük yaratığı yaratan ve ona zahirî, bâtınî azalar veren, hulâsa onun bütün inceliklerine vukufu olan Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim. Yerin bitirdiği herşeyi, ve (insanların) kendilerine ezcümle her şeyi çift yaratan Allah'ı tesbih ve noksan sıfatlardan tenzih ederim!

Evet hayvanların küçük olmaları, onların üreyip çoğalmalarına mani değildir. Çünkü Allah her şeye kadirdir. Bir şey yapmak murad edip de o şey'e «Ol!» em-

rini verdi mi, hemen oluverir. Bu güce sahip olan Kadir-i Zülcelâl'i bütün kalbimle tesbih ederim.

CİNLERİN MÜKELLEF OLUŞLARI

Ebû Ömer b. Abdilberr der ki: Bütün ulemaya göre, ittifakla cinler mükellef ve muhatabdırlar. Çünkü Cenab-ı Hak: **«O halde Rabbinizin hangi ni'metlerini yalan sayabilirsiniz?»** (Er-Rahman: 47). buyurmuş ve cinlerin de insanlar gibi mükellef olduklarını açıklamıştır.

Er - Razî, tefsir'inde şöyle kayd eder: Cinlerin mükellef olduklarına dair bütün alimler söz ve fikir birliği etmişlerdir.

Kadı Abd'ul - Cebbâr der ki: Âlimler arasında, cinlerin mükellef oldukları bâbında en ufak bir fikir ayrılığına şahit olmadık.

Zerkan ve Gassan'ın hikâye ettiklerine göre, onlar yaptıkları işi yapmaya mecbur edilmişlerdir, yoksa insanlar gibi mükellef değildirler.

Onların mükellef olduklarına dair Kur'ân-ı Kerîm'de bir çok delil bulabiliriz. Kur'ân'da şeytanlar zemmedilmekte, lânetlenmekte ve azabla tehdid edilmektedirler. Bütün bunlar, Allah'ın emrini dinlemeyenler içindir..

Hz. Peygamber'in dilinde de onlar lânetlenmişler ve kendilerinden kaçınılması tavsiye edilmiştir. Onların insanları şaşırtmak için olanca güçleri ile çalıştıkları bir bir anlatılmıştır. İşte bütün bunlar cinlerin de insanlar gibi mükellef olduklarını göstermez mi?

Onların mükellef olduklarını isbât etmek için sadece şu âyet kâfi gelir sanırım: **«(Habibim!» de ki: Bana şu hakikatler vahy olunmuştur: Cinlerden bir züm-**

re (benim Kur'ân okuyuşumu) dinlemiş de (şöyle) söylemişler: Biz hakikî hayranlık veren bir Kur'ân dinledik ki, o, Hakka ve doğruya götürüyor. Bundan dolayı biz de ona iman ettik. Rabbimize (bundan sonra) hiç bir şeyi aslâ ortak tutmayacağız.»** (El - Cin: 1, 2)

Bu âyetten anlaşılıyor ki, cinler de insanlar gibi mükellef bulunmaktadırlar.

HAZRETİ MUHAMMED (S.A.V.) GÖNDERİLMEDEN ÖNCE CİNLER ARASINDA BİR PEYGAMBER VAR MI İDİ?

Eski ve yeni bütün âlimler, cinler arasında hiç bir peygamber çıkmadığına, Peygamberlerin ancak insanlardan gönderildiğine dair ittifak etmişlerdir.

İbn-i Abbas, İbn-i Cüreyc, Mücahid, Kelbî, Ebû Ubeyd, El - Vahidî gibi âlimlerden bu mânada sözler ve fikirler nakl edilmiştir.

İkinci bâbın sonlarında bu hususta İshak b. Bişr'in (El - Mubtede') adlı kitabında İbn-i Abbas'dan şöyle nakl ettiğini anlatmıştık: «Cinler, Yûsuf adındaki bir peygamberlerini öldürdüler; Allahü Teâlâ onlara da peygamber gönderdi ve ona itaat etmelerini emretti.»

İbn-i Cerîr der ki: Bize Ubeyd b. Süleyman anlattı: Ulemadan Ed - Dahhak'a: «Peygamber Muhammed (S. A.V.) gönderilmeden önce, cinler arasında bir peygamber var mıydı?» diye sorduklarında, Ed - Dahhâk şu cevabı verdi:

«Size Cenab-i Hakk'ın: **«Ey cin ve ins topluluğu! Size, içinizden âyetlerimizi okuyacak Resûller gelmedi mi?»** kavlini duymadınız mı? Onlar Dahhak'ın bu sualini «evet!» diye karşıladılar. Öyleyse Allah insanlardan olduğu gibi, onlardan da peygamber göndermiştir.

Dahhâk'ın bu sözünü kabul edenler dediler ki: Eğer bu haber doğru ise, her iki taraftan gelen peygamberler öbür tarafın da peygamberi olması gerekir. Oysa âyetten bu mâna çıkmamaktadır. Âyetten çıkan mâna, sadece insanlardan da, cinlerden de peygamberler gönderildiğidir.

İbn-i Hazm der ki: Hazreti Muhammed (S.A.V.)'den önce, Cinlere insanlardan hiç bir peygamber gelmemiştir. Çünkü cinler, insan milletinden değildirler. Hz. Peygamber buyurmuştur ki: **«Peygamberler yalnız kendi kavimlerine gönderilirlerdi.»**

İbn-i Hazm devam ediyor: Yakînen bildik ve anladık ki, onlar da insanlar gibi inzar edildiler. Bu, onlardan da peygamber geldiğini gösterir.

Allah şöyle buyurmuştur: **«Ey cin ve ins topluluğu! Sizden, üzerinize âyetlerimi okuyup bugüne kavuşacağınızı inzar eden peygamberler gelmedi mi?»**

Ed - Dahhâk'ın fikrini teyid edecek bir rivayet daha: Ebud - Duhâ İbn-i Abbas'dan (R.A.) nakl ediyor: (Ve mine'l - ardı mislehun)'den yedi kat yerin bulunduğu ve her katta, sizin peygamberleriniz gibi bir peygamber, Ademiniz gibi bir Adem, Nuh gibi bir Nuh, İbrahim gibi bir İbrahim, İsa gibi bir İsa bulunduğu anlamı çıkmaktadır. Şeyhimiz Ezzehebî'ye göre bunun isnadı sahihtir.

Amr b. Mürre, Eb'ud-Duhâ vasıtasıyla İbn-i Abbas'dan (R.A.) rivayet ediyor: «Yedi kat göğü yarattı; yerden de bir o kadar.» meâlindeki âyette, İbn-i Abbas şöyle demiştir: Her yerde İbrahim (A.S.) vardır. Şeyhimiz Zehebî, bunun bir hadîs olduğunu söylemiştir.

Buharî ve Müslim'in şartlarına uymakta ve adamlarının da birer İmam olma vasfına sahip olmaktadır.

Lâkin ulemanın çoğunluğu âyeti, İbn-i Abbas, Mücahid, İbn-i Cüreyc ve Ebû Ubeyd'den nakl edilen söz-

lere uygun bir şekilde tevil edip kanaatlarını şöylece izhar ettiler: İnsanlara gönderilen peygamberler, aynı zamanda cinlere de gönderilmiştir. Allah cinleri gönderip, ademoğlu olan peygamberleri dinletti ve onlar da kavimlerini irşat etmek üzere döndüler. Kavimlerini, insanoğlunun peygamberlerinden duydukları ile irşada koyuldular.

HZ. PEYGAMBERİN, AYNI ZAMANDA CİNLERE DE PEYGAMBER OLUŞU

İslâm bilginlerinden hiç birisi Hazreti Muhammed (S.A.V.)'in hem insanlara ve hem de cinlere peygamber olarak gönderildiği hususunda itiraz etmemiştir.

Sahihayn'da Abdullah oğlu Cabir'den nakl edilen bir hadîste Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur: **«Benden önce hiç bir peygambere verilmeyen beş şey bana verilmiştir. Bu beş şeyden biri de, benden önce gelen peygamberler sadece kendi kavimlerine gönderilirlerdi. Ben ise bütün insanlığa gönderildim.»**

İbn-i Ukeyl, cinlerin de insan mefhumunda zahir olduklarını söyler.

Er-Rağip der ki: «İnsan düşünen bir topluluğun adıdır. Cinler de düşündüğüne göre insan lâfzının şumûlüne dahildirler. **«En-Nâs; Nâse, Yenüsü»** kökünden gelmektedir ki hareket etme mânasını ifade eder.»

El-Cevherî'ye göre; «En-Nâs» insanlar ve cinlerden teşekkül eden bir topluluğun adıdır. Sahihayn'da Ebû Hüreyre'den, Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğu nakl edilmiştir: **«Ben kırmızıya ve siyaha gönderildim.»**

Ulema kırmızı ve siyahdan ne kasd edildiği hususunda fikir ayrılığına düşmüşlerdir. Bazılarına göre

bunlardan Arap ve acem milleti kasd edilmiştir. Çünkü umumiyetle acemler kızıl ve beyaz olurlar. Araplar ise siyah olurlar. Bazılarına göre bu sözden insanlar ve cinler kasd edilmiştir. Kimisi de bundan mutlak olarak kırmızı ve beyaz kasd edilmiştir. Çünkü Araplar (İmreetûn Hamrâ) sözlerinde beyaz kadını kasd ederler. Peygamberimizin **«Siyahlara»** sözünden cinleri kasd ettiğini ileri sürenler demişlerdir ki: «Cinler umumiyetle ruhlara benzerler. Ruhlara **(Siyahlar)** adı verilir. Nitekim bu husus İsrâ hadîsinde varit olmuştur. **«Şüphesiz O Ademi gördü; sağında siyâhı solunda siyâhı gördü. Bu siyâh, bünyesindeki ruhtur.»**

İbn-i Abbas'dan nakl edildiğine göre Hz. Peygamber: «Cinlere ve insanlara, her kırmızı ve her siyâha gönderildim» buyurmuştur.

İbn-i Abd'il - Berr'in fikri: «Ulema şunda ittifak etmiştir: Hazreti Muhammed (S.A.V.), hem insanların ve hem de cinlerin peygamberidir. Bu sebeple O, bütün peygamberlerden üstün olmuştur. Çünkü ondan önce gelen peygamberler yalnız kendi kavimlerine has olarak gönderilirlerdi. İbn-i Hazm ve bir çok ulema kaleme aldıkları kitaplarında, Hz. Peygamber'in her iki âleme (İns ve Cin âlemine) gönderildiğini tasrih etmişlerdir.

İmam'ül - Haremeyn, «El - İrşad»'ında, İseviyyeye cevaben der ki: «Hz. Peygamber (S.A.V.), insanlara ve cinlere gönderilmiş bir peygamber olduğunu açık olarak beyan etmişlerdir.

Şeyh Ebu'l - Abbas, İbn-i Teymiye'nin fikri: «Allah, Hz. Muhammed (S.A.V.)'i hem insanlara ve hem de cinlere peygamber olarak göndermiş; ona iman etmelerini, boyun eğmelerini, Allah ve Resûlünün helâl kıldığını helâl, haram ettiklerini haram saymalarını; Allah ve Resûlünün vâcib kıldıklarını vâcib kabul etmelerini;

Allah ve Resûlünün sevdiklerini sevip, kerih gördüklerini de kerih görmelerini farz kılmıştır. Hz. Peygamber'in peygamberliğini kabul etmiyen her insan ve her cin muhakkkak ki İlâhî azâba müstahak olacaktır. Tıpkı kendilerine gönderilen peygamberleri kabul etmiyen kâfirler gibi.»

Bu, sahabe, tâbiîn, müslümanların liderleri ve bütün ehl-i sünnet vel-cemaa'ya göre üzerinde ittifak edilen bir fikirdir.

Allah Kur'ân-ı Kerîm'de, cinlerin, Kur'ân dinlediklerini ve ona iman ettiklerini haber vermiştir. Bu husus (**Ve iz sarafnâ ileyke neferen minel-cinni**) kavlinden (**ülaike fî dalâlin mübîn**) kavline kadar olan âyette açık olarak beyan edilmiştir. Sonra şu hususu bütün insanlığa duyurmasını Peygamberimize emretmiş, onlar hakkında bir sûre inzal buyurmuştur ki, insanlar, cinlerin durumlarını ve Hz. Peygamber'in yalnız insanlara değil, aynı zamanda cinlere de gönderilen bir peygamber olduğunu bilsin.

Bu sûrede insanlar ve cinlerin Allah'a, onun Resûlüne ve âhiret gününe iman etmelerine çağırılmışlardır. Allah ve Resûlüne itaat etmeleri gerektiğini de onlara bildirmiştir. Cinlerden medet beklemenin bir şirk olacağı hususunda insanlara, sûrenin şu âyetinde açıklanmıştır: **«Filhakika şu da var: İnsanlardan bazı kimseler cinden bazı kişilere sığınırlar. Demek bu suretle onların azgınlıklarını (şımarıklıklarını) artırmışlar.»** (El-Cin sûresi, âyet: 6)

İnsanlardan bir adam cinlerin bulunduğu sanılan vadilerden bir vadiye inip şöyle demiştir: «Bu vadinin büyüğü ile, alçaklarından sığınırım!»

Nas b. Haccâc'ın babası Haccac b. Lât es-Selmî hakkında anlatılıyor: O, beraberindeki kafile ile Mek-

ke'ye gelirken, korkunç bir vâdiden geçiyordu. İçlerinden bir süvari, ona:

— Kendin ve arkadaşların için bir şeyler söyle de kendinizi emniyete alın, dedi. Bunun üzerine o da:

— Kendim ve arkadaşlarımı, bu kubbe altında bulunan her cinnî'den sığındırırım, tâ ki ben ve kafilem sağ salim dönebilelim, dedi. Tam o anda bir kişinin, şu âyet-i kerîmeyi okumakta olduğunu duydu: **«Ey cin ve insan cemaatleri! Göklerin ve yerin bucaklarından geçip de İlâhî kazadan selâmete ermiye gücünüz yetiyorsa ki, (Allah'ın bahş edeceği) bir kudretle olmadıkça aslâ geçemezsiniz. Haydi geçin (kurtulun!)»** (Er-Rahman: 33).

Sonra bilâhare Mekke'ye gelip bu duyduğunu Kureyş kâfirlerine bildirince onlar şöyle dediler: «Sakın çocuk olma, ey Ebû Kilâb! Bu haber Muhammed'e Kur'ân'ın indirildiğini teyid eder. Ve bu bizim aleyhimize olur.»

— Vallahi ben bunu duydum. Yanımdakiler de duydular, dedi ve Müslüman oldu. Sonra Medine'ye hicret etti. Ve orada bir cami yaptırdı. Halâ onun camisi orada mâruftur.

Cinler, insanların kendilerinden yardım istediklerini görünce işi azıttılar, şımardılar. Ve bu sebeple kendilerine baş vuran sihirbaz, büyücü ve her türlü cincilere kendilerinin ve krallarının isimleriyle cevap verdiler. Böylece reislik ve büyüklük sevdasına düştüler. Oysa onlar pekiyi bilmektedirler ki insanlar onlardan kat kat üstündür. Bu yüzden insanlardan bazıları onlara boyun eğince hemen ihtiyaçlarını karşılayıp kendilerini büyütmeye yeltenirler.

Kur'ân-ı Kerîm'deki **«Ey kavmimiz! Allah'a çağrısını kabul edin ve ona iman edin ki sizin günahlarınızı afv edip sizi elem verici bir azâbtan kurtarsın»** meâlin-

deki âyeti Hazreti Peygamber (S.A.V.)'in onlara gönderildiğini göstermektedir. Ve yine Cenab-ı Hakk'ın **«Allah'a çağırıcıyı kabul etmeyen kişi yeryüzünde âciz bırakıcı değildir. Onun ondan başka da dostları yoktur. İşte o güruh apaçık bir delâlettedir»** meâlindeki âyeti cinlerden Hz. Peygamber (S.A.V.)'e iman etmeyen kimsenin kâfir olacağını bildirmektedir. Tevfik ve ismet ancak Allah'tandır.

CİNLERİN HZ. PEYGAMBER'E GÖNDERİLİP KUR'ÂN DİNLEMELERİ

İbn-i İshak der ki: Peygamber (S.A.V.) Sakîf'den umudunu kesince, mukedder olarak Taif'den döndü. Mekke yolundaki bir hurmalıkta gecenin karanlığında kalkıp namâz kılmaya başladı. O anda Cenab-ı Hakk'ın Kurân'da zikr ettiği cinden bir taife gelip okuduğu Kur'ân-ı dinlediler. Onlar Nuseybin cinlerinden yedi neferdi. Hz. Peygamber namâzdan fariğ olunca kavimlerini irşad etmek üzere oradan ayrıldılar. İman ettiler ve kavimlerine de duyduklarını birbir tebliğ ettiler .

Allah, onların durumunu Kur'ân-ı Kerîmde anlatıyor :

«Hatırla o zamanı ki, cinlerden bir taifeyi Kur'ân dinlemeleri için sana doğru çevirmiştik.» (El - Ahkâf: 29.)

Sonra Allah, onlar hakkında (Kul Uhiye) sûresini inzâl buyurdu.

Sahihayn'da İbn-i Abbas (R.A.)'dan şöyle rivayet edilmiştir: «Resûlüllah Sallellahu Aleyhi Vesellem, cinlere okumadığı gibi, onları görmedi de. Hz. Peygamber (S.A.V.) ashabından bir taife ile Ukkaz çarşısına gitti. O arada, âdetleri üzerine cinler, gök haberlerini

dinlemek istediler. Fakat Allah onlara gökten ateş parçaları indirerek, dinlemelerine mâni oldu. Bunun üzerine bir haber alamadan kavimlerine döndüler.

Kavimleri onlara :

— Neniz var? Neden böyle meyûs duruyorsunuz? diye sorunca şu cevabı verdiler :

— Gökten bize ateş parçaları atıldığı için, bir haber alamadık.

— Bunun bir sebebi ve sırrı olmalıdır, haydi doğu'ya ve batıya doğru yayılın; gidin bakın neler oluyor kâinatta, dediler. Ve bunun üzerine Tihame'ye doğru gitmekte olan cinlerden bir taife, Ukkaz yoluna koyulan ve Nahle'de ashabına sabah namâzı kıldırmakta olan Hz. Peygamber'in yanından geçtiler. Kur'ân okunduğunu görünce hemen dinlemeye koyuldular ve :

— Demek ki, gökten haber sızdırmamıza engel olan buymuş, dediler. Kavimlerine gidip: **(Ya kavmena!)** diye başlayarak durumu arz ettiler.

Cenab-ı Hak da Peygamber (S.A.V.)'e **(Kul ûhiye)** sûresini inzal buyurup Cinler hakkında son derece güzel ve mufassal bilgi verdi.

İbn-i Abbas'ın rivayet ettiği bu hadîsin başından, cinlerin, Hz. Peygamberden bir şey duymadıkları anlaşılmasın! Çünkü **(Yâd et ki hani cinlerden bir taifeyi sana çevirmiştik)** meâlindeki âyetin tefsirinde İbn-i Abbas (R.A.) şöyle demiştir: «Onlar, Nusaybin cinlerinden yedi kişi idiler. Hz. Peygamber onları, kavimlerini irşad etmek üzere görevlendirip göndermiştir.»

İbn-i Abbas'ın bu sözünden de anlaşıldığına göre, Resûl-i Ekrem bundan sonra onlarla konuşmuştur. Bu sebebledir ki onlar kavimlerine gidince; **«Ey kavmimiz, Allah'a çağıranı kabul ediniz!»** demişlerdir.

Yine bundan, henüz kavimlerine dönemeden, Al-

lah Elçisinin onları çağırıp izahat verdiği anlaşılmaktadır.

İbn-i Abbas'ın yukarda rivayet ettiği hadîs, Hz. Peygamber'in Abdullah b. Mes'ud'a «Burada dur!» deyip, cinlerin yanına giderek onlarla toplantı yaptığını da red etmez.

Beyhakî diyor ki; İbn-i Abbas'ın bu rivayeti, cinlerin Hz. Peygamber'i ilk dinlemeleri hakkındadır. O zaman Hz. Peygamber bizzat onlara bir şey okumadı ve onları görmedi. Onlar kendiliklerinden dinlediler Onu.. Sonra cinlerden bir dâvetli geldi, Hz. Peygamber onunla beraber gidip onlara Kur'ân okudu. İbn-i Mes'ud bunu, bu şekil hikâye etmiştir. Abdullah b. Mes'ud bu iki kıssayı ezberlemiş ve anlatmıştır.

Bunları söyledikten sonra Beyhaki ayrıca, Ebû Behr b. Ebî Şeybe'ye isnad ederek şöyle bir hadîs rivayet etmiştir: Abdullah b. Med'ud'dan (R.A.) nakl edilmiştir: «Hz. Peygamber (S.A.V.) Nahle'nin içinde Kur'ân okurken yanına inip geldiler. Onun Kur'ân okuduğunu görünce, birbirlerine **«Susun! Dinleyin!»** veyahut **«Sus!»** dediler. Dokuzdular. Onlardan birisi Zevba'a idi. Bunun üzerine Cenab-ı Hakk **(Ve iz sarefnâ)** âyetini indirdi..»

Beyhakî sonra, başka bir kıssayı Alkama'dan nakl etmiştir. Alkama diyor ki: İbn-i Mes'ud'a (R.A.) dedim ki; cin gecesi, Hz. Peygamber'le beraber içinizden hiç kimse var mıydı?»

El - Kurtubî der ki: İbn-i Abbas'ın rivayet ettiği hadîs'in mânası şudur: Hz. Peygamber onlara okumayı kasd etmemiştir, hattâ onların, kendisini dinlediklerinden de haberi yoktu. Onlarla bir şey konuşmadı da. Onların, kendisini dinlediklerini ve bütün durumlarını Allah, bilâhare **(Kul ûhiye)** sûresini indirerek bildirdi.

Şeyh Ebu'l - Abbas İbn-i Teymiye der ki: İbn-i Abbas, Kur'ân'ın ifade ettiği mânayı bilmiştir, lâkin İbn-i Mes'ud'un (R.A.) ve Ebû Hüreyre (R.A.)'nin bildiklerini bilmemiştir. Onlara göre, cinler ona gelmiş ve Hz. Peygamber onlara hitab etmiştir. Hz. Peygamber'e Rabbi haber vermiş ve bu hakikatı cinlere bildirmesini emretmiştir. Bu, ilk defa, gökten haber alamadıkları zaman vuku' bulmuştur. Çünkü bu ibret dolu mûcizelerdendir ki, Hz. Peygamber'in hak peygamber olduğunu gösterir. Ondan sonra cinler ona gelmişlerdir ve Hz. Peygamber de onlara Kur'ân okumuştur.

Rivayet olunduğuna göre; Hz. Peygamber onlara Rahman sûresini okumuştur. Her ne zaman **«Rabbinizin hangi ni'metlerini yalanlıyorsunuz»** meâlindeki âyetini okumuşsa onlar «Rabbimizin ni'metlerinden hiç bir şeyi inkâr etmiyoruz!» cevabını vermişlerdir.

Abdullah b. Mes'ud, Cin Kıssasını ibn-i Abbas'dan daha iyi biliyor. Çünkü o vak'ada hazır bulunmuş ve bu kıssayı ezberlemiştir. İbn-i Abbas o zamanlar henüz küçük yaşta, meme emen bir çocuktu.

Bâzılarına göre, bu cin olayı, Hicretten üç yıl önce vaki olmuştur. El - Vâkıdî'ye göre bu olay, Peygamberlik yıllarının Onbirinci yılına tesadüf eder ki, İbn-i Abbas Vedâ Haccı'nda daha yeni akil bâliğ olmuştu. En iyi bilen şüphesiz ki Allahtır.

Essüheylî, onların Yahûdî olduklarını söyledi. Onun için onlar **«Musa'dan sonra»** dediler de **«İsa'dan sonra»** demediler.

İbn-i Selâm'ın fikri: Cinlerin bu olayı, Hicretten üç yıl önce, İsra'dan da evveldi.

El - Vâkıdî der ki: Resûlullah (S.A.V.), Şevvâl ayının sonuna doğru Tâif'e gitti ve orada yirmi beş gece kaldı. Zilka'de'nin yirmi üçünde bir salı günü Mekke'ye döndü. Mekke'de üç ay kaldıktan sonra, Peygamber-

liğinin onbirinci yılında Rebi'ul-evvel ayında ona El-Hucûn vâdisinin cinleri geldiler.

İlim adamları Hz. Peygamber'e, Kur'ân dinlemek için gelen cinlerin sayısında fikir ayrılığına düştüler.

İbn-i İshak diyor ki, onlar yedi kişi idiler. İbn-i Ebî Hâtem, Tefsirinde Mücahid'den nakl ettiğine göre; onların sayısı, Ehl-i Hiran'dan üç, Ehl-i Nuseybin'den dört olmak üzere, yedi idi.

Essevrî Âsım'dan, o da Zer'den nakle ediyor: Onların adedi dokuzdu.

İkrime'ye göre, onlar on iki bin kişi idiler.

Essuheylî der ki: Tefsir ve müsnedlerde bunların isimleri zikr edilmiştir: Şâsır, Masır, Menşâ, Mâşı ve El-Ahkâb. Bu beşi, İbn-i Düreyd zikr etmiş ve şöyle demiştir. Ebû Bekr b. Tâhir el-Eşbelî'nin Ömer b. Abdulazîz'in faziletleri hakkında anlattığı bir haberde şöyle gördüm: Ömer b. Abdilazîz bir gün bozkırda yürürken ölü bir yılan gördü ve elbisesinden biraz kopararak onu sardı ve oracıkta defn etti, derken bir ses:

— Ey Sarak! Allah Elçisinin sana: **«Sen ilerde bozkırda öleceksin. Salih bir adam gelip seni kefenleyecek ve orada defn edecek»** demişti. Ben buna şimdi şahit oluyorum işte! Bu sesi duyunca, Ömer b. Abdulazîz:

— Sen kimsin? diye sordu. Ses cevab verdi:

— Ben Allah Resûlünden Kur'ân dinleyen cinlerden bir adamım. Onlardan ben ve Sarak'dan başka kimse kalmadı. Şimdi Sarak da öldü yalnız ben kaldım.

Ebû Bekr İbn'id-Dünya, bu hâdiseyi diğer alimlerden şu şekilde nakl ediyor:

Ömer b. Abdilazîz bir gün bir katır üstünde arkadaşları ile birlikte yürürken sokak ortasında ölü bir cin gördü. Katırından inip onu aldı ve yoldan biraz ayrıla-

rak münasip bir yerde onu gömdü ve üzerini toprakla örttü. Dönüp giderken, sahibini göremedikleri yüksek bir ses :

— Müjdeler olsun sana ey mü'minlerin emîri! Ben ve şu biraz evvel defn ettiğin arkadaşım, Cenab-ı Hakkın **(Ve iz sarafnâ ileyke)** âyetinde haber verdiği cinlerdeniz! Biz Allah'a iman edip Müslüman olduğumuzda Allah'ın Resûlü, arkadaşıma hitaben şöyle buyurmuştu: «Sen bir gün diyar-ı gurbette öleceksin ve seni kendi asrında yeryüzünün en hayırlısı olan bir zat defn edecektir!»

İbn-i Selâm'ın Ebû İshak tariki ile nakl ettiği bir rivayette bu hâdise şöyle anlatılmıştır: İbn-i Mes'ûd, Resûlüllah'ın ashabından bir kısım insanlarla yürürken şöyle bir hadise ile karşılaştı. Büyük bir kasırga gelmiş, o dinmiş başka bir kasırga sökün etmiş. Bir de bakmışlar ki ölü bir yılan ortada duruyor. İçimizden biri elbisesinden biraz yırtarak yılanı kefenledi ve defnetti. Gece karanlık basınca iki kadın gelip; **«Câbir oğlu Amr'i kim defnetti»** diye sordular. Dedik ki: **«Cabir oğlu Amr'i tanımıyoruz!»**

— Eğer sevap isteseydiniz onu bulabilirdiniz. Çünkü cinlerden fasık olanlar mü'min olan kısımla savaş yaptılar ve Câbir oğlu Amr öldürüldü. İşte bugün gördüğünüz yılan odur. O Muhammed (S.A.V.)'den Kur'ân dinleyip de kavimlerine münzir olarak giden cinlerdendir.

İbn-i Ebi'd - Dünya anlatıyor: «Ebu İshak'ın anlattığına göre, Hz. Peygamber ashabından bir kısım insanlarla sefere çıkmışlardı. Yolda giderlerken iki yılan çarpıştılar, biri diğerini öldürdü. Ölen yılan'ın güzel kokusu ve güzelliği hayretlerini mucib olmuş olacak ki içlerinden biri kalkıp onu bir hırkaya sararak defnetti. Bir

de ne görsünler; görmedikleri bir topluluk kendilerine: **«Es - Selâmü Aleyküm, Es - Selâmü Aleyküm! Siz şu anda Ömer isminde birini defnettiniz, Müslümanlarla kâfirlerimiz arasında savaş çıktı şu anda defnettiğiniz Müslüman öldürüldü. O Peygamber (S.A.V.)in huzurunda Müslüman olan cinlerdendir.»**

Hüzeyfe b. Gâlim El - Adevî'den nakl ediliyor: «Kiran adını taşıyan Hatıb b. Ebî Beltea bir duvardan çıktı. Hz. Peygamber'i istiyordu. Mezhaya gelince iki büyük duman çöküverdi. Duman kalkınca yumuşak derili bir yılan ortaya çıkıverdi. Sonra kayboldu. Gece olunca şöyle bir ses duyuldu : Hz. Peygamber'e gelip durumu bildirdi. İşte o, el - Cumane oğlu Amr idi. Nuseybin'den gelirken Hıristiyan olan Yüsel oğlu Mehter ile karşılaştı. Hıristiyan onu öldürdü. Bana gelince ben Nuseybin'i gördüm. Cebrail bana onu göstermişti. Allahu Teâlâ'ya, nehrinin tatlı meyvesinin güzel ve yağmurunun bol olması için niyazda bulundum.»

İbn-i Eb'id - Dünya anlatıyor: «Bana İbn-i Ebî İlyas dedi ki: Muaz b. Ubeydullah b. Muhammed şöyle dedi: Osman b. Affan'ın yanında oturuyordum; bir adam gelerek şöyle dedi : Ey Mü'minlerin Emîri! Ben bir sahrada yürürken acayip bir şey gördüm. İki kasırga gelip birbirleriyle çarpıştılar. Sonra ayrılıp gittiler. Biri diğerinden büyüktü. Çarpıştıkları yere gelince bir de ne göreyim; yılanlarla dolu, bazıları âdeta misk kokuyordu. Bu kokunun nereden geldiğini anlamak için ölü yılanları durmadan evirip çeviriyordum. İnce, sarı bir yılandan geldiğini görünce bunda bir hayır var dedim. Sarığımın içine sardım. Ve oracıkta gömüverdim. Yürümeğe başladığımda kendisini göremediğim bir kişinin bana şöyle çağırdığını duydum:

— Ey Allah'ın kulu! Bu yaptığın şey nedir? Gördüğümü anlattım, bana dedi ki :

— O gördüğün yılanlar cinden (Eş - Şisan) oğullarıyla (Kays) oğullarıdır. Savaş yaptılar. Gördüğün gibi birbirlerini öldürdüler. Senin defn ettiğin yılan işte onlardan ve Hz. Peygamber (S.A.V.)'den Kur'ân-ı Kerîm dinleyenlerden biri idi.»

Kesîr b. Abdillah anlatıyor: «Ebû Recâ el - Atâridî'nin yanına gidip; «Hz. Peygamber (S.A.V.)'e biat eden cinlerden bir şey biliyor musun?» diye sordum. Gülümsedi. Ve: Görüp duyduklarımı size haber vereyim, dedi: Bir yolculuk yapıyorduk. Bir pınarın başına inip dinlenelim dedik. Bir de ne görelim çadıra bir yılan girdi. Izdırap içinde kıvranıyordu. Su kabımı alarak üzerine biraz su serptim. Yılan rahatladı. Oradan ayrılırken arkadaşlarıma dedim ki: Biraz bekleyin bakalım o yılan ne oldu? Yanına gelince yılanı ölmüş buldum. Çantamdan beyaz bir bez çıkarıp onu içine sardım. Bir yer kazarak onu defn ettim. Dönüşümüzde yine aynı yola uğradık; istirahate çekilince şöyle bir sesle karşılaştım: Binlerce selâm üzerinize olsun! Onlara :

— Siz kimsiniz diye sordum?

— Biz cinleriz. Bize yaptığın iyiliğe karşılık sana bir iyilikte bulunmak istiyoruz, dediler.

— Ben size ne iyilik yaptım ki? dedim.

— O ölen yılan cinlerden Hz. Peygamber (S.A.V.)'e biat edenlerin sonuncusu idi, dediler.

Yukarıda İbn-i Düreyd'in anlattığı gibi onların isimlerinden şunları vermiştik: Şâsır, Mâsır, Meşâ, Mâşi ve el - Ahkâb.

İbn-i İshak'tan nakl edilen bir rivayette isimleri (Hâsâ, Mesâ, Şâsır, Mâsır, Ebnel, Ezb, Enîn ve el - Ahşâm) olarak geçmektedir.

Hâsıb b. Ebî Beltea'nın gömmüş olduğu cinnin ismini Peygamberimiz «Amr b. Cumâne» olarak bildir-

miştir. Onlardan birisi de Ömer b. Abdil - Azîz'in defnettiği Sarak'tır. Birisi de Zevbea'dır.

İbn-i Mesûd'un hadîsinde Amr b. Câbir dahil bu dokuzların isimleri zikredilmiştir. Her şeyi en iyi bilen Allah'tır.

HZ. PEYGAMBER (S.A.V.)'İN CİNLERE KUR'ÂN OKUMASI, ONLARLA MEKKE VE MEDİNE'DE BULUŞMASI

Müslim ve Ebû Dâvud, Alkame'den rivayet ediyorlar: «İbn-i Mes'ûd'a sordum:

— Cin gecesi hiç biriniz Hz. Peygamberle beraber bulundu mu?

— Hiç birimiz bulunmadık, lâkin bir gece Hz. Peygamberle beraber bulunuyorduk. Bir ara o bizden kayboldu. Vâdilerde ve kuytu yerlerde onu aramaya başladık. Bir suikast'a uğradığını sandık; gayet korkulu bir gece geçirdik. Sabah olunca Hira yönünden çıkageldi. Dedik ki:

— Ey Allah'ın Resûlü! Seni kaybettik; aradık, lâkin bulamadık. Sorma çok korkulu bir gece geçirdik.

— Bana cinlerin Tebliğcisi geldi. Onunla beraber gidip kendilerine Kur'ân okudum, diye izahat verdiler.

Bunun üzerine bizi götürüp onların yerlerini ve ocaklarını gösterdi. Sonra ondan azık istediler; onlara şöyle buyurdu:

— Elinize geçen ve üzerine Allah'ın ismi anılan her kemik sizin içindir. Hayvanlarınız için de alâf artıkları azık olarak tahsis edilmiştir. Resûlüllah sonra bize karşı şöyle buyurdu:

— Şu ikisi ile taharetlenmeyin! Çünkü onlar kardeşlerinizin yiyeceğidir.»

İmâm Ahmed, bu hadîsi şu ilâve ile rivayet etti: «Mekke'de ondan azık istediler. Onlar Cezîre cinleri idi.»

Hadîste anlatılan gece diğer hadîste anlatılan gece değildir. Çünkü o gece Peygamberimiz bizzat cinlere gideceğini bildirmiş ve İbn-i Mes'ûd ile birlikte gitmiştir. Sonra gözünden kaybolmuş bilâhare İbn-i Mes'ûd'un yanına dönmüştür.

Beyhakî, (Delâil'ün - Nübüvve) adlı kitabında şöyle anlatıyor :

«Aslen Şamlı olan Ebû Osman b. Seleme El - Huzaî bize bildirdi ki : Abdullah b. Mes'ûd, Resûlüllah (S.A.V.)'in ashabına şöyle buyurduğunu duymuş: «Cinlerin işini merak eden varsa benimle gelsin! Fakat benden başka hiç kimse Allah'ın Resûlü ile gitmedi. Beraberce yürüdük. Mekke'nin tepesine gelince (mübarek) ayağı ile bir çizgi çizdi. Ve orada oturmamı emir buyurdu. Sonra kendileri yürüdü ve biraz sonra ayakta Kur'ân okumaya başladı. Etrafını kalabalık bir halk sardı. Onu göremez ve duyamaz oldum. Sonra bulut gibi dağılıp gittiler; içlerinden bir grup kalmıştı. Sabah olunca Resûlüllah (S.A.V.) yanıma gelip orada kalan grubun ne yaptığını sordu. İşte onlar bunlardır, yâ Resûlallah, dedim. Eline kemik ve tezek alıp azık olarak onlara sundu. Sonra kemik veya tezekle tahareti yasakladı.

Bâzı rivayetlerde kayıt şöyledir: «İbn-i Mes'ûd dedi ki : Cinler Allah'ın Resûlüne (S.A.V.):

— Senin Allah Elçisi olduğuna kim şehadet eder? diye sordular. Yanında bir ağaç bulunmaktaydı. Hz. peygamber (S.A.V.) onlara:

— Evet dediler! Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) ağacı çağırdı. Ve ağaç hemen oraya geldi. (İbn-i Mes'ûd ağacın dalları âdeta yürüyordu, dedi.) Hz. Pey-

gamber ağaca: Benim Allah'ın resûlü olduğuma şehadet getirir misin? diye sordu. Ağaç:

— Şehadet ederim ki, şüphesiz sen Allah'ın resûlüsün!» cevabını verdi.

Beyhakî, sahih hadîsteki: «Ona bizden hiç kimse arkadaşlık yapmadı» sözü Hz. Peygamber'in (S.A.V.) onlara Kur'ân okumak için gitmesi haline haml edilir, dedi. Ne var ki, bu hadîsteki durum diğer sahih hadîste rivayet edilen «Onu kaybettik; bir suiskasd'a uğramasından korktuk» kaydına uymamaktadır. Şu halde bu iki hadîs ayrı ayrı olaylar hakkında olsa gerek. En iyi bilen Allah'tır.»

İbn-i Mes'ûd'un «onu kaybettik; aradık ve o gece korkulu bir gece geçirdik» sözü yalnız kendisinin Hz. Peygamber'i kaybettiğine, aradığına ve korkulu bir gece geçirdiğine delâlet eder. Lâkin bu yukarıdaki izahatımızla bağdaşmamaktadır. Çünkü biz diyoruz ki; Cin gecesi bir değil; müteaddit idi. İki hadîsin mânası, ancak böyle düşündüğümüz zaman sahih olur.

Süheylî'nin sözüne bakılırsa, Cin gecesi müteaddit değil; bir idi. Bu bahis, uzun uzun düşünme ve araştırmayı icap ettiriyor. En iyi bilen Allah'tır.

Şurası bir gerçektir ki, cinlerin Hz. Peygamber'e gelişi birden fazladır. Mekke'de geldikleri gibi Hicretten sonra Medine'de de gelmişlerdir. İbn-i Mes'ûd onunla, Medine'ye gelişlerinde beraber bulunmuştur. Nitekim el-Hâfız Ebû Nuaym'in «Delâil En-Nübüvve»'de rivayet ettiği hadîs buna delâlet etmektedir. Amr b. Geyelân Es-Sakafî der ki: «Abdullah b. Mes'ûd'a geldim: Duyduğuma göre cinlerin geldiği gece sen Resûlüllah (S.A.V.) ile berabermişsin, doğru mu? dedim, «Evet,» dedi. «Öyleyse nasıl oldu bana anlat» dedim. Şöyle izah etti: «Suffa ehlinden her biri, yanına yemek yedirecek

birer arkadaş aldı. Ben terk edildim. Beni kimse almadı. Resûlüllah (S.A.V.) yanımdan geçerken; «Bu kim?» diye sordu. «Ben İbn-i Mes'ûd'um» dedim. «Sana bakmak için kimse almadı mı?» diye sorunca; «Hayır!» dedim. «Öyleyse benimle gel, belki sana bir şeyler bulabilirim» dedi. Onunla gittim. Nihayet Ümm-i Seleme'nin evine geldik. Bana; «Sen burada dur!» diyerek kendisi ailesinin yanına girdi. Bir câriye çıkarak dedi ki: «Ey İbn-i Mes'ûd! Allah'ın Resûlü (S.A.V.) senin için yiyecek bir şey bulamadı, haydi yerine dön!» Ben de Mescid'e döndüm. Mescid'in taşlarını toplayıp yastık yaptım. Ve elbiseme bürünüp yattım. Aradan çok geçmeden câriye geldi: «Ey İbn-i Mes'ûd! Allah Resûlünün (S.A.V.) dâvetine icabet et!» dedi. Onu takib ederek, «belki yiyecek bir şey bulurum,» diye ardından gittim. Önceden gittiğim yere vasıl olunca, Allah'ın Resûlü (S. A.V.) elinde bir hurma çubuğu olduğu hâlde çıkıp hafifçe göğsüme, şöyle diyerek vurdu: «Haydi benimle gel! Nereye gidersem geleceksin!»

— Maşaallah, dedim. Hz. Peygamber de sözünü üç kere tekrarladı. Onun her tekrarlayışını «Maşaallah» ile karşıladım. Beraberce yürüdük. (Bakî El-Ğarkad)'e gelince sopasıyla bir çizgi çizdi ve «burada otur; ben gelinceye kadar hiç bir yere ayrılma!» dedi. Kendisi yürüdü ben ardından, hurmalıkların arasından kendisini görüyordum. Etrafı, görebildiğim kadarıyla kapkaranlık toz, duman etrafı kaplamıştı. Korktum. İçimden: «Galiba bunlar Havazin kabilesidir. Resûlüllah'ı öldürmek için ona tuzak kurdular. Evlere koşup insanlardan yardım istiyeyim.» dedim. Sonra Resûlüllah (S.A.V.) in: «Ben gelinceye kadar buradan ayrılma» sözünü hatırladım. Resûlüllah'ın asasıyla işaret ederek onlara, «oturun» dediğini duydum. Ouurdular. Şafak sökerken ayrılıp gittiler. Hz. Peygamber (S.A.V.) geldi ve bana:

«Benden sonra uyudun mu?» diye sordu. «Hayır, önceleri korkmuştum. Havazin kabilesinin seni öldürmek için tuzak kurduklarını sanmıştım. Gidip evlere haber verip sana yardım etmek için çağırayım demiştim. Fakat asanızın sesini duyunca rahatladım. Sabredip sizi bekledim. Gördüğünüz gibi yerimden hiç ayrılmadım» dedim.

— Bir şey gördün mü? buyurdu.

— Beyaz elbiselere bürünmüş siyah adamlar gördüm, dedim.

— İşte onlar Nusaybin cinlerinden bir hey'et idi. Gelip benden yiyecek istediler, onlara kemik, tezek ve alaf kalıntıları verdim, buyurdu.

— Bu onlara ne fayda temin eder ki? dedim.

— Nasıl etmesin ki, kemik aynı eskisi gibi üzeri etli olur. Tezek eski halini alıp tâne oluverir. İçinizden hiç kimse kemik ve tezekle taharetlenmesin, buyurdu.

Cinlerle buluştuğu bu gece, Medine'de vuku bulmuştu. İbn-i Mes'ûd beraberinde bulunmuş; «Bâki El-Ğerkad)'de kendisine gösterilen bir yerde oturup Hz. Peygamber (S.A.V.)'in dönüşünü beklemiştir.

İmam Ahmed, Abdurrezzak vasıtasıyla Abdullah b. Mes'ûd'dan nakl ediyor: «Cin hey'etinin geldiği gece Resûlüllah (S.A.V.) ile beraberdim. Derin bir nefes aldılar ve :

— Neniz var ey Allah'ın Resûlü? dedim.

— Kendi nefsime ölümü haber verdim, buyurdu.

— Yerine halife bırak, dedim.

— Kimi? buyurdu.

— Ebû Bekir'i dedim. Sükût buyurdular. Biraz sonra yine derinden bir nefes aldı. Kendilerinden sordum :

— Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın elçisi! Neyin var? dedim.

— Kendi nefsime ölümü haber verdim, ey İbn-i Mes'ûd! buyurdu.

— Yerine halife bırak, dedim.

— Kimi buyurdular.

— Ömer'i dedim, sükût ettiler.

Biraz sonra yine derin bir nefes aldılar. Kendilerine sordum :

— Neniz var ey Allah'ın Resûlü? diye.

— Nefsime, ölümü haber verdim, ey İbn-i Mes'ûd! buyurdu.

— Yerine halife bırak, dedim.

— Kimi? buyurdu.

— Ali'yi dedim.

— Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a kasem ederim ki, ona itaat ederlerse Cennet'e girerler.» buyurdu.

Görüldüğü gibi bu hadîs, onun Medine'de olduğunu zikretmedi. Oysa onun Medine'de olduğu meydandaır. Hz. Ali o zaman halife olacak yaşta değildi. Çünkü o, o zamanlar gayet gençti. Zira o, kırkıncı Hicrî yılının Ramazan ayında, elli sekiz yaşında olduğu halde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

Bazılarına göre; o, altmış üç yaşında vefat etmiştir. Yukarıda anlatmıştık. Cin gecesi, Mekke'de, Hicretten üç yıl önce vuku' bulmuştur. İmam Ali'nin yaşı o zamanlar onbeş, ilâ yirmi arasında idi.

El - Hafız Eb'ul - Kasım, İbn-i Asâkir der ki: Onun doğumu, Fil hâdisesinden otuzüç sene sonrasına rastlar. Buna göre, Cin gecesi onun yaşı yirminin altındadır. Hazreti Ebu Bekir ile Ömer'e nisbetle o zamanlar daha genç sayılırdı. Onun için onlarla birlikte halifeliğe namzet gösterilemezdi. O tarihte onun için dedik ki: Cin Gecesi Olayı Mekke'de değil; Medine'de vuku' bul-

muştur. Bunu Peygamberimizin «Nefsime ölümü haber verdim» sözü teyid etmektedir. Bu sözü, vefatına yakın bir zamanda söylemiş olsa gerek. Bundan sonra Ebu Nuaym'ın rivayet ettiği bir hadîse rastladım. O hadîsde de istihlâf meselesi anlatılıyor. Kıssanın da Mekke tepesinde cereyan ettiği anlaşılıyor. İlerde bunun bahsi gelecek. Bu husus, biraz önce anlattıklarımıza uymamaktadır.

Cin hey'eti bir kere daha Hz. Peygamber Medine'de iken gelmiştir. O toplantıda Zübeyr b. Avvam da bulunmuştur. Allah'ın Resûlü (S.A.V.) ona baş parmağı ile bir çizgi çizip bunun ortasında otur demişlerdir.

Zübeyr b. Avvam'dan (R.A.) nakl ediliyor: «Resûlüllah (S.A.V.) kendi mescidinde sabah namazını kıldırdı. Namazdan fariğ olduktan sonra:

— Bu gece hanginiz benimle, Cin hey'etinin yanına gidecektir? diye sordu. Hiç kimse birşey söylemedi. O, sözünü üç kere tekrarladı. Sonra bana gelip elimden tuttu. Onunla beraber yürümeğe başladık. O kadar yürüdük ki, Medine'nin dağları, tepeleri arkamızda kaldı. Nihayet açık bir yere indik. Bir de ne göreyim: Gayet uzun, mızrak gibi adamlar ayaklarından yukarı beyaz elbiseler giyinmiş duruyorlar? Onları görünce korkudan beni bir titreme aldı; dizlerim tutmaz oldu. Onlara yaklaşınca, Allah'ın Resûlü (S.A.V.) ayağının baş parmağı ile bir daire çizdi ve bana bunun ortasında otur, dedi. Oturunca içimde hiç bir korku ve şüphe kalmadı. Resûlüllah (S.A.V.) benimle beraber onların arasına girdi ve Kur'ân okudu. Onlar sabah oluncaya kadar orada kaldılar. Sonra yanıma gelip «haydi bana yetiş!» dedi. Onunla epeyce yürüdükten sonra bana dönerek:

— Nasıl, onların bulunduğu yerlerde bir şey görebiliyor musun?» diye sordu.

— Evet, gayet kalabalık bir topluluk görüyorum, dedim. Bunun üzerine mübarek başını yere eğip biraz kemik ve tezek toplayıp onlara attı. Ve bana:

— İşte bunlar Nusaybin Cinlerinden bir heyet idi. Kalabalık bir hey'et bana gelip Kur'ân dinlediler ve benden azık istediler. Ben de onlara, azık olarak bütün kemikleri ve tezekleri tahsis ettim, buyurdu.

Zübeyr dedi ki: Kemik veya tezekle taharetlenmek asla caiz değildir. Hadîs bilginlerinin bildirdiklerine göre, bu hâdise, İbn-i Mes'ûd'un bulunduğu hâdiseden başkadır. Çünkü İbn-i Mes'ûd'un hâdisesi, Baki' el-Ğarkad'da vuku' bulmuştur. Bu ise Medine dağlarının ötesinde vaki' olmuştur. Şu hâlde hadîslerden anlaşılıyor ki, cinlerin Hz. Peygamber'e gelmeleri bir değil, birden fazladır. Onlar, hem Mekke'de, hem de Medine'de gelmişlerdir.

El - Hafız Ebû Nuaym anlatıyor: Biz deriz ki; Hz. Peygamber, Ebû Tâlib'in vefatından sonra onun desteğini yitirince, Kureyş büyüklerinden destek bekledi. Fakat onlar ona hiç bir yardımda bulunmadılar. Bu yüzden Tâif'e, dayılarının yanına gitmek zorunda kaldı. Fakat ne yazık ki, orada, Mekke'de karşılaşmadığı daha büyük bir zorlukla karşılaştı. Çünkü oranın halkı kendilerine, Mekke'dekilerden daha sert ve kaba davrandılar. Hz. Peygamber Tâif'ten gayet mahzun ve mukedder olarak geri döndü. Tam o sırada Allah Cebrail ile birlikte O'nun azmini ve metanetini takviye etmek için dağların kırallarını gönderdi. Kendileri çok merhametli oldukları için Tâiflilere karşı hiç bir kötülük düşünmedi. Yalnız onların kendisine yardımcı kalmasını, onlardan kendi dinini kabul edecek insanlar bulunmasını Allah'dan niyaz etti. Bunun üzerine Yüce Allah Cinlerden bir taifeyi, ona Kur'an dinletmek için gönderdi. Onların gelişlerini bir ağaç haber verdi. Böylece

Allah'ın ona yardım edeceği ve hayatta zaferden zafere koşacağı müjdeleniyordu kendilerine..

İnsanlar ve cinlerden bir çok kimseler, binlerce, onbinlerce hattâ yüz binlerce varlıklar O'nun Peygamberliğini kabul edecek ve O'na uyacaktı. Bütün bunları Allah ona bildirmişti. Tabiî inanmayanlar da olacaktı, onları da bildirmişti. İnanmayanların cezaya çarptırılacaklarını da bir bir anlatmıştı, Nebisine... Karşılaştığı eza ve cefalar hep onu imtihan etmek içindi. Bu imtihan sayesinde derecesi kat kat yükselecekti. Bundan da haberdar edilmişti O...

Nihayet bunların hepsi tahakkuk etti. Allah O'na: «Peygamberlerin haberlerinden, senin yüreğini sabit kılacak haberleri bir bir sana anlatıyoruz» buyurdu.

Gerçekten de öyle olmuştu. Çünkü ona gelen cinler birer peygamber gibi gerçekleri bildirmek için, kavimlerine dönmüşlerdir.

Bazılarına göre, Hz. Peygamber (S.A.V.)'e gelen hey'et üçyüz kişi idi. Her birerleri kavimlerini irşat etmek üzere dönmüştür. Üç ay sonra bir çok Cinleri Müslüman ederek ve yanlarına alarak Mekke'ye geldiler ve Hz. Peygamber'in kendilerine okuduğu Kur'ân'ı dinlediler. Hz. Peygamber (S.A.V.) onların her türlü anlaşmazlıklarını halletti. Dargınlarını barıştırdı. Birbirlerine kucaklaştırdı. Ondan azık istediler. Hz. Peygamber de onlara her kemiği (etli olan), her tezeği (eski halindeki tane olmak şartıyla) azık olarak tahsis etti.

İşte Hz. Peygamber'in (S.A.V.) bu hareketleri, onun gerçek bir peygamber olduğunu gösteriyordu. Ondan bütün cinler haberdar edilmişlerdir.

Ve yine İbn-i Mes'ûd ile Zübeyr'e çizdiği daireler de, birer alâmet ve mu'cize idi. Çünkü onun sayesinde onlar, korktuklarından emin olmuşlardı. Kendilerine

daire çizildikten sonra Cin saldırılarından tam mânasiyle emin bir halde oturmuş, Resûlün (S.A.V.) dönüşünü beklemişlerdir.. Alkama'nın «Cin gecesi İbn-i Mes'ûd, Resûlüllahla (S.A.V.) beraber değildi.» sözünü şöyle yorumlamak lâzımdır. Yâni Resûlüllah (S.A.V.) cinlere Kur'ân okurken, onların ihtilâflarını hallederken İbn-i Mes'ûd yanlarında bulunmamıştır. Yoksa İbn-i Mes'ûd, kendisine çizilen dairede bulunmadı, demek değildir bu. Zübeyr'in anlattıkları da mümkündür. Çünkü Hicretten sonra cinlerden bir taife Medine'ye de gelmiş; Mekke'de olduğu gibi Allah'ın Resûlü (S.A.V.) onlara da Kur'ân okumuş, meselelerini halletmiştir. Amr b. Geyelan'ın nakl ettiği «Hz. Peygamber (S.A.V.) Medine'de cinlerle beraber buluşmuştur.» sözü, Mekke'dekinden başka bir taifenin kendisiyle buluştuğu anlamına haml ederiz. Çünkü cinler de Hz. Peygamber (S.A.V.)'e insanlar gibi aynen fevç fevç, kabile kabile gelip müslüman olmuşlardır. Gelen her taifeye Hz. Peygamber (S.A.V.) Kur'ân okumuş, kemik ve tezekle onları azıklandırmıştır. Tabiî cinlerden de küfürde sebat eden, İslâmiyeti kabul etmeyenler bulunmuştur. Onlardan da aynı insanlardan olan kâfirler gibi Hz. Peygambere ve Müslümanlara sataşanlar olmuştur. Nitekim Ebu Hüreyre'den nakl edilen şu hadîs buna delâlet ediyor :

«Cinlerden bir ifrit dün gece benim namazıma mâni olmak için geldi. Allah'ın verdiği bir güçle onu kendimden uzaklaştırdım. Mescid'in duvarlarının birisine, sabahleyin hepiniz onu göresiniz diye bağlamak istedim. Fakat kardeşim Süleyman'ın: (Rabbim beni bağışla bana öyle bir hakimiyet ver ki benden sonra hiç kimse ona lâyık olmasın!..) duasını hatırladım da onu

perişan bir halde salıverdim.» Bu, Ebû Bekr b. Ebî Şeybe'nin Şebabe b. Suvar'dan nakl etmiş olduğu rivayettir.

İmam Ahmed'in Muhammed b. Câfer'den nakl ettiği rivayet ise: **«Allah onu perişan, ümitsiz bir halde reddetmiştir.»** şeklindedir.

Nadr b. Şümeyl'in rivayetinde ise kayıt söyledir: **«Cinlerden bir ifrit dün gece namazımı kesmek için önüme geçti. Fakat Allah onu ümitsiz ve perişan bir halde geri çevirdi.»** Ravilerin her biri bu hadîsi Şûbe, Muhammed b. Ziyad tarıkı ile Ebû Hüreyre'den rivayet etmişlerdir. Cinlerin Hz. Peygamber'e (S.A.V.) sataştıklarını anlatan hadîsler inşaallah ilerde kendine has bir mevzuda gelecektir.

Mekke ve Medine'nin dışında da Cinler'in Hz. Peygamber'e geldikleri olmuştur. Bilâl b. Hâris'ten rivâyet ediliyor: Allah resûlü ile birlikte bazı yolculuklarda bulunduk — def-i hâcet için hazırlandı; def-i hâcet yapacağı zaman bizden uzaklaşırdı — Ona biraz su getirdim. Yanında bir takım adamların yüksek sesle münakaşa yaptıklarını duydum. O güne kadar öyle bir şey duymamıştım. Dönünce bana «Yanında su var mıdır?» diye sordu. «Evet» dedim.

— İyi yapmışsın, dedi ve benden suyu alıp abdest aldı. Kendilerine dedim ki :

— Ey Allah'ın Resûlü! Dillerinden anlamadığım bir takım adamların gürültülü seslerle yanında münakaşa yaptıklarını duydum; neydi bu?

— Müslüman cinlerle müşrik cinler arasında ihtilâf çıkmış, benden aralarını bulmamı rica ettiler. Bunun üzerine Müslüman olanları kalın ağaçların bulunduğu bir yere; müşrikleri de kuytu yerlere yerleştirdim.

Bu hadîs, sekizinci bab'ta, cinlerin yurdunu anlatırken geçmiştir. Orada bu hadîsin rivayet şekillerini de anlatmıştık. İbn-i Mes'ûdn'un, Mekke'de El-Hucûn gecesinden başka bir gece böyle bir olaya daha şahit olduğunu isbat eden hadîslerden birisi de şudur: «Ebû Abdillah el-Cellelî, Abdullah b. Mes'ûd'dan nakl ediyor: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Cin gecesi beni alıp beraberinde Mekke'nin tepesine götürdü. Bana bir daire çizerek: **«Buradan sakın ayrılma!»** dedi. Sonra dağların eteğine gitti. Bir de baktım ki bir takım adamlar dağların tepelerinden inip onunla benim arama girdiler. Kılıcımı çektim. Şunların boynunu vurup da Resûlullah'ı kurtarayım dedim. Fakat onun **«Ben gelinceye kadar buradan ayrılma!»** sözünü hatırlayınca yerimden ayrılmadım. Nihayet şafak söktü, Hz. Peygamber (S.A.V.) yanıma geldi. Ben hâlâ ayaktaydım. Bana **«Hâlâ böyle duruyor musun?»** dedi. **«Bir ay beklesem bile siz gelene kadar yerimden ayrılmazdım.»** dedim. Sonra, önceden yapmasını içimden geçirdiklerimi ona haber verince şöyle dedi :

«— Şayet yerinden çıksaydın kıyamete kadar bir daha buluşamazdık.» Sonra mübarek parmaklarını parmaklarımın içine koydu ve dedi ki: **Cinlerin ve insanların bana inanacakları vâd edildi. İnsanlara gelince bana iman etmişlerdir. Cinlere gelince işten gördün. Artık fazla yaşamam!»** Bunu duyunca kendilerine **«Ey Allah'ın resûlü! Yerine Ebu Bekr'i tayin etmez misin?»** dedim. Çekindiler. Bu sözüme muvafakat etmediğini görünce :

— **Pekâlâ öyleyse Ömer'i tayin et!** Dedim. Yine çekindiler. Buna muvafakat etmediğini görünce;

— **Ey Allah'ın Resûlü öyleyse Ali'yi yerine tayin et!** dedim.

— **İşte oldu! Kendinden başka mâbud olmayan Allah'a kasem ederim ki, eğer biat edip ona itaat ederseniz, Cennet'e girersiniz, dedi.**

Beyhakî, Ali b. Ribah vasıtasıyla Abdullah b. Mes'ûd'dan nakl ediyor: Resûlüllah (S.A.V.) beni beraberinde aldı. Ve şöyle buyurdu :

— **Kardeş ve amca çocukları olarak on beş kadar cin bu gece bana gelecekler; ben de onlara Kur'ân okuyacağım. Onunla önceden kararlaştırdığı yere gittik. Bir çizgi çizerek beni orada oturttu. Ve buradan ayrılma, dedi. O geceyi orada geçirdim. Nihayet Allah'ın Resûlü (S.A.V.) seher vaktinde elinde büyük bir kemik, tezek ve kara balçık bulunduğu halde geldi. Ve bana şöyle dedi :**

— **Helâya gittiğin zaman bunların hiçbiri ile taharetlenme! Sabah olunca şimdiden Resûlüllah'ın bulunduğu yere gitmeyi kararlaştırdım. Gittim, baktım ki altmış kadar deve orada çöküp iz bırakmış.»**

Abbas ed - Dûrî anlatıyor: «Eb'ul - Cevzâ, Abdullah b. Mes'ûd'dan rivayet etmiştir: Cin gecesi Hz. Peygamber'le birlikte yürüdük. Nihayet el - Hacûn'a gelince bana bir çizgi çizdi; kendisi onlara doğru ilerledi. Kalabalık bir cin taifesi etrafını çevirdi. «Verdan» adında reisleri dedi ki: «Şimdi ben onları senin yanından uzaklaştırırım.» Hz. Peygamber şu cevabı verdi:

— **«Allah'ın izni ile hiç kimse bana bir şey yapamaz!»**

Beyhaki, Eb'ul - Melîh el - Hüzelî'den nakl ediyor: «O Ebu Ubeyde'ye bir mektup yazarak İbn-i Mes'ûd'la gittiklerinde Allah'ın Elçisi (S.A.V.) cinlere nerede Kur'ân okuduğunu sordu. O da ona: «El - Hacûn denilen bir vadide okudu» diye cevap verdi.

Bu hadîslerden anlaşılıyor ki, Cinlerin gelme olayı altı defadır.

1 — Birincisinde (Suikasta uğradığı sanıldı) ibaresi vardır.

2 — Bu olayın Hacûn'da olduğu anlatılmaktadır.

3 — Mekke tepelerinde dağların eteğinde olmuştur, denilmektedir.

4 — Bu olayı Bakî el - Garkat'de vuku bulduğu anlatılmıştır. Bu üç gecede de İbn-i Mes'ûd'un bulunduğu ve ona bir çizgi çizildiği kaydı vardır.

5 — Olay Medine haricinde Zübeyr b. Avvam'ın da hazır bulunduğu bir yerde cereyan etmiştir.

6 — Bilâl b. Hâris'in hazır bulunduğu bir yolculukta cereyan etmiştir.

Câbir b. Abdillah'dan nakl ediliyor: «Allah'ın Resûlü (S.A.V.) (Er-Rahman) sûresini okumuş ve hatm etmiştir. Sonra da «Ben Cinlerin sizden daha iyi dinleyip cevap verdiklerini gördüğümde hayret ettim doğrusu, onlara **(Rabbinizin hangi ni'metlerini yalanlıyorsunuz?)** meâlindeki âyetini okuyunca şöyle dediler: **«Rabbimizin hiç bir ni'metini yalanlamıyoruz. Hamd sana mahsustur.»** Bu hadîsi Beyhakî Câbir'den başka bir vecihle rivayet etmiştir.

CİNLERİN FIRKALARI VE MEZHEPLERİ

Yüce Allah, Cinlerin **«Bizden salih kimseler olduğu gibi, salih olmıyanlar da vardır. Çeşitli mezheblere sahibiz.»** dediklerini haber vermiştir. Onlar da çeşitli mezheblere sahiptirler. Cinlerin Müslümanları bulunduğu gibi, kâfirleri, Ehl-i Sünnet ve Ehl-i Bid'at gibi fırkaları da vardır. Cenab-ı Hak Kur'ân'da onların şöyle dediğini hikâye eder :

«Gerçek, kimimiz Müslümanlar, kimimiz ise zülm edenler.. Müslüman olanlar (yok mu?) **İşte onlar doğ-**

ru yolu arayıp bulmuşlardır. Zülmedenlere gelince: Onlar da Cehenneme odun oldular.» (El-Cin sûresi: 14-15)

Yukarıda anlatmıştık. Nusaybin cinleri Yahûda idi. Bunu niçin (Musa'dan sonra indirilen kitap) tâbirini kullanmışlardır. Hatîb b. Ebî Beltea'nın rivayet ettiği hadîste de Hz. Peygamber'in (S.A.V.) **«Öldürülen Cin, Amr b. el - Cumâne'dir. Onu Nasrânî olan Muhsen b. Cûşen öldürmüştür.»** buyurduğunu anlatmıştık.

İmam Ahmed «En - Nasih Vel - Mensuh» adlı kitabında der ki: «Muttalib b. Ziyad es - Sûddî'den şöyle nakl etmiştir: «İnsanlarda olduğu gibi Cinlerde de Kaderiye, Mürcie ve Şia taifeleri vardır. Yunus, Katade'den nakl ettiği tefsirde der ki: «Onlar muhtelif görüşlerde olan bir kavimdir. Abdul - Vahab Said'in tefsirinde Katade'den nakl ediyor: «Şüphesiz bizden salih kimseler olduğu gibi, bunun dışında olan kimseler de vardı. Biz çeşitli mezheblerde idik.» sözünü, (Kavim çeşitli hava ve heves üzere idi) şeklinde tefsir etmiştir.

CİNLERİN İNSANLARLA BERABER VE MÜNFERİD OLARAK İBADET ETMELERİ VE ONLARIN İNSANLAR GİBİ ZEKÂT VERMELERİ

İbn-i Eb'id - Dünya anlatıyor: «Hadîs ulema'sı Yezîd er - Rekkâşî'den şöyle nakl etmişlerdir. Saffan b. Muharras, gece teheccüd namazına kalktığı zaman evindeki cinler de onunla beraber kalkar, kendisi ile namaz kılıp, Kur'ân'ını dinlerlerdi.»

Es - Serî: «Yezîd'e sordum, bunun böyle olduğunu nasıl izah edersiniz?» cevap verdiler:

— O, namaz kılarken bir gürültü duydu ve bundan ürperdi. Kendisini şöyle bir sesle teskin ettiler:

— Korkma, ey Allah'ın kulu! Biz senin kardeşleriniz, seninle beraber teheccüde kalkıp namaz kılıyoruz. Bundan sonra o korkmadı ve cinlerin hareketlerine karşı ünsiyet kesbetti.»

Ebû Üsâme, el-Eclâh tariki ile Ebû Zübeyr'den nakl ediyor: «Abdullah b. Saffan ile beraber Beyt-i Şerif'e yakın bir yerde oturuyorduk. Irak yönündeki kapıdan bir yılan çıkageldi. Beyt'i Şerif'i yedi kere tavaf ettikten sonra Hacer-i Esved'in yanına geldi ve onu selâmladı. Abdullah İbn-i Saffan ona bakarak şöyle dedi: «Ey Cin! Ümreni eda ettin. Çocuklarımıza bir zararın dokunur diye korkuyoruz, haydi artık git!» Bunun üzerine yılan dönüp geldiği yoldan gitti.»

Süfyan es-Sevrî, İkrime yoluyla İbn-i Abbas'dan şöyle nakl eder: «Hayber'den bir adam geldi; onun ardından iki adam daha geldi; bir başka adam da o iki adamı takip ediyordu. Sonra o adam onlara erişti ve dedi ki:

— Bu ikisi Şeytan'dır. Ben bunlardan ayrılmam. Seni bunlardan korurum; sen Resûlüllah (S.A.V.)'in yanına gittiğinde selâm söyle ve şu durumu kendilerine haber ver: Biz zekât toplama işleri ile uğraşıyoruz. Eğer bu topladığımız zekâtlar onun işine yararsa, hemen gönderiveririz. Adam Medine'ye geldiğinde durumu Hz. Peygamber'e haber verdi. Ravî diyor ki: «Resûlüllah (S.A.V.) bu sözü duyunca o adamı yalnız başına dolaşmaktan men etti.»

CİNLERİN, YAPTIKLARI İŞLERE KARŞILIK SEVAP ALMALARI

Âlimler bu hususta iki ayrı fikir beyanında bulunmuşlardır. Bâzılarına göre, onlar sevap almazlar, lâkin

Cekennemde de yanmazlar. Onlara: «Hayvanlar gibi toprak olun!» denilir. Ebû Hanife'nin mezhebi budur. İbn-i Hacer ve diğerleri ondan böyle nakl etmişlerdir. İbn-i Eb'id-Dünyâ der ki: «Süfyan es-Sevrî Leys b. Ebî Süleym'den nakl etmiştir: «Cinlerin mükâfatı Cehennemden kendilerine (Haydi toprak olun!) denilmek suretiyle kurtulmalarıdır. Hadîs ulemâsı Eb'uz-Zenad'dan şöyle nakl ederler: «Cennet Ehli Cennet'e, Cehennem Ehli de Cehennem'e girdiğinde Allah cinlerin mü'minlerine ve diğer milletlere: «Haydi toprak olunuz!» der. Bunu gören Kâfir de: «Ah keşke ben de toprak olsaydım!» der.

İkinci görüş şudur: Onlar aynen insanlar gibi yaptıkları iyi amel karşılığında sevab alırlar; kötü amel karşılığında ceza alırlar. Bu görüş İbn-i Ebî Leylâ ile Mâlik'in görüşüdür. İmam Evzaî, Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed'in de aynı görüşte oldukları söylenir.. Şafiî ve Ahmed b. Hanbel'den nakl edildiğine göre, onlar aynen insanlar gibi amellerine göre hem sevab alırlar ve hem de cezalanırlar.

Bu hususta İbn-i Abbas'dan (R.A.) sordular, o da şu cevabı verdi:

«Evet, onlar, amellerine göre hem sevab alırlar, hem de cezalanırlar.»

İbn-i Şâhin «Garaibus-Sünne»'de nakl ettiğine göre ülemadan bir çokları İbn'il-Münzir'den şöyle nakl eder: «Damura b. Habîb'e sordum:

— Cinler yaptıkları iyi işlere karşılık mükâfatlandırılırlar mı?

— Evet, diye cevap verdi.

İbn-i Ebî Hâtem, tefsirinde şöyle anlatıyor: İbn-i Ebî Leylâ, Cinlerin de sevap alacaklarını söylemiş ve Kur'ândan şu âyeti delili göstermiştir: «Her birerleri için, yaptıkları amelden dolayı dereceler vardır.»

İbn'is - Salâh da Malikî mezhebinden olan Muhammed b. Ez - Zeyyad'ın aynı fikirde olduğunu, o da aynı âyeti delil olarak gösterdiğini yazıyor.

İbn-i Vehb'den aynı meseleyi sorduklarında: «Evet onlar da sevab alırlar» demiş ve Kur'ân'dan şu âyeti delil göstermiştir: **«İşte o** (ve benzerleri) **cinden ve insanlardan kendilerinden evvel gelip geçen ümmetler arasından, üzerlerine** (azab) **sözü hak olmuş** (kimseler) **dir. Çünkü bunlar hüsrana uğramış olanlardır. Herkesin yaptıklarına göre dereceleri** (mertebeleri) **vardır.»** (El - Ahkâf, 18 - 19).

Muhammed b. Rüşd, (El - Câmiatü Lil - Beyâni Vettahsîl) adlı kitabında der ki: Cinler de sevab alır ve cezalanırlar. Delil olarak Cenab-ı Hakkın şu kavlini okudu: **«Gerçek, kimimiz Müslümanlar, kimimiz zulm edenler. Müslüman olanlar** (yok mu?) **işte onlar doğru yolu arayıp bulmuşlardır. Zulm edenlere gelince: Onlar da cehenneme odun oldular.»** (El - Cin: 14 - 15).

İbn-i Rüşd'ün getirdiği bu delil gayet açık ve kuvvetli bir delildir. Bunda herhangi bir işkâl yoktur. Bilâkis bu bâbta kat'î bir delildir. **Buradaki «Zulm edenlere gelince»** kavlinden murat, doğrudan doğruya Cinlerin müşrikleridir. Çünkü «Bizden kimimiz Müslümanlar» kavli buna açık olarak delâlet etmiştir. Demek ki, Cinler arasında aynı insanlar da olduğu gibi, hem müslümanlar, hem kâfirler vardır. Onların Yahûdisi ve Nasranisi de vardır. Hattâ Mesûcî ve putperestleri de mevcuttur.

Bâzı müfessirler «Gerçekten bizden salihler vardır. Bizden salihlerin dışında kalan kimseler de vardır» âyet-i kerimesini şöyle tefsir etmişlerdir: Yâni, bizim içimizde mü'minler ve mü'min olmayanlar vardır.

(Künnâ tarâika kıdedâ) âyetini de **«Yahûdi, Nas-**

ranî, Mecûsî, putperest» gibi çeşitli küfür mezhebleri ile tefsir etmişlerdir.

Hadîs âlimlerinden bâzıları, Muğîs b. Sumey'den şöyle nakl etmişlerdir: «Allah kâinatta ne yaratmış ise, hepsine sabah - akşam Cehennemin sesini duyurmuştur. Ancak hesab ve ikâba maruz bırakacağı varlıkları bundan istisna etmiştir.

CİNLERİN KÂFİRLERİNİN CEHENNEME GİRMESİ

Cinlerin kâfirlerinin Cehenneme gireceklerine dair bütün âlimlerin söz ve fikir birliği vardır. Delil olarak Cenab-ı Hakkın **Ateş onların varacakları yerdir»** âyeti ile yukarıda arz ettiğimiz **«Zulm edenlere gelince: Onlar da Cehennem odunu oldular»** âyetlerini göstermişlerdir.

CİNLERİN MÜ'MİNLERİNİN CENNETE GİRMESİ

Bu hususta âlimler dört ayrı fikir serd etmişlerdir:

1 — Onlar Cennet'e gireceklerdir. Bu fikir, ulema çoğunluğuna aittir. İbn-i Hazm «El - Milel» kitabında, İbn-i Ebî Leylâ ve Ebû Yûsuf'dan aynı fikri nakl ederek, «bizim de görüşümüz budur,» demiştir. Sonra bu görüşte olanlar, onların Cennette yeyip yemeyeceklerine, içip içmeyeceklerine dair ihtilâf etmişlerdir. Münzir b. Saîd, İbn-i Ebi'd - Dünyâ, hadîs âlimlerinden şöyle nakl ediyorlar: Mücahid'den bunu sordular, şöyle cevaplandırdı: Cennete girerler, lâkin yeyip içmezler. Yeme, içme yerine onlara gıda olarak tesbih ve takdis verilecektir.

El - Haris el - Muhasibî'ye göre, âhirette, dünyadakinin aksine biz onları göreceğiz, onlar bizi göremiyecekler.

2 — Onlar Cennete girmeyeceklerdir, ancak etrafında duracaklar ve insanlar tarafından görüleceklerdir. Onlar insanları görmeyecektir. Bu görüş, İmam Mâlik, Şafiî, Ahmed, Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed'den nakl edilmiştir. İbn-i Teymiye de bu fikri, İbn-i Meri'ye cevaben savunmuştur. İbn-i Hazm'in Ebû Yûsuf'-dan yaptığı nakle muhalif gelmektedir bu fikir.

Eb'uş - Şeyh der ki: Hadîs bilginlerinden bâzıları Leys b. Ebî Süleym'den şöyle nakl etmişlerdir: Cinler cennete de, cehenneme de girmeyeceklerdir. Onların atasını Allah cennetten çıkarmıştır, nasıl olur da nesli cennete girebilsin? (Bu imkânsızdır!)

3 — Onlar, Âraf'da olacaklardır. Bu hususta ileride bahsi gelecek müsned bir hadîs vardır.

4 — Biz bu hususta bir şey diyemeyiz, ilmini Allah'a havale ederiz.

Birinci görüş sahibleri, görüşlerini birkaç vecihle teyid ettiler :

1 — Âyet ve hadîslerin genel anlamları, cinlerin de cennete gireceklerini bildirmektedir: **«Cennet, Muttakîlere, uzak olmadan yaklaştırılmıştır.»; «Gökler ve yer kadar genişliği olan Cennet, Muttakîler için hazırlanmıştır.»** Bunlar âyetler..

Bir de hadîs nakl edelim :

«Allah'ın birliğine halisâne şehadet getiren kimse, Cennete girer.»

Evet onlar, nasıl ki tehdid ifade eden âyetlere muhatap oluyorlarsa, öylece müjde âyetlerine de muhatab olurlar.

Bu hususta en kuvvetli delil, **Rahman** sûresindeki âyettir: **«Rabbinin makamından korkan kişi için, iki**

cennet vardır. **Rabbinizin hangi ni'metlerini tekzip ediyorsunuz?»**

Buradaki hitab, yalnız insanlara değil, aynı zamanda cinleredir de.

Allah onlara, iyi çalıştıkları samimâne kulluk yaptıkları takdirde Cenneti va'd etmiştir. Demek ki, onlar da, iman edip güzel güzel işler yaptıkları zaman Allah'ın vâdine nail olacaklardır.

Hadîsde şöyle varit olmuştur: **Allah'ın Resûlü bu sûreyi cinlere okuduğu zaman, gayet huşû içinde dinlemişler ve en iyi şekilde cevap vermişlerdir. Nitekim Allah'ın Resûlü (S.A.V.) «Sûreyi kendilerine okurken, onlardan, sizin vermediğiniz gayet güzel ve yerinde bir cevab aldım: "Biz Rabbimizin hiç bir ni'metini tekzib etmeyiz!"»** (Bu hadîsi Tirmizî rivayet etmiştir.)

2 — İbn-i Hazm, **«Cennet muttakîler için hazırlanmıştır. Biz mahz-ı hidayet olan (Kur'ân'ı) duyunca, ona iman ettik. De ki: Bana şu vahy olundu: Şüphesiz bir kısım Cinler dinledi. Şüphesiz o kimseler ki, iman edip, güzel güzel hareketlerde bulundular»** gibi âyetlerle istidlâl etti ve dedi ki, bunlar umumî sıfatlardır. Cinler de bu sıfatlara dahildir. Bu umumî naslardan cinleri, Allah bize aksini bildirmedikçe, nasıl istisna edebiliriz? buna imkân var mı hiç?.. Cenab-ı Hak mü'min cinlerin de Cennet ehli olduklarını kat'î surette bildirdikten sonra, bizim onları bu mumî kaideden istisna etmemiz mesnedsiz olmaz mı?

3 — İbn-i Münzir ile İbn-i Ebî Hâtem, tefsirlerinde şöyle diyorlar: Biz bu meseleyi, Damura b. Habîb ile müzakere ettik. O, cinlerin de cennete girebileceklerini söyledi ve delil olarak **«Onlara, onlardan önce, ne bir ins ve ne de bir cin dokunmamıştır.»** âyetini gösterdi. Hûrilere dokunma işi hiç şüphe yok ki, Cennette olacaktır. Cumhur'un ifadesi bu merkezdedir.

4 — Hadîs âlimleri, ed - Dahhâk tariki ile İbn-i Abbas (R.A.)'dan şöyle nakl ederler: «Yaratılmışlar dört sınıftır: Bir sınıfın hepsi cennetliktir. İkinci sınıfın hepsi Cehennemliktir. Kalan iki sınıfın biri Cennetlik, diğeri cehennemliktir. Hepsi Cennetlik olan sınıf: Meleklerdir. Hepsi Cehennemlik olan sınıf; şeytanlardır. Hem Cennetlik, hem de Cehennemlik olan sınıf: İnsanlarla, cinlerdir. Çünkü onlar iman ve amellerine göre muamele göreceklerdir. İman edip güzel amelde bulunmuşlarsa Cennete, bu vasfı taşımamışlarsa Cehenneme gireceklerdir.»

5 — Akıl her ne kadar bunu gerektirmiyorsa da; takviye ediyor :

Şöyle ki : Allah onlardan kâfir olanları cehennemle tehdid etmiştir. Onları Cehenneme sokacağını kat'iyetle ifade etmiştir. Nasıl olur da mü'minlere Cennete sokmaz? Bu mümkün mü hiç?. Allah'ın herşeyi yerli yerinde yaratması ve gayet adil olması bunu gerektirir.

Sual: «Meleklerden, (Benden başka ilâh yoktur!) diyenler çıktı, bununla beraber onlar Cennet ehli olmadılar?»

Buna bir kaç yönden cevab verilebilir:

1 — Bundan murat, İblis aleyhillâne'dir.

İbn-i Cüreyc, **«Onlardan** (Allahtan başka) **kendisinin de ilâh olduğunu söyleyen var»** âyetinin tefsirinde der ki: Bu sözü İblis söylemiş ve bu âyet onun hakkında nazil olmuştur, diyor.

Katade'ye göre, bundan murat, bilhassa İblisdir. Bu sözü söylediği zaman Allah ona lânet etmiş ve şeytan şekline sokmuştur. Ve ayrıca onun için, **«Biz onu Cehennemle cezalandıracağız. İşte zalimleri biz böyle cezalandırırız»** demiştir.

Taberânî bu görüşü, her ikisinden böylece nakl etmiştir.

2 — Bundan her ne kadar umumî mânâ kasd edilerek, meleklerin girebileceklerini söylesek bile, bu gibi şeyler meleklerden vaki olmaz. Bu bir şarttır. Şartın vuku'u lâzım gelmez. Tıpkı **«Eğer şirk edersen, amelin heder olur»** meâlindeki âyet gibidir. Cinlerden kâfir de bulunur ve cehenneme girer.

3 — Melekler her ne kadar Cennetle mükâfatlandırılmazlarsa da; kendilerine münasip bir mükâfat verilecektir, elbet. Âlimlerin, bu konuda serd ettikleri en doğru görüş budur.

İkinci görüş sahibleri, görüşlerini isbat etmek için şu âyetle istidlâl ettiler : **«Ey Kavmimiz! Allah'ın daîsine** (dâvetçisine) **icabet edin ve ona iman edin ki, Allah sizin günahlarınızı afvedip elîm azâbından kurtarsın.»** Burada onların Cennete gireceklerinden bahs edilmemiştir. Demek ki onlar Cennete girmeyeceklerdir. Zira makam, teveccüh makamıdır. Buna birkaç yönden cevab veririz :

a) Cennete girmelerinden söz edilmemesi, onların Cennete girmemelerini gerektirmez.

b) Allah, onların kavimlerini inzar etmek üzere döndüklerini haber vermiştir. Binaenaleyh makam, uyarma makamıdır, müjde makamı değildir.

c) Bu ifâde, onların Cennete girmeyeceklerine dair delil olamaz. Nitekim Allah, geçmiş peygamberlerin kavimlerini inzar ettiklerinden bahs ederken, onların Cennete girip girmeyeceklerinden de söz etmemiştir.

Nûh Aleyhisselâm'dan şöyle haber vermiştir: «Elem verici günün azâbından sizler hakkında endişe ediyorum.»

Hûd Aleyhisselâm'dan bahs ederken **(Büyük günün azâbı)**, Şuayib Aleyhisselâm'dan söz ederken, **«Muhit gününün azabı»** buyurmuştur.

Sonra bütün Müslümanlar, Cin mü'minlerinin Cennete gireceklerine dair ittifak etmişlerdir.

d) Bu, bil'âkis Cennete gireceklerine işarettir. Çünkü Peygamberlerin tebliğ ettikleri şeriatlerle yükümlü olan kimselerin günâhları afv edilip Cehennemden kurtulmaları, Cennete gireceklerini iltilzam eder.

Üçüncü görüşü teyid edecek bir de hadîs serd edilmiştir:

«Cinlerin mü'minleri için sevab da vardır; ikab da.. Onların sevablarından ve mü'minlerinden sual ettik.»

«— **A'râf'da olacaklar, Cennette değil»** diye cevap verdi.

«— A'râf nedir?» dedik.

«— Altından nehirler akan, üstünde ağaç ve meyveler biten Cennet diyarıdır,» buyurdu.

Şeyḫimiz el - Hâfız Ebû Abdillah Ez - Zehebî der ki: **«Bu cidden münkerdir!»**

En iyi bilen Allahtır.

MÜ'MİN CİNLERİN, CENNETE GİRDİKLERİNDE ALLAH TEÂLÂ'YI GÖRÜP GÖRMEYECEKLERİ

İbn-i Aab'is-Selâm «El - Kavâid'üs-Süğrâ» adlı kitabında der ki: «Mümin Cinler Cennete girdiklerinde Allah'ı görmezler. Çünkü Allah'ı görmek, yalnız mü' min insanlara mahsustur. Melekler de Cennette Allah'ı görmezler. Bu, cinlerin de görmeyeceklerinin açık ifadesidir. Allah Teâlâ Peygamberlere, faziletli mü'minlere bir çok marifetler, hâller, taat ve iz'anlar, Cennet ni'metleri ve Rahman rızası ihsan etmiştir. Tabiî bütün bunlar İlâhî Cemâlini müşahade etmeyi gerektirir. Allah'ın hoşnutluğu ancak böylece tezâhür eder. Meleklere bu gibi hususları ihsan etmemiştir. Şurası bir ger-

çektir ki, meleklerin cesetleri insan cesetlerinden üstündür. Ruhlarına gelince, Allah Teâlâ'yı bilme bakımandan eğer beşerinkinden üstünse, diyeceğimiz yok. Eğer beşerinki gibi ise, yine melekler üstün olmuş olur. Çünkü onların cesetleri nurdandır. Beşerinki ise et ve kandan teşekkül etmiştir. Şu halde beşerin üstünlüğünü, kendisine ihsan edilecek cennet ni'metleri, Allah'a takarrüp ve onun rızasına mazhariyet yönünden olmalıdır. Tabiî yukarıda arz ettiğimiz gibi, bu ahvâl Cenab-ı Hakk'ın ilâhî cemâlini temâşâ etmeyi iktiza eder. Mârifetler, hâller ve itaatlar yönünden melekler üstündür, demiştik. Şurada bir noktaya işaret edelim: Beşere mahsus bâzı görevler vardır ki melekler için bunlar sabit değildir. Cihat, sabır, nefisle mücadele, maruf'u emr, münkerden nehy etme, gövleri yerine getirme, belâ ve mihnetlere karşı sabır gösterme gibi.. Tabiî bunlar insanlar tarafından görülen gayet güç kulluk görevleridir. Elbette ki bunların karşılığı olmalıdır. İşte Yüce Allah bu çetin işleri sabır ve metanetle başaran kullarını ilâhî cemâlini müşahade ettirerek mükâfatlandırır ki, melekler için bunlar, her ne kadar usanmadan Allah'ı tesbih ediyorlarsa da müyesser değildir. Meleklerin devamlı tesbih ve takdiste bulunmaları üstün olmalarını icap ettirmez. Çünkü nice uyuyan salih kullar vardır ki uyanık olanlardan iyidir.

Allah Teâlâ şöyle buyurur: **«Şüphesiz iman edip güzel amel ve harekette bulunanlar** (yok mu?) **İşte onlar yaratılmışların hayırlısıdır.»** Melekler her ne kadar **«yaratılmışlar»** sözünün şumûlüne giriyorlarsa da onlar hakkında **«İman edip güzel güzel amel ve harekette bulunanlar»** terimi kullanılmaz. Çünkü bu lâfız şeriat örfünde insan cinsinden iman edenlere mahsustur. Öyleyse melekler bu lâfzın haricinde kalır.

SUAL : Kimbilir belki melekler de **(Ebrar)** vasfına haiz olanlar gibi Rablerini görürler?

CEVAP : Bu lâfzın umumu meleklerin vasfında kullanılan **(El - Ebrar)** kelimesindeki şümûllü anlamına mâni olur.»

«Beşer», Âdem oğullarının has ismidir. Adem aleyhisselâm'ın künyesi «Eb'ul - Beşer»'dir. Nitekim sahihte varit olan şefaat konusundaki hadîste bu tasrih edilmiştir: **«Âdem'e gelirler ve (Ey Âdem! Sen beşerin babasısın) derler.»** Mü'minler Cenab-ı Hakk'ın **«Onu gözle idrak edemez»** kavlinin umumundan istisna edildikleri zaman bu âyet melekler hakkında şumûllülüğünü muhafaza eder. Öyleyse cinler hakkında da şumûllülüğünü muhafaza etmesine bir mâni yoktur. Netice olarak cinler mü'min olsalar dahi ahirette (Melekler gibi) Allah'ı göremiyeceklerdir.

CİNNÎ'NİN ARKASINDA NAMAZ SAHİH OLUR MU?

İbn-i Eb'is - Sayrafî «Favaid» adlı eserinde şeyhi Eb'ul - Beka'dan nakl ediyor: Şeyhime cinlerin arkasında namazın sahih olup olmıyacağını sormuşlar. O da: «Evet çünkü onlar mükellefdirler. Onlara da peygamber gönderilmiştir» diye cevap vermiştir.

CİNLERDEN CEMAAT OLMASI

Abdullah b. Mes'ûd'dan nakle edilmiştir: «Bir gurup Sahabî arasında Allah'ın elçisi ile bulunuyorduk. Buyurdu ki: **«İçinizden iki adam benimle beraber gelsin! Kalbinde zerre kadar kötülük olan kimse sakın gelmesin.» Bunun üzerine elinde, içinde su var olduğu-**

nu sandığım bir su kabı olduğu halde onunla yola koyulduk. Mekke tepelerine gelince kalabalık halkın bir araya toplandığını gördüm. Allah'ın Elçisi (S.A.V.) bana bir çizgi çizerek «Sen burada kal; ben gelinceye kadar yerinden kımıldama!» dedi. Orada kaldım. Resûlüllah (S.A.V.) onlara doğru ilerledi. Onlar, Allah'ın Resûlüne ışık tutuyorlardı. Hz. Peygamber (S.A.V.) uzun bir geceyi onlarla birlikte geçirdi. Nihayet sabahleyin bana gelince dedi ki:

— Sen hâlâ ayakta mısın ey İbn-i Mes'ûd?

— Ey Allah'ın elçisi, ben gelene kadar burada dur demediniz mi? diye cevap verdim.

— Yanında abdest suyu var mıdır? buyurdu.

— Evet, dedim. Ve matara'yı açtım. Bir de baktım ki içinde hurma suyu var. Allah Elçisi (S.A.V.):

— Güzel. Hurma ve temiz su! dedi. Ve ondan abdest aldı. Namaz kılmak için ayağa kalkınca, cinlerden iki şahıs yetişip:

— Ey Allah'ın Resûlü! Namazımızda bize imamlık yapmandan hoşlanırız, dediler. Bunun üzerine onları arkasına saf yaptı ve bize namaz kıldırdı. Namazdan fariğ olunca «Bunlar kimdir Ey Allah'ın elçisi?» diye sordum. Cevap verdiler:

— Bunlar Nusaybin cinleridir. Kendilerine has bir işi görüşmek üzere bana geldiler ve benden azık istediler. Ben de onlara azık verdim.

— Pekâlâ onlara verebilecek bir azık var mıdır? dedim.

— Evet onları tezek ve kemikle azıklandırdım. Öyle ki tezek ellerine geçtiğinde arpa, kemik de et oluverir, buyurdu. Sonra tezek ve kemikle tahaletlenmeyi yasak etti.»

Ebû Zeyd, İbn-i Mes'ûd'dan şöyle nakl etmiştir: «Cin gecesi olunca onlardan iki adam geride kalıp:

«Sabah namazını seninle beraber kılacağız, ya Resûlallah,» dediler. Hz. Peygamber bana :

— Yanında su var mıdır? diye sordu.

— Yanımda su yok, lâkin içinde hurma suyu bulunan bir matara vardır, dedim.

— Güzel meyva ve temiz su diyerek ondan abdest aldı. Abdurrezzak'ın rivayetinde şu kayıt vardır: «Güzel meyva, ve temiz su!» dedi. Sonra abdest alıp namaz kıldı. Namazı eda ettikten sonra cinlerden iki adam gelip ondan yiyecek istediler. Hz. Peygamber onlara: «Ben size ve milletinize, kendinize yarayacak şeyleri emr etmedim mi?» dedi. Onlar da: «Evet» dediler. Ne var ki, biz kaçımız seninle beraber namaz kılmak istedik.

— Siz kimlerdensiniz? diye sordu.

— Biz Nusaybin ehlindeniz, dediler. Sonra Hz. peygamber şöyle buyurdu: «Bu ikisi ve kavimleri gerçekten felâh bulmuştur. Bilâhare tezek ve kemiği onlara yiyecek olarak tahsis ettik. Kemik veya tezek ile taharet alınmasını yasakladık.» Görülüyor ki bu hususta İbn-i Mes'ûd'dan, birbirini takviye eden muhtelif şekilde hadîsler nakl edilmiştir. Şu halde Ebû Zeyd'in içinde **(hurma suyuyla abdest aldı)** kaydı bulunan hadîste infirat etmesi, o bizatihi maksud olmadığı için diğer rivayetlere zarar vermemektedir.

Süfyan es - Sevrî, İsmail el - Becelî tariki ile Saîd b. Zübeyr'den nakl etmiştir ki; Cenab-ı Hakk'ın: **«Şüphesiz Mescit'ler Allah içindir. Öyleyse Allah'la beraber** (Ona ortak koşarak) **kimseye dua etme»** (El - Cin: 18) kavlinde şu yorumu yapmıştır. Cinler Hz. Peygamber (S.A.V.) e:

— Biz, uzaydayız, mescidinizde sizinle nasıl namaz kılabiliriz? dediler. Bunun üzerine bu âyet nazil oldu.

İbn'üs - Seyrafi **«Nevâdir»** adlı kitabında, Cinlerin de cemaat teşkil edebileceklerini zikr ediyor.

CİN ŞEYTANININ GEÇMESİYLE NAMAZIN KESİLMESİ

Bu hususta Ahmed b. Hanbel'den çeşitli rivayetler varid olmuştur. Rivayetlerin birinde kayıd şöyledir: Namaz kesilir ve yeniden kılınır. Çünkü Hz. Peygamber (S.A.V.) siyah köpeğin geçişiyle namazın inkıtaa uğrayacağını söyleyince; **«Kırmızı, beyaz ve siyahın arasında ne fark vardır»** diye sordular o da şu cevabı verdi:

— **Siyah köpek, köpeklerin şeytanıdır. Cinler umumiyetle onun kılığına girerler.**

İkinci rivayet: Namaz inkitaa uğramaz. Bu iki rivayeti de İbn-i Hamîd ve diğerleri ondan rivayet etmişlerdir. Peygamberimizin: **«Şüphesiz cinlerden bir ifrit dün gece gelip namazımı kesmek istedi»** sözü, önünden ifrit'in geçmesiyle namazın inkıtaına ihtimali olduğu gibi, ifrit'i kendisinden uzaklaştırmak amacıyla namaza münafi olan bazı işleri irtikâp etmek suretiyle namazın kesilmesine de ihtimali vardır. Çünkü (Namaza münâfi olan) işler namazı inkıtaa uğratır.

BİR İNSAN, BİR CİNNÎYİ ÖLDÜRDÜĞÜ ZAMAN NE LÂZIM GELİR?

Ubeydullah b. Ebî Yezîd, İbn-i Ebî Melîke'den nakl ediyor:

«— Bir cin devamlı olarak Hazreti Aişe'ye (R.A.) bakıyordu. Nihâyet emretti ve öldürüldü. Rüyasında ona dediler ki:

— Sen müslüman bir kulu öldürdün!

— Eğer o, müslüman olsaydı, Hz. Peygamberin (S.A.V.) tertemiz hanımlarına öyle bakıp da seyr eder mi idi?

— O, seni hiç bir zaman çıplak seyr etmezdi. O sana baktığı zaman iyice giyinmiş bir haldeydi. O sadece senden Kur'an dinlemek için gelirdi, diye mukabele ettiler.

Bunun üzerine Hazreti Aaişe (R.A.), sabah olunca, fakirlere on iki bin dirhem dağıttı.»

Bu hadîsi Ebû Bekr İbn-i Ebî Şeybe rivayet etti ve şöyle dedi: Hadîs âlimleri bu hadîsi, Talha'nın kızı Aişe vasıtasıyla Hazreti Aişe (R.A.)'dan aynen bu şekilde nakl etmişlerdir.

Müslim, Saîd'den, Habîb'in şöyle dediğini nakl etti: Aişe (R.A.) evinde bir yılan gördü ve öldürülmesini emretti. Aynı gece kendisine Onun, Hz. Peygamberden (S.A.V.), Kur'ân dinleyen Cin hey'etinden olduğu söylendi. Bunun üzerine Yemen'e adam gönderip kırk köle satın aldırtıp azat ettirdi.

Tirmizî ve Nesaî, Eb'us-Sâib'in mevlâsından, Ebû Saîd'in ref'an şöyle dediğini nakl etmişlerdir: Medine'de Müslüman olan bir Cin taifesi vardır. Bu Havam'dan bir şey görürseniz, önce Müslüman olmalarını teklif edin, eğer kabul etmezlerse onu öldürün!

Müslim'in Sahih'inde varit olmuştur. Ebû Saîd'den nakl ediliyor :

«İçimizde yeni evlenmiş biri vardı. Allah'ın Elçisi ile birlikte Hendek savaşına katılmıştı. Öğle üzeri bu genç, Hz. Peygamber'den müsaade alıp evine giderdi. Bir defasında yine evine gitmek için müsaade isteyince Hz. Peygamber ona :

— Ne olur, ne olmaz, bakarsın Kurayda'nın sal-

dırısına uğrarsın. Onun için silâhını al, dedi. Adam silâhını alıp gitti. Bir de ne görsün o, hanımı iki kapı arasında duruyor. Kıskançlık içini sarmış olacak ki, hanımına mızrakla hücum etti. Hanımı yavaş ol, içeriye gir de, beni dışarı çıkmama zorlayan ne olduğunu gör, dedi. Adam içeriye girince, koskoca bir yılanın yatağa uzanmış yattığını görür. Mızrakla ona saldırır ve onu evin dışarısına çıkarıp duvara yaslar Fakat ondan sonrasını bilmiyoruz: Yılan mı, genç mi daha çabuk ölmüştür?»

Şeyh Eb'ul-Abbâs der ki: Nâhak yere bir Cinni öldürmek caiz değildir. Hıksız yere insan öldürmek nasıl ki caiz değilse, cinleri de suçsuz yere öldürmek caiz değildir. Her ne suretle olursa olsun, İslâm'da zulüm yasaktır. Kâfir olsa dahi kimsenin kimseye zulm etmeye hakkı yoktur. Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur:

«Bir kavme olan kininiz, sizi adalet yapmamaya sevk etmesin. Adalet yapın ki, o, takvaya en çok yakın olandır.» El-Maide: 8.

Bilindiği gibi cinler, çeşitli kılığa girerler. Ev yılanlarının Cin olma ihtimali olduğu için, önce onlara üç defa gitmeleri söylenir. Eğer söz dinleyip giderlerse ne alâ; gitmezlerse öldürülürler. Öldürülen eğer hakikî yılansa mesele yok. Yok eğer yılan kılığına girmiş Cin ise, yine mesele yok. Çünkü kendisine gitmesi emredilmiştir. O bu emre riayet etmemekte ısrar etmiştir. Üstelik yılan suretine girip insanları korkutmuştur. Ve bu suretle de insanoğluna düşmanlık etmiştir.

Saldırgan, ancak mukabil bir saldırı ile bertaraf edilebilir. Öldürmeden def'i mümkünse tabiî ki, öldürme cihetine gidilmez. Çünkü sebebsiz cinayete asla müsaade edilmez.

CİNLERLE EVLENMEK

Yukarıda geçmişti. Cinlerin birbirleriyle evlenmeleri mümkün olduğunu uzun uzadıya anlatmıştık. Bu babta, onların insanlarla evlilik kurup kuramayacakları anlatılacaktır. Bu konu, iki ana nokta'ya işareti gerektiriyor:

1 — Bunun imkân ve vukuu,

2 — Meşruiyeti.

İmkân ve vukuuna gelince; insanların cinlerle veyahut cinlerin insanlarla evlenmesi mümkündür.

Sealibî der ki; İnsanlarla cinler arasında evlenmek ve çoluk çocuk sahibi olmak mümkündür. Çünkü Allah: **«Mallarına, evlâdlarına ortak ol.»** (El - İsrâ: 64) buyurmuştur.

Allah'ın Resûlü (S.A.V.) de şöyle buyurmuşlardır: **«Kişi hanımı ile cinsî ilişki kurduğunda, besmele çekmezse, şeytan zekerine hulûl eder ve onunla cima eder.»**

İbn-i Abbâs demiştir ki: «Kişi, karısına hayızlı halinde cima ettiği zaman şeytan ondan daha önce davranır da o kadın Muhannes'e hamile kalır. Muhannesler Cin çocuklarıdır.» Bu hadîsi, El - Hafız İbn-i Cerir rivayet etmiştir.

Hz. Peygamberin, cinlerle evlenmeyi yasaklaması, fukehanın (Cinlerle insanlar arasında nikâhlanmak caiz değildir) demeleri, Tabiînden bâzı kimselerin bunu hoş karşılamaması, böyle bir şeyin mümkün olduğunu gösterir. Çünkü mümkün olmayan bir şeyin cevazına veya adem-i meşruiyetine hükm edilmez.»

Sual : Cinn'in asıl cevheri ateştir. İnsanlarınki ise anasır-ı erbaadır. (Su, ateş, toprak, hava).

Ateş unsuruna sahib dişi cinn'in rahminde insan nütfesi nasıl barınabilir, buna imkân var mıdır?

Bilındiği gibi, insan nütfesi yaştır, ateşin şiddetli hararetine dayanamaz, eriyip gider. Bu mümkün olsaydı tabiî ki, insanlarla cinlerin birbirleri ile evlenmeleri de mümkün olurdu. İşte bu sual, bu kitabı yazmama sebeb olan başlıca âmil oldu. Buna birkaç yönden cevab vereceğiz :

1 — Onlar her ne kadar ateş unsurundan halk edilmişlerse de, yemek, içmek, evlenip çoğalmak suretiyle tıpkı ana unsurları toprak olan Âdemoğullarının ana unsurlarını kayb ettikleri gibi, onlar da ana unsurlarını kayb etmişlerdir.

Kaldı ki, ateşden halk edilen, asıl Cinlerin babasıdır. İnsanların babası olan Âdem'in topraktan halk edildiği gibi.. Babadan başka diğer cinler, ateşten yaratılmış değildirler. Âdem'den başka, diğer insanların topraktan yaratılmadıkları gibi..

Hz. Peygamber (S.A.V.) haber vermiştir: Namazda iken kendilerine arız olan şeytanın boğazını sıktığında şeytanın dilinin soğukluğunu his etmişlerdir.

Diğer bir rivayette kayıt şöyledir: «Az kaldı boğuyordum, hattâ salyasının soğukluğunu bile..»

Dilinin veya salyasının soğukluğu, anun asıl ana unsurundan (ateş olmaktan) çıktığını gösterir. Çünkü o, kendi ana unsurunda kalmış olsaydı, dilindeki, veya salyasındaki soğukluk nereden peydâ olacaktı?

Onların ana unsurunda intikal ettiklerine dair, üçüncü babta uzun uzadıya yazdık. Burada aynı şeyleri tekrarlamaya lüzum yoktur.

«Şeytan, Âdemoğlunun kanının dolaştığı yerde dolaşır..» buyurulmuştur.

Eğer o, kendi aslî hâlinde kalmış olsaydı, Âdemoğlu yanıp tutuşurdu.

Mâlik b. Enes (R.A.)'a sordular:

— Cinlerden bir adam var. Bizden kız istiyor. Helâl (yoldan) evlenmek arzu ettiğini ileri sürüyor, ne dersiniz? Mâlik :

— Dince bunda bir sakınca yoktur. Lâkin ben şahsen bunu hoş karşılamam. Çünkü kadın Cinden hamile kaldığı zaman, bu çocuk kimdendir? diye sorduklarında: «Cin»den, diye cevap verecektir. Ve bu yüzden müslümanlar arasında fesad alıp yürüyecektir.

İmam Mâlik'den nakl ettiğimiz bu görüşü, Ebû Osman Saîd b. El-Abbâs Errazî, **«Kitabul-İlhâm vel-Vesvese Fî Babi Nikâh'il-Cinni»** adlı kitabında nakl etmiş ve şöyle demiştir: Yemen'den bir cemaat, Mâlik b. Enes'e mektup yazıp sordular: Burada bir cinnî var. Bizden kız istiyor.

2 — Gebe kalmasının imkânsızlığını kabul etsek bile, bundan cinsî ilişkinin imkânsızlığı, veya şer'an nikâhlanmanın caiz olmadığı anlaşılmaz. Küçük bir kızın, veya hayızdan kesilmiş kadının gebe kalmadığı, yahut da çocuğu olmayan adamın, hanımını gebe bırakamadığı meydandadır. Bunun beraber bunların evlenmesi, şer'an yasak olduğu söylenemez. Onlar herkes gibi evlenebilirler. Evlenmenin hikmeti, her ne kadar neslin çoğalması ise de, bu asla onların evlenmesine bir engel teşkil etmemiştir.

3 — «Onların gebe kalmaları imkân dahilinde olsaydı, belki evlenmelerinde bir be'is yoktur derdik,» sözüne hiç lüzum yoktur. Çünkü o, mümkün olur da başka mâniler zuhur eder: Mecusî ve putperest kadınların gebe kalması mümkün; lâkin nikâhları sahih değildir.

Kişi süt hemşiresiyle, veya kız kardeşi ile evlenemiyor. Oysa bunların hamile kalması mümkündür.

Şu halde herşeyin kendine göre yasak sebebi vardır.

Öyleyse insanlarla cinlerin arasında evlilik müessesesinin kurulmasına mâni olan sebebleri şöyle bir inceliyelim: Bu mâni, ya birbirlerinin cinsinden olmadıklarından ileri gelmektedir, yahut, maksud hasıl olmamaktadır, ya da şeriat buna izin vermemiştir.

Cinsî ihtilâfa gelince, cinsî münasebetin mümkün olduğu meselesini bir tarafa itersek, bunun açık ve meydanda olduğunu söyleyebiliriz.

«Bunda elde edilecek mühim bir fayda yoktur,» meselesine gelince deriz ki: Cenab-ı Hak lutf etmiş bizim için kendi cinsimizden güzel güzel kadınlar yaratmıştır. Öyleyse onlarla evlenmenin ne lüzumu var? İşte bu meseleyi aydınlatan âyetler:

«Ey insanlar! Sizi bir tek candan yaratan, ondan da yine onun zevcesini vücuda getiren ve ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinize (karşı gelmek)**den çekinin.»** (En - Nisâ: 1)

«Sizi bir candan (Âdem'den) **yaratan, bundan da gönlü kendisine yatıp ısınsın diye eşini yapan O'dur.** (Allahtır.)» (El - A'râf: 189.

«(O), **gökleri ve yeri yaratandır. Size hem kendi** (cins)**inizden eşler, hem davarlardan eşler yaptı.»** (Eş-Şurâ: 11).

Cinler, kendi nefsimizden (kendi cinsimizden olmadığına göre, Allah onları bize eş olarak yaratmamıştır, demektir. Hem cinlerle evlendiğimiz zaman, kendi cinsimizden olan kadınlarla yaşama imkânından mahru moluruz. Halbuki Allah kendi cinsimizden olan kadınları onlarla yaşamak ve bir arada barınmak için yaratmıştır. Yaratılışlarının başlıca hikmeti budur.

Şu halde şer'î mâni, eşlerin bir arada tatlı tatlı barınıp yaşamaları meselesidir. Bu, cinlerle insanlar arasında tasavvur edilemez. Ama insanoğlu ile Cin dişisi,

veya Cin dişisi ile insan oğlunun arasında aşk olup da Âdemoğlu onunla evlenmek zorunda kalırsa, çünkü evlenmediği takdirde Cinnîlerin başına bir felâket getireceklerinden korkarsa o zaman mesele değişir. Evlenmek mecburiyetinde kalır. Fakat bununla beraber yine de tehlike atlatılmış olamaz. Çünkü evlilik müessesesi karşılıklı sevgi ve saygı esaslarına dayanır. Oysa cinlerle insanlar arasında sevgi ve saygı yoktur. Zira iki cins arasındaki düşmanlık hâlâ devam etmektedir: **«Dedik ki: Haydi ininiz, çünkü kiminiz kiminize düşmandır.»** âyeti ile Hz. Peygamber (S.A.V.)in: **«Tâun, Cinlerin size bir hiylesidir. Çünkü onlar zehirli ateşten yaratılmışlardır. Onların asıl yaradılışında hâlâ bu mevcuddur.»** kavli anlattıklarımızı isbatlamak babında kuvvetli bir delil teşkil ederler.

Sahihayn'de Ebû Mûsa'dan bir hadîs nakl edilmiştir: **«Medine'de gece bir ev yandı. İçindeki insanlar da yandılar. Hz. Peygamber'e bunun haberi ulaşınca buyurdular ki: (Bu ateş şüphesiz ki sizin düşmanınızdır! İşinizi bitirdiğinizde söndürünüz!)»**

Ateş bize düşman olunca, ondan yaratılan da ona uyarak tabiî ki düşmanınnız olacaktır. Çünkü her şey aslına tâbidir.

Demek ki, Cinlerle evlenmekte hiç bir gaye yoktur. Çünkü evlenmenin gayesi karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan bir yuva kurmaktır. Bu ise cinlerle insanlar arasında bulunması imkânsızdır. Bu olmayınca tabiî ki buna vesile olacak evlenme de olmaz. Yâni cinlerle insanların evlenmesi caiz olmaz. Cinlerle evlenmeye şeriatın izni yoktur, meselesine gelince: Bu hususta da bir kaç âyet serd edelim ve meseleyi böylelikle vuzuha kavuşturalım :

«Helâl olan (diğer) kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin.» (En-Nisâ: 3) Görüldüğü

gibi bu âyette **«Kadınlar»** kelimesi kullanılmıştır. Bu kelime ancak insan cinsinden olan kadınlar için kullanılır. Adamlara gelince, Cinler için (adamlar) lâfzının kullanılması, sırf lâfız karşılığından ileri gelmiştir. Filhakika şu da var: **«İnsanlardan bazı kimseler, cinlerden bazı kişilere sığınırlar.»** (El - Cin: 6). âyetinde görüldüğü gibi.

«Hanımları hakkında takdir ettiğimizi bilmişizdir.» Burada «hanımları» tâbiri kullanılmaktadır. Tabiî insanların hanımları, kendi cinsinden olan Âdemoğullarının kadınlarından olur. Çünkü onlar, kendilerindendir. Ancak onlarla evlenmelerine müsaade edilmiştir. Onlardan başka olanlar (hanımları olamayacağı) gibi, onlarla evlenmeye de me'zun değildirler. En iyi bilen Allah'tır. Bu babta Allah'ın bana ihsan edip de söylettikleri bundan ibarettir. Tevfik hiç şüphe yok ki ancak Allah'tandır.

CİNLERLE EVLENMENİN VUKÛU

Böyle bir şeyin vukûuna gelince: Ebû Saîd, Osman b. Saîd ed - Dârimî, **«Etbaussüneni vel - Ahbar»** adlı eserinde der ki: Bize Muhammed b. Humeyd er - Râzî anlatmıştır: Cinlerden bir adam bir kızımıza asıla kaldı ve (Ben haram işlemek istemiyorum!) diyerek onu bizden istedi, biz de kızımızı ona verdik. Aramızda şöyle bir konuşma cereyan etti:

— Siz nesiniz?

— Sizin gibi bir Milletiz. Sizdeki gibi bizde de kabileler vardır.

— Bizdeki mezhebler sizde de mevcud mudur?

— Kaderiye ve Şia gibi her türlü mezhebler bizde de mevcuddur!

— Pekâlâ sen hingi mezhebdensin?

— Ben Murciedenim, diye cevap verdi.

Bize, Ebu Muaviye, el - Âmeş'den şöyle duyduğunu nakletti:

«Bir Cin bizden kız aldı. Kendilerine:

— Sizce en güzel yemek hangisidir? diye sordum.

— Pirinç pilâvı, diye cevab verdi. Bunun üzerine o yemeği biz ona getirdik, yemeğe başladı. Lokmanın kalktığını gördüm; lâkin onu göremedim.

— Pekâlâ bizdeki olan mezhebler sizde de var mıdır? diye sorunca da :

—«Evet!» cevabını verdi.

— Sizde Rafizîlerin durumu nasıldır?

— Onlar en kötülerimizdir, dedi.

Ebû Muaviye ed - Darîr, El Ameş'den nakl ediyor: Kûfeli bir adamın bir Cin ile evlendiğini gördüm. Kendilerine, sizce, hangi yemek daha makbuldür? diye sorulduğunda, «Pirinç pilâvı» dediler. Bunu müteakip içi pilâv dolu çanaklar getirildi. Onlar yediler, pilâv filân kalmadı; lâkin kendilerini bir türlü göremiyorduk.

Ebû Bekr b. Ebi'd - Dünya der ki: Abdurrahman, Ömer tariki ile Ebû Yûsuf es - Surûcî'nin şöyle dediğini nakl etmiştir: «Medinede bir adama bir kadın gelip dedi ki: Biz size yakın bir yere indik, benimle evlenir misin? Adam olur dedi ve onunla evlendi. Aradan bir zaman geçtikten sonra kadın adama :

«— Buradan gitmemiz yaklaştı, boşa beni!» dedi. Kadın, ona gece bir kadın kılığında geliyordu. Sonra onu Medine sokaklarında aşk avcılığı yaparken görünce: «Onu istiyor musun?» diye sordu. Kadın elini başına koyup gözlerini adama doğru kaldırdı ve:

— Sen beni hangi gözünle gördün? diye sordu. Adam gözlerinden birini göstererek: «Bu gözümle» de-

yince, kadın parmağıyla o göze işaret ettiği gibi adamın gözü akmaya başladı.

Kadı Celâleddin Ahmed İbn'il - Kadı Hüsameddin er - Râzî şöyle anlatmıştır:

«Babam beni, çoluk çocuğunu şarktan getirmek için gönderdi. El - Bîrve denilen yeri geçince, yağmur başladı ve biz bir mağaraya sığındık. Bir cemaat hâlinde gece uyurken, bir şeyin beni uyandırmakta olduğunu gördüm. Baktım ki, uzunlamasına yarık tek bir göze sahip olan orta boylu bir kadın yanımda duruyor.

— Korkma sana bir zararım dokunmaz; ben sana ay gibi güzel kızımı vermek için geldim, dedi. Korkumdan hayırlısı Allah'dan, dedim. Biraz sonra baktım ki bir sürü adam geldi, hepsinin gözleri de öyle uzunlamasına yarıktı. Aralarında kadı ve şahitler de vardı. Kızla benim nikâhımı kıydılar.

Sonra kadın gidip kızı aldı ve bana getirdi. Kız da aynı annesi gibi tek ve uzunlamasına yarık bir gözü vardı. Buna rağmen gayet güzel ve genç bir kızdı. Korkmuştum. Korkudan ne yapacağımı bilemiyordum. Durmadan arkadaşlarımı uyandırmak için taşlar atmaya başladım. Fakat nâfile. Uyanmadılar. Bu defa du ve niyaza başladım.

Sonra oradan ayrılma zamanı geldi ve ayrıldık. Lâkin genç kız yanımdan ayrılmıyordu. Onunla tam üç akşam o hâl üzere kaldık. Dördüncü günü annesi çıka geldi ve :

— Galiba bu kızı beğenmedin ve ondan ayrılmak istiyorsun, dedi.

— Evet, dedim.

— Öyleyse boşa, dedi.

— Peki boşuyorum, dedim, boşadım ve kadın kızı alıp uzaklaştı; bir daha kendilerini görmedim.

Bu hikâyeler, Kadı Celâleddin'den nakl ediliyordu. Bir defasında ben bunu, Kadı Şihabuddin Eb'ul-Abbâs'a anlatınca bana dedi ki: Sen bunu bizzat Kadı Celâleddin'den duydun mu?

— Hayır, dedim.

— Ben bizzat bunu, Kadı Celâleddin'den duymak istiyorum, dedi ve kalktık beraberce Kadı Celâleddin'e gittik. Ben Kadı Celâleddin'e sordum ve aynı anlattığım gibi izahat verdi. Sonra bu hikâyeyi Kadı Şihabuddin (Mesâlik'ül-Ebsâr) adlı kitabında Kadı Celâleddin'in hal tercümesi meyanında zikr etti.

Bâzılarına göre, Belkıs'ın ebeveyninden biri Cinnî idi: Belkî der ki: Belkıs'in babası, büyük Meliklerdendi. Evlâdı Yemen Meliklerindendi. Buralarda benim gibi kıral yoktur, diyordu. Sonra bu Melik (kıral) Cinlerden «Reyhâne» adlı bir kadınla evlendi ve ona, «Belkıs» adında bir çocuk dünyaya getirdi. Ona «Belkama» adı da verilmiştir. Anlatıldığına göre ayaklarının arka kısmı hayvan tırnakları gibi imiş.

Süleyman Aleyhisselâm bu sebeble ona billûrdan ev yapmıştır. Onu görünce derya zan ederek ayaklarını sıvamıştı. Sonra aklı başında olup olmadığını anlamak için arşının getirilmesi emredilmiş ve kendisine gösterilmiştir. Sonra da Müslüman olmuştur. Daha sonra onunla evlenmek istedi ve Şeytanlara ona bir hamam yapmasını ve alçı ile ayaklarının boyanmasını emretti, onlar da onun emrini yerine getirip «Belkıs»ın ayaklarını boyadılar, gümüş gibi yaptılar. Onunla nihayet evlendi. Aradan çok geçmeden ondan tekrar yerine dönmesine izin vermesini istedi. Süleyman Aleyhisselâm teklifini kabul ederek Cinlere, onun için Yemen'de görülmemiş gayet büyük kaleler yapmalarını emretti, onlar da emri yerine getirip ona Gamdan ve Ninovî adında kaleler yaptılar. Belkıs'ı oraya iade ettiler. Süley-

man Aleyhisselâm ayda bir kere onu rüzgârla ziyaret ederdi. Süleyman Aleyhisselâm ölünceye kadar onun hakimiyeti de devam etti. Fakat bilâhare Süleyman aleyhisselâm ölünce, onun da hâkimiyeti kalmadı artık.

Ebu Mansur Es - Seâlibî «Fıkhullüğa»'da der ki: Babası insan, annesi Cin olan kişilerden doğan'a «El-has» denir. İnsan ile Cin sihirbazından dünyaya gelene de «El - Amlûk» denir.

Cinlerle evlenmesinin meşru olup olmadığına gelince: Hz. Peygamber Sallallahü Aleyhi ve sellemin bunu yasakladığı rivayet edilmiştir. Tâbiîn'den bir cemaat bunun mekrûh olduğunu söylemişlerdir.

Harb'ül Kermanî, Ahmed ile İshak'dan nakl ettiği meseleler arasında zikr ediyor. Hadîs âlimlerinden bâzıları, İbn-i Lâhîa tariki ile Yunus b. Yezîd'den o da Zühri'den nakl etmişlerdir: «Allahın Resûlü (S.A.V.) Cinlerle evlenmeyi yasaklamıştır.» Bu mürsel bir hadîsdir, onun senedinde İbn-i Lâhîa vardır.

Muaviye, Haccac tariki ile El - Hakem'den nakl ediyor: «O, cinlerle evlenmeyi kerih görmüştür.»

Katade'ye bu meseleyi sorduklarında şöyle cevap vermiştir: «Ben şahsen bunu kerih görürüm.» İmâm Hasan'dan sorduklarında da, aynı cevabı almışlardır. Eb'ul - Cüneyd'in anlattığına göre, bir adam Hasan el - Basrî'ye gelip bu meseleyi sormuş ve demiş ki:

— Ey Ebû Sâ'd! Cinlerden bir adam kızımızı istiyor, ne dersiniz?

— Vermeyiniz; ona ikramda da bulunmayınız, dedi.

Sonra Katade'ye gelip aynı soruyu sorunca Katade ona :

— Ona kız vermeyin, lâkin size geldikçe deyin ki: biz sana çıkacağız, eğer Müslümansan, bizden ayrılmaz-

sın, bize eza da etmezsin, dedi. Sonra gece olunca Cin geldi ve kapıda durup şöyle dedi :

El - Hasan'a geldiniz, sordunuz; size: «Vermeyin ve ikramda da bulunmayın» dedi; Katade'ye gelip sordunuz o da: «Vermeyin, lâkin geldiğinde deyin ki, biz sana çıkacağıb, eğer müslümansan bizden ayrılmazsın, bize eziyet de etmezsin, dedi. Onlar da «evet öyle», dediler. Bunun üzerine Cin onlara dokunmadan oradan ayrılıp gitti.

Ebû Osman Saîd b. Abbas er - Râzî, «Kitabul - İlhami vel - Vesvese» adlı kitabının Cinlerle evlenme bahsinde der ki: «El - Hakem'den bu meseleyi sormuşlar, o şöyle cevap vermiş: «Cinlerle evlenmek mekruhtur. Ebû Hammad Haccac b. Ertaa'dan naklen Hamkem'in cinlerle evlenmeyi kerih gördüğünü beyan etmiştir.»

Harb der ki: «İshak'a dedim ki, denize açılan bir adam kaybolmuş, sonra bir cin kadını ile evlendiği meydana çıkmış. İshak bana dedi ki, Cin ile izdivaç kurmak mekruhtur.»

Hanefî imamlarından Cemaleddin Es - Sicistânî «Münyet'ül Müfti» adlı kitabında der ki: «İnsanlarla cinler arasında evlenmek caiz olmaz. Çünkü cinsleri muhteliftir.»

Ebû Abdirrahman el - Herevî «Kitab'ul - Acayib» adlı eserinde, bunun mümkün olduğunu ve bilfiil vaki olduğunu iddia etmektedir. Abdullah b. Kâ'b itimad ettiği bazı hocalarından nakl ediyor: «O beraberinde oğlu olan bir adamı gördü. Annesine anlattı. Şeyh ona:

— Yapma ben bunun sebebini sana anlatacağım: O denize açılmış, fırtınaya tutulmuş, batmak üzere iken bir tahta parçasına binerek bir adaya çıkmış; adada bulunan meyvalardan yemeğe başlamış. Bir gece denizden güzel kızların çıktığını, ellerindeki pırıl pırıl

parlayan incileri saçıp ışığında yürüdüklerini görmüş. Onlara karşı şehvet duydu. Bir gece yine onların çıkmasını bekledi. Denizden çıktıklarında bir tanesinin saçından yakaladı. Onu sımsıkı bir ağaca bağlıyarak onunla cinsî münasebet kurdu. Bundan bir çocuğa hamile kaldı. Çocuğu bir sene emzirmeye onu zorladı. Sonra ondan ayrılmak istedi. Fakat çocuğa kıyamadı. Kendi kendine yiyecek bir duruma gelmesini bekledi. Bütün bu müddet zarfında kadın çocuğunu sevinçle karşılıyor, bağrına basıyordu. Ne var ki, hiç konuşmuyordu. Nihayet kadını salıverdi. O da eskisi gibi gidip denize dalıp kayboldu. Bunun üzerine çocuk elinde kaldı. Tam o sırada yanından geçen bir gemiye atladığı gibi memleketine döndü. İşte çocuğun hikâyesi budur..»

Kadılar kadısı Şerefuddin Eb'ul - Kasım'a sorulan bir kaç mesele arasında şu mesele de vardı: «Bir adam cinnî bir kadınla evlenmek isterse —tabiî bu mümkün olduğu zaman— onun için bu caiz olur mu, olmaz mı? Çünkü Allah Teâlâ: **«Size nefislerinizden, kendilerine ısınasınız diye, zevceler yaratmış olması,»** (Er-Rum: 21) buyurmuş ve insanoğluna ısınabilecek varlığın yine kendi cinsi olduğunu beyan etmiştir. Eğer biz buna cevaz verecek olursak bir kaç hususla karşı karşıya kalırız. Bunlardan biri: Böyle bir evlilik tesis edildiğinde koca mevkiinde olan adam Cinlerden olan hanımını kendisiyle ikamet'e zorlayabilir mi? zorlayamaz mı? İnsan şeklinden başka bir şekle bürünmesini yasaklayabilir mi, yasaklayamaz mı? Nikâh'ın sahih olması için lâzım gelen şartlar onun hakkında da söz konusu olabilir mi, olamaz mı? Onu istemediği bir kılıkta görüp de o yine kendi eşi olduğunu iddia ettiği zaman ona inanarak onunla cinsî münasebet kurabilir mi, kuramaz mı? Sonra, adam kemik ve saire gibi cinlerin azığı olan şeyleri cin karısına getirmeğe zorlanır mı, zorlanmaz mı?»

Cevap : İnsan şu iki âyetin ifade ettiği önemli mânâlardan dolayı bir cin kadını ile evlenemez. Bu iki âyetten biri Nahl sûresindeki **«Allah sizin için nefislerinizden eşler yaptı»** âyetidir. İkincisi ise Rum sûresindeki **«Allah'ın âyetlerinden biri de, nefislerinizden sizin için eşler yaratmasıdır.»** âyetidir. Müfessirler bu iki âyeti yorumlarken **«Nefislerinizden»** kelimesini cinsinizden ve nevinizden olarak tefsir etmişlerdir. Bunu **«And olsun ki size kendi nefislerinizden bir Resûl gelmiştir.»** âyeti ile teyid etmişlerdir. Şurası da bir gerçektir ki, insanoğlu ile cinler arasında bir mezhep yoktur. Cinne gelince onların var olduklarına inanmak vaciptir. Onların da tıpkı insanlar gibi yedikleri, içtikleri ve kendi aralarında evlendikleri sabit ve sahih olmuştur. Bazılarına göre Belkıs'ın annesi cinlerdendir. Diğer bir kısım âlimlere göre cima esnasında kişi Besmele çekmediği zaman cinler de araya girip onunla cima eder. **«Onlara mallarında ve evlâdında ortak ol.»** meâlindeki âyetle **«Onlara onlardan önce ne bir insan ve ne de bir cin dokunmamıştır»** âyetinden bu kast edilmiştir. Ebû Dâvud'un Sünen'inde varid olan bir hadîste şöyle geçmektedir. Abdullah b. Mes'ûd'dan rivayet edilmiştir. Cinlerden bir heyet Hz. Peygamber (S.A.V.)'e gelerek şöyle dediler: «Ya Muhammed! Ümmetine kemik, tezek veya kül ile taharetlenmelerini yasak et. Çünkü Allah bunları bize yiyecek kılmıştır.»

Müslim'in Sahîh'inde şöyle varid olmuştur: Üzerine Allah'ın ismi anılan her hangi bir kemik elinize geçerse etlenir. Her alâf kalıntısı da hayvanlarınız içindir. Bu ikisi ile taharetlenmeyin. Çünkü bunlar cinlerden olan kardeşlerinizin yiyecekleridir. Buharî'de nakl edilen Ebû Hüreyre'nin Hadîsinde şöyle geçer: «Dedim ki kemik ve tezekle neden taharetlenemiyoruz? Cevap verdiler: "Çünkü onlar, Cinlerin yiyecekleridir. Bana

Nusaybin'den onlardan bir heyet geldi. Ne iyi cinlerdi onlar.. Benden azık istediler. Bunun üzerine Allah.a gördükleri kemik ve tezeğin onlar için yiyecek olması hususunda niyazda bulundum."»

Âmeş'in fikrini eleştirdiğimizde, buna cevaz verdiği anlaşılıyor. Çünkü o kendilerinden bir adamın cinlerle evlendiğinden ve nikâhlarında bulunduğundan söz etmiştir. «Cinlerden biri bizden kız istedi ve ona sordum.» Sözü ona göre bunun caiz olduğuna delildi. Çünkü onlarla evlenmek haram olsaydı nikâhlarında bulunmazdı. Zeyd el-Âmmî'den nakl edilmiştir: «Allah'ım! Cinlerden, bana evlenebileceğim bir hanım nasib et!» diye dua ettiğinde ona:

— Ey Eb'el-Havarî! Ne yapacaksın onu? diye sordular. Cevap verdi :

— Yolculuklarımda bana arkadaşlık eder. Nerede bulunursam bulunayım, yanımdan ayrılmaz. Bunu, Harb, İshak'dan nakl etmiştir..

Murusika'dan bir şeyh bana, bunu Zeyd el-Âmmî'den duyduğunu nakl etmiştir.

İmam Malik'in: «Bence dinen bunda bir beis yoktur.» sözü, ona göre cinlerle evlenmenin caiz olduğunu gösterir. Yukarıda bu kavil geçmişti.

O, bunu başka bir sebebten dolayı kerih görmüştür ki o da, tersinin adem-i vukuudur. En iyi bilen şüphesiz ki Allah'tır.

CİNLERİN İNSAN KADINLARINA SATAŞMASI

Abdullah b. Muhammed el-Kureşî anlatıyor. Bâzı hadîs bilginleri Cerîr b. Abdillah'ın şöyle dediğini nakl ettiler :

«Ben yolda yürürken, **(Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh)** dedim.

Bunu, o Harbezlerden biri duydu ve dedi ki: Bu sözü, gökten duyduğun günden beri, bugüne kadar hiç kimseden duymadım.

— Nasıl olur? diye sorunca şu cevabı verdi:

— Ben, Kralları dolaşan, Kisra ve Kayser'e gidip onlarla görüşen bir adamdım; durmadan dolaşır dururdum. Bir sene yine Kisra'ya gitmiştim. Benim şeklime giren bir şeytan meğer evdekilere musallat olmuş. Döndüğümde bana, (gurbetten gelen) kimseye gösterilmesi gereken ilgiyi göstermediler, sebebini sorunca, dediler ki: «Sen bizden uzak olmadın ki!» «Nasıl?» dedim. «Şimdi sana anlatacağım; kendine bir gün seç, diğer gün de benim için olsun» dedi. Nihayet aramızda her birerlerimiz için bir gün seçtik. Bana ait olan günde kendisinin gökten haberler çalan bir kişi olduğunu söyleyen biri geldi. Haydi bu işi münavebe ile beraber yapalım dedi. Ve benim nöbetimin gece olmasını istedi. Peki dedim. Akşam olunca geldi ve:

— Benimle gelir misin? dedi.

— Evet, dedim. Bunun üzerine beni sırtına aldı. Boynunda domuz yelesi gibi bir yele bulunmaktaydı. Bana «Sıkı tutun; sen bir şeyler göreceksin; benden sakın ayrılmaki, helâk olursun» dedi. Ben dediğini yaptım. Sonra bir çok kimselerle birlikte semaya çıktılar. Bir ses duydum: **(Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh... Maşaallahu kân. Ve mâ lem yeşe lem yekün.)** Sonra evlerin duvarları ardından, ağaçlıkların arasından kayb olup gittiler.

Onlardan bir çok şeyler ezberledim, o gece.. Sabah olup gün ağarınca evime geldim. O, her ne zaman gelirse be no ezberlediğim kelimeleri okurdum, o da canı sı-

kılıp evden çıkar giderdi. O kelimelere devam edince bir daha gelmez oldu.

Sa'd b. Ebî Vakkâs'dan nakl edilmiştir: Ben evlenirken, hanımımın elçisi bana gelip, falan kadını kabul et, dedi. Yüz vermedim. Eve girmek istedi, yavaş ol, dedim. Sonra ona işaret ederek:

— Şu yılanı gördün mü? İşte ben bunu bâdiyede yalnız başıma kalınca görürdüm. Sonra göremez oldum. Bu hâl bugüne kadar böyle devam etti. İşte bu yılan tıpatıp gözlerimle gördüğüm aynı o yılandır, dedi. Bunun üzerine Sa'd bir hutbe okudu. Allah'a hamd-ü senadan sonra dedi ki: (Sen bana eziyet ettin! Allah'a yemi nederim ki, bundan böyle seni bir daha görürsem öldürürüm.) Yılan bunu duyunca evden, ve evin avlusundan ayrılıp gitti. Sa'd arkasından, yılanın ne yapacağını takip etmek için bir adam gönderdi. Adam bir de ne görsün: Yılan doğru Mescide gitmiş, minbere çıkmış, oradan bir merdiven dayamak suretiyle doğru sema.ya yükselmiş.

Bu babta çeşitli haberler varit olmuştur, yerine göre, gelecek bablarda anlatılacaktır.

CİNLERİN BİRBİRLERİNİ, İNSANOĞLUNUN KADINLARINA SATAŞMAKTAN ALIKOYMASI

El-Kureşî, «Mekâyiduş-Şeytan» adlı eserinde der ki: Hasan b. Hasan anlattı: «Afrâ oğlu Muavvaz kızı Rebî'in yanına, bir şey istemek için gittim. Bana dedi ki: Ben evde otururken aniden tavan yarıldı ve yukarıdan deveye, veyahut merkeb'e benzeyen simsiyah, korkunç, o zamana kadar benzerini görmediğim biri indi; bana yaklaştı. Ona küçük bir sahife gösterdim. Açtı, okumaya başlayınca şöyle bir yazı gördü: (Akeb'in Rab-

bin'den Akeb'e. Salihler kızı Saliha bir kadına el süremezsin!) Bu satırları okuyunca, dönüp geldiği yerden gitti. Ben de arkasından ona baka kaldım.» Hasan bin Hasan dedi ki, (O kitab hâlâ yanlarındaydı, bana gösterdiler.)

Ebû Ca'fer el-Kindî anlatıyor. Bana, İbrahim b. Sarma el-Ansarî, Yahya b. Saîd'den naklen şöyle anlattı: «Abdurrahman kızı Amre ihtizar halindeydi. İnsanlar yanına gelip toplanmışlardı. Gelen insanların arasında, Zubeyr kızı Urve, Kasım b. Muhammed ve Ebû Seleme b. Abdirrahman da vardı. Kadın bir ara kendinden geçmiş baygın bir halde yatıyordu. Tam o anda tavan çatırdamağa başladı. Bir de ne görsünler: Yukardan hurma kütüğü kadar siyah bir ejderha düşüverdi. Kadına doğru hücuma geçmişti ki, içinde **«Bismillâhirrahmanirrahim. Akeb'in Rabbinden Akeb'e.. Salih insanların kızlarına asla karışamazsın; onlara senin bir zararın dokunamaz!»** ibaresi yazılı beyaz bir kâğıt düşüverdi. Onu görünce, zavallı ejderha kurtuluşu, geldiği yerden yukarıya doğru yükselip kaçmakta buldu.»

Hadîs bilginlerinden bâzıları Abdullah b. Ebî Talha'dan nakl ediyorlar: «Afrâ oğlu Avf'ın kızı, yatağında arka üstü uzanmış yatıyordu. Baktım ki bir zenci üzerine atlamış boğazını sıkmış onu boğuyor. Tam o arada sarı bir kâğıdın yer ile gök arasında dalgalandığını gördüm. Gelip göğsüme düştü. Zenci onu alıp okuyunca şu ibareyi buldu: (Tekin'in Rabbinden Tekin'e. Salih kişinin kızından uzak dur! Ona dokunamazsın sen!) Bunun üzerine elini boğazımdan kaldırdı. Eli ile dizime vurdu, dizim bir koyun başı gibi şişti.

Gelip bunu Hz. Aişe'ye anlatınca bana dedi ki: Ey kardeşim kızı! Korktuğun zaman elbiseni üzerine iyice çek. Sana asla zararı dokunmaz, inşaallah. Babasının yüzü suyu hürmetine Allah onu korudu. Çünkü babası Bedir savaşında şehit düşmüştü.»

BİR CİNNÎ, ÂDEMOĞLUNUN HANIMLARINDAN BİRİ İLE CİNSÎ İLİŞKİ KURARSA O KADINA YIKANMAK LÂZIM GELİR Mİ?

El-Fetâvâ ez-Zahiriye'de şöyle varit olmuştur: «Bir kadın, kendisine günde bir kaç kere Cinn'in gelip, temas ettiğini ve kocası ile cinsî temasta bulunduğu zaman duyduğu zevki duyduğunu söyledi. Ve bu hususta fetva istedi. Ona (Yıkanman gerekmez) diye cevap verdiler.»

Hanbelî mezhebine mensup Ebul-Maalî ibn-i Munca (Şerhül-Hidâye) adlı kitabında der ki: «Bir kadın gelip, bir cin benimle aynı insan gibi cinsî ilişki kuruyor, bana yıkanmak lâzım gelir mi diye sorsa, bazı Hanefîlere göre ona, (Hayır) diye cevap verilir.»

Yine Eb'ul-Maalî anlatıyor: «Bir kadın bir cin benimle aynen insan gibi cinsî ilişki kuruyor derse, ona yıkanmak lâzım gelmez. Çünkü yıkanmaya sebeb olan münasebet ile inzal bulunmuyor onda.»

Buna karşı deriz ki:

İleri sürülen bu fikir düşünülmeğe değer. Çünkü kadın kendisi ile cima eden cinn'in aynen bir adam gibi cima ettiğini iddia ederse, tabiî ki onda îlâç ve ihtilâm bahis konusu olacaktır. Çünkü îlâç ve ihtilâmsız cima düşünülemez. En iyi bilen Allahtır.

MUHANNESLER CİN ÇOCUKLARIDIR

Et - Tartusî (Tahrim'ül - Fevahiş) adlı kitabında der ki: «Hadîs bilginlerinden bâzıları İbn-i Abbâs'dan (R.A.) nakl etmişlerdir: (Muhannesler Cin çocuklarıdır.) Ona sordular:

— Bu nasıl olur? diye. Şöyle cevap verdi:

— Allah ve Resûlü, kişiye, hanımı hayız halindeyken ona yaklaşmasını (onunla cinsî ilişkin kurmasını) yasak etmişlerdir. Çünkü o halinde ona yaklaşacak olursa, şeytan önüne geçer ve yapacağını yapar da kadın hamile kalır ve «Muhannes» (1) doğurur. Vellahu a'lem..

CİNLER TARAFINDAN KOCASI KAÇIRILAN KADININ HÜKMÜ

Ebû Bekr b. Eb'id - Dünyâ der ki: Hadîs bilginleri, Abdurrahman b. Ebî Leylâ'dan şöyle nakl etmişlerdir: «Bir adam, cemaatle yatsı namazını kılmak üzere evden çıktı, bir daha dönmedi. Bunun üzerine hanımı, Ömer b. El - Hattâb'a giderek durumu anlattı. Ömer (R.A.) kadının söylediği sözün doğru olup olmadığını akrabasından sorup araştırdı. Onlar da kadını doğruladılar. Ömer (R.A.) kadının dört sene beklemesini emretti. Kadın dört sene bekledikten sonra yine Hz. Ömer'e gelip durumu anlattı. Hz. Ömer (R.A.) yine kadının akrabasına sordu, onlar da kadını doğruladılar. Bunun üzerine Hz. Ömer (R.A.) kadının evlenmesine izin verdi.

---

1) Muhannes: Dişilik ve erkeklik organları tam belli olmayan kişilerdir.

Derken öbür kocası çıkageldi. Ömer b. El-Hattâb'a durum aksetti. Hz. Ömer (R.A.) içinizden biriniz uzun zaman kayıp olur, hanımı onun hayatta olup olmadığını bilmez. Sonra da (yapılan işlere itiraz eder.) deyince, adam: Mazûrdum Ey Emîrü'l-Mü'minîn! dedi.

— Neydi özrün anlat bakalım!

Yatsı namazını cemaatle kılmak üzere evimden çıkmıştım, yolda cinler beni kaptıkları gibi doğru bulundukları yere götürdüler. Onların yanında uzun zaman kaldım. Sonra mü'min cinlerle aralarında savaş çıktı. Mü'minler mağlûp ve esir oldular. Ben de o esirler arasındaydım. Bana sordular :

— Senin dinin nedir diye.. «Müslümanım» dedim. Bunun üzerine bana :

— İster bizimle kal, ister yurduna dön (muhayyersin) dediler. Ben de yurda dönmeyi tercih ettim. Gece Bişr adındaki cin, gündüz de İsar-Irîh bana eşlik ettiler ve onların sayesinde vatanıma dönebildim.

— Pekâlâ ne yerdin?

— Üzerine Allah adı anılmayan herşeyi.

— Ne içerdin?

— Cedef içerdim (Cedef Yemen tarafından gelen ve hiç susatmayan bir otun adıdır.)

Hz. Ömer (R.A.) onun mâzur olduğunu görünce: İster verdiğin mehri geri al, ister kadına sahip çık, dedi.

Hadîs bilginlerinden Yahya b. Ca'de'den nakl ettikleri rivayette şöyle anlatılır: «Hz. Ömer (R.A.) zamanında cinler bir adamı kapıp götürdüler. Hanımı gelip Hz. Ömer (R.A.)'e kocasının dönmediğini anlattı. Bunun üzerine Hz. Ömer koca tarafının kadını serbest bırakmalarını, kadının da iddet bekledikten sonra evlenmesini emretti. Şayet kocan çıkagelirse o zaman ya ödediği mehri alır, veyahut yine sana sahip çıkar, dedi.»

CİNLER NÂMINA KESİLEN ETİN YENMEMESİ

Yahya b. Yahya, Vehb'den naklen der ki: Halifelerden bâzıları kuyu kazdırdı, suyun battal olmaması için cinlerin yararına kurban kesip halka yedirdi.

Bu haber İbn-i Şihab'a ulaşınca, şöyle dedi: «Yazık, helâl olmayan şeyi yaptı. İnsanlara da helâl olmayan şeyi yedirdi. Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Cinler için kesilen etten yenmesini yasaklamıştır.»

Yahya b. Yahya, İbn-i Vehb'den, o da Yunus vasıtasıyla Şihab b. Fe'l'den nakl ediyor: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Cinler için ve onların namına kesilen hayvanların yenmesini yasakladı.

Hanbelî mezhebine mensup, Allâme Şemseddin Ebû Abdillah Muhammed b. Ebî Bekr anlatıyor: Mekke'de kuyu kazılıyordu. Tam bitmek üzere iken kazıyanlardan biri orada bayıldı, konuşamaz hale geldi. Sonra bir Cinden şöyle duyduğunu söyledi: «Neden bize zulm ediyorsunuz? Biz bu yerin sakinleriyiz.» Orada benden başka müslüman kalmadı. Onlar beni gönderdiler ve dediler ki, onlar bizim hakkımızı vermedikçe bu sudan geçirmeyiz.

— Nedir hakkınız? diye sorunca cevap verdiler:

— Büyük bir öküz satın alırsınız. İyice süslersiniz; Mekke'nin etrafını dolaştırdıktan sonra buraya getirir boğazlarsınız, sonra da kanını, sakatatını ve başını Abdussamed kuyusuna bizim için atarsınız. Etin kalan kısmı da sizin olur. Eğer bunu yapmazsanız, bu suyu katiyen size vermeyiz.

— Peki dedim, yaparız. Sonra baktım ki, bayılan adam ayılıverdi.

Yüzünü ve gözlerini ovarak: **(Lâ ilâhe illellah! Nerdeyim ben?)** dedi. Ve evine gitti. Sabah olunca namaz

kılmak için mescide gitmek üzere evden çıktım ki tam kapının eşiğinde tanımadığım bir adam duruyor. Adam :

— El - Hac Halife burada mı? diye sordu.

— İşte burada, ne istiyorsun? dedim.

— Ona diyeceğim var, dedi.

— Bana söyle; ben ulaştırırım ona dediklerini. Bunun üzerine adam anlatmaya başladı :

— Dün akşam rüya gördüm; büyük bir öküzü süsleyin halifenin kapısının önüne getirmişler, ona göstermişler o da beğenmiş ve öküzü önüne halkı da arkasına alarak doğru Mekke'nin dışında kalan bir yere gitmişler, adı geçen bir kuyunun başında onu boğazlayarak sakatat ile başını o kuyuya atmışlar.

Adamın rüyası hoşuma gitti. Durumu Mekke büyüklerine anlattım. Hemen büyük bir öküz satın aldılar, iyice süsledikten sonra doğru götürüp adı geçen kuyunun yanında kestiler, sakatat ve başını o kuyuya attılar. Biz oraya gelince suyun kaynağını bulamadık. Nereden geldiğine dair bir eser de yoktu.

Fakat o öküz sakatatını kuyuya atınca, sanki bir adam gelip elimden tuttu ve beni bir yerde durdurup: İşte burasını kazın» dedi. Kazdık bir de baktık ki altından su fışkırdı. Atlıların geçtiği eski ve viran olmuş bir yol gördük. Onu ıslah ettik, düzelttik. Su oradan akıp gitti, şarıltısını duyar olduk. Aradan dört gün geçmedi ki suyun Mekke'ye geldiğini gördük. Kuyunun etrafında sakin olanlara sorduk; o güne kadar böyle bir menbaın bulunduğunu bilmiyorlarmış. O gün, bugün orası su ile dolup taştı ve Mekke halkı için iyi bir kaynak oldu.

Allâme Şemseddin dedi ki: İşte bunlar ve benzeri âdetler İslâm öncesi âdetlerdir. Onlar bir ihtiyaçları ol-

duğu zaman en güzel bir kızı süsleyip Nil nehrine atarlardı.

Bu ve benzeri âdetler İslâm'dan sonra tutunamamış, kökünden sökülüp atılmışlardır. Cenab-ı Hak bu gibi akıl dışı âdetleri, cinleri korkutan ve onları dize getiren Ömer (R.A.) gibi kahramanların elinde parçalattı. Eğer onun zamanında böyle bir şey olsaydı, öküz değil bir serçe kuşu bile kurban ettirmezdi. Lâkin (ne yapacaksınız) her zamanın kendine göre adamları vardır.

Bu hikâyeyi bana anlatan adam, gayet doğru, sözüne, özüne güvenilir bir adamdı. Bütün halk onun doğruluğuna inanmış ve söz birliği etmişlerdir. O hâdiseyi de bizzat gözleri ile müşahede etmişlerdir. Hakk'a hidayet eden hiç şüphe yok ki, Allahtır.

CİNLERİN HADÎS RİVAYET ETMELERİ

Ebû Nuaym der ki: Hadîs bilginlerinden bir kısmı, Ubey b. Ka'b (R.A.)'dan şöyle nakl etmişlerdir: «Bir kısım insanlar, Mekke'ye müteveccihen yola çıkmışlardı. Yolda izi kayb ettiler. Perişan bir hâle düştüler. Nerede ise ölümle yüz yüze gelmişlerdi ki, ağaçların arasından bir cin çıkageldi ve:

— Ben, (Mü'min, mü'minin kardeşidir. Gözcüsü, onu aldatmayan delilidir) diyen bir peygamberi dinleyen heyetten kalmayım, dedi ve «İşte su, işte yol» diyerek onlara yolu ve suyu gösterdi.»

Ebû Bekr b. Muhammed, kendisine, Mevlâ Abdirrahman b. Bişr'den şöyle nakl ettiklerini söyler: «Osmân'ın kumandasında bir cemaat yola çıktı. Yolda gayet çok susadılar. Tuzlu bir suyun yanına geldiler. İçlerinden biri:

— Burada durmasak iyi olur, çünkü bu suyun bizi helâk edeceğinden korkuyorum, dedi. Yürüdüler. Hiç su bulamadan karanlık basıncaya kadar yürüdüler. İçlerinden biri dedi ki: O tuzlu suya dönersek ve yıkanırsak iyi olur. Bir esmer ağacın yanına geldiler. Orada kapkara bir adam göründü. Adam onlara :

— Ey cemaat! Resûlüllah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğunu duydum: (Her kim Allah'a ve Âhiret gününe iman ederse, kendi nefsi için sevdiğini müslümanlar için de sevsin; kendi nefsi için hoşlanmadığını onlar içinde hoşlanmasın!) Yürüyün, Yüksek bir tepeye gelince sol tarafında, oracıkta su (bulacaksınız) dedi.

İçlerinden bâzıları, (bu bir şeytandır.) derken, diğerleri: (Hayır, olamaz. Şeytan böyle konuşmaz. O mümin bir cindir.) dediler ve yürüdüler. Adamın dediği yere gelince suyu buldular.»

Onsekizinci babda geçmişti. Ömer bö Abdilazîz bir cinni defn ettiği zaman diğeri: «Şehadet ederim ki, Resûlüllah (S.A.V.) sana hitaben şöyle demişti: Bozkırda öleceksin, sâlih bir adam gelip seni kefenleyecek ve orada defn edecektir.» demişti.

Diğer bir kavle göre, diğeri «Allah'ın Resûlü (S.A. V.) defn edilen arkadaşıma, (Sen gurbette öleceksin ve seni o zamanı nen hayırlısı olan bir zat gömecektir) demiştir.»

CİNLERİN İNSANLARIN YANINDA İLİM TAHSIL EDİP YİNE İNSANLARA FETVA VERMESİ

Ebû Bekr El - Kureşî der ki: Bâzı hadîs âlimleri Vehb b. Münebbih'ten nakl etmişlerdir: «Hasan el - Basrî ile birlikte her yıl el-Hayf mescidinde geceleyin herkes uyuduğunda buluşurduk. Bâzı kimseler de bulunurdu

bizimle... Bir gece oturup konuşurken bir kuş gelip yanıma oturdu. Selâm verdi, selâmını aldım. Kendilerine kim olduğunu sorunca;

— Müslüman cinlerdenim, dedi.

— Ne işin var burada? dedim.

— Sizin yanınızda oturup sizden ilim tahsil etmek kötü bir şey midir? Hem aramızda sizin ravîleriniz de vardır. Bir çok münasebetlerde biz sizinle oluruz: Meselâ; namazda, cihadda, hasta ziyaretlerinde, cenaze merasimlerinde, Hac ve Ömrelerde. Sizden ilim alırız ve Kur'ân dinleriz, dedi.

— Peki sizce en makbul cinler hangileridir? Hasan el - Basrî'yi işaret ederek:

— Şu şeyh'ten rivayet edenler, ddi.

Benim bu konuşmamı Hasan el - Basrî görünce dayanamadı ve :

— Kimle konuşuyorsun ey Allah'ın kulu! diye çıkıştı.

— Bazı arkadaşlarla, diye cevap verdim.

Toplantı dağılınca, İmam Hasan bana, işin içyüzünü sordu, ben de kendilerine olup bitenleri haber verince, Hasan el - Basrî bana:

— Ne olur bunu insanlardan hiç kimseye anlatma; çünkü yanlış tefsir ederler de işi büsbütün çıkmaza sokarlar, dedi.

Sonra onunla her sene buluşuyorduk. Bana soruyor ben de bildiklerimi ona haber veriyordum. Bir sene, onu tavaf ederken gördüm; tavaftan sonra Mescidin bir köşesine oturduk. «Elini ver» dedim. Elini uzattığında sanki kedinin tırnakları gibiydi. Bir de baktım ki tüylendi. Sonra elimi uzatıp ta omuzuna kadar götürdüm. Sonra ellerini yumdu tam bir saat sohbet ettik. Sonra bana :

— Haydi şimdi sen de benim gibi ellerini ver bana bakalım, dedi.

Ellerimi ona doğru uzatınca öylesine sıktı ki, az kaldı acısından dayanamayıp bayılacaktım. Bu hâlimi görünce gülmeye başladı. Sonra onunla bütün Hac mevsimlerinde buluşurduk. Bir ara onu kaybettim. Sanırım ki, o, ya ölmüştür veya da öldürülmüştür.

Buluşmalarımızın birinde kendisinden sormuştum:

— Cihadlarınızdan hangisi daha efdaldir? diye. Şöyle cevap vermişlerdi:

— Birbirlerimizle yaptığımız cihad!

Yahya b. Sâbit'ten nakl edilmiştir:

Tâif'li Hafs ile Mina'da idik. Saçı, sakalı ağarmış bir ihtiyarın insanlara fetva verdiğini gördüm. Hafs bana dedi ki:

— Ey Ebû Eyyûb! Bu ihtiyar, İfrit'in ta kendisidir.

Nafs, ona yaklaştı, ben de beraberinde onu takip ettim. Hemen na'linlerine sarılıp, insanlara: «İşte bu İfrittir, hücum edin!» diye bağırdı.

CİNLERİN İNSANLARA VAAZI

İbn-i Eb'id - Dünya anlatıyor: Hadîs âlimlerinden bâzıları Sevde b. El - Esved'den nakl etmişlerdir: «Ebû Halife el - Abdî dedi ki: Küçük bir oğlum vardı. O ölünce ziyadesiyle üzülmüştüm. Uykum kaçmıştı. Bir türlü gözüme uyku girmiyordu. Bir defasında yatağıma uzanmış, oğlumu düşünüp dururken evin bir köşesinden:

«— Esselâmü aleyküm ve rahmetullah, ey Halife!» diye bir ses duydum. Çok korkmuştum. «Ve aleykümüsselâm» diye mukabele ettim. Sonra Al-i İmran sûresinin sonlarını okumaya başladı. **(Ebrâr için Allah katın-**

daki daha hayırlıdır) meâlindeki âyeti sonuna kadar okuyup bitirdi ve :

— Ya halife, diye seslendi.

— Buyur, dedim.

— Ne istiyorsun yâni, herkes ölecek de senin oğlun mu yaşayacak? Allah katında sen, Hazreti Muhammed (S.A.V.) den daha makbul müsün ki, oğlu İbrahim ölmüştür de sadece, (Kalp mahzun olur, göz yaşarır), demiştir ve şikâyette bulunmamıştır, dedi. Herkes ölürken senin oğlun mu yaşayacak? Allah'ın işine ne karışıyorsun? Eğer ölüm olmasaydı, insanları yeryüzü almazdı. Cefâ olmasaydı safanın kadrini kim bilecekti? Bunu bırak da söyle, bir ihtiyacın var mı? dedi.

— Kimsin sen? (Allah sana rahmet etsin) dedim.

— Senin cin komşularından biriyim, diye cevap verdi.

CİNLERİN HİKMETLİ SÖZLER VE ŞİİRLER SÖYLEMESİ

İbn-i Eb'id - Dünyâ der ki: Hadîs bilginlerinden bâzıları, Abdullah b. Ebî Ferve'den nakl etmişlerdir: «Cinlerden bir taife insan şekline girerek bir adamın yanına geldiler ve dediler ki:

— En çok neyi seversin?

— Deve, dedim.

— Sana daima üzüntü getirecek, seni ahbâblarından edecek bir şey sevdin, dediler ve oradan ayrıldılar. Başka bir adama gelip ona:

— En çok neyi seversin? diye sordular. Adam:

— İsterim ki, çok kölelerim olsun, dedi.

— Çok şerefli bir istek. Lâkin onun da derdi bitmez, öfkeden kurtulamazsın, deyip oradan ayrıldılar. Başka bir adamın yanına gelerek yine dediler ki:

— En çok neyi seversin?

— Koyun, diye cevap verince şöyle dediler:

— Herkesin zevkle kesip yiyeceği bir şey bu. Sana harbte yaramaz, seni üzüntü ve zor durumlardan kurtaramaz ki bu. Sonra oradan ayrılıp başka bir adamın yanına geldiler. Ona sordular :

— En çok ne seversin?

— Üçyüz altmış ağaçlık bir bahçe.

— Bir ömür boyu yetecek mal! dediler ve oradan başka birinin yanına gitmek üzere ayrıldılar. Başka birine gelip sordular :

— En çok neyi seversin?

— Rençberlik, dedi.

— İyi bir iş ama yarım maaş. Çünkü ekersen bulursun, ekmezsen aç kalırsın, dediler ve başka birinin yanına geldiler, ona da aynı soruyu sorunca, değişik cevab aldılar :

— Siz neyi severseniz, ben de onu! dedi ve onlara ziyafet çekmek için ekmek getirdi. Ekmeği görünce:

— Elverişli buğday mahsulü, dediler. Onlara et getirdi; bu defa da: «Ruhun yediği bir ruhtur bu. Bunun azı çoğundan iyidir,» dediler.

Onlara hurma ve süt getirdi. «Hurma ağaçlarının meyvesi ve kızların sütü!» dediler. Adam:

— Buyurun, Allah'ın ismi ile yeyin, dedi. Yediler ve şöyle dediler :

— Bize, en keskin, en güzel; koku bakımından en lâtif şey nedir? Lütfen haber ver.

— En keskin şey: Aç kimsenin azı dişi, en güzel şey; yüksek bir yerde yürüyen ordunun arkasından

gitmek, koku bakımından en güzel olan şey, yağmuru müteakip kokan çiçek kokusu, diye cevap verdi.

— Pekâlâ en çok neyi seversin?

— Ölümü, diye cevap verdi.

— Öyle bir şey diledin ki, senden önce bunu hiç kimse istemedi, dediler.

— Bunda şaşılacak ne var? Eğer iyi bir insansam mesele yok.. Eğer kötü kimse isem, daha fazla kötü olmağa vakit kalmamış olur. Eğer zengin isem, mesele yok; fakir isem zaten o, benim kaderim olmuştur, dedi.

— Pekâlâ bize biraz tavsiyede bulun ve biraz da azık ver, dediler. Bunun üzerine onlara bir kırba dolusu süt verdi. Tavsiyeme gelince: **(Lâ ilâhe illellah)** deyiniz! Bu size yeter; ne önden ne de arkadan bir saldırıya uğramazsınız, dedi.

İnsanlara ve cinlere aynı telkini yapmak üzere oradan çıkıp gittiler.

Muhammed b. Ebî Ma'şer diyor ki, Eb'un - Nasr Hâşim Ibn'ül - Kasim'in bana anlattığına göre, en son gittikleri adam: Uveymir Eb'ud - Derdâ idi.

ŞAİRLERE CİN KÖPEKLERİ DENİLİR

Amr b. Kelsûm der ki: «Cin köpekleri bizden kaçmıştır. Efendimiz Katade'dir. Bizi kim tâkib edecek? Çünkü onlara göre, şair'in ağzına şiiri koyan şeytandır. Ağzına şiir konulan kişiye (Tabîa) derlerdi. Cerîr: «Bana (ağzıma) şiiri koyan, şeytanların en yaşlısı İblisler İblisidir» der.

CİNLERİN İNSANLARA TIBBI ÖĞRETMESİ

(Kitabul - Hevatîf)'in yazarı der ki; bâzı hadîs bilginleri, En-Nadr b. Amr El - Harisî'den nakl etmişlerdir : «Cahiliyet devrinde yanı başımızda bir havuz vardı. Kızımın eline küçük bir kab verip suya gönderdim. Gecikti, gelmedi. Onu aramağa kalkıştık. O kadar aradık ki artık ümidimizi kestik. Aradan epey bir zaman geçtikten sonra bir gece evimin damı altında (gölgeliğinde) oturuyordum, bir de ne görsem, yaşlı bir ihtiyar geliyor. Bana yaklaşınca bir de baktım ki o ihtiyar, kızım değil mi? Gayr-i ihtiyaî (Kızım!) diye bağırabildim.

— Evet kızın, diye cevap verdi.

— Nerdeydin yavrum? dedim.

— Beni havuza su almaya gönderdiğin gece, bir cin gelip beni kaptı ve kaçırdı. Onun yanındaydım. Sonra onunla cinlerin bir taifesi arasında harp çıktı. Allah ondan ahd aldı: (Eğer zafere kavuşursan bu kızı ehline teslim edeceksin) diye. Adam da (Evet!) dedi. Bunun üzerine harbi kazandı ve beni gördüğünüz gibi getirip size teslim etti. Ne var ki kızın rengi değişmiş, saçları dağılmış, gayet zayıf bir halde geldi. Yanımızda biraz kaldı. Eski sıhhatına kavuşunca amcasının oğlu ile evlendirdik. Yalnız o cin amcasının oğlu ile onun arasını bozmak istemiştir. Aralarında epey kavga olmuştur. Birbirlerine: «Gözlerini çıkarırım» gibi tehditler savurmuşlardır. Nihayet insan olan amca oğlu Cinnîye hitaben:

— Meydana çık da görelim seni, deyince, şu cevabı verdi :

— Buna imkân yok; babamız, bize görüp, görünmememiz, dizlerimiz çenemize gelinceye kadar yaşama-

mız, toprağın kuytularında barınmamız için tam üç defa dua etti.

— Pekâlâ bana sıtma ilâcını söyler misiniz? dedim.

— O örümceğe benzeyen hayvancığı bilir misin? dedi.

— Evet, dedim.

— İşte onu yakala, ayaklarını pamuk ipliği ile bağla, sonra sol koluna sımsıkı sar, dedi. Dediğini yaptım hiç bir şeyim kalmadı.

Bana, kadın istemeyen adamın çaresini bulbilir misin? diye sorduğumda dedi ki:

— Onun adamlarla alâkası var mı?

— Evet, dedim.

— Eğer adamlarla alâkası olmasaydı, çaresine bakardık, diye mukabele etti.

Bâzı hadîs âlimleri Zeyyad b. En-Nadr el - Harisî-den nakl etmişlerdir: «Cahiliyette yaptığımız bir havuzun başında oturuyorduk. Mahallemizden, Amr b. Malik adında bir adam vardı. Onun genç ve güzel bir kızı vardı. Eline bir su kabı verip: Haydi kızım git şu havuzdan bize su getir, dedi. Kız gitti; fakat bir daha dönmedi. Bunun üzerine adam telâşla mahalleyi ayağa kaldırdı. Bütün mahalle gittik, her tarafı aradık fakat kızın izine rastlayamadık. Meğer bir cin onu kapıp götürmüş. Sonra Hazreti Ömer (R.A.)'ın zamanında kız saçları, tırnakları dökülmüş, perişan bir halde geldi. Babası onu tanıdı ve :

— Nerdeydin yavrum? diye çıkıştı.

— Hani o gece beni su getirmek için havuza göndermiştin ya, işte o zaman bir cin geldi, beni kaptığı gibi kaçırdı. Bana hiç dokunmadılar.

Sonra İslâmiyet doğunca, onlardan müşrik olanlar kendilerine harp açtılar. Allah ona: **(Şayet zafere ka-**

vuşursan kızı ehline teslim edecek misin?) diye sorunca, (Evet) diye söz verdi. Bunun üzerine Allah onu zafere kavuşturdu, o da gelip beni size teslim etti. Sonra bende, saç ve tırnaklarımı yolarak bir işaret bıraktı ve bana dedi ki: Bir ihtiyacın olduğu zaman beni çağır, imdadına yetişirim. Sonra babası onu mahalleden bir gençle evlendirdi. Aralarında anlaşmazlık çıkınca cinn'i kendine has bir sesle çağırdı. Cin hemen şimşek gibi imdâdına yetişip :

— Ey Benî Hâris! Doğru durun. İnsan olarak ve şerefinizle yaşayın, dedi.

Biz onun sesini duyuyor, fakat kendisini göremiyorduk. Dedi ki :

— Ben yalan yerde idim, sesini duyunca hemen geldim. Cahiliyette şerefim iktizası, müslüman olduktan sonra da dinimin icabı ona hiç el sürmedim. Adama da: Eğer biraz yanaşsaydın gözlerini çıkarırdım dedi. Biraz ilerledik. Haydi bakalım görün de çıkar gözlerimizi, diye meydan okuduk. Bunun üzerine o, şöyle dedi :

— Babamız, görüp görünmememiz, toprağın altından çıkmamamız ve ihtiyarlayınca tekrar gençleşmemiz için Allah'a dua etti, dedi.

Mahalledeki yaşlı kadınlardan biri: Ey kul! Çocuklarım sıtmaya yakalandı, acaba sende bunun ilâcı var mıdır? diye sordu. O şöyle cevab verdi:

— Nehir ağızlarında yaşayan uzun ayaklı sinekleri tut; sarı - kırmızı, siyah - yeşil ve sair renklerden yedi rengi tamamla. Onların ortasına koy. Sonra parmağına dola; daha sonra da sol koluna bağla. Bir şeyin kalmaz. İhtiyar kadın, dediğini yaptı hiç bir şeyi kalmadı.

İbn-i Eb'id-Dünyâ der ki: Bâzı hadîsçiler Eş-Şâ'bî'den nakl etmişlerdir: «Bir cin bir insana musallat ol-

du. Sonra onu bıraktı. Adam ona sıtma hastalığı hakkında bana bir bilgi verir misin? diye sorunca: «Su sineklerini yakalar, onu ipliklerle bağlayıp sonra ağıran yerine koyarsan iyileşirsin» diye izahat verdi.

Zeyd Rehb'den nakl edilmiştir: «Bir savaşa çıkmıştık. Bir cezireye indik. Ateş yakıldı. İçimizden biri:

— Ben burada büyük bir oda görüyorum; içinde kim var, yakında anlayacaksınız, dedi. Hemen ateşi söndürdüler, arkadaşlar. Bir de içerden bir ses duyduk: Siz ateşi söndürüp bizi korudunuz; biz de size tıb öğreteceğiz. Yanınıza bir hasta geldiği zaman, aklınıza gelen ilâcı söyleyin, hemen o, iyileşir.

Aradan zaman geçti. Kûfe Mescidinde oturuyorduk. Bir de baktık ki, karnı şişmiş bir adam çıka geldi.

«— Ne yapsam fayda yok, yesem de yemesem de karnım işte böyle gördüğünüz gibi şiştir» diye yakındı.

— Bugün ölecek olan şu adamın bir çaresine bakmaz mısınız? diye söylendim. Adam gitti, akşam üzeri yine geldi. Ve :

— Bu adam yalancıdır, hani ölmedim ya, diye bağırdı. Ben de:

— Sorun bakalım, bir acısı kaldı mı? diye söylendim. Bunun üzerine:

— Acım, falan kalmadı, dedi. Ben de dedim ki:

— İşte sırf seni korkutup tedâvi etmek için söylemiştim o lâfı.

Ebû Bekr el-Kureşî der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları, Ebû Yâsin'den şöyle nakl etmişlerdir:

«Hasanla beraber mescidde oturuyorduk; sonra kalkıp evine gitti. Biz ondan sonra da oturup arkadaşlarla sohbet ettik.

Benî Süleym kabilesinden bir bedevi gelip bizden, Hasan el-Basrî'yi sordu; otur dedik, oturdu. Sonra ben kendilerine :

— Nedir dileğin? diye sordum.

— Ben bâdiye ehlinden bir kişiyim, benim güçlü kuvvetli bir kardeşim var. Aniden ona bir şey oldu, kabına sığmaz bir hal aldı. Bu yüzden kendisini zincirle bağladık, dedi. Biz böyle konuşurken aniden bir ses :

«Esselâmü aleyküm» diye bağırdı. **«Ve aleykümüsselâm»** dedik. Fakat kimseyi görmüyorduk. Onlar sözlerine devam ettiler: Biz buradan geçiyorduk. Sizden bir zarar gelmedi. Lâkin içimizden akılsız ve alçak biri, sizin adamlarınıza sataştı. Şimdi sizden özür dilemeğe geldik. Ne olur bizi mâzur görünüz. Sen ey o adamın kardeşi, kardeşinin iyi olmasını istiyorsan falan gün kavmini topla; onu sımsıkı bağlayın. Sonra falan vadiye gelerek onun meyvasından alınız. Bunun üzerine:

— O vadiyi bana kim gösterecek, dedim. «Sen merak etme o gün gelince bir ses duyacaksın; o sese uyarsın!» diye mukabelede bulundu. Nihayet o gün geldi, insanları çağırdım; kardeşimde o eski şiddeti görmedim. Tedâvi etmeye başladık. Ona güvenimiz hasıl olunca, deveye bindirdik. Derken önümde: «Falan kimseye gideceksiniz; eğer onu göremezseniz, bir daha yakalayamazsınız!» diyordu. Biz o sesi takip ettik, sonra **«Şu vadiye in, yavaş ol, sıkı dur»** dedi. Baktık ki, kardeşimin hali ve durumu yavaş yavaş değişmeye başladı. Eski şiddet ve satveti kalmadı. **«Şu vadinin meyvesinden al, şöyle şöyle yap!»** dedi. Aldım ve dediğini yaptım. «Sıkı tut, kaçırırsan bir daha yakalayamazsın», dedi. Biz devamlı olarak sesi takip ediyorduk, arkasını bırakmıyorduk. Bütün dediklerini yapıyorduk. Bir ara kardeşimin gözü açıldı; kendisinin iyileştiğini görünce: «Allah aşkına söyleyin, bana ne oldu da buralara getirdiniz?» dedi.

— Sorma kardeşim, diye mukabele ettim. Yine aynı ses, «Artık serbest bırakın, çözüverin onu» dedi. Ni-

hayet kardeşim iyileşti. Bunu görünce, kendisine dedim ki: «Bize iyilik yaptın, sayenizde kardeşim iyileşti. Şimdi bir müşkülüm var, onu da hall ediveriniz lütfen.»

— Nedir müşkülünüz? dedi.

— Kardeşim hastalanınca, içimden: «Yarabbi eğer bu kardeşim iyileşirse senin rızan için yaya ve perişan bir halde Hacca gideceğim» diyerek bir adakta bulundum.

— Benim bu meseleye aklım ermez, sana yol göstereyim; şu vâdiden inerek doğru Basra'ya git. Orada Hasan b. Eb'il - Hasan (Hasan el - Basrî) adında bir zat var, bu müşkülünü o hall ediverir, dedi. İşte bunun üzerine ben de Hasan el - Basrî'yi görmeğe gelmiş bulunuyorum.

Ebû Yesî' dedi ki: Bunun üzerine Hasan el - Basrî'nin evine gittik ve ben içeriye girmek için izin istedim. Bir cariye çıktı, ona: «İzni varsa Hasan el - Basrî'yi göreceğim» dedim. İçeri girdi ve çıktı: «Buyursun, diyor» dedi. İçeriye girince onu bir yatak üzerinde oturmuş buldum. Durumu kendilerine anlattım ve asıl müşkül sahibi dışardadır, dedim. «Gelsin içeriye» diye emir verdi. Nihayet adam içeri girdi, başından geçenleri anlattı. Hasan ona :

«— Üzülme! Yeminine kefaret ver, ve yürüyerek Allah'ın evine gidip tavaf et. Böylece adağını yerine getir!» dedi.

CİNLERLE İNSANLARIN, İNSAN NEZDİNDE BİRBİRİNDEN DÂVACI OLMASI

Ebû Süleyman Muhammed b. Abdillah «Kitab'ul - Acayip» adlı eserinde yazıyor: Hadîs âlimlerinden bâzıları, Harran'lı, Ebû Meysere'nin kendilerine şöyle an-

lattığını nakl etmişlerdir: «Cinlerle insanlar arasında, Medain'deki bir kuyu hakkında anlaşmazlık çıktı. Gelip Kadı Muhammed b. Alâa nezdinde dâvalaştılar. Kadı meseleyi şu karara bağladı: İnsanlar, mezkûr kuyudan, güneşin doğuşundan batışına kadar faydalanacaklar; cinler de batışından doğuşuna kadar.» (1) Ebû Abdillah dedi ki :

— Ebû Meysere'ye sordum: «Peki cinler kendilerini gösterdiler mi muhasama anında?»

— Hayır; lâkin konuştukları duyuldu, diye cevap verdi.

CİNLERİN İNSANLARDAN KORKMASI

Ebû Bekr İbn-i Eb'id-Dünyâ anlatıyor: Hadîsçilerden bâzıları, Mücahid'den şöyle nakl ettiler: «Gece namaz kılarken önümde küçük bir çocuğu andıran bir şey gördüm. Hemen yakalamak istedim. Sıçradı; duvarın arkasına düştüğünü duydum. Bana ondan sonra bir daha dönmedi.» Mücahid ilâve etti: «İşte gördüğünüz gibi, tıpkı onlar da sizi, kendilerini korkuttuğunuz gibi korkutuyorlar.»

Ebû Surâa adında bir adam anlatıyor: «Yahya İbn'il - Cezzâr geceleyin bir sokaktan geçmekten korktuğumu görünce dedi ki: O senin korktuğun şey senden daha çok korkar.» Yine Mücahid'den nakl ediliyor: «Şeytan sizden daha çok korkar. Size ariz olunca ondan korkmayın ki, sırtınıza binmesin. Ona karşı sıkı durursanız, toz olup gider.»

---

(1) Şayet güneş battıktan sonra, insanlardan herhangi birisi su çekmeye başlarsa, taşa tutulacaktır.

CİNLERİN, İNSANLARIN EMRİNDE VE HİZMETİNDE OLMASI

Allah Teâlâ buyuruyor: **«Şeytanlardan onun için denize dalacak ve bundan başka işler görecek olanları da (teshir) ettik. Biz bütün onların nigehbânı idik.»** (El Enbiya: 82).

«Süleyman'ın cinlerden, insanlardan, kuşlardan orduları toplandı. İşte bütün bunlar (onun tarafından) zapt ve idare ediliyorlardı.» (En Neml: 17).

«Önünde, Rabbinin izniyle iş gören bâzı cinler de vardı. İçlerinden kim bizim emrimizden ayrılıp saparsa ona çılgın azaptan tattırırdık. O, kalelerde, heykellerden, büyük havuzlar gibi çanaklardan, sabit kazanlardan ne dilerse kendisini yaparlardı. Ey Davud Hanedanı! Siz (Allah'a) şükr için çalışın. Kullarımdan (Hakkıyla) şükr eden azdır.» (Sebe: 12 - 13).

«Şeytanları (onlardan) her bina ustasını, her dalgıcı, (yine onlardan) bukağılarla bağlanmış olan diğerlerini de (emrine râm etti).» (Sad: 37 - 38).

«Cinden bir ifrit: Sen makamından kalkmadan ben onu sana getiririm, dedi.» (En Neml: 39).

Bu âyetlerden anlıyoruz ki, cinler insanların emrinde ve hizmetindedirler. Cinlerin yalnız Süleyman Peygamber'e yaptıkları işler bile bu hususu aydınlatmak için kâfi gelir.

Es - Süddî der ki: **«Âyetteki «Külle bennâîn»** kelimesi yapı yapan mânasına gelir. Âyette geçen **«Gavvâs»** kelimesi ise, Katâde onu: «Denizden inci çıkaran» mânasında yorumlamıştır. Es - Süddî, bu kelimeyi suda durabilen mânâsında yorumlar.

«Bu bizim vergimizdir. Artık (dilediğine) hesapsız ver, yahut tut (kıs).» (Sad: 39).

Bu âyetin yorumunda da müfessirler fikir ayrılığına düşmüşlerdir.

Es-Süddî bunu «Onlardan dilediğine ver, ve azad et» diye tefsir ederken; İbn-i Abbâs: «Cinlerden istediğini azat et, istediğini etme» şeklinde tefsir etmiştir. Katade ise: «Onlardan istediğini haps et, sımsıkı bağla veyahutta onlardan dilediğini serbest bırak; yaptığından sorumlu tutulmayacaksın» şeklinde tefsir etmiştir.

Es-Süddî'ye göre âyet-i kerîmede Süleyman Aleyhisselâm muhayyer kılınmıştır. Cinlerden dilediğini serbest bırakıp, dilediğini de kendisine hizmet ettirmek için yanında alıkor.

Şakir, «Kitabul-Acayip»'inde der ki: Süfyan b. Abdillah'dan nakl edilmiştir: «Ömer b. Abdil-Aziz, Mağrip Emîri Musa b. Nâsır'dan sormuş, o da şöyle cevap vermiştir: Askerlerle birlikte yürürken denizde acayip bir şey gördüm. Adalardan birine vasıl olunca kendimi güzel yapılmış bir binada gördüm. O binada Süleyman Aleyhisselâm'ın mühürü ile mühürlenmiş 17 tane yeşil sürahi bulduk. Onlardan dört tane getirmelerini emr ettim. Getirdiler. Bir tanesi açılınca bir Şeytanın: «Sana Peygamberliği veren Allah'a kasem ederim ki, yeryüzünü ifsad etmem.» dediğini etrafa iyice bakındıktan sonra«: Vallahi Süleyman'ı ve mülkünü de görmüyorum» diyerek ortadan kaybolduğunu gördüm. Sonra onları yerine iade ettim.»

Abbâs b. el-Velid, bu hikâyeyi şöyle nakl etmiştir. Musa b. Nâsır Ehl-i Kitap yahudisi idi. Müslüman olup Mağrib'e Emîr olarak tayin edilmişti. Bir gün gazi olarak denize açılmıştı. Epey açıldıktan sonra gemileri kendi haline bıraktı. Gemilere çarpan ani bir sesle irkildi. Bir de ne görsün: Üstü mühürlü koca koca destiler. Mühürün kırılmasından korktu. Altından açılmasını emr edince: «Hayır! Ey Allah'ın Nebisi, Hayır! Bir

daha yapmam!» diye haykıran bir ses duydu ve dedi ki: «İşte bunlar Süleyman Aleyhisselâm'ın haps ettiği cinlerdir.» Onlara dönerek: «Siz onlar mısınız?» diye sorunca «Evet» dediler. Eğer bize karşı üstünlüğünüz olmasaydı mutlaka sizi korkuturduk, dediler.

Bâzılarına göre, Musa b. Nusayr, Muaviye tarafından Endülüs'ü zabt etmeye gönderilmiş, bir çok garip şeylerle karşılaşmıştır. Bâzılarına göre, İslâm'da onun esirleri kadar çok esir alındığı vaki değildir.

CİNLERİN ŞERRİNDEN KORUNMA

Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed der ki: Hadîs bilginlerinden bâzıları, Abdullah b. Büreyde el - Eslemî'-den naklen Eb'ûl - Esved ed - Düelî'den şöyle rivayet etmişlerdir: «Muaz b. Cebel'den, yakaladığı şeytan hakkında bilgi istedim.. Dediler ki:

— Allah'ın Resûlü Müslümanların zekât malını muhafaza etmek için beni (bekçi) olarak tayin etmişti. Meyveleri bir odaya koymuştum. Noksanlaştığını görünce, Allah'ın Elçisine bildirdim. «Onu o şeytan alıyor,» dedi. Bunun üzerine odaya girip kapıyı iyice kilitledim. Biraz sonra baktım ki, büyük bir karanlık belirdi. Hemen kapıya abandım. Derken başka bir şekil alarak kapı aralığından giriverdi. Meyveden yemeğe başladı. Ben de eteğimi iyice (belime sardım) ve üzerine atlayıp sımsıkı yakaladım ve :

— Ey Allah'ın düşmanı! diye bağırınca, şu cevabı verdi :

— Bırak beni. Ben çoluk çocuklu fakir bir cinnim; Nusaybin cinlerinden. Dostunuz gönderilmeden bu köy bizimdi. O gönderilince, bizi buradan çıkardı. Ne olur

bırak beni; bir daha gelmem buraya. Bunun üzerine onu salıverdim.

Cebrail geldi, bilâhare Allah Elçişi, olan bitenleri bana haber verdi ve namaz kıldı. Sonra münadisi seslendi: Esirini ne yaptı? diye. Durumu ona haber verince, «O tekrar gelecektir!» buyurdu. Gerçekten de geldi. Çünkü ben odaya girince, kapıyı kapattım. Geldi, kapının aralığından girip meyveleri yemeğe koyuldu. İlk defa yaptığım gibi tekrar onu yakaladım, sımsıkı bağladım. Yine «Bırak beni, bir daha gelmeyeceğim,» diye yalvarmağa başladı. Ben de ona:

— Hani sen, bir daha gelmiyeceğim, demiştin. Yine geldin, deyince, şu cevabı verdi:

«— Evet bir daha girmeyeceğim. Bunun alâmeti şudur: Sizden biriniz Bakara sûresinin sonunu okursa bizden hiç kimse evine giremez.»

Ebul - Kasim Et - Taberanî diyor ki: Bize bâzı hadîs uleması Ubey b. Ka'b'den şöyle anlatmışlardır:

«Bir hurma harmanım vardı. Baktım ki oradaki hurmaların azaldığını gördüm. Nihayet onu beklemeye karar verdim. Derken baktım ki yeni akil baliğ olmuş bir delikanlı çıkıverdi. Selâm verdim, selâmımı aldı. Sonra aramızda şöyle bir konuşma cereyan etti:

— Sen nesin; cin misin, insan mısın?

— Cinim.

— Ver elini bana, bakalım, dedim. Elini verince, bir de ne göreyim: Elleri köpek eline, saçı da köpek saçına benziyor.

İçimden: Galiba cinler bu şekilde yaratılmışlardır» diye geçirecek gibi oldum ki :

— Cinleri tanıdın, içlerinden benden daha şedidi yoktur, dedi.

— Pekâlâ neden böyle yaptın?

— Senin hayırsever bir adam olduğunu duydum da yiyeceklerinden nasiplenmek arzu ettim.

— Çok güzel. Pekâlâ bizi şerrinizden hangi şey kurtarır?

— Sûre-i Bakara'daki şu âyet: **«Ellahu lâ ilâhe illâ hu..)** Her kim bu âyeti sabahleyin okursa akşama kadar şerrimizden kurtulur; akşamleyin okuduğu takdirde sabaha kadar şerrimizden kurtulur. Dedi. Bunun üzerine sabah olunca doğru Allah'ın Resûlü Sallellahu Aleyhi Vesellem'e koştum, olan bitenleri haber verdim.»; «Habis, doğru söylemiştir,» buyurdu.

Hakim, Müstedrek'inde, bu hadîsi Ebû Dâvud et-Tayalisî'den bu şekil nakl etmiştir.

Sahih'de bu hadîs Ebû Hüreyre'den (R.A.) şöyle nakl edilmiştir:

«Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Ramazan zekâtını korumak için beni tayin etmişlerdi. Bana biri geldi Adam yiyecek maddelerini toplamaya başlayınca, yakaladım ve :

— Şimdi seni Resûlüllah (S.A.V.)'e götüreceğim, dedim.

— Sana yarayacak bir kaç şey öğreteyim, dedi.

— Nedir onlar?

— Yatağına geldiğin zaman, şu âyeti oku: **(Ellâhu lâ ilâhe illahu).** — Âyeti sonuna kadar okudu — Allah tarafından sana bir koruyucu gönderilir, sabaha kadar sana şeytan yaklaşamaz, dedi.

Sabah olunca Resûlüllah (S.A.V.): «Gece yakaladığın esirin ne yaptı?» diye sordu.

— Ey Allah'ın Resûlü! Bana bir şey öğretti ve Allah'ın o şey sayesinde beni koruyacağını iddia etti.

— Nedir o şey söyler misin? diye sorunca :

— Yatağıma gelince Âyetelkürsî'yi okumamı emr etti. Şayet onu okursam, Allah tarafından bana bir muhafız gelip sabaha kadar beni korurmuş, dedim.

«— O yalancıdır, ama sana doğru söylemiştir,» buyurdular.

Ebû Bekr el - Kureşî «Mekâyid'üş - Şeytan»'da şöyle anlatır: Hadîs âlimleri İshak'dan naklen Zeyd b. Sâbit'den şöyle rivayet etmişlerdir:

«Bahçeme çıktım. Bir ses duydum. "Nedir bu ses?" diye sorunca; «Cinlerden bir adam. Bize kıtlık isabet etti. Meyvelerinizden yemek istiyoruz, acaba helâl eder misiniz?» diye konuştu.

«— Evet,» mukabelesinde bulundum. Sonra ikinci gece yine bahçeme çıkınca yine aynı sesi duydum: «Kim o?» diye sordum. «Cinlerden bir adam.. Bizekıtlık isabet etti. Meyvelerinizden yemek istiyoruz, acaba helâl eder misiniz?» dedi. Bunun üzerine kendilerinden sordum:

«— Bizi, sizden ne kurtarır?»

«— Âyetel - Kürsî» dedi.

Ubeyde bint'il - Velid, babasından nakl etmiştir: «Bir adam hurmama musallat oldu. Kim olduğunu sordum, cevap vermedi. Âyetel - Kürsî'yi okuyunca ağaçtan indi. Ona: «Hastamız var, ne ile tedavi edebiliriz onu?» diye sorunca, «Beni ağaçtan indirdiğin şey ile» diye cevap verdi.

Ebû Abdirrahman b. El - Münzirî «Kitab'ul - Acâib»'inde anlatıyor: Hadîs âlimlerinden bâzıları, Hamza b. Habîb Ez - Zeyad'tan naklen demişlerdir: «Ben Hilvan'da bir handa yalnız başıma otururken iki şeytan çıkageldi. Biri, diğerine:

— İşte bu adam, insanlara Kur'ân okutuyor; gel ona fenalık edelim, dedi. Öbürü:

— Yazıklar olsun! diye mukabele etti.

Bunun üzerine ben (**Şehidellahu ennehû lâ ilâhe illâhu...**) âyetini okudum. Biri diğerine :

— Allah sana, o burnunun büyüklüğünden dolayı ceza verdi. Bana gelince ben sabaha kadar onu koruyacağım, dedi.»

İbn-i Eb'id - Dünyâ «Kitab'ul - Havâtif»'inde yazıyor: «Hadîs ulemasından bâzıları Eb'ul - Eşem El - Abdî'den rivayet ediyorlar : Bir adam gece karanlığında Kûfe'nin dışına çıktı. Bir de ne görsün? Üzüm çardağı şeklinde bir şeyin etrafını bir kalabalık çevirmiş. Adam bir yere sinip onları gözetlemeye başlamış. Sonra bir şey gelip o çardağın üzerine oturmuş. Ve: İçinizden, benim namıma Muğîre oğlu Urve'ye bir şey yapacak yok mu? diye bağırınca o kalabalıktan bir adam ayağa kalkıp: Ben yaparım, bana bir saat müsaade» dedi. Ve Medîne'ye doğru yürümeye başladı. Aradan bir zaman geçtikten sonra adam döndü, çardağın üzerinde oturanın huzurunda el pençe durdu. Ve :

— İmkânsız!. Urve'ye bir şey yapamadım, dedi. Çardaktaki:

— Neden? diye sordu.

— Çünkü o, sabah - akşam öyle bir söz söylüyor ki artık ona o söz sayesinde hiç kimse dokunamaz, dedi. Kalabalık dağıldı. Adam evine döndü. Sabah olunca çarşıya gitti. Bir deve satın alıp Medîne yolunu tuttu. Yolda Urve'ye rastladı. Sabah - akşam ne okuduğunu sordu. Urve cevap verdi:

— Ben sabah - akşam üç kere şu duâyı okuyorum : **(Amentü billâhi vahdehu, vekefertü bilzubti vettağuti, vestemsektü bil urvetil - vuskâ lenfi'sâme lehâ, vellahu semi'un aliym.) = Yalnız Allah'a inandım. Şeytana küfrettim. Ayrılmayan sağlam bir kulpa yapıştım. Allah hem duyucu ve hem de bilicidir.»**

«Mekâyidu'ş - Şeütan»'da şöyle geçer: «Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'den rivayet olunuyor: Eşcâ'dan iki adam falan yere geldiler. Bir kadın gördüler. Kadın onlara :

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

— Gelinimiz var, ona çehiz almaya gidiyoruz, dediler.

— Ben b uişten anlarım; işinizi bitirince bana uğrayın, dedi.

İşlerini bitince ona uğradılar, develerinden bir tanesine onu bindirip yola koyuldular. Kum yığını bulunan bir tepe gelince kadın: Benim ihtiyacım var, dedi. Bana biraz müsaade edin, dedi. Bir saat beklediler. Kadın gelmedi. Bunun üzerine adamlardan biri kadının peşinden gitti. O da gecikti. Öbürü gitti, bir de ne görsün? Adamın göğsüne çıkmış ciğerini yiyor kadın. Bunu görünce dehşetle dönüyor. Hayvanına binip yola koyuluyor. Sür'atle binerken kadın arkasından yetişiyor ve :

— Hayrola neden acele ettin? diye soruyor.

— Hadi bin! Yürüyelim, diye cevap veriyor. Adamın korkudan tir - tir titrediğini görünce:

— Ne var? diye soruyor. Adam, cevap veriyor:

— Aramızda zalim bir hükümdar var. Ondan çok korkuyorum.

— Sana bir dua öğreteyim; o duayı yaparsan o hükümdar ölür, ben de hakkımı alırım, dedi.

— Nedir o dua? dedim.

— Şudur: **(Allahümme rabbes - semavati ve mâ ezellet verabbel - eradîne vemâ eklet ve rabberriyahi ve mâ ezret ve rabbes - şeyatini vemâ edellet, ente bedîus - semavati vel - ardi ya zelcelâl-i vel - ikrâm. Te'huzu lil - mazlûmi minezzâlimi. Hakkahû fekûzli hakkı minfula-**

nin ve innehû zalemeni.) Bunun üzerine adam o duayı kadından istedi; kadın da verdi. Duayı okumaya başladı. Sonunda **(Allahım! O kadın bana zulm etti ve kardeşimi yedi)** diye kadına beddua etti. Hemen gökten kadının avret yerine bir ateş indi, kadını ikiye böldü; bir parçasını bir tarafa, diğer parçasını başka bir tarafa savurup attı. İşte insanları yiyen dişi cinlerden bir tanesi.

(El-Ğul) adındaki cinlere gelince, bunlar sadece insanlarla oynarlar ve yellenirler. Hepsi o kadar.

(Mekayid)'de der ki: Hadîs ulemâsından bazıları, Ebû El-Ansârî'den (R.A.) şöyle nakl etmişlerdir:

«Hz. Peygamber'e (S.A.V.) dedim ki; evimin sofasında bana cin geliyor. «Bir daha geldiği zaman, Allah'ın Resûlünü kabul etmesini söyledi,» buyurdu. Bir daha geldiğinde yakaladım; «tekrar bir daha gelmiyeceğim, diye beni aldattı ve ben de onu salıverdim. Baktım yine geldi. Bunun üzerine ertesi sabah Hz. Peygamber'e gidip durumu anlattım. «Yalan söyledi o, yine gelecektir,» buyurdu.

Yine geldi, sımsıkı yakaladım, bir daha gelmeyeceğine dair yemin edince salıverdim. Hz. Peygamber'e gittiğimde bana :

— Esirin ne oldu? Ne yaptı o? diye sorunca; geldi, yakaladım, yemin etti ve ben de salıverdim, dedim. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü (S.A.V.) «O yalan söylemiştir, yine gelecektir,» buyurdu.

Tekrar geldiğinde yine yakaladım, yine yemin ederek dedi ki: «sana bir şey öğreteceğim, onu okuduğun zaman hiç bir şeytan sana yaklaşamaz.»

Nedir o şey, diye sorunca: **«Ayetel-kürsi'dir!»** diye cevab verdi.

Bunun üzerine onu yine salıverdim. Ertesi sabah Hz. Peygamber'in huzuruna gelince: «Esirin ne yaptı?»

diye sordu. Ben de olanı biteni anlattım. Bunun üzerine,

«— O çok yalancıdır, ama Âyetel-Kürsî mes'elesini doğru söylemiştir,» buyurdular.

İmam Ahmed, buna benzer bir hadîsi, Ebû Ahmed ez-Zübeyrî'den rivâyet etmiştir. Tirmizî de buna «Fezâilul-Kur'an» bahsinde Ebû Ahmed Ez-Zübeyrî'den rivâyet etmiş, «bu hadîs, Hasendir, Garibdir» demiştir.

Ebû Useyd Es-Sâidî'den nakl etmişlerdir: «Bostandaki meyvemi toplamış, evimin bir köşesine koymuştum. Bir cin gece musluk tarafından gelip o meyvelere musallat oldu. Allah'ın Resûlüne (S.A.V.) şikâyet edince bana :

«— O Ğuldur (Cindir) geldiği zaman ondan faydalanmasını bil; de ki: «Allah'ın adı ile, Allah'ın Resûlünü kabul et,» buyurdu.

Cin yine geldi ve dedi ki, «Affet beni, Allah'ın Resûlünün yanına gitmemi isteme benden.. Sana söz veriyorum. Bir daha evine gelmiyeceğim, meyveni çalmıyacağım. Sana bir âyet öğreteceğim. Onu evinde okuduğun zaman hiç bir cin ona yaklaşamaz. Kaplarına okuduğun zaman hiç bir cin onun kapağını açamaz. — Söylediği âyet, Âyetel-Kürsî idi — Sonra sırtını dönüp yellenerek uzaklaştı yanımdan.. Sabah olunca Allah'ın Resûlüne (S.A.V.) gelip durumu anlattım. Giderken yellenip gitti, dedim. Hz. Peygamber (S.A.V.) :

«— Âyetel-Kürsî mes'elesini doğru söylemiştir; lâkin aslında o, çok yalancıdır!» buyurdular.

İbn-i Eb'id-Dünyâ anlatıyor: Eb'ül-Münzir'den nakl etmişlerdir: «Hacca gidiyorduk; büyük bir dağın eteğine geldik; orada konakladık. Burası cinlerin bulundukları yerdir, dediler. Birde baktık ki sudan, yaşlı bir adam çıktı. Ona:

— Ey Ebû Şumeyr! Bu dağ hakkında bir şeyler anlatıyorlar, sen gerçekten bir hususa şahid oldun mu burada? diye sordum.

— Bir gün okumu alıp bu dağa çıktım. Bir ağacın dibinde bir pınarın tam yanında ağaçtan kulübe yaptım. Biraz sonra ne göreyim; dağdan keçilerden bir sürü geldi, pınardan su içtiler ve orada yattılar. Ben de dayanamadım. İçlerinden bir tanesine bir ok attım ve kalbinden yaraladım. Bir ses duyuldu ve dağda hemen her şey atına binip silâh kuşandı. Etrafımı sardılar. Bir tanesi:

«— Haydi ne duruyorsun bunu öldürsene!» dedi. Diğeri «olmaz, bunu yapamam» deyince, «Niçin?» diye sordu.

— Çünkü O, bu dağa dayandığı zaman dua okudu ve kendisini garantiye aldı, dedi. Bunu duyunca içim rahat etti.

KİŞİYİ CİNLERDEN KORUYAN HUSUSLAR

On şey vardır ki, kişiyi cinlerin şerrinden muhafaza eder:

1 — Onların şerrinden Allah'a sığınmak. Cenâb-ı Hak: **«Eğer seni şeytandan (gelen) bir dürtüş fitlerse hemen Allah'a sığın. Çünkü O, (senin) sığındığını) hakkıyle işiden, (niyetini, salâhını) çok iyi bilendir.»** (Fussilet: 36.) buyurmuştur.

Sahih'de varit olmuştur ki: Hz. Peygamber'in huzurunda iki adam birbirlerine hakaret etti. Birisinin yüzü (sinirden) kıpkırmızı kesilince, Allah'ın Resûlü (S.A.V.): Ben bir kelime öğreteyim; Onu söyleyince, kendinde his ettiği o şey kayıp olur, gider. O kelime şudur: (Euzü Billahi Mineşşeytanirracîm.)

2 — Muavvizeteyn'i okumak. Tirmizî, Ebû Nadre tarikı ile, Ebû Saîd'den (R.A.) nakl etmiştir: «Allahın Resûlü (S.A.V.) Cinlerin ve insanların gözlerinin şerrine uğramıştı. Nihayet Muavvizeteyn nazil olunca onları ve diğerlerini okudu. «Tirmizî bu hadis için: «Hasen ve garîb bir hadisdir» demiştir.

3 — Ayetel-Kürsî'yi okumak. Sahih'de varit olmuştur: Ebû Hüreyre (R.A.) dedi ki,

«Allah'ın Resûlü, beni Ramazan zekâtını korumak için görevlendirdi. Baktım ki biri geldi, zekât mallarından almaya başladı. Yakaladım: «Seni Allah Elçisinin yanına götüreceğim,» dedim — Hadîsi anlattı — Yatağına geldiğin zaman, Âyetel-Kürsîyi oku; Allah sana bir koruyucu gönderir de artık hiç bir şeytan sabaha kadar yanına gelemez. Hz. Peygamber (S.A.V.): «Sen doğru söyledin, lâkin Şeytan yalancının ta kendisidir,» buyurdu.

4—Bakara sûresini okumak. Sahih'de Ebû Hüreyre'den nakl edilmiştir: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: **«Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. İçinde Bakara sûresi okunan bir eve asla şeytan giremez.»**

5 — Bakara sûresinin sonunu okumak. Sahihte Ebû Mes'ud el-Ansarî'den nakl edilmiştir: Allah'ın Resûlü Sallellahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlardır: **«Herkim, Bakara sûresinin sonundan iki âyet okursa o gece ona onlar kâfi gelir.»**

Tirmizî'nin rivâyetine göre, Nu'man b. Beşir Resûlüllah (S.A.V.)'den şöyle nakl etmiştir: «Allah, mahlûkatı yaratmadan, iki bin yıl önce, bir kitab yazmış ve Bakara Sûresinin sonu olan iki âyeti inzal etmiştir. Üç gece bu iki âyetin okunduğu eve şeytan giremez.»

6 — Âyetel-Kürsî ile birlikte Hâmîm El-Mü'min sûresini (ileyhilmasır)'a kadar, evvelini okumak. Tir-

mizî Ebu Hureyre'den (R.A.) nakl ediyor: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Herkim, Âyetel-Kürsi ile birlikte Hâmîm el-Mu'min sûresinin evvelini (İleyhilmesir'e kadar) sabahleyin okursa, o iki âyet onu akşama kadar, akşam okursa, sabaha kadar muhafaza eder.»

7 — Yüz kere, Lâ ilâhe illellahu vahdehû lâ şerikelehu, lehülmülkü ve lehülhamdu ve hüve alâ külli şey'in kadîr)i okumak. Yine Sahih'de Ebû Sâlih tariki ile Ebû Hureyreden (R.A.) nakl edilmiştir: Allahın Resûlü (S. A.V.) şöyle buyurmuşlardır: **«Her kim, (Lâ ilahe illallahu vahdehû la şerike lehû lehülmülkü ve lehul-hamdü ve hüve alâ külli şeyin kadir)i yüz kere okursa, on köle azad etmiş gibi olur. Ayrıca nâmına yüz sevab kayd edilir, yüz günâh da defterinden düşülür. Sonra akşama kadar o gün şeytan şerrinden emin olur. Hiç kimse bunun kadar büyük bir sevabla gelemez. Ne var ki ondan daha fazla bir amel ile gelirse o zaman başka.»**

8 — Allah'ın adını çokça zikretmek: Tirmizî'de El-Haris el-Eş'arî (R.A.)'dan şöyle nakl edilmiştir. Allah'ın Resûlü Sallellahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

«Allah, Zekeriya oğlu Yahya'ya beş kelimeyi kendisi ve İsrail oğulları okuyup amel etmeleri için emretti. Biraz ağır davranacak gibi olunca İsa Aleyhisselâm ona :

— Allah sana beş kelime emretti. Sen ve İsrail oğulları onunla amel etsinler diye.. Ya sen emret; ya da ben, deyince, Yahya Aleyhisselâm şöyle dedi:

— Sen bu hususta beni geçersen, korkarım ki Allah beni azaba duçar eder.

Sonra insanları Beyt'ül-Makdis'e topladı ve: «Allah bana, kendim ve size amel etmek için beş şeyi emretti,» dedi :

1) Allah'a ibadet edip ona hiç bir şeyi eş koşmamak. Allah'a şirk koşan kimse, şu adam gibidir: Kendi parası ile bir köle satın alıyor ve ona (İşte evim, işte işim; çalış, kazan; bana getir) diyor; fakat köle çalıştığını başkasına veriyor. İçinizden kim, böyle bir şeye razı olur?

2) Allah size namazı emretmiştir. Namaza durduğunuz zaman, sağa sola bakmayın. Çünkü Allah namaz kılan kimsenin yüzüne nazar eder, kul yüzünü sağa sola çevirmedikçe, Allah ilahî nazarında devam eder.

3) Allah size orucu emretmiştir. Oruçlu olan kişi, yanında misk bulundurup da herkesi güzel kokuya boğan kişi gibidir. Oruçlunun ağız kokusu, Allah indinde misk kokusundan daha iyidir.

4) Allah size zekât vermenizi emretmiştir. Zekât veren kişi de, sımsıkı kıskıvrak bağlanan ve kendisini para karşılığı azat ettiren kimse gibidir.

5) Allah size, kendisini çok zikretmenizi emretmiştir. Allah'ı çok zikreden kimse, kendisini tâkip eden düşmandan kurtulup bir kaleye sığınan kimse gibidir. Kul da böyledir, kendisini şeytan mekrinden ancak Allah'ı zikretmek sayesinde kurtarabilir.

Allah'ın Nebîsi (S.A.V.) buyurmuşlardır: «Allahın bana emr ettiği beş şeyi, size emr ediyorum: Semi' taat, cehd, hicret, cemaat. Çünkü cemaatten bir karış ayrılan kişi, İslâm ribkasını boynundan çıkarmış demektir.

Tekrar dönerse başka. Cahiliyet dâvasını güden, Cehennem kütüklerindendir. Bir adam :

— Ya oruç tutup namaz kılarsa?

— O kimse her ne kadar oruç tutup namaz kılsa da (böyledir). Onun için, ey Allahın kulları! Allah'ın size nasip ettiği Müslümanlar ve Mü'minler davasında

bulunun, buyurdu. Tirmizî diyor ki, (Bu hadis, Hasen ve sahihtir.)

Buharî diyor ki «El-Harîs el-Eş'arî'nin sohbeti sabit olmuş ve onun bundan başka da rivâyetleri vardır.»

9) Abdest ve namaz kılmak. Öfke şiddetlenince, kişiyi o âfetten kurtaracak en büyük silâh bu ikisidir. Çünkü öfke, Âdem oğlunun kalbinde ateş gibi alev alev yanan bir şeydir. Nitekim Tirmizî ve diğerleri Ebû Saîd el-Hudrî'den rivâyet etmişlerdir. Allah'ın Resûlü (S. A.V.) şöyle buyurmuştur:

«Dikkat edin! Öfke, Âdemoğlunun kalbinde bir kıvılcımdır. Görmüyor musunuz, kişi kızınca gözleri kararıyor, boyun damarları şişiyor. Herkim öfkeden bir şey hissederse, yere yapışsın.»

Başka bir haberde şöyle varit olmuştur: «Şeytan ateşten yaratılmıştır. Ateşi ancak su döndürebilir.»

Sünen'de varit olduğuna göre Allah'ın Nebisi (S. A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Şüphe yok ki gazab şeytandandır. Şeytan ateşten yaratılmıştır. Ateş ise ancak su ile söner. Şu halde içinizden birisi öfkelendiği zaman hemen abdest alsın.»

10) Fazla bakmak, fazla konuşmak, fazla yemek ve insanlarla fazla ihtilattan sakınmak. Çünkü şeytan Âdemoğluna bu dört kapıdan musallat olur.

İmam Ahmed'in Müsned'inde şöyle varit olmuştur: «bakış (harama) İblis'in oklarından zehirli bir oktur. Allah rızası için gözünü haramdan sakınan kişi, kıyamete kadar kalbinde hissedeceği Allah tarafından ihsan edilmiş bir tad bulur.

KUR'ÂN, ZİKİR VE OKUMANIN CİN BEDENİNDE BIRAKTIĞI TEE'SİRLER

Ibn-i Eb'id-Dünya anlatıyor: İbn-i Lahîa yolu ile Kays b. Haccac'dan nakl edilmiştir: «Şeytanım bana dedi ki; ben ağzına girdiğimde, deve gibi idim; şimdi ise bir serçe kuşu gibiyim.»

— Neden? dedim.

— Çünkü sen, Allah'ın kitabını okuyarak beni ufaltıyor (eritiyor)sun, diye mukabele etti.

Ebû Hureyre (R.A.)'dan nakl edilmiştir. Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«— Mü'min şeytanını, kişinin devesini ağılında tımar ettiği gibi tımar eder.»

Halid el-Velîd'den nakl edilmiştir: «Hanımımla beraber Hz. Ömer'e gitmek üzere yola çıktık. Bir evde konakladık, hanımımın arkamdaydı, çocukların seslerini duydum. Onları bir araya topladım. Yüksek sesle Kur'-ân okumaya başladım. Bir şeyin aradan uçup gittiğini gördüm. Onlara ne olduğunu sorunca şöyle cevap verdiler:

— Şeytanlar bizi kaptı ve bizimle oynadılar. Sen yüksek sesle Kur'an okuyunca bizi bırakıp kaçtılar.

İbn-i Akîl **«El Funûn»**'unda şöyle hikâye eder:

«Bağdad'da bir ev vardı. Oraya giren sabaha sağ çıkmıyordu. Bir defâsında bir adam gelip içeriye girdi ve durumunu merak ettik. Sabah olunca adam sapasağlam evden çıktı. Komşular hayret ettiler. Adam bir müddet orada ikâmet ettikten sonra ayrılıp gitti. Sağ kalışının sebebini soranlara verdiği cevap şu oldu:

— Ben gece orada yatsı namazını kıldıktan sonra bir parça Kur'ân okudum. Kuyudan aniden bir genç çıkıp bana selâm verdi. O anda dona kalmıştım; genç bana :

— Korkma! Sana bir şey yapmıyacağım, bana Kur'ândan bir şeyler öğret, dedi. Arzusunu yerine getirdim ve :

— Allah aşkına şu evin durumunu bana bir anlatıver, dedim.

— Biz Müslüman cinleriz; Kur'ân okur kendimizi teselli ederiz. Ne var ki, buraya hep fasıklar geliyor, toplanıp içiyorlar. Bizde onları koğuyoruz.

— Gece senden korkuyorum gündüz gel!

— Olur, öyle yaparım dedi. Ve gündüzleyin kuyudan çıkmaya başladı. Ona alıştım. O okurken birde baktım sokakta havas okuyan biri durmadan: «Debib, nazar, cin»lerden sana sığınırım, deyip duruyordu. Bunun üzerine kendine alıştığım cin:

— Bu nedir? diye sordu.

— Havas okuyucusu.

— Onu istiyorum, dedi. Bunun üzerine ayağa kalktım, onu içeriye soktum. Birden kendimi, tavanda dolaşan ejderha halinde bir cinnin karşısında gördüm.

Adam havas okudu Ejderha hâlâ tavanda sarkıp duruyordu. Nihayet mendilin içine düştü. Onu alıp Zembiline koymak istedi, mani olunca bana:

— Neden avımı bana vermiyorsun? dedi. Bunun üzerine ona bir dinar verdim; gitti. Birde baktım ki, O Ejderha cin oluverdi. Zayıflamış sararmış bir halde ortada durup erimeye başladı:

— Ne var dedim?

— Bu adam beni bu havaslarla öldürdü. Artık iflah etmem. Dikkat et! Kuyudan bir ses duyacaksın ve dağlûb olacaksın, dedi. Hakîkaten de geceleyin kuyudan bir çığlık duydum, mağlûb oldum. İşte o gün bugün evde hiç kimse barınamıyor.»

CİNLERE «EVET» DEDİRTEN BAZI HAVASLAR

Cinlerin kâfir ve şeytanları küfür, şirk ve Allah'a karşı gelmek gibi hareketleri seçerler. Şeytan ve askerleri kötülük yapmaktan zevk duyarlar. Bu hareketleri kendilerine azap getireceğini bildikleri halde yine de bunu yaparlar. Nitekim İblis: «Senin İzzetin için kullarından mühlis olanları müstesna, mutlaka hepsini iğva edeceğim.» demiştir. Allah şöyle buyurmuştur:

«And olsun, İblis olanların aleyhindeki zannını gerçekleştirmişti de, İmân edenlerden bir zümre hariç olmak üzere, (tamamen) ona uymuşlardır.» buyurmuştur. (Sebe: 20)

İnsan bir kere yoldan çıkınca kötülük yapmaktan zevk alır. Bu davranışı, aklına, dinine, ahlâkına ve bedenine zarar verse bile vaz geçmez. Şeytan bizâtihi çirkin bir varlıktır. Üfürükçüler, sihirbazlar ve gözbaycılar bazı hareketler yaparak ona yaklaşmak istediklerinde Şeytan bunu bir fırsat bilir; âdeta bir rüşvetmiş gibi kabul edip onların bâzı arzularını yerine getirir. Tıpkı kiralık kâtil ile beyaz kadın tüccarı gibi.

Muhammed b. İshak (El Fihrist) adlı kitabında, bâzı âlimlerin haberlerinden ve yazdıkları kitaplardan bilgi veren ikinci fennin sekizinci makalesinde der ki: «Sihirbazlar ve üfürükçüler, şeytan, cin ve ruhların kendilerine itaat ettiklerini, onlara her şeyi kolayca yaptırabildiklerini iddia ederler. Üfürükçülere gelince, bu başarıya Allah'a karşı yaptığı itaat, ruh ve şeytanlara karşı ettiği yeminler, şehvetlere karşı gösterdiği nefretler sayesinde elde ettiklerini iddia ediyorlar. Ve diyorlar ki: Cin ve şeytanlar bu sayede bize boyun eğerlerken Allah'tan korktukları için ve Allah'ın isimlerinde onları perişan edecek bir hasse bulunduğu için yaparlar.

Sihirbazlara gelince: Onlar, namaz ve orucu terk etmek, adam öldürmeyi mübah görmek, mahremlerle evlenmek gibi şeytanların hoşuna gidecek şeyleri irtikap ederek şeytanları kendilerine râm ettiklerini iddia ederler.

Muhammed b. İshak diyor ki: «Mezmûm olan sihirbazların takip ettikleri yoldur. Şeytan'ın kızı Medh'in — kimisine göre bu şeytan'ın oğlunun kızıdır — su üstünde bir tahtı vardır. Gayesine vasıl olmak isteyen kimse onun için bir şey yaptığı zaman hemen onu elde eder. Ve arzularına nail olmak için, onu seferber eder. Onun namına nâtık ve gayri nâtık hayvanlardan kurban eden kimseler bir şeyler elde edebilirler. Bâzıalrına göre, Medh iblisin kendisidir. Tahtına oturduğu zaman onu kendisine ram etmek isteyen kişi ona boyun eğer.

Muhammed b. İshak demiştir ki: Onlardan biri, onu, uyanmış bir halde yatağında oturmuş, etrafını da zencilere benzeyen ayakları yarılmış bir kavim çevirmiş olarak gördüğünü anlattı. İbn-i Münzir'in de onların arasında bulunduğunu görmüş. Bu, sihirbazların büyüklerinden bir adamdır. İsmi Ahmed b. Câfer'dir. Leğenin altından cinleri konuştururdu.

Eşşeyh Eb'ul-Abbas Ahmed b. Teymiye buna yakın bir hikâye nakl ettikten sonra, bir çok âlimlerin, Süleyman Aleyhisselâm da bu işlerle cinleri kendine ram ettiğini iddia ettiklerini ileri sürmüştür.

Selef âlimlerinden bir çokları dediler ki: Süleyman Aleyhisselâm vefat ettiği zaman, şeytanlar, sihir ve küfür kitablarını yazıp, onun kürsüsünün dibine koydular. Ve dediler ki: İşte Süleyman, bunlarla cinleri kendine ram etmiştir.

Ehl-i Kitab'dan bâzıları sırf bu sebeble Süleyman Aleyhisselâmı kınadılar. Diğerleri dediler ki, bu caiz

olan bir şey olmasaydı Süleyman Aleyhisselâm bunu yapmazdı. Her iki taife de Süleyman Aleyhisselâma bunu isnad ettikleri için yollarını sapıtmış oldular. Cenâb-ı Hak bu hususta şöyle buyurmuştur:

«Onlara ne zaman Allah katından — nezdlerindeki (kitabı) tasdîk edici (ve doğrulayıcı) — bir peygamber geldi ise, kendilerine kitab verilen O kimselerden bir güruh sanki (hakikatı) bilmiyorlarmış gibi Allah'ın Kitabını (Tevratı) tutup sırtlarının arkasına atmış (ondan yüz çevirmiştir.» (El-Bakare: 10)

Cenâb-ı Hak bunun zararlı bir şey olduğunu açık olarak beyan etmiştir.

Bunda bir menfaat yoktur. Çünkü bunda bir hayır yok. Bunun tercih edilecek bir tarafı da yok. Faydanın bir hayr, zararın da bir şer olduğunu kabul edersek, bunun şerri apaçık meydana çıkmış olur.

Muhammed b. İshak der ki: Söylendiğine göre, cinleri kendi emrine ram eden ilk insan, Süleyman Aleyhisselâm'dır. Bâzılarına göre, Farisilerin mezhebinde, cinleri ilk istihdam eden kimse, Hamşîd b. Erih Han'dır. O Süleyman Aleyhisselâm'ın yazı işlerini görürdü.

Süleyman Aleyhisselâm'ın, cinlerden, istihdam ettiği kimseler arasında şu isimler de vardır: Âsaf b. Yerhiyan, Yusuf b. Aysuva, Hermuzan b. El-Kerdûl.

İslâm'da bu muammayı ilk keşf edenler, Ahmed b. Hilâl ile Hilâl b. Vasıf'dır.

Bunların bu hususta acayip işleri ve tecrübeye dayanan ısbatları vardır.

Ayrıca **(Kitabur-Ruh vel-Mütelâşiye, kitabul-Müfahareti Fil-A'mal Kitabu Tefsiri Kâlethuşşeyatînü Li Süleyman)** adlı eserlerin hemen hepsi ona aittir.

Allah'ın isimleri ile muska yapanlardan birisi de, İbn'ül Imam idi. Bu Adam, El-Mu'tadid'in zamanında

yaşıyordu ve bu işlerle meşgûl oluyordu. Onun usûlü mezmum değil, mahmuddu.

O işlerle meşgûl olan bâzı âlimlerin isimleri şöyledir: Abdullah b. Hilâl, Salih El-Mudrî, Akabe el-Edreî, Ebû Hâlid el-Horosanî. Bunların yaptıkları işler, iyi niyetle yapılan ve şifalar veren işler olduğu için, yukarıda arz ettiğimiz gibi mezmum değil, mahmuddur. Bu, Muhammed b. İshak'ın dedikleridir. Ben aynı kanaatta değilim. Çünkü onun iddiasına göre, Abdullah b. Hilâl da bu işleri iyi niyetle yapıyor. Oysa o, İblis aleyhilla'ne'ye yaklaşmak için namaz'ı terk eden bir fâcir ve zındık bir adamdır.

Şeytanlara emr edip, Ademoğûllarına saldırtan, kadınlarla erkekleri haramda birleştiren bir adamdı o. (Böyle bir adam nasıl olur da hüsn-i niyyet sahibi olabilir?.) Buna delil olarak, Ebû Abdurrahman el-Herevî'nin **(Kitabul-Acayib)**'inde nakl ettiği şu sözü gösterebiliriz: Ahmet b. Abdil-Melik anlatıyor. Bir adam, Kûfeli Abdullah b. Hilâl'e geldi. —O, şeytanın arkadaşı idi, ikindi namazı kılmazdı. Şeytan onun bütün işlerini görürdü.— Ve ona dedi ki: Benim zengin bir komşum var, güzel de bir kızı bulunmaktadır. Onu son derece kıskanıyorum. Şeytana söyle de o kıza yapacağını yapsın. Abdullah b. Hilâl «Olur.» dedi. Eline bir mektup yazıp verdi. Mektupda: «Benden ve senden daha kötü birini görmek istiyorsan, bu mektubu sana getiren adama bak. Sonra da onun dileğini yerine getir.» diyordu. Sonra adama dönüp, al şu mektubu, falan yere git ve orada bir çizgi çizerek bekle, arkadaşın (şeytan) çıkıp geldiği zaman uzaktan ona mektubu göster, dedi. O da dediğini yaptı. Oraya gidince şeytanlar etrafında dolaşmaya başladılar. Derken dört kişinin taşıdığı bir yatak üzerinde bir ihtiyar belirdi. Uzaktan ona mektubu gösterince mektubu aldı, öpüp başı üstüne koydu. Mektubu

okuyunca öyle bir çığlık attı ki hepsi başına üşüştü. «Emret efendimiz.» dediler. Bunun üzerine o dedi ki: «İşte bu mektub arkadaşımdan geliyor ve diyor ki, benden ve senden daha kötü birini görmek istiyorsan bu mektubu sana getiren kişiye bak, ve onun işini gör.» İşte bu rica üzerine hareket ediyorum. Bana sağır, dilsiz bir şeytan getirin. Ve onu o zengin adamın evine gönderin de, kızına yapacağını yapsın.

Muhammed b. İshak'ın anlattığı adam budur işte. O, bunun takip ettiği usûle iyi bir usûl diyorsa vay haline!

El-Haccac bir gün Amr b. Saîd b. el-Âs'a dedi ki: Abdullah b. Hilâl bana, şeytana benzediğimi söylüyor, ne dersiniz?

«— İnsanların ulusu, cinlerin ulusuna benzemiş. Şaşılacak ne var bunda?» Bu keskin cevabı pek beğenmiş, Haccac...

Şeyh Eb'ul-Abbas İbn-i Teymiye der ki: Üfürükçüler ve sihirbazlar, cinlere, kendilerine yardımcı olmaları için yemin ettirirler. Onlar da kâh yeminlerinde durup yardımcı olurlar; kâh murat edilen Cinnin büyük olması ve ona söz geçirememeleri yüzünden, yemini bozup yardımcı olmazlar.

Demek oluyor ki, onların hali tıpkı insanların haline benzemektedir. Ne var ki, insanoğlu, daha akıllı, daha sâdık, daha vefakârdır; cinler ise daha cahil, daha yalancı, daha zalim, daha hâindirler.

Üfürükçülerin yaptıkları bu işler caiz olmamakla beraber, çoğu zaman bu işi başaramazlar da.. İnsanlara musallat olan cinni ber taraf edemezler. Sözde cinler, onu öldürdüklerini ona hayâl olarak gösterirler. Aslında ne öldürmüşlerdir ve ne de terbiye etmişlerdir. Bütün işleri yalancılıktan öteye gitmiş değildir.

Çünkü bu, ya müşrikler, ya Ehli Kitab, veya zındık müslümanlardan cinlere arkadaş olanlara, yaptıkları gösterilmek suretiyle olur, ya da üfürükçülere temsilî olarak gösterilir. Çünkü onlar, üfürükçünün arzusunu yerine getirmek için gösterdikleri şey, sanki arzu edilen şeymiş gibi göstermeği başarırlar.

Meselâ; uzaktan çağırdığı kişinin sesine benzer bir sesle cevap verdirirler ve onu buna inandırırlar. Salih kullardan birini, cinlere karşı yardıma çağıran kişiye, sanki o salih kişi cevap veriyormuş gibi gösterirler. O zavallı da buna inanır. Aslında cevab veren o salih kişi değil; onun sesine benzer bir sesle cevap veren Cindir.

Şeyh Eb'ul-Abbas devam ediyor: Bu gibi şeyler çok defa vaki olmuştur. Çok defa şeytan, çağırılan kişinin sesine benzer bir sesle cevap vermiştir. Hele o çağırılan kişi ölmüş bir kimse ise şeytan bu işi daha güzel başarmaktadır. Diri kişilerin kılığına girerek aynen onun sesi ile cevap veriyormuş gibi cevap verdiği de olmuştur. O şahısla yardım talebinde bulunan o sapık müşrik de bunun gerçek olduğunu sanır, cevap veren şeytan değil de odur, der. Fakat heyhat!

Bu gibi şeyler, çok defa, iyi olarak tanıdıkları ölülerden meded isteyen kâfirlerde görülür. Nasranîler gibi Onlar, bâzı usûllerle ölülerden meded beklerler.. Şeytan da, o kendisinden medet beklenen kimsenin şeklini alır ve cevab verir. O zavallı da sanır ki asıl cevab veren o ölmüş salih kişidir.

Çoklarını gördüm: Falan kimse sözde benden yardım istemiş; fakat ben onu duymadım, görmedim. Ona cevab veren galiba benim şeklime giren şeytan olacaktır, demişlerdir.

Cevab verene belki melekdir diyenlere de dedim ki: Melek hiç bir zaman bir müşrik'in yardımına koşmaz.

Olsa olsa o melek değil, şeytandır. Onu sapıtmak istemiştir.

Şeytan yine, kendisine halk tarafından itimad edilen kişi kılığına bürünerek Arafat'da durur.

Onlardan çoğunu da Şeytan Arafat'a, veya Harem-i Şerif'in bir çok yerlerini gezdirmek için gezdirir, onlara ihram giydirmez, telbiye ettirmez, tavaftan da mahrum bırakır. Arafat'tan döndürür, Cemre attırmaz. Daha nice böyle dinde vacip ve mustahap olmayan, bilâkis haram, veya mekrûh olan şeyleri irtikâp ettirir. Böylece bu işler salih kişilerin kerametlerindendir zannını verdirir. Aslında Allah'a, vacip, veya mustahab olan ibadetlerle yaklaşılır. Vacip veya mustahab olmıyan işleri, vacib veya mustahab zannı ile yapmak, şeytanın vesvesesi ve süsleyip de güzel göstermesinden başka bir şey değildir. En iyi bilen hiç şüphe yok ki Allah'tır.

Cinler tarafından çarpılmış, veyahut hastalanmış kimselere Allah kitabından şifâ âyetleri yazmak ve Allah'dan şifa dilemek dinde caiz olan hususlardandır. Nitekim İmâm Ahmed ve diğerleri bu hususu kesin olarak ifade etmiş ve şöylece isbatlamaya çalışmışlardır: İbni Abbas, hastalara durumlarına göre Kur'ân'dan Âyetler yazardı.

Ne olduğu anlaşılmayan bir takım şeyleri yazmanın doğru olmadığını yukarıda anlatmıştık. Mânası anlaşılmayan ve Arapça olmayan bâzı muska ve benzeri tılsımlardan İslâm âlimleri insanları sakındırmışlardır. Çünkü onlarda şirk korkusu bulunabilir. Okuyan, veya yazan kimse, bunu bilmese dahi böyle bir şeyden şiddetle kaçınması gerekir. Çünkü bilmeden haram olan şeye düşmüş olabilir. Sınırın civarında dolaşıp duran kişinin hududa tecavuzû an mes'elesidir.

Sahih'de, şirk olmadıkça herhangi bir duanın

okunması ve yazılması hususunda Peygamber Sallallahu Aleyhi Vessellem'den izin sadır olmuştur.

Peygamber (S.A.V.) buyurmuşlardır: **«Kardeşine yararlı olmaya gücü yeten kimse, bundan kaçınmasın, yapsın.»**

Evet Allah kitabı Şifâ âyetleri ile doludur. O, serapa Nurdur. Gönüllere şifâdır, dertlilere devâdır. Sağ, veya ölmüş olan bütün mü'minlere de rahmettir. Allah bizleri, onun derin ve engin mânalarını idrâke muvaffak kılsın. Emirlerini tutmak, yasaklarından uzak durmak, Kitab'ın (Kur'ânın) âyetlerini uzun uzun düşünüp gereken ders ve ibreti almak cümlemize müyesser olsun.

Cenâb-ı Hak Kitab-ı Celîlesinde her şeyden bahs etmiştir. Onun hâssaları, şifâ âyetleri sayılmayacak kadar çoktur. Bunu ancak imanı zayıf olan kişiler inkâr eder.

Onun hükümlerini ve gerçek değerini ancak âlimler anlar, duyan kulaklar idrak eder. Gerçeğe hidayet eden şüphesiz ki yüce Allahtır.

CİN VE İNSANLARIN HAYRA DA, ŞERRE DE KARŞILIK VERMESİ

El-Velîd b. Hişâm'dan nakl edilmiştir: Ubeyd b. El-Ebrâs, arkadaşları ile beraber bir yolculukta bulunurlarken yolda güneşin altında, ateş gibi yakıcı kumun üstünde susuzluktan kıvranan bir yılana rastlarlar. İçlerinden biri onu öldürmek istedi: Lâkin Ubeyd «Öldürme onu! Zavallı kendisine bir damla su verecek kimseye çok muhtaçtır, der, ve atından inerek ona su verir. Sonra hep beraber oradan ayrılıp yürürler. Derken yolu şaşırırlar, o anda biri seslenir: «Ey yolunu şaşıran kervan! Gel sana yol gösterelim; bizimle gel, gece ka-

ranlık basınca, sabah şafak söküp yıldızı parlayınca yine bizimle ol.»

Gece-gündüz onunla on günlük yol gittikten sonra, merak edip Ubeyd b. el-Ebras sorar: «Bize doğruyu söyleyemez misin? Bize bu vâdide iyilik yapan acaba kimdir?» Diye. Ses cevap verir:

«Ben o kumsalda kıvranıp da su verip kurtardığın, iyilik edip canlandırdığın o yılanım. İyilik, aradan ne kadar zaman geçerse geçsin, kayb olmaz. Kötülük ise insanın sermaye olarak muhafaza ettiği şeylerin en çirkinidir.»

Bu babta, bu kitabda bir çok kıssalar geçer. Hepsi kendine has yerlerinde ayrı ayrı zikr edilmiştir.

Bu kıssalardan birisi, Mâlik b. Hureym'in kıssasıdır ki, altmışıncı babta «Geyikler cinlerin hayvanlarıdır» başlığı altında zikredilmiştir.

İbn-i Eb'id-Dünya der ki: İsmail b. İbrahim El-Haşimî, El-Müreymî'den nakl etmiştir: Yaban eşek avına çıkmıştım. Suya indikleri yerde bir kulübe yaptım. Suya indiklerinde yayımı iyice gererek ok'a hazırladım. Derken bir ses: «Dikkat edin ey eşekler!»

Bu sesi duyan eşeklerin hepsi kaçtılar. Beraberimde Mercane adında bir cariyem, iki de eşek vardı ki onları dağın arkasında bir ağaca bağlamıştım. Onlar kaçmasın diye beklerken baktım öbür merkebler çıka geldi. Bir ok attım, bir tanesini vurdum. Cariye dedi ki: Ağam, vallahi merkeblerden biri öldü.

CİNLERİN İNSANI ÇARPMASI

Şeyh Eb'ul-Abbas demiştir ki: Cinnin insanoğluna çarpması, bâzan şehvet ve aşkdan doğar. Nitekim bâzı insanlarla cinler arasında sevişme hasıl olup evlenirler ve onlardan çocuklar doğar. Bu mârûf olan bir şeydir.

Âlimler bu babta çok şeyler zikr etmiş ve üzerinde uzun uzadıya fikir yürütmüşlerdir.

Bâzen de insanoğlunun bilmeyerek onları işkenceye mâruz bırakmasından meydana gelir: Üzerlerine bevl etmek, bâzılarını katl etmek veyahut üzerlerine sıcak su dökmek gibi. İnsanlar bunları, cinlerin muazzab olacaklarını bilmeden kasitsiz yaparlar. Fakat gel de cinlere anlat bunu. Onun bu hareketini kendilerine afv edilmez bir zulüm sayarlar, daha çetin bir işkence ile muakaba ederler.

Bâzen de cinlerin sırf korkutmak ve işkence yapmak maksadıyla insanoğluna revâ gördükleri zulümlerdir ki bu, birinci babdan oluyor: Allah'ın haram kıldığı fevahişten olmuş oluyor demektir. Zira onlar da tıpkı insanlar gibi mukelleftirler. Mademaki fevâhişten bir iş işliyorlar, öyleyse öte taraf razı olsa bile bu haramdır. Kaldıki razı olmadığı zamanlar bu büsbütün cezayı mucip olur. Çünkü onların da bilmesi lâzım gelir ki, bu Allah'ın ins ve cin âlemlerine gönderilen peygamberin hükmüdür. İkinci kısımdan olursa da, bunu insan bilmezse yine cinler mesûldürler. Çünkü O, bilmemiş ve cinlere ezayı kasd etmemiştir.

İnsanoğlu, cinleri incitecek hareketi şayet evinde yapmışsa, cinler bilmelidirler ki, ev onun evidir; istediği gibi tasarruf edebilir. Ey cinler! Sizin, onların evinde barınmaya hakkınız yoktur. Onlar izin vermeden evlerinde bir saniye bile duramazsınız. Siz ancak kimsesiz evlerde, harabelerde ve bozkırlarda barınabilirsiniz, diye bildirilir kendilerine.

Bu sebebledir ki cinler umumiyetle harabelerde, boş arazilerde, necaset yerlerinde, mezbeleliklerde, kabristanlarda bulunurlar.

Şu halde onlardan her hagi biri, insanoğluna sal-

dırdığında, kendisine ilâhi hükümler hatırlatılır, mâruf ile emr edilir, münkerden nehy edilirler.

İnsanlara yapılan öğütler onlara da yapılır. Çünkü Allah şöyle buyurmuştur:

«Bir Peygamber göndermedikçe azab edici olmadık!» (El-İsra: 15)

«Ey cin ve ins topluluğu! İçinizden size, âyetlerimi okuyacak peygamberler gelmedi mi?» (El-En'âm: 130)

CİNN'İN ÇARPILMIŞ KİŞİNİN BEDENİNE GİRMESİ

Cubaî ve Ebû Bekr er-Razî gibi bâzı Mu'tezile âlimleri, Cinn'in çarpılmış olan kimsenin bedenine girmesini inkâr etmişlerdir. Onlara göre iki ruhun bir bedende bulunması imkânsızdır. Oysa onlar cin varlığını kabul ediyorlar. Çünkü Hz. Peygamber'den sâdir olan beyânlarda cinler insanlar kadar meydanda değildir. Bunların bu beyânları hatadır.

Eb'ul-Hasan el-Eş'arî, Ehl-i sünnet velcemaa'nın makalelerinde şöyle nakl ediyor: Ehl-i Sünnet velcemaa'ya göre, Cinler insanların bedenlerine girerler. Delil olarak şu âyet-i kerîmeyi göstermişlerdir: **«Riba (faiz) yiyenler kendilerini şeytan çarpmış birer deliden başka bir halde (kabirlerinden) kalkmazlar.»** (El-Bakare: 275)

Ahmed b. Hanbel'in oğlu Abdullah der ki: Babama; «bâzıları, cinn'in insan bedenine giremiyeceğini söylüyor, bu hususta siz ne dersiniz?» diye sorunca şöyle cevab verdiler: «Yalan söylemişlerdir.»

Ed-Darekutnî, İbn-i Abbas'dan şöyle bir hadîs nakl etmiştir:

«Bir kadın oğlunu Allah'ın Resûlünün (S.A.V.) yanına getirdi ve:

— **Ey Allah'ın Resûlü! Bunda delilik vardır. Öğlen ve akşam tutar onu bu hastalık, diye yakındı. Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) onun göğsünü mesh etti ve ona dua etti. Ona istifra ettirince, karnından siyah köpek yavrusuna benzer bir şey çıktı. Ve yürüdü.»**

Bu hadîsi, Ed-Dârimî Müsnedi'nin ilk kısımlarında rivâyet etmiştir. İleride inşaallah Ebû Dâvud ve diğerlerinin rivâyet ettiği Umm-ı Ebân'ın hadisi gelecektir. Orada şu kayda rastlanır: Allah Resûlü ona: «Çık ey Allah'ın düşmanı!» dedi.

Üsâme b. Zeyd'den nakl edilen hadîsde de şu kayd vardır: **«Uhruc ya Aduvvellah! Fe innî Resûlüllah Sellellâhu aleyhi Ve sellem.» «Çık ey Allahın düşmanı; ben Allahın Resûlüyüm.»**

Kadı Abdul-Cebbâr der ki: Onların ince cisimli olduklarına dair ileri sürdüğümüz deliller sarih ve sahih olunca, hava gibi insan bedenine girmelerinde hiç bir mâni düşünülmemelidir. Rüzgâr ve alıp verdiğimiz nefes, nasıl bedenlerimize giriyorsa, cinler de öylece girerler. Bu, cevherlerin aynı yerde birleşmesini icab ettirmez. Çünkü bunlar, ancak mücavere tarıkı ile birleşiyorlar; hulul etmek suretiyle değil. Cisimlerimize, gayet ince bir cismin, kaplara girdiği gibi girip konarlar.

Soru: Pekâlâ onların dar cisimlerimize girmesi, parçalanmalarını gerektirmez mi?

Cevab: Cisimlere giren şey demir veya odun gibi sert ve kalın madde olduğu zaman, dediğiniz doğru olabilir; rüzgâr gibi olduğunda asla. Şeytanlar hakkında da aynı şeyi söyleyebiliriz. Çünkü onlar cisimlere girdiklerinde ya bütün vücudları ile girerler — ki vücudun kısımları birbirine bitişiktir —, ya bir kısmı girer diğer kısmı dışarda kalır. Her iki halde de parçalanması icab etmez. Tıpkı deliğine girmek isteyen yılan gibi. Bütün

vücudu ile de girebilir, bir kısmı ile de. Şayet bir kısmı ile girerse diğer kısmı dışarda kalır. (Buna rağmen yılan bölünmez.)

İçimize giren cinleri yemiş de olmayız. Böyle bir şey düşünülemez. Çünkü bir şey yemek için çiğnemek ve yutmak lâzımdır (bedenlerimize giren cinler ise, ne çiğneniyor, ne de yutuluyor.) Hattâ mîdemize giren su bile çiğnenmemektedir.

— Pekâlâ bunlar, taşlara da girebilirler mi? diye sorulursa:, «Evet.» diye cevap veririz..

Bu anlattıklarınıza göre, şeytanın hanımı ile beraber girmesi lâzım gelir. Bu takdirde hanımı ile giren şeytan eşi ile cinsî mânasebet kurar ve kadın hamile kalır, karnımız da buna sahne olur. (Nasıl olur bu?) diye yapılacak itiraza cevabımız şudur:

Bu itiraza Ebû Hâşim cevab vermiştir: «Onlar gayet ince cisimli oldukları için bu mümkündür. Latîf cisimlerde de bu mümkün olmaktadır. Kaldı ki cisimlerde bunlardan daha büyük şeyler bulunmaktadır ve çoğalmaktadır: Kurtlar gibi.. Ne var ki onlar, insan karnında çocuk yapmayı tercih etmezler. Nitekim biz de sokaklarda, camilerde ve umumî yerlerde doğum yapmaktan kaçınırız. Onlar da insan karınlarında doğum yapmaktan imtina edebilirler ve kendileri için, bu gibi işleri icra edebilecek özel yerleri bulunabilir. Anlattıklarımızın doğruluğu sabit olunca, bu babta yapılacak herhangi bir itiraz söz konusu olamaz.

Kâdı Abd'ul-Cebbâr der ki: **«Şeytan insanlarda kanların dolaştığı yerde dolaşır»** hadîsi ve benzeri hadîslerden de anlaşılacağı vechile, onların ince ve cisimlere girebilecek bir halde olmaları gerekmektedir. Kaldı ki onların insan bedenlerine girdiklerini isbet edecek hadisler de varit olmuştur. Bütün bunlar göste-

riyor ki, cisme girecek cisimlerin sert ve kalın olmaması gerekmektedir.

Bu hususta varid olan haberlerin şöhreti ve ulemaca kabulü sebebiyledir ki, Ebû Osman b. Ubeyd şöyle demiştir: «Cinlerin insan bedenine girmesini inkâr eden kişi Dehrî'nin ta kendisidir.»

Bunu demiştir. Çünkü cinler hakkında o kadar hadîs varit olmuştur ki, nerde ise namaz, oruç, zekât ve hac hakkında varit olan hadîslere yetişecek.. Öyleyse bu hadîsleri inkâr eden (red edici) sayılır. Bilinmesi ancak Resûl (S.A.V.) vasıtası ile mümkün olan şeyleri red eden ise kâfirdir.

Mûcizelerin ancak Allah tarafından husûle geldiğini bilmeyen kimsenin, cisimlerin Allah tarafından yaratılmış olduğunu bilmesi de imkânsızdır. Bu durumda olan kimse, kendisini vücuda getiren bir kudreti, kendi nefsi hakkında ki Halik Teâlâ'nın ilmini de inkâr etmiş sayılır. Ve Kâinatın sonradan yaratılmış bir muhdes olduğunu kolay kolay kabul etmez.

Hali bu olan kişiye Dehrî denir ki, onun ne sözüne ve nede fikrine itibar edilmez.

Eb'ul-Kâsım El-Ansarî der ki: Onlar kalın cisim olsalar dahi, yine de yemek ve su gibi cisimlerimize girmeleri mümkün olur. Onların girmesi demek, insanların dokunmaları veyahut insanlar tarafından kendilerine dokunulması demektir.

Bâzıları da şöyle demişlerdir: İnsanlara girmesi demek, gölgelerini onların üzerine salmaları demektir. Bu da dokunmak veya çarpmakla olur. Bu keyfiyeti de akıl kabul etmektedir. Ne var ki, onların insan cisimlerine girdiklerine, şeytanın başını kalbe koyduğuna dair naklî delil varit olmuştur.

ÇARPILMIŞ OLAN KİMENİN HAREKETLERİ VE ÇEŞİTLERİ

Şurası bir gerçektir. Kendisi muhdes olan (sonradan yaratılmış olan) herhangi bir yaratığın, başkasında fiil ihdas etmesi mümkün değildir. O başkası ister melek, ister şeytan, ister insan olsun fark etmez. Şu halde çarpılmış olan kişinin hareketleri kendi fiilidir. Eğer çarpılmış kimse, kendisinde meydana gelen hareketleri yapmağa kadir ise o, kendi kesbî ve Halik Teâlâ'nın halkı (yaratması) olur. Eğer ona kadir değilse, müktesebi olmaz. Ona mecbur tutulmuş olur.

Ona arız olan hareketlerin, âdeti icra etme bakımından, cin çarptığı zaman neden Allah'ın işi olmasın? Cin çarpması neden o hareketlere bir sebeb kabul edilmesin? Sebeb müsebbeb mes'elesi malûmdur. Çarpılmış kimseden sadır olan söz hakkında da aynı şeyleri söyleyebiliriz. O, kendinin kesbî olacağı gibi, ona mecbur bırakılmış da olabilir. Her ne kadar konuşan kendisi ise de konuşturucu sebeb olmuş olabilir buna. Kendi sözü olabileceği gibi, kendisini çarpıp yere seren şeytanın sözü de olması mümkündür.

O sözler, şeytanın zatı ile kaim olup da ona sülük eden kimsenin zatı ile kaim olmamış olabilir.

İnsanların çoğu şuna kanaat ederler ki, çarpılmışdan duyulan sözler, şeytanın sözüdür. Yahut şeytana izafe ederler. Bize gelince; bu hususta kesin bir şey söyliyemiyoruz. Kendi sözü müdür, şeytanın sözü müdür, hususunda kesin bir delil görmedikçe kanaatımızı açık olarak beyan edemeyiz. Çünkü bu imkânsızdır. Şayet kendi sözü ise, onun o sözü, ya kendi kesbî, yahut da söylemeye mecbur bırakıldığı bir söz olur. İş böyle olunca, şeytana izâfesi, mecazî anlamda olmuş olur. Yâni bunları şeytan çarptığı için söylüyor mânasına gelir.

Sözün kısası: Konuşan kimse, kendisi ile sözün kaim olduğu kimsedir; sözü meydana getiren kimse değildir. Sonra beşerle kaim olan kelâma gelince; bu mümkündür. Yukarda İmam Ahmed'in: «Onun dilinde konuşan şeytandır, ifadesi geçmiş, asıl konuşan, çarpılmış olanın dilinde konuşan şeytan olduğunu anlatmıştır. Hareket de böyledir.

ÇARPILMIŞ KİŞİNİN TEDAVİSİNE TAALLUK EDEN SUALİN İRADI

Eb'ul-Abbas İbn-i Teymiyye'den sordular: Büyük bir sihire uğramış bir hastayı tedaviye çalışan kimse bunu başarıyor. Kâinatta az vukua gelen şeylerdendir bu; lâkin sihir belki yüz kereden fazla yapılmıştır. Sihir sebebiyle çarpılmış kimsenin ölmesi muhtemeldir, hatta bâzen öldüğü de vakidir.

Kendine büyü yapılmış kimsenin tedavisiyle meşgûl olan kişi, olanca gücü ile duaya iltica ve tevhid'e devam eder ve böylece cinlerin gadrine uğramış zavallı kimse, kendisini çarpanları görür, bâzen uyanık halinde, bâzen de uykudayken onların konuştuklarını duyar. Hattâ onların şöyle konuştuklarını da nakl eder: «Falân adamın duası sayesinde bizden bir kaç kişi öldü, bir kaçı da hastalandı.»

Kahire'de dev cüsseli bir adam vardı. Emsâline az tesadüf edilirdi. Cinlerle görüşür, onların gerçek hallerine vakıf olurdu. Cinlere karşı güçlü idi. Onu dinlerlerdi. Bir münasebetle, kendisinden, çarpılmış kişinin uyumasından, ona yapılan tedâvilerin tesirinden sorduklarında şöyle cevap verdi: «Altısı helâk oldu, cinler-

den bir çoğu da hastalandı.» Buna benzer yüzden fazla müşahedeler vaki olmuştur.

Çarpılmış kimseyi müdafaa hususunda Allah onu, cin düşmanlarına karşı kahir kılmış ve her seferinde de onlari mağlûp etmiştir. Ondan sonradır ki, onlar ona boyun eğmişler, dediğini yapmışlardır.

Şimdi böyle durumlarda, hastalanmış arkadaşını devamlı surette müdafaa etmesi, caiz midir ki, müdafaa ettiği takdirde taife taife cinlerden ölenler oluyor?

Saldıran cinlerden bâzılarının müslüman olması halinde, bu, caiz olur mu, olmaz mı? Hastanın ölmesine bile bile göz yumup bu işten el çekmesi caiz midir, değil midir? Cinlere karşı bu mücadele usulü meşru mudur? Hz. Peygamber'den (S.A.V.) bu hususta sadır olmuş bir sünnet var mıdır? Din bunun doğruluğuna kail olur mu, olmaz mı? Bu gerçekten mümkün müdür; yoksa filozofların iddia ettikleri gibi imkânsız mıdır? Çarpılmış kimsenin tedâvi edilmesi için, müneccimler'den yardım istemek caiz midir? Onlara büyü yaptırılabilir mi? Muska yazdırılabilir mi? Müneccimler bu vebâli yüklenebilir mi? Hasta sahibleri mutlaka hastanın iyileşmesine çalışıyor. Her çareye baş vurmak istiyorlar. Eğer bunda küfür varsa bu, tamamen dinini dünyalık karşısında satan kimseye ait olması gerekir. Bu, fasid'in misli ile mukabelesi babındandır. Yoksa bu, — onları gayri meşrû yollara teşvik ettiği için — caiz değil midir?

Buna benzer daha bir çok sualler soruldu. İki sahifeyi tutacak bir kapasitede cevab verdi. Lâkin ben sorulan bâzı suallerden sarf-ı nazer ettiğim gibi, verilen cevabları da hülâsa etmeğe çalıştım. Çünkü verilen cevablar asıl verilen cevablardan bâzıları, esas dışına çıkmış görülmekte idi.

Verilen cevabın özeti

Caizdir, hattâ müstehabdır da. Mazlûmdan zulmü bertaraf etmek vacibdir.

Mümkün olduğu kadar zulme uğrayan kimseye yardım etmek lâzımdır. Hattâ dinî bir vecibedir. Müslümanlar bununla emr edilmişlerdir.

Şayet, hasta, dua ve zikirle, cinleri lânetlemek, nehy etmek gibi hususlarda iyileşirse mes'ele yok; maksud hasıl olmuştur. Yok, eğer iyileşmesi bâzı cinlerin hasta edilip takatsiz bırakılması, veya öldürülmesini icab ettiriyorsa o zaman şifâ için okuyan değil, kendilerinin katilleri bizzat yine kendileridir. Çünkü okuyan kimse, onlara fenalık yapmayı kasd etmemiştir; sadece hastanın şifâyap olmasını dilemiştir. Bâzı üfürükçülerin yaptığı gibi cinlere saldırıp öldürememiştir, yahut onlara yine kendilerinden bâzılarını saldırtıp öldürtmemiştir. Bu sebebledir ki, o üfürükçüler, cinlerden karşılık görürler. Bâzen kendisine saldırırlar, bâzen de çoluk çocuğa musallat olurlar. Hattâ hiç bir şey yapmazlarsa bile, hayvanlarına musallat olurlar.

Fakat Allah ve Resûlü'nün çizdiği adalet yolundan ayrılmadan bu işi başaranlara gelince; onlar hiç bir zaman zulm etmiş değillerdir; bilâkis mazlûmun yardımına koşmakda Allah ve Resûlü'nün emrine itaat etmişlerdir. Çünkü onlar muhtacın yardımına koşmuş, üzüntü ve ıstırabını bertaraf etmişlerdir. Yaptıkları iş de şer'e muvafık olmuştur. Çünkü o işte, hâlık'a şirk, mahlûk'a zulüm gibi bir husus mevcud değildir.

Bu gibilere iki sebebten cinlerin zararları dokunmaz:

1) Onların âdil olduklarını bilirler.
2) Onlara mukavemet göstermekten acizdirler.

Eğer cin, İfritlerden olup da okuyan kimse zayıf olursa, o zaman o cin, ona zarar verebilir. Bu sebebledir ki, bu gibi büyük cinlere karşı Muavvizeteyn, Salâvat-ı Şerîfe okuması ve fazlaca dua etmesi lâzımdır. Olanca gücü ile günâhlardan uzaklaşması, imanını takviye etmesi gerekir. Çünkü, ister cinler olsun, ister, şeytanlar olsun, insanlara günâhların açtığı pencerelerden nüfuz ederler.

Öyleyse düşmanın kendisine saldırmak için vesiyle edineceği günâhlardan şiddetle kaçınmalıdır. İşte bu Allah yolunda en büyük savaş sayılır. Bütün bunlara rağmen yine de mağlûp etmek için takat getiremiyorsa, Allah kişiye takatı dışında herhangi bir teklifde bulunmayacağına göre artık çekilebilir ve mesûl sayılmaz.

Cinlere karşı en büyük silâh, Âyetel-Kürsî'dir. Bir çok kimseler bunun tecrübesini yapmışlardır. Şeytanları def etmek babında onun tesiri son derece büyüktür.

Sağlam insana, çarpılmış kimseye musallat olan cinleri ancak o büyük âyet bertaraf eder. Hulâsa, gerek cinlerden olsun, gerek cinlerin teşvik ettiği zalim ve şehvetli kişilerden olsun, kişiye saldıran bu tipler ancak Âyetel-Kürsî ile bertaraf edilirler.

Saldıran müslüman olsun, veya kâfir olsun, mutlaka def' edilmelidir. Her şeyden önce nefis müdafaası yapılması gerekir. Resûlüllah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurmuşlardır: **«Malı uğrunda ölen kişi şehittir.»**; **«canı uğrunda, ırzı uğrunda, dini uğrunda»** gibi sözleri de varid olmuştur.

Malı uğrunda, bir insanın saldırgana karşı savaşması ve onu öldürmesi caiz olursa, nasıl olur da aklı, bedeni, ırzı uğrunda bu caiz olmaz?

Şüphe yok ki şeytan onun aklını, bedenini ifsad ediyor. Onda çirkin işler icra ediyor. Bırak Şeytanı. Bu işi bir insan bir insana yapsa da ondan kurtulmak an-

cak onu öldürmekle mümkün olsa dahi, bu caiz olur. Karşısındakinin Müslüman olması mani teşkil etmez. Çünkü, saldırıyor. Bu, insanlar hakkında câiz olursa, kendisine musallat olan cinler hakkında elbette câiz olur. Gücü yeten kişi için bu, Farz-ı kifâyedir. Bundan daha mühim bir işle meşgûl olmak hasebiyle eğer bunu yerine getiremiyorsa, başkası bunu yapabiliyorsa o zaman vacip olmaz. Fakat, eğer buna gücü yetiyorsa o zaman, ondan daha önemli olan bir şey ile meşgûl olması bu görevden afv edilmesini istilzâm etmez. Mutlaka kendini kendisi müdafaa etmesi lâzımdır.

Sorucunun **«Bu meşru mudur?»** sözüne cevaben deriz ki: Bu, amellerin en faziletlisidir. Çünkü bu, Peygamberler ve salih kişilerin amellerindendir. Nebiler ve salih kişiler devamlı surette Allah'ın ve Resûlü'nün direktifleri gereğince Âdemoğullarından şeytanları bertaraf etmişlerdir. Nitekim İsâ Aleyhisselâm ve bizim Peygamberimiz bunu yapmışlardır. Peygamberlerden, şeytanlar bize yapabildiklerini onlara yapamadıkları hususu müvacahesinde —böyle bir şeyin sadır olmadığını bir an için kabul etsek bile— şunu unutmamalıdır ki, Allah ve Resûlü mazlûma yardım etmeyi, darda kalanı kurtarmayı ve ezcümle Müslümanlara faydalı olmayı bizlere emr etmiştir.

Sahih'de: «Fâtihada şifa olduğundan, bir hastaya okunduğunda karşılığı alınması caizdir.» denilmiş ve bu hususta Hz. Peygamber'in beyân ve müsaadesi sabit olmuştur.

Kâfir ve facirlerden insanoğlunun zulmü de böyledir. Mazlumû, mutlaka ve ne surette olursa olsun onların şerrinden kurtarmak lâzımdır.

Cinlerin çarptığı kişiyi iyileştirmek için cinleri dövmek icabedebilir. Ve bu yüden de onlar şiddetli halde

dövülebilirler. Dövme cinler üzerinde vaki olacağından, hasta bundan bir şey duymaz. Hastanın ayaklarına sağlam değnekle üçyüz, veya dörtyüz darbe vurulsa bile bundan bir şey duymaz. Oysa hasta olmayan sağlam bir kişiye böyle bir şey yapıldığında ölebilir. Fakat aslında dövülen hasta değil de cin olmuş oluyor. Bu sebeple cinler çeşitli tarzda çığlıklar atarlar. Biz bunu yaptık ve halkın huzurunda defalarca tecrübe ettik.

Mânası anlaşılmayan söz ve yazı ile onlardan yardım isteğinde bulunmak mes'elesine gelince: Eğer o söz ve yazılarda şirk varsa asla câiz değildir, haramdır.

Cincilerin umumiyetle söyledikleri şeylerde şirk bulunmaktadır. Onlar şirklerini gizlemek için bâzen Kur'-ân'dan da âyetler okurlar.

Cenâb-ı Hakk'ın ve Resûlü'nün koyduğu şifâ usulleri, Müslümanları şirkten kurtaracak ve onları şirk kokan söz ve yazılara muhtaç kılmayacak kadar çoktur.

İslâm bilginleri, her ne kadar bâzı haram olan şeylerle tedavi edilmek hususunda münakaşa etmiş, fikir ayrılığına düşmüşlerse de, hiç bir zaman şirk ve küfürle tedavi edilmenin yasak olduğu hususunda münakaşa edip fikir ayrılığına düşmemişlerdir. Hepsi onunla tedavi görmenin yasak olduğuna kail olmuşlardır.

Bu, zorla küfürle konuşturulan kimsenin durumuna benzemez. Kalp mutmain olduktan sonra, yâni içinden iman ettikten sonra, zor karşısında zahiren inkâr da edebilir. Zorla inkâra sevk edilmek istenen kişi tabii ki buna mecburdur. Ama cin çarpmış kimselerin tedavisi için böyle bir durum, iki yönden bahis konusu değildir:

I) Şirk kokan yazı ve sözlerle tedavi edilmek istenen hastaya bu, çoğu zaman tesir etmez. Cincilik usul-

leri ile tedavi edilmek istenen nice hastalar biliyoruz ki tedavi edilmeleri şöyle dursun, bilâkis hastalıkları daha da artmıştır.

II) Hak'da, kimseyi batıla muhtaç etmeyecek kadar tesirler mevcuddur. Bu babta insanlar üç sınıfa ayrılır:

1) Cin'in insan bedenine girmesini kabul etmeyenler,

2) Haram usullerle tedaviye çalışanlar. Bunlardan ilki, mevcudu yalanlamaktadır; diğeri Ma'bud olan Rabbi inkâr etmektedir.

3) Orta yol takip edenler. Bunlar mevcud olan şeyi kabul ederler. Allah'a da iman ederler. Ve şeytan çarpmalarını Allah'a ibadet etmek, dua okumak ve onun yüce isimlerini zikr etmek suretiyle bertaraf etmeye çalışırlar.

Cin ve insan şeytanlarını ancak manevî havaslara devam etmek suretiyle önlerler. Cevabın özeti burada sona ermiştir.

Cinler tarafından çarpılmış kimseleri tedavi etmek için bâzen döğmeğe ihtiyaç görülür. O zaman hasta çok dövülür. Şeriatte buna delil olacak bir esasa rastlayabiliriz.

İmâm Ahmed, Ebû Dâvud ve Eb'ul-Kâsım Et-Taberanî, Ümmü Eban'dan nakl etmişlerdir. O babasından rivâyet ediyor. Diyor ki, «Babam mecnun bir oğlunu — yahut kız kardeşinin oğlunu — alarak Resûlüllah'ın (S.A.V.) yanına götürdü ve:

— Ey Allah'ın Resûlü! Beraberimde mecnun oğlum — yahut kız kardeşimin oğlu — vardır, dua buyurmanız için huzurunuza getirdim, dedi.

— Onu bana getirin, buyurdular. Bunun üzerine iyice yeni elbiselerin giydirip huzur-u saâdete çıkardım.

«— Onu, bana iyice yaklaştır, arkası benden tarafa olsun,» buyurdu. Dediğini yaptım, iyice hazırlandılar ve onu dövmeğe başladılar. Döğme esnasında: «Çık ey Allah'ın düşmanı!» diyordu. Baktım oğlanın gözü açıldı, iyileşmiş bir tavırla bakmağa başladı. Sonra Allah elçisi (S.A.V.) onu önüne oturttu. Biraz su getirtip, yüzünü su ile mesh etti ve ona dua etti. Allah'ın Resûlü'nün (S.A.V.) duasından sonra onda hiç bir şey kalmadı.» Bu hadîsde, cinlerin dövülebileceğini bildiren işaretler mevcuddur. Döğmeye ihtiyaç duyulmazsa, o zaman dövülmez.

İbn-i Asâkir, Üsâme b. Zeyd'den (R.A.) nakl ediyor: «Allah'ın Resûlü Sellellahu Aleyhi Ve sellemle hacce gittik. (Errevhâ) içinde inince, sırtında çocuk, bir kadın Allah'ın Resûlüne yaklaştı ve selâm verdi. Resûlüllah hayvanı üzerinde gidiyordu. Sonra dedi ki:

— Seni Hak peygamber olarak gönderen Allah'a kasem ederim ki, bu çocuk, doğurduğum günden buyana hep böyle deprenir. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü (S.A.V.) hayvanını durdurdu, kadına ellerini uzatıp;

— Ver bakalım çocuğu bana, dedi. Çocuğu aldı, bağrına bastı ve okuyup üfledi. Sonra: «— Çık ey Allah düşmanı! Şunu iyi bilmiş ol ki, ben Allah'ın Resûlüyüm!» buyurdu ve çocuğu annesine vererek:

«— İnşaallâh artık bundan sonra çocukta, hoşlanmadığın bir şeyi görmiyeceksin.» uyurdu.»

Ebû Muhammed Ed-Dârimî'nin Müsned'indeki ilk sahifelerinde Câbir'den nakl edilen bir hadîsde şu kayd vardır: «Sus ey Allah'ın düşmanı! Ben Allah'ın Resûlüyüm.»

Hûlâsa dövmeden maksud hasıl olacaksa, dövülmez. Aksi halde dövülür, hattâ bâzen daha büyük cezalara da baş vurulur. Cinlerden saldıranı öldüren kimse,

Hazret-i Âişe'nin evine musallat olan cinnin öldürüldüğü gibi öldürmüş olur.

Mücahid'den nakl edilmiştir: «Namaza kalktığım zaman bir cin bana İbn-i Abbas kılığında görünüyordu.

Sonra İbn-i Abbas'ın sözünü hatırladım ve bir bıçak hazırladım. İkinci def'a bana görününce bıçakla hücum ettim ve yere serdim. Yere düşüşünün sesini bile duydum, ondan sonra onu bir daha görmedim.»

Bu hadîsi, senediyle altıncı babta anlatmıştık.

Hz. Peygamber'e sataşan cinnin başına geldiklerinden de yine bu kitabta, kendine has yerinde bahs etmiştik.

Eb'ul-Hasan Ali b. Ahmed anlatıyor: dedemden duydum, dedi ki: «Ebû Abdillah Ahmed b. Hanbel'in Mescidinde idim. El-Mütevekkil tarafından gönderilen bir adam geldi ve dedi ki: Halife beni gönderdi. Sarayda cinler tarafından çarpılmış bir cariye varmış, ona dua buyurmanızı rica ediyor. Bunun üzerine nâlinlerini çıkarıp ona verdikten sonra:

— Bu nalinleri al; Emirulmümin'in evine git; câriye'nin başı ucunda otur ve onu çarpan cinne hitaben de ki: Ahmed sana şu iki husus arasında muhayyer kalmanı teklif ediyor: ya bu cariyenin yakasını bırakıp gidersin; yahut yetmiş kere şu nalinleri başına yersin, dedi. Adam Ahmed'in dediğini yaptı. Birde ne görsün. El-Mârid, cariyenin dilinde: «pekî baş üstüne! Ahmed bize ırakta durmamamızı emretse, emrini yerine getiririz. Çünkü O, Allah'a itaat etmiştir. Allah'a itaat edene herkes itaat eder.» demez mi?

Sonra cin cariyenin yakasını bıraktı; cariye sükûnet buldu. Ve bir çok çocuk bile doğurdu, ondan sonra.

Ahmed b. Hanbel öldükten sonra, el-Mârid câriyeyi tekrar yokladı. Bu def'a Halîfe Ebû Bekr el-Muruzî'ye

haber saldı. O da nâlinle cariyesinin yanına gelerek cinne hücûm etti ama nâfile. Çünkü ifrit ona şöyle haykırdı :

«Bu cariyeyi terk etmeyeceğim! Sana da itaat etmeyeceğim. Teklifini asla kabul etmiyorum. Sen Ahmed b. Hanbel'e bakma! OAllah'a itaat etmiştir ve biz de sıf bu yüzden ona boyun eğmekle emrolunmuşuzdur..»

CİNNLERİN İNSANLARLA ALAY ETMESİ

Ebû Bekir Muhammed b. Ubeyd der ki: Abdurrahman b. Abdüllah, amcası Amr b. el-Heysem'in kendisine, babası vasıtasıyle dedesinden şöyle nakl ettiğini rivâyet etmiştir: «Merkua gitmek üzere evden çıktım. Dört fersah kadar uzaklaşınca, bir pınar başında oynaşan bir gürûh gördüm. Onları seyr etmeğe koyuldum. Derken biri geldi, arkadaşının sırtına atladı, sonra diğeri ötekinin boynuna atladı. Üzerlerine atımı sürmek istedim. Arka üstü yatarak gülmeğe, kahkaha atmağa başladılar. Sonra atımın başını onlardan çevirip yoluma devam etmek istedim. Baktım ki bir ağacın altından kahkaha sesleri gelmiyor mu? (hayret ettim, kaldım..)»

Yine el-Haysem, babasından nakl ediyor: «Bir arkadaşımla birlikte yolculuğa çıktık, yolun ortasında bir kadın gördük. Haydi onu atlarımıza alalım» dedim. Arkadaşım onu arkasına aldı. Ona bakınca bir de ne görsem ağzından hamam bacasından çıkan alevler gibi alev çıkmıyor mu? Hemen ona hücum ettim. Bana dedi ki: «Ben sana ne yaptım da bana böyle hücum ediyorsun?» Arkadaşım da sanki bir şey olmamış gibi:

«Yahu zavallıdan ne istiyorsun?» demez mi? Susmak zorunda kaldım. Ve yürüdük. Bir saat sonra tekrar baktığımda yine ağzını açmaz mı? baktım yine aynı alevler. Hücum ettim. Aramızda bu hâl üç kere ceryan etti. Üçüncüsünde azm ettim, mutlaka bunu yere sereceğim, dedim. Üzerine atladığım gibi yere yıktım onu. Fakat yine susmadı ve şöyle söylendi: «Allah kahr etsin seni, bugüne kadar senin kadar cesur bir kimse görmedim. Amma da yürek varmış sende!»

El-Esmaî'nin kardeşi Abdurrahman anlatıyor: Amcam dedi ki: «Hadremevtte biradam, cin siharbazı olan bir kadının hücûmuna uğramış. Ondan kaçmış, yetişeceğini anlayınca, hemen orada bulunan bir kuyuya inmiş. Kadın bunu görünce kuyunun başına gelerek adamın üstüne işemiş. Adam çıkmak zorunda kalmış. Çıkınca bu sefer de adamın saçlarını yolmaya başlamış, o kadar yolmuş ki adamın başında bir kıl bile kalmamış.

VEBÂ HASTALIĞI, CİN ÇARPMASINDANDIR

İmam Ahmed, Müsned'inde, Ebû Musa,dan rivayet ettiğine göre, Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: **«Ümmetimin mahvi, ta'n ve tâûnladır.»**

Dediler ki:

— Ey Allah'ın Resûlü! Ta'nı biliyoruz; fakat tâûn nedir?

«— Cin kardeşlerinizin çarpmasıdır. Her birerlerinde şehadet vardır.» buyurdular.

Bunu, İbn-i Ebi'd-Dünyâ **(Kitabut't-Tavaîn)**'de rivayet ederek, şöyle dedi: «Cinlerden olan düşmanlarınızın çarpmasıdır.» Bu iki lâfız arasında tenakuz yoktur. Çünkü din kardeşliği düşmanlığa mâni değildir. Mü'min olsalar dahi düşmanlık mevcuddur, aralarında.

İbn-i Esîr der ki: «El - Vahz: Nafiz olmayan bir bir ta'ndır. Şeytan için: «Rekz, hemz, Nefs, nefh» ve «Vahz» gibi kelimeler kullanılır.»

El - Cevherî der ki: Errakz, kişinin kımıldatması, demektir. **(Ayağınla kımıldat)** meâlindeki âyet bunu gösterir.

Mustehâze hakkında varit olan bir hadîsde **(Hiye Rekzetün mineşşetanı)** diye geçmektedir. Buradaki (Rakza) kanın rahimden hareket etmesi demektir.

«El-Hamze «Nefh»a benzer. Bu, **(Ettefel)**'den az mâna ifade eder.

Hastaya okuyan kimsenin öfürmesine de (Nefs) derler.. Nefs öfürmek» bilinen bir şeydir.

«Elvahz»a gelince; bu, mızrak ve benzeri şeyleri Ta'n etmektir. Ne varki nafiz olmayan bir vuruştur, o.

Zemahşerî'ye göre Taûn'a: **(Cin Mızrakları)** tesmiye ederler.

El-Ezdî, El-Gassanî Meliki olan Haris'e şöyle demiştir: «Hayatın hakkı için, Benî Mukayyede'den olan Ebû Remah'dan korkmam; benim korktuğum cinlerin Ebû Remahı'dır. Diken'den uzak durmalısın!»

İSTİHAZE'NİN CİN FIŞKIRTMALARINDAN BİR FIŞKIRTMAA OLUŞU

Ebû Davud, Ahmed ve Tirmizî Hamne Binti Cahş'-dan rivayet ediyorlar:

«Çok şiddetli hayız oluyordum (adeta kan boşanıyordum) Resûlüllah'dan fetva istemek için huzuruna çıktım ve: Ey Allah'ın Elçisi! (S.A.V.) Ben çok şiddetli hayz oluyorum. (âdeta ka gidiyorum.) Ne dersiniz, bu namaz oruçtan beni alıkor mu? diye sordum.

— Sana pamuk tavsiye ederim. Çünkü o, kanı giderir.

— Pamuğun da önleyemiyeceği kadar fazla.

— Elbise sar öyleyse.

— Ondan da fazla.

— Önleme çarelerine bak.

— Kan gidiyorum âdeta.

— Öyleyse sana iki husus emredeyim, hangisini yaparsan sana kâfi gelir: Ama ikisini de yapabilirsen, senin bileceğin iştir.

Şunu iyi bilmiş ol ki: Bu kan, şeytanların fışkırtmalarından bir fışkırtmadır. Sen altı, veya yedi gün hayız görürsün Allah'ın ilminde (O kadar).»

Bu hadîs, Buharî'nin, Sahih'inde, Ebû Hubeyş kızı Fatıma'nın kıssasında, Hazret-i Aişe'den nakl ettiği, Allah Resûlünün (S.A.V.): «Şüphesiz o bir araktır» sözüne muhalif değildir.

Bir rivâyette de «Damardan fışkıran bir kandır.» olarak geçer. Çünkü Resûlüllah Sallallahu Aleyhi vesellem, şeytanın âdemoğlunun içinde kanın deveran ettiği yerlerde deveran ettiğini beyân etmişlerdir. O damarı kımıldattığı zaman kan fışkırır ve bir türlü durmasını bilmez.

Şeytanın bilhassa, bedenin diğer damarlarında değil de, bu damar üzerinde ihtisası ve tasarrufu mevcuttur.

Sihirbazlar bu yüzdendir ki kadının bu kanında şeytanlardan yardım isteyerek tasarruf ederler ve buna **(Babunnezîf)** tesmiye ederler. Peygamber sözleri, görüldüğü gibi birbirini teyid etmektedir . Onun bütün sözleri bir şifa ve muhaaza kaynağıdır.

Hz. Peygamber Sallallahu Aleyhi Vesellem'in: **«Cin düşmanlarınızdan bir darbedir.»** sözü de böyledir. Bu,

batnın, akan yerinden çıkan bir bair guddesi gibidir.» sözünü teyid etmektedir.

— Neden mi?

— Çünkü cin karın damarlarından bir damarı şiddetle sarstığı zaman, onun sarsmasından gudde çıkar ki bu, cin sarsmasının bir neticesi olur.

CİNN'İN ÂDEMOĞLUNA NAZAR DEĞDİRMESİ

Göz iki kısımdır: İnsan gözü, Cin gözü. Ümm-i Selemeden (R.A.) nakl edilmiştir:

«Hz. Peygamber (S.A.V.) evinde, yüzünde nazar olan bir cariye gördü ve şöyle buyurdu: O (cinlerin) Hırsızlamasına uğramış. Çünkü onda nazar vardır.»

Hüseyin b. Mes'ûd el-Ferrâ — Suf'a — kelimesini (Cinlerin nazarı) ile tefsir etmiştir.

Essavlî der ki: Gözü ile iyice baktığı zaman **(Ezlahû)** yâni ona nazar etti, derler.

Ebû Osman El-Müzenî anlatıyor: Ebû Ubeyde'nin şöyle söylediğini duydum:

Nazar'a gelen adam için: (Reculun maînun) derler. Kendisine habersiz bakılan kişiye de (Reculun ma'yûnün) derler.

Ahmed b. Muhammed el-Esedî anlatmıştır: Erriyâşi'nin şöyle dediğini duydum:

Nazar değmiş kimseye: (Reculun Maînun ve Ma'yûnun) denilir. Bâzıları şöyle demiştir:

«Onu, muskalarla tedavi ettiler. Üzerine (elemden kurtarmak için) sular döktüler. Cinlerin ona göz değdirdiğini iddia ettiler. Gerçek durumu bilselerdi onu insanların gözlerinden kurtarıp tedavi ederlerdi.»

Ahmed, Musned'inde, Mekhûl kanaliyle Ebû Hürey-

re'den merfuan şöyle nakl etmiştir: «Nazar Haktır. Onu şeytan hazırlar.

AMMÂR BİN YÂSİR'İN CİNLERLE ÇARPIŞMASI

Ebû Bekr b. Ubeyd der ki: Ubey El-Hasen vasıtasıyla Ammâr b. Yasir'den (R.A.) şöyle nakl etmiştir: «Resûlüllah ile birlikte hem cinlerle, hem insanlarla savaştım. Dediler ki:

— Cinlerle ve insanlarla nasıl savaştın?

— Seferde Allah'ın Resûlü ile bulunuyordum. Bir yerde konakladık. Kırbamı ve kovamı su çekmek için aldım. Allah Resûlü (S.A.V.) bana dedi ki: «Suyun yanında sana biri gelip seni sudan men'edecektir.» Kuyunun başına gelince, gerçekten simsiyah bir adam gördüm. Bana:

— Vallahi buradan bir damla da olsa su alamazsın, dedi. Ve bana daldı, ben de ona daldım. Derken yere yuvarladım; bir taş alıp yüzüne, burnuna vurdum. Kırbamı doldurduğum gibi doğru Resûlüllah'ın (S.A.V.)'in yanına geldim.

Beni görünce:

«— Yanına kimse geldi mi?» diye sordu.

«— Evet,» dedim ve başımdan geçenleri anlattım.

«— Kimdir o, biliyor musun?» diye sorunca,

«— Hayır!» dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular:

«— İşte O, Şeytandır.»

El-Ahnef b. Kays'dan nakl ediliyor. Dedi ki; Hz. Ali (R.A.) şöyle anlattı:

«Vallahi Ammar b. Yâsir (R.A.) hem insanlarla, hem de Cinlerle çarpışmıştır.»

Dedik ki:

— Haydi insanlarla çarpıştığını anlarız; lâkin cinlerle nasıl çarpışabilir.

Cevab verdi :

«— Resûlüllah Sellellahu Aleyhi ve Sellemle sefere çıkmıştık. Ammârâ buyurdular ki, haydi git, bize biraz su getir. Bunun üzerine Ammâr, gitti birde baktı ki, siyah bir köle şeklinde olan Şeytan orada duruyor. Onu su almaktan men'etti. Bunun üzerine kapıştılar. Ammâr onu yere serince, Ammâr'a:

— Bırak beni, su almana mâni olmıyacağım, dedi. Ammâr bırakınca, yine mâni oldu. Ammâr ikinci def'a onu yere yuvarladı. Şeytan ona:

— Bırak beni, su almana mâni olmayacağım, dedi. Bıraktı. Su çekmek istedi, yine Şeytan sözünde durmayarak ona mâni oldu. Bu sefer Ammâr onu tam mânasiyle hakladı. Ve nihayet Şeytan da sözünü yerine getirdi. Resûlüllah (S.A.V.) buyurdular ki:

«— Şeytan simsiyah bir köle şekline girip, Ammâr'ın önünü kesti ve su almasına mâni geldi. Amma Allah Ammâr'ı zaferyab kıldı.»

Ammâr gelince; Ey Ebûl-Yakazan! Ellerin galip geldi. Bize Resûlüllah böyle böyle anlattı, deyince bana şu cevabı verdi:

— Vallahi eğer onun Şeytan olduğunu bilseydim, öldürürdüm. Burnunu ısırıp koparmağa kasd ettim, lâkin çirkin bir koku beni bundan alıkoydu.

RAMAZAN AYINDA AZGIN CİNLERİN BUKAĞI'YA VURULMASI

Tirmizî ve İbn-i Mâce Ebû Hureyre'den (R.A.) nakl ettiklerine göre Hz. Peygamber Sallellahu Aleyhi Ve Sellem şöyle buyurmuşlardır:

«Ramazanın ilk gecesi olunca, Şeytanlar ve Cinlerin azgınları zincire vurulur, cehennem kapıları kapatılır ondan hiç bir kapı açılmaz, cennet kapıları açılır ve ondan hiç bir kapı kapanmaz. Ve şöyle seslenilir: «Ey hayr isteyicisi haydi gel! (acele et!); ey şer isteyicisi yavaş ol!»

Allah'ın cehennemden azatlıları vardır. Bu, her (Ramazanın) her gecesinde böyledir.»

Müslim, Ebû Hureyre'den (R.A.) şöyle rivâyet ediyor:

«Ramazan gelince, cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır, şeytanlar da zincire vurulur..»

Abdullah İbn-i Ahmed dedi ki: Babama (Ramazan gelince, Şeytanlar zincire vurulur..) hadîsinden sordum, «Evet!» diye cevab verdi.

— Amma Ramazanda kişi vesveseleniyor ve şehvete de mağlûp olduğu görülüyor, deyince,

— Hadîs böyle varit olmuştur, diye cevap verdi.

Hadîsde geçen (Suffidet) kelimesinin mânası: «sımsıkı bağlanmıştır» demektir.

(Essefed): Esirlerin bağlandığı bağ, kayış veya bukağı demektir.

(El-Eşfat:) bağlar, demektir.

GEYİKLER CİNLERİN SÜRÜSÜDÜR

Abdullah b. Muhammed der ki: Bize, Hişam b. Muhammed, Eyyûb b. Hut'tan naklen şöyle anlatmıştır: «Biz geyiklerin, Cinlerin Mâşiyesi olduğundan bahs ediyorduk. Elinde ok bulunan bir çocuk çıkıverdi ve Retat denilen bir ağacın altında gizlendi. Önünde bir sürü geyik gördü. Tam atacağı sırada görünmeyen bir ses duyuldu:

«Elleri sert bir insan bir keçi veya iki keçi ile koşuyor. Anzînle tekeyi öldürmek için, kır yerleri sanki iki cennet haline sokuyor.» Geyikler bu sesi duydular ve dağılıp kaçtılar.

Nu'mân b. Sehl El-Hiranî'den nakl ediliyor: «Ömer b. Hattab, bâdiyye'ye bir adam gönderdi. Adam yolda bir geyik gördü, yakalamak için onu kovaladı. Yakaladığı zaman bir de ne görsün: Cinden bir adam şöyle söylüyor:

«Ey kırık Kenâne dostu! Dişi geyiği serbest bırak! Çünkü o, zavallı bir yavrudur; babaları kayb olmuştur, elini, boynundan bırak!»

Babam Hişam Muhammed'den nakl ediyor. Hemedan'dan Mâlik b. Nasr ed-Dalânî dedi ki:

«Malik b. Harim ed-Dalânî, cahiliyette bir kavimle Ukkâza müteveccihen hareket ettiler. Yolda bir geyik avladılar. Gayet fazla susamışlardı.

Uceyre denilen yere geldiklerinde geyiğin kanından alıp içtiler. Kanı bitince onu boğazladılar ve odun aramağa çıktılar. Malik yerinde gizlenmişti. İçlerinden bir tanesi bir ejderhayı uyandırdı. Ejderha doğru gelip Mâlik'in yattığı yerde dilini çıkardı. Bir adam onun arkasını takip ederek:

— Ey Mâlik, uyan! Yanında ejderha bulunmaktadır, diye bağırdı. Mâlik uyanınca ejderhayı gördü ve adama:

— Bırakma onu, yakala! diye bağırdı. Bunun üzerine ejderha yine yuvasına girip kaçtı. Ve Mâlik şöyle bir şiir inşad etti: «Harîm bana komşumun güçlü olduğuna işarte etti. Onu men'etmek istedim bir türlü men'edemedim.»

Oradan başka tarafa göçüp gittiler. (Yolda) yine

susamışlardı. Şöyle bir ses dikkatlerini çekti: «Ey cemaat önünüzde su yoktur! ki, kendinizi ve hayvanlarınızı sulayasınız! Buradan Şâmme'ye dönün, bir dağın eteğinde şarıl şarıl akan bir pınar bulacaksınız! Oraya vardığınızda, kana kana içiniz! Bunun üzerine Şâmme'ye indiler, kendilerini bir dağın eteğinde şarıl şarıl akan bir pınarın yanında buldular. İçtiler ve hayvanlarını da suladılar.

Yüklerini yükleyip doğru Ukkaz'a geldiler. Sonra aynı yere gelince, hiç bir şey görmediler ve bir ses, kendilerine şöyle diyordu:

«Allah size iyi bir karşılık verdi. Şimdi ben sizden ayrılıyorum.

İyilik yapmak hususunda verdiğin sözü yerine getir! Çünkü iyilik yapmaktan kaçınan kimse, kimseden iyilik görmez.

İyilik yapanın iyiliği kayb olmaz. İyilik'ten sonra küfran-ı nimet mezmümdür. Ben, sıkıntıdan kurtardığın ejderhayım. Size su yolunu göstermekle, gördüğüm iyiliğe karşılık vermek istedim. Çünkü iyilik karşılıklıdır.» Sonra pınarı aradılar, onu da bulamadılar.

Ebû Bekr Es-Sıddîk'in neslinden olan Ebû Bekr et-Teyymî bize anlattı: Beni Ukeyl'den bir adam dedi ki: Bir gün bir geyik tekesi avladım, eve geldiğimde onu sımsıkı bağladım. Gece olunca, «Ey falanın babası, yetimlerin devesini gördün mü? Bir çocuk onu insan oğullarından bir kişi aldığını haber verdi. Eğer ona bir şey yapsaydı ben de ona aynısını yapardım.» diyen bir ses duydum. Bunun üzerine tekenin yanına gelip salıverdim. Aynı ses onu çağırdı. O da, bir deve yavrusunun annesine koşuşunda çıkardığı bir sesle o gelen sese koşup gitti.

Yine Ebû Bekr et-Teyymî anlatıyor: Bir adam bir kirpi yakaladı. Üzerine çömlek geçirdi. Sonra o, su yüzüne çıkınca iki çıplak adam şeklini aldı. Biri diğerine dedi ki: Eğer bu dişi geyik olsaydı hemen boğazlardı. Diğeri de şöyle mukabele etti: Eğer ben kurtulmasaydım halamın kocası yalnız ve kimsesiz kalacaktı.

Bu sesleri duyunca hemen çömleğin yanına geldim, açıp bakınca onun yürümeğe başladığını gördüm.

Bekad b. Ziyad anlatıyor: Bir geyik yakaladım. Gece karanlık basınca bir ses duydum. Bunun üzerine onu salıverdim. Ona vâdinin heylaından sorunca, «Altıdır» diye cevap verdi.

İNSANOĞLUNUN CİNNE TAPMASI

İmâm Ahmed, bâzı hadîsçiler vasıtasıyla İbn-i Mesûd'dan şöyle nakl eder:

«İnsanlardan bir taife cinlerden bir taifeye tapardı. Cinlerden olan taife İslâmı kabul ettiler, onlarsa hâlâ tapınmakta devam ettiler. Bunun üzerine Allah şu âyeti inzal buyurdu: **«Onların taptıkları da — hangisi Rablerine daha yakın (olacak) diye — (bizzât) vesiyle arayıp duruyorlar.»** (El-İsrâ: 57.)

Bu hadîs'i, Şuayb A'meşden, Beyhakî Süfyan Tarikı ile A'meşden rivâyet ettiği gibi, başka bir tarıkle de Abdullah b. Utbe vasıtasıyle İbn-i Mes'ûd'dan şöyle rivâyet etmiştir: «Bu âyet, Cinlerden bir taifeye ibâdet eden Araplardan bir taife hakkında nazil olmuştur. Cinler Müslüman oldular. Onlar hâlâ bilmeden onlara ibadette devam ettiler. Bunun üzerine bu âyet nazil oldu.

CİNNLERİN SÖZLERİNİ MÜZÂKERE ETMENİN CEVÂZI HAKKINDA

Muhammed b. Müslim'den nakl edilmiştir: «Ömer b. Hattâb bir gün meclisinde hazır bulunanlara: Cinlerin sözleri hakkında bana bir şey söyleyin, dedi. Bunun üzerine bir adam şöyle dedi:

— Ey Mü'minlerin emîri! İki arkadaşımla Şam yolunu tutmuştuk. Bir dişi geyik avladık. Ardımızdan bir süvari yetişti ve:

— Bırak onu! diye tehdit etti.

— Bırakmam, dedim.

— Beni burada yalnız sanma, göreceksin ki biz on kişi olacağız. Herbirimiz, diğerini kolayca kurtarabilecek on kişi, deyince, ürperdim ey mü'minlerin emîri! Ve Dir'ül Anîf denilen bir yerde konakladık. Sonra oradan kalkınca o dişi geyik hâlâ beraberimizdeydi.

Biri şöyle seslendi: «Ey süratli giden dört süvari! Bırak o ürkmüş geyiği! Ondan başka yakalayacak bir şeyi bulamadınız mı?» Bunun üzerine, ey mü'minlerin emîri o geyiği serbest bıraktım, dedim.

Görmediğimiz biri gelip, bineklerimizin yularını tutarak büyük bir mahallenin bulunduğu bir yere çevirdi. Orada yedik, içtik ve Şam'a geldik. İşlerimizi gördük ve geri döndük. O çevrildiğimiz mahallenin bulunduğu yere gelince orasını kimsesiz, kupkuru bir yer olarak bulduk. Bundan anladım ki, ey mü'minlerin emîri! O mahalle meğer cinlerin mahallesiymiş.

Di're dönmeğe koyulunca bir sesle karşılaştım: «Acele etme! Güvenilir kaynaktan bir haber al: Ben Cuhfe günü esir edilen bir zat'ım. Bir yıldız parladı. Maşrikte istiva etti. Her tarafı aydınlatan bir kuyruğu

vardır onun. Karanlıkta olanları aydınlığa çıkarır o! Ben öyle bir kişiyim ki, haberlerim doğrudur.»

— Ey mü'minlerin emîri! Geri dönünce Peygamber (S.A.V.)'in zuhur edip insanları İslâm'a dâvet ettiğini gördüm. Bunun üzerine ben de Müslüman oldum.

Hz. Ömer'in meclisinde bulunan diğer biri de şöyle anlattı: Ey mü'minlerin emîri! Ben bir arkadaşımla birlikte bir ihtiyacımızı görmek üzere yola çıkmıştık. Bir süvari arkamızdan yetişip yüksek sesle şöyle haykırdı: «Ahmed, yâ Ahmed! Allah en yücedir, en şereflidir! Muhammed tek olarak inanılacak bir ilâh'ı bize ta'lim etti. O daima hayra dâvet ediyor, ona itimad et!» Bu ses bizi fena halde korkutmuştu. Sol tarafdan duyulan bir ses ona cevab veriyordu:

«Kendisine va'd edilen (Şakkal-Kamer) mûcizesi icra edilmiştir. Allah'a kasem ederim ki, getirdiği din, hak dinidir.»

Dönünce baktık ki Hz. Peygamber zuhur etmiş ve insanları durmadan hak dine davet ediyor. Onu görünce derhal ben de müslüman oldum.

Ömer de (R.A.) kendisinin karşılaştığı bir olayı şöyle anlattı: Ben (Derih)imizin yanındaydım. İçinden şöyle bir ses geldi: Yâ lederîh! yâ lederîh! Biri, kişiyi felâha erdiren bir sesle haykırıyor..

Başarıya kavuşturan bir yol gösteriyor. (Lâ ilâhe illellah!) diyor.

Bir de baktım Hz. Peygamber (S.A.V.) zuhur etmiş, insanları Allah'a dâvet ediyor. Bunun üzerine ben de Müslüman oldum.

Harîm b. Fatik anlatıyor: Devemi kayb etmiştim. Aramağa çıktım. Irak'ın tepesine çıkınca devemi buldum. Bana eğildi onu yularladım ve dedim ki: Bu vâdinin ulusuna sığınırım! Bu vadinin büyüğüne sığınırım!

Sonra başımı deveye koydum. Şöyle diyen bir sesle karşılaştım: «Celâl sahibi (olan) Allah'a sığın! Sonra Enfal (sûresinden) âyetler oku. Allah'ın birliğini tanı. Cinnin gücü (korkulacak) güçlerden değildir.»

Korku içinde uyandım ve dedim ki:

«Ey Hatif! Ne diyorsun? Söylediğin doğru mu yoksa saptırmaca mı?» Cevab verdi:

«Bu iyilikler sahibi, Allah'ın Resûlüdür. Onu Allah kurtuluşa davet etmek için irsal etmiştir. İnsanları kötülüklerden alıkor ve oruçla namazı emreder.»

Haberde şu fazlalıklar vardır: Görünmeyen ses ona zahir olmuş, devesiyle birlikte ailesine dönmesini sağlamış ve Hz. Peygamber (S.A.V.)'in yanına gitmesini emretmiştir. Bunun üzerine Medîne yolunu tutmuş. Medine'ye vardığında Hz. Peygamber (S.A.V.)'i halk'a hitab ederken bulmuş. Hz. Peygamber onu görünce hatif ile geçen macerasını anlatmış ve ona kendini iman eden cinlerden biri olduğunu haber vermiştir.

Bu haber bu kitabda geçen şu konular arasında yer almıştır: **(GEYİKLER CİNNLERİN MAŞİYESİDİR, CİNLERİN PEYGAMBERİN ZUHUR EDECEĞİNİ HABER VERMELERİ, İNSANLARI İSLÂMA ÇAĞIRMAK, CİNNLERİN HİLELERİNİ BERTARAF EDECEK ÇARELERE DELÂLET ETMESİ) tevfik Allah'dandır.**

CİNNLERİN, PEYGAMBER GELİŞİNDEN HABERDAR EDİLMESİ, SEMA'NIN ONLARDAN KORUNMASI, YILDIZLARIN TAŞLANMALARI

Zübeyr b. Ebû Bekr ve diğerleri şöyle derler: İblîs İsâ (Aleyhisselamın) doğumundan önce, göklere sızıyordu.

O doğunca, üç semâdan men'edildi. Muhammed (Sallellâhu Aleyhi Vesselem) doğunca bütün göklerden men'edildi. Ve şeytanlar yıldızlarla taşlandı.

Kureyş'e göre, şeytanların yıldızlarla taşlanmaları çoğaldığı zaman, kıyamet kopması yakın olacaktır.

Utbe b. Rabia der ki: Kızıl nurlu yıldıza bakınız. Eğer şeytan bu yıldızla taşlanırsa, bilin ki kıyamet kopmuş demektir. Bununla taşlanmazsa kıyamet kopmaz.

İbn-i İshak der ki: Yıldızlarla şeytanlar taşlanınca ilâhi vahy selâmet içinde inmiş olur. Çünkü bu, vahyin kat'îliğini isbat etme bakımından daha canlı bir delîl teşkil eder.

Suheylî'ye göre onun bu kanaatı doğrudur. Lâkin yıldızlarla kazf etmek eskidir. Cahiliyet devrinde eskilerin şiirlerinde bu mevcud idi.

Avf b. El-Hare, Evs b. Hicr, Bişr b. Ebî Hazim.. Bunlar hep cahiliyet devrinde yaşamış, yıldızlarla taşlama işini anlatmışlardır, beyitlerinde bu mezkürdür. Nitekim İbn-i Kuteybe Cin sûresinin tefsîrinde bunu anlatmıştır.

Abdurrazzak, Tefsîrinde, Muammer vasıtasıyla İbn-i Şihab'dan şöyle nakl etmiştir: İbn-i Şihaba: «Bu taşlama işi cahiliyette var mıydı? diye sordular, cevab verdi:

— Evet, lâkin İslâm dini gelince, bu daha da çoğaldı ve şiddetlendi.

Cenâb-ı Hakk'ın: **«(Cin devamla): biz ciddî bir surette göğe erişmek istedik. Fakat onu sert bekçilerle ve (yakıcı) şihablarla doldurulmuş bulduk.»** (El-Cin: 8) buyurdu da; (korudum) buyurmadı. İşte bu, cahiliyette böyle bir şeyin (azda olsa) bulunduğuna bir delîldir. Hz. Peygamber gönderilince, bu iş daha da kuvvetlendi. Çünkü bundan gaye şeytanları başarısız bırakmaktır.

Gönderilen âyetlerin daha açık ve hüccetli olması için böyle olması gerekiyordu.

Bugün bile kâhinler mevcuddur. Bu inkâr edilemez. Ne var ki, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in zamanında şeytanlar gökten pek hırsızlama haberler alamazlardı. Ondan sonra az da olsa bâzı hırsızlamalarda bulunuyordu. Nitekim bâzı zamanlarda az da olsa buna bâzı memleketlerde rastlanmıştır.

Hz. Peygamber (S.A.V.))e kâhinlerden sual ettikleri zaman:

«Onlar bir şey değildirler, bir kıymet ifade etmezler.» buyurmuştur.

— Amma bir şeyden haber verdikleri zaman aynı dedikleri oluyor, diye cevab verdiklerinde şöyle buyurmuştur:

«— İşte o doğru bir kelimedir ki, cin onu ezberler, dostunun kulağına bardağın su boşaltması gibi boşaltır. Ne var ki ona da yüzden fazla yalan katar!» Bu rivâyet hususunda Kasım b. Sabit (Eddelâil)'inde ileri geri konuşmuştur..

Essuheylî'ye göre, (Hadîsdeki kelime (Ez-Zücace) dir.

Nitekim sahîh hadîslerde bu böylece zikr edilmiştir. Velisinin yani dostunun kulağına bardağın su boşaltması gibi boşaltır (bu haberi) demektir. Nitekim Raciz: «Bundan sonra kulaklarıma boşaltma. Çünkü kalmaz. Gel, sana nasıl kayb olduğunu göstereyim.» demiştir.

İbn-i Düreyd der ki: «Ona bir kova su boşalttı» demek için **(Karre aleyhi delven)** derler.

İbn-i Selâm'ın İbn-i Abbas'dan nakl ettiği tefsîrde ise kayıd şöyledir: Şihab bir şeytana attığı zaman, isabet eder ve yakar, lâkin öldürmez.

El-Hasan'den rivayet edilmiştir: Göz açıp yumana kadar onu öldürür.

İbn-i Sellâm'ın tefsîrinde Katade'den şöyle rivâyet edilmiştir: Bir cemaatle bulunmaktaydım. Bir yıldız taşlaması oldu. Ve şöyle dedim: «Gözlerinizi çevirin, fazla bakmayın ona.» Hasan'a sordular:

— Yıldıza bakar mısın sen? diye..

Şöyle cevab verdi: Allah buyurmuştur ki, **«Onları biz şeytanlara atılacak (şey) kıldık.»** Ve yine **«Göklerin ve yerin melekütüne bakmadılar mı?»** buyurmuştur. İmdi biz onlara bakmazsak nasıl bileceğiz? Tabii bakacağım ve gerçekleri öğreneceğiz. Bundan daha tabii ne olabilir?

İbn-i İshak İbn-i Abbas'ın hadîsinden söz etti. Orada şu kayd vardır:

«Biz onu gördüğümüzde derdik ki, ya büyük bir adam ölecek veya büyük bir insan doğacak!»

Bu hadîs müslimin sahihindedir. Lâfzı şöyledir: «İbn-i Abbas dedi ki: Peygamber Eshabından olan ensardan bir adam bana haber verdi. Dedi ki; biz Peygamber (S.A.V.)'in huzurunda otururken bir yıldız taşlaması oldu. Ortalığı aydınlattı. Allahın Resûlü (S.A.V.) :

«— Böyle bir şey olunca cahiliyette ne derdiniz? diye sorunca, dedik ki:

«— Allah ve Resûlü bilir. Biz cahiliyette, böyle bir şey olunca şöyle derdik:

«Bu gece ya büyük bir adam öldü, veyahut büyük bir insan doğdu.»

Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurdu:

«— Onlarla, birinin ölümü veya hayatı için taşlanma yapılmaz. Lâkin Rabbimiz (tebarekesmühü) bir şeyi icra edince, Hamele-i arş onu tesbih eder. Onların tesbihini, onlardan sonra gelen gök ehli izler. Onları

diğer gök ehli izler. Derken dünya semâsının ehline kadar gelir bu.

Sonra Hamele-i Arş'ı tâkib eden gök ehli, Hamele-i Arş'a:

—Rabbiniz ne buyurdu? diye sorarlar. Rablerinin ne dediğini bildirirler.

Sonra bütün semâ ehli bu haberi birbirlerine ulaştırırlar. Nihayet dünya semâsına ulaşınca bu haber, hemen cinler kapıverirler ve velilerine (dostlarına) atarlar. Duyduklarını söylerse tabii ki, haktır, lâkin onlar bâzı ilâveler de eklerler o duydukları habere.

İşte bu, gösteriyor ki, yıldızlarla atma işi doğrudur. Lâkin Allah Resûlü (S.A.V.) gönderildikten sonra iş daha sıkıya alındı ve taşlama işi daha da çoğaldı. Nitekim Zührî yukarda geçen âyet hakkında böyle demiştir.

İbn-i İshak'ın rivâyet ettiği hadîsin sonundaki (artık kehânetin ardı gelmiştir, bugün, kehânet yoktur!) sözüne gelince, bu sözdeki (bugün) kelimesi, o zamanın tahsisine delâlet eder. O gün ve kıyamete kadar vuku' bulmayacak olan şey, şeytanların cahiliyet devrinde olduğu gibi haberleri cahillere eriştirmeleridir. Onlar artık o zaman olduğu gibi bugün bu haberleri alıp cahillere veremezler, demektir.

Bâzı mecnûnlerin dillerinden duyulan cinn haberlerine gelince, biz göremeyip de onların yeryüzünde gördükleri şeyler hakkında verdikleri haberlerdir.. Hırsızların çaldıkları şey hakkında haber vermeleri ve çalınan şeyin nerelerde gizlendiğine dair haber vermeleri gibi.

İlerde olacak şeylerden haber vermeleri ise taharrus sayılır. Yani yalan söylemiş olurlar. Çünkü verdikleri haberde isabet oranı, çok azdır..

İsabet ettikleri bu az nisbet ise, meleklerin insan hakkında konuştukları şeydir. Nitekim Buharî'nin rivâyet ettiği hadîsde şöyle geçer: «Yıldızlarla tard edilirler. Bir kelime'ye yüzden fazla yalan katarlar.»

Yıldızlarla şeytanların taşlanmasını Arablar ilk def'a görünce korktular ve o zamanda en zekî ve bilgili tanınan Amr b. Umeyye'ye koştular ve:

— Gökte neler oluyor görmedin mi? diye sordular. Cevab verdi:

— Evet görüyorum. (bunda korkulacak bir şey yok!) O atılanlar şayet, gece karanlıklarında insanları aydınlatan ve insanların kendilerinden âzamî derecede faydalandıkları yıldızlarsa, dünyanın sonu gelmiş demektir. Yok, eğer o yıldızlar değilse mutlaka bunda bir hikmet vardır. Allah'ın murat ettiği bir işden dolayı vaki olmaktadır bu.

İbn-i Abdil-Berr, Ebû Davut Tarıki ile Şa'bi'ye isnaden şöyle nakl ediyor: Hz. Peygamber'e peygamberlik geldiği zaman, yıldızlarla şeytanlar öylesine taşlandı ki ondan önce böyle bir taşlama olmamıştı. Arablar bunu görünce şaşırdılar ve Abd Yaleyl b. Amr Essekafî'ye koştular. O amâ bir adamdı. Ona dediler ki, yıldızlarda meydana gelen bu değişiklikleri görenler köleleri azad ettiler, hayvanlarını salıverdiler. Çok korktular, siz buna ne dersiniz? Cevab verdi:

«— Acele etmeyin! Bakın bir kere. Onlar eğer bilinen yıldızlardan ise, insanlığın sonu gelmiş demektir; yok değilse mutlaka bir olay meydana gelecektir.»

Baktılar ki, bilinmeyen yıldızlardır onlar.. Bunun üzerine bir olayın meydana geleceğine hükm ettiler. Hakikaten çok geçmeden Peygamber (Sellellahu Aleyhi Vesellem) zuhur etti.

Ebû Ca'fer el-Ukelî, (Kitabussahabe)sinde, beni leheb'den Lehb veya Ebû Leheb diye bilinen bir adamşöyle nakl etmiştir:

«Resûlüllah'ın (S.A.V.) yanında bulundum ve kendilerine kehânetten bahs ederek dedim ki: Göğün muhafaza altına alınıp şeytanların nüfuzunun önlendiğini bilen ilk kavm biziz. Hater b. Mâlik adında bir kâhinimiz vardı. 280 yaşını aşkın ihtiyar bir zattı. Kâhinlerimiz içinde en bilgin o idi. Bir gün ona dedik ki; Yâ Hater! Kendileri ile şeytanlar taşlanan bu yıldızlar hakkında bize bilgi verir misin? Biz bundan çok korktuk, sonumuzun ne olacağını kestiremiyoruz.. Şöyle cevab verdi :

— Seherde gelin size haber vereyim: Bunda hayır mı var, şer mi var, emniyet mi, sakınca mı var, bildireyim sizlere..

Bunun üzerine oradan ayrıldık, ertesi sabah erkenden seher vakti yanına gelince kendisini ayakları üzerine dikilmiş göğe bakar bulduk ve:

— Yâ Hater, yâ Hater! diye bağırdık. Bizi görünce (Susun!) diye işaret etti. Sustuk. Biraz sonra kendisine doğru bir yıldızın parçalandığını gördük..

Sesini alabildiğine yükselterek şöyle haykırdı: «İsabet etti! İsabet etti! (hedefe)!.. Şihabı onu yaktı.. Yazık! Ona karşı hiç bir şey yapamadı. Belâsını buldu, ipleri ayrıldı, durumları değişti.»

Sonra uzun zaman sustu ve şöyle dedi:

«— Ey Benî Kahtan oğulları! Size gerçeği beyân ediyorum: Ka'beye yemin ettim. O sahibleri pek emin olan'a yemin ettim. Güçlü bir atılışla cinler haber sızdırmaktan alıkondu. Üzerine Kur'ân nazil olan, şerefi yüce bir Peygamber'in (Hatırı) için, onlar artık gökten haber sızdıramaz oldular. Çünkü O öyle bir Kur'ân'la

geldi ki, serapa hidayet ve nûrdur. Onunla putlara tapmayı ibtal etmiştir.

Dedik ki: «Ey Hater! Sen büyük bir şeyden bahs ediyorsun! Kavmin hakkındaki fikrin nedir; bize ondan haber ver! Bu sözümüze şu mukabelede bulundu:

«Kavmim hakkındaki fikrim; İnsan peygamberlerinin en hayırlısına uymalarıdır! Apaçık bir Kur'ânla Mekke karanlıklarını bir güneş gibi aydınlatan bir burhana sahibdir o.»

— Bize anlatmak istediğin şahıs kimdir?

— Hayatım hakkı için O, Kureyş'den bir zattır. Hükmünde yanılmaz, ahlâken mütekâmil. Al-i Kahtanın ordusunda bulunacak!

— Kureyş'in hangi kabilesindendir, açıkla bize!

— Sütun ve duvarları ile çok muhkem olan şu beyt'e kasem ederim ki O,

Haşimîlerden olacaktır. Ahlâken mütekâmil ve her zâlimi yere seren bir zattır O! Bunu bana cinlerin reisi haber verdi. Allah-ü ekber! Hak geldi ve zahir oldu! Cinlerden haber kesildi, dedi. Ondan sonra sükût etti ve bayıldı. Üç def'a (Lâ ilâhe illellah) dedikten sonra ayıldı.. Ben bunları Allah Resûlüne (S.A.V.)'e anlatınca, şöyle buyurdular:

Bir peygamber gibi konuşmuştur! o, kıyamet gününde yalnız başına bir ümmet gibi dirilecektir!

İbn-i Dureyd'e göre, Şeyzan oğulları ile İş oğulları cinlerden iki ayrı kabiledir.

Essuheylî dedi ki: Al-i İş ile zannedersem, beni ukeyşi kasd etmiştir. Beni Ukeyş ise, Ansar'ın cinlerden olan dostlarıdır. (Ukeyş) kelimesinden bir harf (K) hafz edilmiştir de kelime öylece (İş) olarak kullanılmıştır.

Arablar bâzı kelimelerde böyle tasarruflarda bu-

lunurlar. Siyerde Biat hakkında hadîsde bu kelime (Ukeyş) olarak geçmiştir.

(Benişşeytan, beni Ukeyş) kelimeleri anlatılan bir kıssada adları geçmiştir: Onlar cinlerden iki ayrı kabile adıdır.. Peygamber (S.A.V.)'den Kur'ân dinleyen cinlerden bahs ederken bunlardan da söz ettim.

İbn-i İshak Ömer b. Hattâbın Sevad ile geçen hadîsesini nakl ederken şöyle dedi:

— Ne oldu senin kâhinlerin, ey Sevad? Sevad buna içerledi ve dedi ki:

— Ben ve sen bundan daha fena işlerde idik. Her ikimizde puta tapıyorduk. Murdar etler yiyorduk. Şimdi kalkmış beni, tevbekâr olduğum bir işten dolayı ayıplıyorsun? Ömer buna karşılık olarak:

— Allahım afvet beni? dedi.

Bu hadîs Buharîde daha kısa olarak geçer. Hadîs lâfızları muhtelif şekilde varit olmuştur.

Hadîsde şu ziyadelik (ki güzel bir şeydir) de vardır: «Sevad Ömer'e anlattı: Uyku ile uyanıklık arasında iken bana üst üste bir (cin) gelip dedi ki: Ey Sevad! Ayağa kalk, beni iyi dinle! Aklın başındaysa aklını yitirme! Luyi b. Galib'den Resûl gönderilmiştir. İnsanları Allah'a ve ona ibadet etmeğe çağırıyor.

Üç gecede ayrı ayrı mânada muhtelif kâfiyelerde şu beyitleri söyledi:

Ömer, Sevad'ı dinledikten sonra: «Cinnin sana yine geliyor mu?» diye sordu.

— Kur'ân okuduğum gündenberi bir daha gelmedi. Allah'ın kitabı ne güzel bir karşılıktır! dedi.

Sonunda huzuru saâdete geldiği zaman, üç gece üst üste kendisine gelip bilgi veren cinnle arasında geçen macerayı anlatan bir de şiiri vardır Sevâdın:

Bunun üzerine Allah'ın Resûlü, öylesine güldü ki,

tâ azı dişleri göründü ve şöyle dedi: «Felâha kavuştun ey Sevad!»

Ebû Bekr b. Muhammed el-Kureşî der ki: Bize, bâzı hadîs bilginleri, Abbas b. Murdas'dan şöyle rivâyet etmişlerdir:

Öğlen üzeri idi. Baktım bir beyaz deve kuşu üstünde süt gibi beyazlara bürünmüş biri olduğu halde çıka geldi ve bana şöyle hitâb etti:

— Ey Abbâs! Görüyor musun: Gökler kontrol altına alınmış, cinnlerin nefesi tükenmiş, atlar yükünü bırakmış. İsneyn (pazartesi) günü, salı gecesi dünyaya gelen, nâka-i Kusva sahibidir.

Çok korktum. O güne kadar öyle bir korku görmemiştim.. Hemen tapındığımız, içine girip de konuştuğumuz (Dımâr) adlı puta koştum. İçini süpürdüm, temizledim, elimi sürüp öptüm.. Derken bir ses duydum:

«Bütün Süleym Kabilesine söyle: Dımâr helâk oldu, ehl-i mescid kazandı.

Muhammed gelmeden önce kendisine tapılan Dımâr yokoldu. O Muhammed ki, Meryemoğlundan sonra, Kureyş'den Nübüvvet ve hidâyetle gelmiştir insanlığa.»

Bunun üzerine dehşet ve korku içinde kavmime koştum, başımdan geçenleri bir bir anlattım. Beni Hariseden olan üçyüz kadar insan alıp doğru Medine'de bulunan Allah'ın Resûlüne (S.A.V.) gittim. Beni görünce tebessüm etti ve:

— Ey Abbâs! Nasıl oldu anlat bakalım, İslâm'ı nasıl kabul ettin? dedi. Başımdan geçenleri ona bir bir anlattım.

— Tamam, dedi. Bunun üzerine ben ve kavmim İslâm dinine girdik.

Ebû Bekr El-Kureşî anlatıyor; Bâzı hadîs âlimleri, Ömer b. Abdurrahman İbn-i Avf'den naklen şöyle rivâ-

yet ettiler: Resûlüllah (S.A.V.) doğduğu zaman, Ebi Kubeys ile El-Hacûn dağında bulunan cinnler şöyle haykırdılar: «Yemin ederim ki, insanlar'dan hiç bir dişi, onun gibisini doğurmamıştır.

Kabilelerin en hayırlısı Ahmed doğmuştur. Çok şerefli bir çocuk. Çok şerefli bir baba!.»

Ebû Kubeys'deki şöyle dedi: «Ey Betha Sakinleri! Yanılmayın! Geçerli bir akıl ile işi doğru temyiz edin!

İçinizden bir kadın var ki karnında bir peygamber taşımaktadır!.»

Buharî Sahih'inde, Abdullah b. Ömer (R.A.)'dan rivâyet etmiştir:

«Bir şey hakkında Ömer (R.A.) böyle zan ediyorum, dedi mi mutlaka o, zan ettiği gibi çıkardı. Ömer (R.A.) otururken yanından güzel bir adam geçti. Dedi ki: Zannın yanlış çıkmıştır veyahut bu Cahiliyette senin dinin üzreydi yahut da onların kâhini idi. Ömer ona dedi ki: Zannın yanıldı, yahut sen cahiliyette onun dini üzere idin, yahut da onların kâhini idin!

— Gördüğün tıpkı bir baykuş gibidir, dedi. Onu Müslüman bir adam istikbal etti ve:

— Bana gerçeği haber vereceksin, aksi halde karışmam, dedi. Adam şöyle dedi:

— Cahiliyette onların kâhini idim.

— Pekâlâ dişi cinn'in sana getirdiği hayret verici şeylerden ne vardır, anlatır mısın? diye sorunca şu cevabı verdi:

Bir gün çarşıda yürürken bana geldi; ondan korkuyordum ve dedi ki:

«Cin ve iblislerini görmedin mi? İnsanı nasıl ye'se düşürürler insanı? Çarptıktan sonra nasıl kabuklarına çekilirler?»

Ömer «Doğru söyledi..» dedi. (Çünkü) ben Âlihelerin yanında dururken bir adam bir dana ile geldi ve o danayı orada boğazladı. Tam o sırada öyle bir çığlık duydum ki o zamana kadar o şiddette bir çığlık duymamıştım. O çığlıktan çıkan ses şöyle diyordu: «Yâ Celîl Emrun Nacîh Recûlun Yasîh.. Lâ ilâhe illellah, diyor. Bunun üzerine kavim sıçradı, ben dedim ki, bunun sonundakini anlayana kadar ben buradan ayrılmam! Aynı söz iki kere tekrar edildi. Ben işin mahiyetini anlamadan oradan ayrılmıyordum. Nihâyet dendi ki, bunu diyecek adam, bir peygamberdir.

Beyhakî dedi ki: Bu rivâyetin zahirinden anlaşılıyor ki, dana kesildiği zaman, Ömer o çığlığı duymuştur. Ömer'in Müslüman oluş sebebleri hakkında, ondan nakl edilen rivâyet de bunu teyid etmektedir.. Diğer rivâyetlerde o kâhinin bu hususu ona haber verdiğini isbatlamaktadır.

İmâm Ahmed, Mucahid'den nakl etmiştir: «Biz Rodos gazvesindeyken cahiliyet devrini görmüş, İbn-i İsâ adında bir şeyh bize şöyle anlattı: Bizim ailemize ait bir sığır sürüyordum, karnından şöyle bir ses duydum: «Yâ Zerîh! Fasih bir söz. Bir adam haykırıyor: Lâ ilâhe illellâh, diye. Sonra bilâhare Mekke'ye gelince, peygamber sellellâhu aleyhi ve sellemin zuhur etmiş olduğunu gördüm.» Abdullah b. Ahmed, bu hadîs için, «Garip bir hadîsdir, güzel bir isnadı vardır.» demiştir.

Beyhakî, seediyle, Mâzin Ettâî'nin kıssasını şöyle anlatmıştır: Mâzin Amman ülkesindeki Şemâil adında bir köy sakinlerindendi. Ehline putlar yapardı. Kendisinin de (Nâcir) adında bir putu vardı. Mâzin dedi ki:

Bir gün bir kurban kestim. Puttan bir ses duydum:

— Ey Mâzin! Bana gel, bana gel! Bilmediğin bir-

şey duyacaksın; Bu gönderilmiş bir peygamberdir! Gökten kendisine nazil olan, bir gerçektir! Ona iman et de alev alev yanan ateşin hararetinden kurtul!

Kendi kendime «hayret doğrusu!» dedim. Bir kaç gün sonra bir kurban daha kestim. Bu def'a ilkinkinden daha şiddetli bir ses duydum:

— Dinle de; sevin! En büyük olan Allah'ın dini ile bir peygamber gönderilmiştir. Taşa tapmayı bırak da cehennemden kurtul!

Kendi kendime «hayırdır inşaallah! Galiba bana iyilik yapılmak isteniyor,» dedim.. Bir kaç gün sonra Hicaz ülkesinden bir adam geldi. Ona:

— Oralarda ne haber var? diye sorunca; «Tuhâmeden bir adam çıktı; kendisine gelene; «Ahmed isminde Allah'a dâvet eden biri var onun dediğini kabul edin!» diyor..

Bunun üzerine, «Vallahi duyduğum haberin hakikatı meydana çıktı» dedim ve puta koşup onu parça parça kırıp savurdum. Atımı hazırladım, doğru Resûlüllaha gittim; bana İslâmı açıkladı ve ben müslüman oldum. Sonra da şu beyti söyledim: «Nacir'i (Bir put adıdır) parça parça doğradım. Haşimî (bir peygamber) bizi hidayet etmeden önce, o puta gidip ziyaret ederdim. Ey yolcular Amr ve kardeşlerine haber verin; ben artık müslüman oldum.»

Sonra Resûlüllah'a dedim ki: «Ey Allah'ın Resûlü! Ben, oyunu şarabı ve kadınları seven bir adamım. Bu uğurda yıllar tüketmiş, milyonlar sarf etmiş bir kimseyim. Ne olur, Allah'a benim için dua et de bendeki bu hastalığı gidersin. Bana hayırlı zürriyet ihsan etsin.»

Peygamber (S.A.V.) bana şöyle dua etti: «Allahım! Onun neşesini ve gayri meşrû eğlencelerini Kur'ân'a tebdil et! (onun yerine bol bol Kur'ân okusun. Haram

yerine ona helâl ver; şarap yerine de haram olmayan meşrûbat ihsan et! Zinâ yerine iffeti bahş et. Ona hayırlı zürriyet ihsan et!»

Bu duadan sonra mükemmel denilecek şekilde düzeldim. Kendimdeki o kötü hasletlerin gittiğini gördüm. Dört hür kadınla evlendim. Ve bana Allah Hiyan b. Mazin'i ihsan etti. Bunun üzerine şu şiirimi inşâd ettim:

«Ey Allah'ın Resûlü! Susuz sahraları geçerek metiyyemle sana geldim. Kaldırım çiğnemişlerin en hayırlısı olan sen bana şefaat edersin, o sayede Rabbim de beni mağfiret buyursun diye...

Dinlerine muhalefet ettiğim, görüşlerini terk ettiğim kavmime sevinçle döneyim artık!

Ben oyun ve içkiyi seven bir adamdım. O, benim içki alışkanlığımı ilâhi havf'a intikâl ettirdi. Şimdi namuslu bir insan, oruç ve haccı seven bir müslüman oldum.

Kavmimin yanına gelince, beni kınadılar, bana sövdüler ve şairlerine emr edip beni hicv ettirdiler. İçimden dedim ki onları hicv edersem kendi nefsimi hicv etmiş olurum. İyisi mi onları bırakayım, dedim ve şunu inşad ettim:

«Sizin sataşmanız bizce çok acıdır! Bizimkide sizce öyledir!

Ey milletimiz! Ayıplarınızı sayacak olursak zaman yetişmez! Sizin de bizi ayıplamanız hiç bitmez! Bizim şairimiz size; sizinki de bize saldırmaktadır! Bu suretle göğüslerde saklı olan kin ve düşmanlıklar karşılıklı olarak dışarı dökülmektedir.»

Rivâyet olunduğuna göre, Mâzin, kavminden ayrıldıktan sonra bir yere gitti ve orada bir mescid yaptı. O mescidde kendini Allah'a adadı. Devamlı sûrette ibadet

eder oldu. Zûlme uğrayan herhangi bir kimse oraya gelip üç gün ibadet ettikten sonra kendisine zûlm edene beddua ederdi ve o zâlime o beddua tutardı. Baras hastalığından da iyileşirdi. Hâlâ ogün bugün o mescide (Mebras) denilmektedir.

Mazin dedi ki:

Sonra kavmim pişman oldu. Biz yaptık, sen yapma dediler. Büyük bir taife gönderip şu teklifi yaptırdılar:

«Haydi dön ülkene! Şayet bizimle dönersen sana bir zararımız dokunmayacaktır.»

Onların bu teklifini kabul ettim, kendileriyle döndüm. Sonra hep birden İslâmiyeti kabul ettiler.

Mazin hakkında nakl edilen bu Hadîs çeşitli lâfızlarla rivâyet edilmiştir. Aynı mânada çok haberler varit olmuştur.. Onlardan biri de şudur:

Put'un içinden şöyle bir ses duydu: (Yâ İsam, yâ İsam! Câel-İslâm geldi; ve zehebetil-Esnâm putlar gitti, zail oldu.)

Bunlardan birisi de Tarık'ın naklettiği hadîsdir: «Yâ Tarık! İbn-i Tarık! Buisennebiyyûssadık gerçek peygamber gönderilmiştir!»

Daha buna benzer bir çok rivâyetler varit olmuştur ki, hepsini buraya almak tabii ki imkânsıdır.

Abdurrazzak bâzı muhaddislerin kendisine Ali b. Elhüseyin'den şöyle nakl ettiklerini anlatır:

«Medine'ye gelen ilk haber şöyledir: Fâtıma adında Yesribli bir kadına, bir cinn'in erkeği musallat olmuş. Bir gün o cinn erkeği yine mutâdı vechiyle gelmiş, duvara yaslanmış. Fâtıma ona:

— Neden içeri gelmiyorsun? diye sorunca; şu cevabı vermiş:

— Bir Peygamber geldi; zinayı yasakladı. Medine'de Resûlüllah (S.A.V.) hakkında vukua gelen ilk haber budur.

Beyhakî senediyle Câbir'den nakl ediyor: «Peygamber hakkında Medine'de ilk vaki olan hadise şudur: Medineli bir kadının cinlerden bir (dostu) vardı. O, kuş şeklinde gelip, evinin duvarına düştü. Kadın ona:

— İn de anlatalım! deyince o şu cevabı verdi:

— Hayır, olmaz! Mekke'de bir Peygamber gönderildi; bir arada kalmamızı men'etti. Ve bize zinayı da yasak etti.»

CİNLERİN, PEYGAMBER (S.A.V.)'İN MEDİNE'YE HİCRETİ ANINDA BİR ÇADIRA VEYAHUT BİR MA'BEDE İNMESİ

İbn-i İshak der ki: Hz. Ebû Bekr'in kızı Esmâ'dan (R.A.) nakl ediliyor: «Resûlüllah (S.A.V.) ve Ebû Bekr (Hicret) amacıyla yola çıktıkları zaman, içlerinde Ebû Cehil olduğu halde Kureyş'den bir kısım insanlar gelerek bana:

—Ey Ebû Bekr'in kızı, baban nerede? diye sordular. «Vallahi babamın nerede olduğunu bilmiyorum!» dedim. Hayasız ve çirkin olan Ebû Cehil elini kaldırıp yanağımı tokatladı ve kulağımdaki küpem düştü. Sonra ayrılıp gittiler. Aradan üç gece geçtikten sonra — biz hâlâ Hz. Peygamber'in (S.A.V.) yönü, nereye olduğunu bilmiyorduk. — Mekke'nin alt kesimlerinden doğru cinlerden bir adam gelip Arapların şarkısına benzeyen beyitler söyledi. İnsanlar o sesi takib ediyorlardı. Lâkin kendisini görmüyorlardı. Sonra şöyle diyerek Mekke'nin alt kesiminden çıkıp uzaklaştı:

«İnsanların Rabbi olan Allah, arkadaşa iyi bir mükâfat verdi. Ummi Ma'bed'in yanında onlara çadır kurdurdu. Orada konakladılar, sonra ayrıldılar. Muhammed'e arkadaşlık yapan felâha ermiştir. Sonra Mü'minler yerlerinde, onları beklemiştir.»

Onun bu sözünü (beyitlerini) duyunca Resûlüllah'ın (S.A.V.) yönü, nereye doğru olduğunu öğrendik. Anladık ki meğer Allah'ın Resûlü (S.A.V.) yönü Medine'ye doğru imiş.

İbn-i Hişâm, İbn-i İsah'dan nakl ettiği rivâyette bunun üzerine hiç bir şey ilâve etmedi.

İbn-i Kuteybe, bu kıssayı çeşitli lâfızlarla rivâyet etti. Onda şu ziyadelik bulunmaktadır:

«Kardeşinize, koyunun'dan ve çanağından sorunuz. Koyun'a sorarsanız, size nasıl haber verecek görünüz.»

Sağılmayan, (sütü olmayan) koyunu gösterdi, sağdı. Sağdıkça bolca süt verdi. Onlar doydu; yanındakiler de öyle! Kadının evi bereket doldu; bunu iyi belleyesin böyle!»

Rivâyet olduğuna göre, Hasân b. Sâbit, Cinnî'nin şiirini duyunca şu cevabı vermiştir:

«Peygamberlerini yanlarından kaçıran milletin kaybı büyük oldu.

O Peygamberin misafir gittiği insanların sevinci sonsuz oldu.

Akıllarını yitiren bir milletten ayrılıp, yep yeni bir nûrla başka bir milletin yanına göçtü.

Dalâletlerinden sonra onları Rablerine hidâyet etti. Onları İslâm'ın müşfik kucağına vargücü ile itti.

Sapıtan bir kavimle hidâyete eren bir kavim bir olur mu? Zûlmetle nûr hiç aynı olur mu?

İnsanların görmediğini gören bir peygamber! Her mescidde Allah'ın kitabını okuyan bir Resûl!

Eğer bir gün, herkesçe meçhûl olan bir söz söylese, ya ogün veyahut ertesi gün hakikatı çıkar, ah bir görsen! Ne mutlu Ebû Bekr'e ki ona arkadaşlık etmiştir! Vatanını bırakıp onunla medeniyete gitmiştir...»

Yunus, bu kıssayı şu fazlalıkla nakl ediyor: Kureyş, cinnden bu haberi duyunca, derhal, çadırında bulunan Ümmü Ma'bed'e haber saldılar ve: Şu şu evsafta olan Muhammed buradan geçti mi? diye sordular. Kadın şu cevabı verdi:

— Bilmiyorum! Ancak bana koyun sağan biri rast geldi, dört kişi idiler.

Allah'ın Resûlü (S.A.V.), Ebû Bekr, Mevlası Âmir b. Fuheyre ve delilleri Abdullah b. Ureykıt. Ureykıt o zaman müslüman değildi ve müslümanlığı kabul ettiğine dair sahih bir delil de yoktur.. Umm-i Mâ'bed'in asıl ismi, Âtika Bint-i Hâlid El-Eş'arî'dir.

İbn-i Hişam onun Kâ'b'ın kızı olduğunu zannetti. Yani Benî Kâ'b'dan bir kadın olduğuna kâil oldu. Kocası Ebû Ma'bed'dir, dedi. Kocasının ismi meçhûldür. Kocasından Allah Resûlü'nden (S.A.V.) evvel vefat ettiği söylenir.

İbn-i Hişam'a atf edilen bir rivâyette Umm-i Mâ'bed'in evi Kadîd'de olduğu söylenmektedir.

İbn-i Kuteybe şöyle zikr eder:

Allah'ın Resûlü Sallellâhu Aleyhi Vesellem, Umm-i Mâ'bed'e dedi ki: Yanımdakiler çok yorgun ve açtılar. «Yanınızda bir şey bulunur mu acaba?» diye sordular. Süt, veya et satın almak istiyorlardı, kadından. Fakat yanında yiyecek bir şey bulamadılar. Yalnız sürüden ayrılan gayet cılız bir koyun gördüler ve Allah'ın Resûlü (S.A.V.) :

— Bunda süt var mıdır? diye sordu.

— Sanmam!

— Sağmaya izin verir misiniz?

— Elbette.. Onda bir şey bulabilirsen sağ!

Bunun üzerine Allah'ın Resûlü (S.A.V.) koyunun memelerini mübârek elleri ile mesh etti ve sağmağa başladı. O kadar süt geldi ki, herkes hayret etti. Büyük bir kap istedi, onu doldurdu ve herkes kana kana içti o sütten de hâlâ bitmedi. Sonu gelmeyen bir havzi andırıyordu koyunun memeleri âdeta.

Sonra tekrar sağdı, gayet bol süt aldılar ondan.. Daha sonra koyunu kadının yanında terk edip oradan ayrılıp gittiler.

Kocası Emû Ma'bed eve gelince sütü gördü ve hayret ederek dedi ki:

— Nedir bu süt? Nereden geldi bu? Koyun biliyorsun ki sağılmamaktaydı?.

— Evet doğru söylüyorsun. Lâkin buradan mübârek bir zat geçti, dedi.

— Pekâlâ anlatır mısın bana o zat nasıl bir adamdı?

Bunun üzerine kocama O'nun nasıl bir şahıs olduğunu bütün ayrıntıları ile anlattım.

Diğer bir hadîsde vârid olduğuna göre, Ümm-i Mâ'bed ailesi Hz. Peygamber'in oraya uğrayışını kendilerine bir tarih edinmişlerdi. Ve mübârek adam gelmeden önce, mübârek adam buradan ayrıldıktan sonra, diye başlarlardı konuşmalarına.

Aradan epey bir zaman geçtikten sonra Ümm-i Mâ'bed beraberide henüz yürümeğe ve konuşmaya başlayan küçük oğlu olduğu halde Medine'ye geldi ve Mescid-i Resûl'ün (S.A.V.) yanından geçti. Hz. Peygamber (S.A.V.), minberden insanlara hitab ediyordu. Çocuk onu görünce, annesine koştu ve:

— Bugün ben, mübârek adamı gördüm! diye haykırdı.

—Yazık sana, tanımadın mı onu, O Allah'ın Resûlü (S.A.V.)'dir, diye izah etti annesi ona.

Hişam b. Hubeyş el-Ka'bî dedi ki: Ben Resûlüllah'ın sağdığı o koyunu gördüm.

CİNLER, İKİ SÂD'IN MÜSLÜMAN OLUŞUNU HABER VERİYORLAR

Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları İbn-i Cübeyr'in dedesinden şöyle nakl etmişlerdir:

«Kureyş, Ebû Kubeys'in üstünden şöyle haykıran bir ses duydu:

İki Sa'd müslüman olursa, Muhammed için artık Mekke'de korkulacak şeyi kalmaz.» Bunun üzerine Ebû Süfyan dedi ki: «Sa'dlardan Kureyş'in en ileri gelenleri şunlardır: Sa'd b. Bekr, Sa'd b. Zeyd Menât, Sa'd b. Kuzaa.

İkinci gece olunca yine Ebû Kubeys'in üstünden bir ses duydular:

«Sen ey Evs'in Sa'dı ona yardımcı ol. Ve sen ey Hazrec'in Sâ'dı ona yardımcı ol. Hidâyete dâvet edenin çağrısını kabul edin, ki cennetteki yeriniz firdevs-i Âlâ olsun!»

Ondan sonra dediler ki bu —Olsa olsa— Sa'd b. Ubâde b. Muaz'dir.

Ebû Bekr der ki: «Bâzı hadîsçiler, Hişam b. Muhammed b. Abdilmecid b. Ebî İsâ'nın bir gece Medine'de bir sesin şöyle demekte olduğunu duyduğunu nalk etmiştir:

«İki hayırlı yaşlı kişiler! Sa'd b. Ubade ile diğeri! Hakk'a çağıran Ahmedi kabûl etmekle buldular değeri.»

Her ikisi de saâdete nail oldular. Güzel bir ahlâk üzere yaşayıp sonrada hakkın huzuruna şehit olarak döndüler.»

CİNNLERİN BEDİR KISSASINI HABER VERMESİ

Sabit oğlu Kâsim **(Eddelâil)**'de zikretmiştir. Kureyş Bedr'e doğru hareket ettiğinde, aynı gün (yani Kureyş müslümanlara mağlûp oldukları gün) cinlerden biri yüksek sesle şöyle bağırıyor, lâkin kendi görünmüyordu:

«Hanefîler Bedir'de öyle bir vak'a meydana getirdiler ki, o Kisra ve Kayser yıkılışının başlangıcı olacak. Lu'iy'den adamlar perişan olup, kadınları, üzüntüden yakalarını yırtacak. Vay haline Muhammed'e (S.A.V.) düşmanlık yapanların, hidayet yolunu bırakıp da delâlete sapanların.»

Hanefîlerden olan sözcüleri dedi ki: Onlar şöyle dediler: O Muhammed ve eshabıdır.. Çünkü onlar, babaları İbrahim'in dininden olduklarını söylüyorlar. Aradan çok geçmeden aydınlatan haber geldi onlara.

CİNNLER SA'D B. UBÂDE'NİN OLDURULDUGUNU HABER VERİYORLAR

İbn-i Abdil-Berr ve diğerleri dediler ki: Sa'd b. Ubâde Ebû Bekr'e biat etmekten imtina etti. Medine'den çıkıp gitti. Hazret-i Ömer Halîfe olduktan iki sene sonra, Şamda Huran denilen yerde, Medine'ye hiç dönmeden vefât etti.

Bâzılarına göre, onun vefat tarihi Hicrî 15., kimine göre 14. senedir.

Kimisi de O, Ebû Bekr'in (R.A.) hilâfeti zamanında ölmüştür.

Bâzıları da onun vefat tarihini, II. Hicrî yılı olarak kayd ederler. Onun, hamamında ölü bulunduğuna dair kimsenin ihtilâfı yoktur. Cesedini görenler onun öldüğünü anlamadılar. Görünmeyen bir adam onlara şu haberi verdi:

«Hazrec'in ulusu Sa'd b. Ubâde'yi biz öldürdük. Ona iki ok attık, kalbine isabette hata etmedik.» Bundan anlaşılıyor ki, onu cinler öldürmüştür.

İbn-i Cüreye Ata'dan nakl ediyor: Cinlerin Sa'dı öldürdüklerini bizzat kendilerinden duydum.» Ata bunu söyledikten sonra yukarıda geçen iki beyti okudu.

Zemehşerî der ki: Alkama b. Safvan ve Harb b. Ümeyye'nin de Cinler tarafından öldürüldüklerini iddia ederler. Cinlerin onlar hakkında şöyle dediklerini anlatırlar: «Harb'ın kabri kır bir yerdedir. Harb'ın kabrinin yakınında hiç bir kabir yoktur.»

Bunun cinnlerin şiiri olduğuna delil şudur: Çünkü hiç kimse teta'tü yapmadan üç ker'e pitişik şekilde böyle bir şiir irad edemez. — Cin şiirlerinin dışında —, belki bundan daha zor olan bir beyti on kere teta'tüsüz tekrar edebilir.. Vellahu a'lem..

CİNLERE GEÇMİŞ VAK'ÂLARDAN VE UZAKTA BULUNAN ŞAHISLARDAN HABER SORMANIN CAİZ OLMASI; MÜSTEKBEL'E AİT HABER İSTEMENİN CAİZ OLMAMASI

Ebû Bekr El-Kureşi nakl ediyor: Hadîs âlimlerinden bâzıları Salim b. Abdillah'dan (R.A.) şöyle nakl etmişlerdir: Ebû Mûsa Hz. Ömer'den (R.A.) haber alamamıştı. Derhal karnında şeytan bulunan bir kadına

gelip ondan haber istedi. Kadın: «Hele şeytanım gelsin de sorayım, sonra sana bildiririm.» dedi. Nihayet şeytanı geldi ve ona sordu ve o da şu cevabı verdi: «Onu giyinmiş olarak, zekât develerini hazırlarken terk ettim. Onu başka bir şeytan göremiyor. Çünkü önünde melek vardır. Ruhul kudus onun lisânı ile konuşmaktadır.»

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel Sahabenin fazileti hakkında şöyle demiştir:

«Bâzı hadîs ulemasının nakline göre, Ebû Mûsa, Basra'nın emiri iken epey zaman Ömer'den (R.A.) haber alamadı. Bunan üzerine, yanında şeytanı bulunan bir kadına haber saldı ve dedi ki, arkadaşına emr et de gidip bana Ömer'den haber getirsin. Kadın şu mukabelede bulundu: O şimdi Yemen'dedir, nerde ise gelir. Çok geçmeden geldi ve ona: «Haydi git de bize Ömer'den haber getir! Merak ediyoruz!» dediler.

Cinnî adam şu cevabı verdi: «Biz ona yaklaşamıyoruz. Çünkü gözlerinin arasında Ruhul-Kudus vardır. (Onu devamlı olarak) koruyor. Hiç bir şeytan yoktur ki ona boyun eğmesin.»

Başka bir haberde şöyle varit olmuştur: Ömer düşmanlara karşı bir ordu göndermişti. Bir adam gelip zafere kavuştuklarını haber verdi. Haber Medine'de yayılınca, Ömer onun hakkında bilgi istedi. Şöyle dediler: «Bu cinlerden, müslümanların habercisi Eb'ul-Haysem'dir. İnsanlardan olan haberci yakında gelecektir.. Ondan bir kaç gün sonra da o çıkageldi.

Eb'ul-Abbas Ahmed b. Teymiyye der ki: cinlere sual sormak, veyahut onlarla temas kuran cincilerden haber sual etmek mes'elesine gelince, eğer bu onların her haber verdiğini tasdik etmek şeklinde olursa şüphesiz ki haramdır.

Nitekim Sahih'de Muaviye b. Hakem'den şöyle varit olmuştur:

«Peygamber (S.A.V.)'e bir cemaat gelip; «Bizden bâzıları kâhinlere gidiyorlar.» dediler. Hz. Peygamber (S.A.V.) onlara şöyle buyurdu: «Sakın onlara gitmeyin.»

Sahih-i Müslim'de şöyle varit olmuştur: **«Her kim falcıya gelip de bir şey sorarsa kırk gün namazı kabul olmaz.»**

Fakat işin iç yüzünü öğrenmek, sırf onu imtihan edip yalan mı, yoksa doğru mu söylediğini öğrenmek maksadiyle sorarsa bu caizdir.

Nitekim Sahihayn'da sabit olmuştur:

«Hz. Peygamber (S.A.V.) İbn-i Sayyad'a sordu: Sana ne geliyor?» «— Bana sadık da geliyor yalancı da geliyor.» diye cevab verdi.

— Ne görüyorsun?

— Su üstünde bir Arş görüyorum.

— Sana bir şey gizledim.

— O, tütündür (dumandır!)

— Sus! Sen kaderine karşı gelemezsin, sen ancak kâhinlerin kardeşlerindensin! buyurdu..

İşte sırf onların yanındakilerini bilmek, öğrenmek amacıyla onlardan haber sorulur. Bunda bir beis yoktur. Nitekim müslümanlar da kâfir ve facirlerden bilgi alırlar ve onların yanındakileri öğrenmek isterler.

Fasık'ın verdiği haberide dinlenir yalnız ne var ki iyice araştırıp doğru mu, yalan mı söylediği belli olmadıkça doğruluğuna zahib olunmaz. Nitekim Cenâb-ı Hak Hucûrat sûresinde, **«Ey mü'minler bir fasık eğer size bir haber getirirse iyice araştırın.»** buyurmuştur.

Buharî'nin sahih'inde Ebû Hureyre (R.A.)'dan şöyle nakl edilmiştir:

«Ehl-i Kitab Tevrat'ı okuyup arapça tefsir ediyorlardı. Hz. Peygamber (S.A.V.):

«Onlar size bir şey anlatınca, ne doğrulayın; ne de yalanlayın. Çünkü ya Hakkı söylerler de yalanlamış olursunuz, yahut da batılı söylerler de tasdik etmiş bulunursunuz. Sadece şöyle deyin: Allah'a, bize ve size indirilene iman ettik. Bizim ve sizin İlâhınız birdir, biz ona boyun eğiciyiz.»

Bundan anlaşılmıştır ki, müslümanların ehl-i kitabı dinlemeleri, tasdik ve tekzip etmeksizin caizdir. Sonra yukarıda geçen, cin habercisine ve Ebû Mûsa'ya ait olan hadîsi zikr etti.

Şurası bir gerçektir ki, Allah cinleri kısa zamanda uzun mesafeler kat etmeye muvaffak kılmıştır.. Nitekim bu, Nemil sûresinin «cinlerden İfrit dedi ki: «Ben onu sana, makamından kalkmadan getiririm!» âyetinden izah edilmiştir.

Biri, vukuua gelmiş bir hadiseden, yahut uzakta bulunan bir şahıstan sual sorsa, cinlerden birinin bunun hakkında haberi olsa da cevab verse bu şüphesiz ki caizdir.

Cin'in bunun hakkında bir bilgisi bulunmaması, gidip öğrendikten sonra gelip haber vermesi de mümkündür.. Bununla beraber onun verdiği haber, haber-i vahit olacağı vechiyle zan'dan başka kesin bir bilgi ifade etmez.

İsti'nâsın ötesinde herhangi bir hüküm terettüp etmez.. Bu hususta ileride daha geniş bilgiler verilecektir.

Fakat henüz vâki olmamış bir hadiseyi sormak, ve onları gayipden haber veriyorlar diye tasdik etmek küfrü mücibdir. İşte Peygamber'in (S.A.V.) «Onlara gelmeyin!» sözü, buna haml edilir..» Her kim falcıya gelirse.» sözü de buna haml edilir.

KIYAMET GÜNÜ, CİNLERİN MÜEZZİNLERE ŞEHADETİ

Buhari'nin Sahih'inde, Muvatta ve diğer hadîs kitablarında, İbn-i Ebî Sa'saa hakkında varit olan bir hadis zikredilmektedir. Eb» Saîd ona şöyle dedi:

«Davarı ve bâdiyeyi çok seviyorsun. Sen bâdiyende, veya davarın arasında olup da ezan okuduğun zaman, sesini yükselt. Çünkü müezzinin sesini duyan her ins ve cin mutlaka ona Kıyamette şahitlik edeceklerdir.» Bunu ben Allah'ın Resûlü (S.A.V.)'den duydum.»

CİNNLERİN ABDULLAH B. CAD'AN'IN ARDINDAN AĞLAMASI

Abdullah b. Muhammed b. Ubeyd anlatıyor: Bâzı hadisçiler, Âmir b. Vâile'den şöyle nakl etmişlerdir:

«Mekkeli bir ihtiyar, Beni Abdiddar'ın dostu El-Âşî İbn-i İlyas b. Zurâre et-Peymî'den naklen dedi ki: Kureyş'ten bir güruh insanlarla Şam'a gitmek üzere yola çıktık. (Vadi-i Avf) isminde bir vadide konakladık. Gecenin bir kısmında uyandığım zaman bir şahsın şöyle söylediğini duydum: «Dikkat edin! Beni Fahr'in kurtarıcısı, akıllı ve çok şerefli biri öldü!»

İçimden buna mutlaka cevab vermeliyim dedim ve şöyle cevab verdim:

— Ey bolca ağıt yakan kişi! Benî fehr'den ağıt yaktığın kimdir?

— İbn-i Ced'an b. Amr ve Nedi'nin kardeşine yaktım ağıtı! O kişiye ki o, şerefli bir soya ve yüksek bir mevkiye sahibdir.

— Hayatım hakkı için, öyle bir ulu kişiyi öğdün ki En-Nadr neslinin üstünde onun değeri çok büyüktür.

— Ona karşı duydukları üzüntüden yüzlerini tırmalayan kadınları, zemzem (kuyusu ile) evler arasında gördüm.

— Ne zaman oldu bu hadise?. Dokuz gün önce ben onu görmüştüm.

— Üç gün önce oldu. Gece, yahut sabah şafak sökerken oldu bu hadise.»

Arkadaşlarım uyandı ve dediler ki:

«— Kimle konuşuyorsun?»

— Bir ses duydum; Abdullah b. Ced'anın ardından ağlıyor, dedim.

— Eğer bir insan, şerefi, haysiyeti ve malının çokluğundan dolayı dünyada belki olsaydı mutlaka Abdullah bin Ced'an bakî kalırdı, dediler. Bunun üzerine o gece duyduğum ses şu cevabı verdi:

«— Artık o öldükten sonra ne yüksek tabakadan ve ne de aşağı tabakadan hiç kimse onun yerini, dünya durdukça tutamayacaktır!»

Ben de o gece şu karşılığı verdim:

«— Evet onun yerini cinnlerden ve insanlardan hiç kimse dolduramayacaktır! Ondan sonra ne taşlık yerlerin, ne de dağların bir önemi kalmamıştır.»

O gece orada bekledik, sonra Mekke'ye dönünce Abdullah b. Ced'an'ın vefat ettiğini haber verdiler.

Abdullah b. Ced'am, Amr b. Kâb b. Sa'd b. Teyyim'dir. Künyesi Ebû Züheyr'dir. O Aişe Es-Sıddîka'nın amcazadesidir.

Başlangıçta bir berduştu. Bununla beraber şerîrdi. Durmadan cinayetler işler, ailesine diyet ödetirdi. Sonra babası onun bu haline çok kızdı ve tard etti, bir daha eve almayacağına dair yemin etti.

Bunun üzerine Mekke'nin ıssız yerlerine doğru perişan bir halde yürümeğe koyuldu. Ölmek istiyordu. Bir

mağaraya girdi. Belki kendisini öldürecek bir mahlûka rastlar diye.

Bir de ne görsün: Gözleri lâmba gibi yanan büyük bir ejderha ile karşı karşıya gelmez mi? Ona ejderha vargücü ile saldırınca kendini yana attı..

Ejderha kıvrılıp kaldı. Bir daha saldırdı yine yana kaçtı ve ejderha kendi kendine düştü. Bunu görünce onun sunî bir şey olduğunu anladı ve tuttu.

Bir de ne görsün ki: Altından yapılmış, gözleri yakuttan bir cisim değil mi?

Onu hemen parçaladı; gözlerini çıkardı, eve girdi bir de baktı ki, divanlar üzerine uzanmış uzun cüsseler yatmaktadır. Başları ucunda da içinde tarihleri yazılı gümüş bir levha asılmaktadır. Yazıyı tedkik edince onların Curhum kırallarından adamlar olduğunu anladı. En son ölenleri de uzun bir karyenin sahibi El-Haris b. Medad olduğunun farkına vardı.

Üzerlerindeki elbiseler de uzun zaman neticesinde eskimiş toz gibi olmuştu.

İbn-i Hişam der ki: Levh Ruhamdandı. İçinde şu yazılı idi: «Ben, Nüfeyle b. Abdulmeden b. Haşrum b. Abd Ya leyl Cürhüm b. Kahtan b. Hûd Nebiyyullah'ım. Beşyüz sene yaşadım, servet aramak için yerin dibini, yüzünü gezdim, her tarafa daldım. Bütün bunlar, beni ölümden kurtaramadı.»

Altında da şu yazılı idi.

«Servet ve tantana yolunda gezmediğim ülke bırakmadım. Azığım ve eşyamla daha çok kazanmak için diyarları bir bir dolaştım.

Nihayet ölüm, oklarından bir tanesini atıp kalbimin ta ortasından vurdu. Kötülüğüm, iyiliğim hep birden duruverdi.

Gençliğin yerini ihtiyarlık alınca, şiddet, yerini yumuşaklığa terk etti. Derken bir ses: «Doydun mu? Memelere kalmayan sütü geri (memelere) çeviren hiç bir çoban gördün mü?» diye haykırdı.»

Evin tam ortasında, yakut, inci, altın, gümüş, zeberced'den bir yığın buldu.

Ordan alacağını aldı, dışarı çıktı, mağara'ya bir işaret koydu, büyük bir taşla ağzını kapadı.

Sonra o paralardan babasının gönlünü almak için çok miktarda gönderdi. Bilahare kendi milletinin yanına döndü. Artık zengin olmuştu. Paraları infak ediyor, fakirlere veriyor, gelen geçene de ziyafetler çekiyordu.

Yaşlanınca, kavmi onu israfta men'etmek istedi.. Ona (Çok harcıyorsun!) diye sataştı.

Bir adam çağırıyor, hafif bir tokat patlatıyor, «Haydi diyetini iste!» diyordu. Diyetini isteyince de ona bol miktarda para veriyordu. Fakat bu diyete kendisi değil, beni temim, yine İbn-i Ced'anın (yani kendisinin) malından veriyorlardı.

İbn-i Kuteybe Garîb'ul Hadîs'de şöyle zikretti:

Resûlüllah (S.A.V.) buyurdu ki, Abdullah b. Ced'an'ın bostanından gölgeleniyordum. İbn-i Ktaybe dedi ki: O öyle bir bostandı ki deve üzerindeki adam bile meyvesinden yiyebiliyordu. Oraya bir sabi düştü ve öldü. Ümeyye b. Ebissalt, onu medh etmeden önce, onun akrabasının yanına gelmiş onlardan izzet ikram görmüş, buğday unu, bal ve tere yağı ikram edilmiş kendisine. Bunun üzerine şu şiiriyle onu medh etmiş:

«Yapanları ve işlerini gördüm. Benid-Deyyanı en şerefli olarak buldum. Lâkin, iyilik ve ziyafet verme babında Beni Ced'an dillere destan olmuştur.»

Bu haber Abdullah b. Ced'an'a vasıl olunca, hemen ona Şam'dan buğday, bal ve tereyağı getirmek için iki bin deveyi seferber etmiş.

Sonra Ka'be de bir münadi'yi şöyle bağırtmış: «Haydi gelin, Abdullah b. Ced'a'nın sofrasına gelin!» O anda Ümeyye de şöyle demiş:

«Mekke'de onun bir münadisi var.. Diğeri Ka'be'nin üstünden çağırır:

Haydi buyurun onun yemeğine, kanıncaya kadar için doyuncaya kadar yiyin, diye.

Müslim'in Sahih'inde varit olmuştur: Aişe (R.A.) Resûlüllah (S.A.V.)'e,

—İbn-i Ced'an yemek yedirir, misafirlere ikram ederdi. Acaba bu, kıyamette kendisine bir faide temin edecek midir? diye sorunca, Allah elçisi şu cevabı verdi :

— Hayır! Çünkü o, bir gün bile: **(Rabbim, ceza günü hatamı bana bağışla.)** dememiştir.»

İbn-i İshak rivâyet etmiştir: Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

«Abdullah bin Ced'anın evinde öyle bir zenginlikler gördüm ki İslâm'dan önce ona çağrılsaydım icabet ederdim.»

Bununla murat, Fuzul'un Hilfidir. Bu Hz. Peygamber'in bîsetinden tam yirmi sene önce vaki olmuştur.

CİNLERİN, EBÛ UBEYDE VE ARKADAŞLARININ ARDINDAN AĞLAMASI

Ebû Bekr b. Muhammed der ki: «Hadîs âlimleri, Tâif ehlinden bir adamdan şöyle nakl etmişlerdir.

«Ebû Ubeyde b. Mes'ût ve arkadaşlarından, Ömer b. Hattâb haber alamayınca üzüldü ve etrafa onların hakkında bilgi ve haber sormağa çalıştı.

Tâif ehlinden bir adam gelerek, mescidde şöyle anlattı: Biz Tâif vadîlerinden (Sehri esmar) adındaki ir

vadide idik. Bir ağlama sesi duyduk; o sesin yakın bir yerde olduğunu sandık. Kadınlar ağlıyor ve şöyle diyorlardı:

«Likâ günü sabrettiğin zaman, iyilikler üzere ebedî olarak öldün. Milletlerinin en hayırlısı Ebrar'ın bulunduğu bir savaşı şüphe yok ki Allah mukaddes kılmıştır! Öyle savaş ki cinler gözlerinden kan yaşlar dökerek ağladılar. Kalbî imanlı, duası müstecab, gece kaim ne büyük bir zat idi.»

Sonra aralıksız: «Yâ Ubeydâh! Yâ Suleytâh!» diye ağlıyorlardı. Biz bu sesi takip ettik. Beyitleri duyuyorduk. Sonra bir ara kesdiler, ağlamağı.

Sonra Hz. Ömer'in yanına geldi. Hz. Ömer, ondan duyduklarını kayd etti. Sonra Ebû Ubeyde ve arkadaşlarını o gün öldürülmüş olarak buldular. Yukarda geçen (Suleyta): Suleyt b. Kays El-Ansarî'dır. O da o gün Ebû Ubeyde ile beraberdi.

CİNLERİN NEHA'NIN ARDINDAN AĞLAMASI

İbn-i Eb'id-Dünya anlatıyor: «Bana Abbas b. Hişam babasından, dedesinden nakl ettiğine göre, Neha'ın yaşlı ihtiyarları demişler ki, Neha Kadisiyede öldürülmüş ve cinnler Yemen vadilerinin birinde onun arkasından şöyle diyerek ağlamışlar:

«Sakin ol ey Halid'in kızı Akrûm. Sana gelen azık, sandığın kadar az değildir.

Güneş doğarken sana selâm verir. Her süvari ve yaya da öyle. Nahaî bir cemaat — Muhammed'e iman eden güzel yüzlü kişiler — sana karşı saygı duyarlar. Kisra'ya karşı, olanca güçleri ile savaşırlar.»

Sonra Kadisiye'de onların başlarına gelen acı haber Medine'ye gelmiştir.

CİNLERİN ÖMER B. HAT TÂB'A AĞITI

El-Kureşî der ki: Bâzı hadîs âlimleri Hz. Aişe (R. A.)'nın şöyle dediğini nakl etmişlerdir: Sohbetinizin güzel ve zevkli geçmesini arzu ediyorsanız Ömer b. Hattâbı çok anın! Vallahi ben Muhsab'da duruyordum. Bir Süvarî çıka geldi. Sesini bana duyurabilecek kadar yaklaşınca şöyle dediğini duydum:

«Medine'de biri öldürüldü. Yer-gök sarsıldı. Yeryüzünü aydınlatan o imâm ne mübârek bir zattı. Sen ey (Ömer) işleri bitirdin; sonra herşeyi bırakıp gittin.

Adâleti, iyiliği, tekvayı, mülâyemeti kâinata yayardın.

Her davranışında o büyük Peygamber'e (S.A.V.) uyardın.

Peygamber'in güvendiği, sevdiği ve seçtiği bir şahsiyet.

Melik-Cebbar olan (Allahın) yırtılmaz elbise giydirdiği yüce insan.

Din'e, imana, adâlet ve takvaya son derece önem verdin. Fuhşiyat kapılarını bir daha açılmamasıya kapadın. Fakirleri gördün, kötü durumlardan kurtardın. Gece-gündüz demezdin; onların derdi ve ihtiyaçlarına koşardın.

Sonra oradan ayrıldık. Bir şey görmedik. İnsanlar onun (Muzred) olduğunu söylediler. Oradan ayrılıp Medine'ye gelince, o Ebû Lu'lua habisi Ömer'e yapacağını yaptı, öldürdü.

Evin etrafından, nereden geldiğini bilemediğimiz bir ses duyuldu :

«İslâm'a ağlayan ağlasın! Nerde ise ehl-i helâk olacak. Dünya, bütün iyiliklerini buralıya gitti.

Osman (R.A.) Halîfe olunca, Muzred'i görüp ve ona:

— O beyitlerin sahibi sensin değil mi? diye sordu. Muzred:

— Allah'a yemin ederim ki, ey mü'minlerin emîri onları ben söylemedim! diye cevab verdi. Bâzı cinnlerin ona ağıt yaktıklarını rivâyet ederler.

Ebû Bekr, b. Muhammed der ki: Bâzı hadîs rivâyet edenler, Urve vasıtasıyla Aişe (R.A.)'dan şöyle nakl ederler:

«— Cinler, Hazret-i Ömer'e öldürülmeden üç gün önce, ağladılar ve yukarıda geçen şiiri ağıt olarak söylediler.

CİNLERİN OSMAN B. AFFÂN'IN ARDINDAN AĞLAMASI

İbn-i Eb'id-Dünya der ki: Bâzı hadîs bilginleri Osman b. Murre'den, o da annesinden şöyle nakl etmişlerdir:

«Osman (R.A.) öldürülünce, cinler onun ardından şöyle deyip ağladılar: «Katı kayaları yerlerinden söküp fırlatan cinlerin gecesi.

«O gece erkenden kalkıp atmaca gibi bağrıştılar, yıldızlar kadar güzel olan adamın ardından ağıt yaktılar. Üzüntülerinden hayır yapmak için köleler azat ettiler, mahalle ve mahallelerini mateme gömdüler.»

CİNLERİN, SIFFİYN VAK'ASINDA ÖLDÜRÜLEN BÂZI KİMSELERİN ARDINDAN AĞLAMASI

El-Kureşî der ki: Bana Abbas b. Hişâm, İbn-i Musaar b. Küdam'dan, o da babasından nakl ederek şöyle anlatmıştır: Beni Amr b. Abdi Menâf'dan bir adam Suf-

feyn'de Ali (R.A.)'ın saffında çarpışırken öldürüldü ve cinnler ona şöyle ağladı:

«Uyanık olun, sahib-i Cemel'den iki Ömer'i sorun! O sahib-i Cemel ki, dosdoğru, zorluklara karşı sabretmesini bilen, dünyada herşeyin geçici olduğunu fark eden bir adamdır.»

Suffeyn vak'ası 37. Hicrî yılında ceryan etmiştir. Sahabe arasında geçenleri anlatmaya lüzum görmüyorum. Allah onların hepsinden razı olsun.. (Amin)

CİNNLERİN, ALİ B. EBÎ TÂLİB'İN VEFÂTINI BİLDİRMESİ

Ebû Bekr b. Muhammed der ki: Bâzı hadîs âlimleri Ömer b. Âmir Essulemî'den nakl ediyorlar: O dedi ki:

Muâviye askerlerinden biri oğlunu azarladı. Evinden çıkardı. Kapıyı yüzüne kapadı. Oğlu dışarda sofada babasından duyduğu azardan dolayı mahzûn mahzûn dururken kapının tam üstünden:

«Yâ Süveyd!» diye bir ses duydu. Genç anlatıyor: Vallâhi (Suveyd) adında, ne hür ve ne de köle hiç kimse yoktur evimizde. Derken sofada simsiyah bir kedi beliriverdi. Aramızda şöyle bir konuşma ceryan etti:

— Kimdir bu?

— Falan kimseyim!

— Nereden böyle?

— Irak'dan geldim.

— Irak'da ne var ne yok?

— Ali b. Ebî Tâlib öldürüldü.

— Yanında yiyecek bir şey var mı? Vallâhi ben açım!

— Vallâhi kaplarını örttüler ve zehirlediler. Yalnız burada kebab pişirdikleri şişler var. Belki üzerinde biraz et kalıntıları bulabilirsin.

— Getir öyleyse! Bunun üzerine Suveyd ona evin duvarına yaslanmış olarak duran şişleri getirdi. Genç gözlerini yumdu, ona o kapalı olan kapıdan uzattı. Sonra getirip Sofanın duvarına yasladı. Bunu görünce genç korkmuş olacak ki hemen babasının kapısını hızlı hızlı çalmaya başladı. Babası önce kulak asmadı lâkin sana mühim haberim var deyince kapıyı açtı. Ve genç babasına durumu anlattı.

Sonra babası atını eğerletti derhal Muaviye'nin evine giderek kapıyı çaldı, eve girdikten sonra durumu anlattı. Muaviye,

— Bunu kim duymuş?

— Kardeşinin oğlu.

— O seninle beraber midir şimdi?

— Evet.

— Gelsin! dedi ve genç içeriye girdi, durumu ona da olduğu gibi anlattı.

Hemen o anda bir mektup yazdı ve yolladı. Gelen cevapda durumun doğru olduğu anlaşıldı.. Hakikaten cinnin anlattığı gibi çıktı..

CİNLERİN, ALİ OĞLU HÜSEYİN'İN ARDINDAN AĞLAMASI

İbn-i Eb'id-Dünya, bâzı âlimlerinden, nakl ediyor.. Amr b. el-Mikdam dedi ki: «Cinlerin Hüseyn'e şöyle ağladıklarını badanacılar duymuşlar:

«Hz. Peygamber, onun gözlerine elini sürdü, yanağında el izleri vardır!

Ebeveyni Kureyşin en yüksek soyundan, dedesi dedelerin en hayırlısıdır.»

Abbas Ed-Durî der ki: «Hadis âlimleri Ümm-i Se-

leme'den (R.A.) nakl ediyorlar. Cinler Hüseyn'e ağlamışlar.

İbn-i Eb'id-Dünya yine bunu başka bir kanalla Ümm-i Seleme'den şöyle nakl ediyor: Hz. Peygamber öldükten sonra cinlerin kimse üzerine ağladıklarını görmedim; nihayet Hazret-i Hüseyin öldürülünce bir cinniyenin şöyle diyerek ağladığını duydum: «Ağla gözlerim, ağla! Benden sonra şehitlere kim ağlayacak? Bir kavme ağla ki, ölüm onları bir hükümdara götürüyor ki o baki kalacak!»

Yine bâzı Muhaddisler, İbn-i Hayzum el-Kelbî'nin annesinden nakl ediyorlar:

«Hüseyin öldürüldüğünde, bir münadî'nin dağlarda şöyle bağırdığını duydum:

«Ey Hüseyni öldürenler! Azab ve kahir sizi beklemektedir.

Peygamberler, melekler ve ehl-i semânın hepisi size beddua etmektedir. Davudoğlunun lisânında, Mûsâ ve İncil Hamilinin dilinde lânetlendiniz.»

CİNLERİN, HÜRRE ŞEHİTLERİNE AĞLAMASI

Abdullah b. Muhammed der ki: Bâzı hadîsçiler, Zübeyir ilesinin bir ferdinden şöyle nakl etmişlerdir: Ehl-i Hürre öldürülünce, Mekke'de Ebû Kubeys'in üstünde şöyle bir ses duyuldu:

«İyi insanların evlâdı iyi kişiler öldürüldüler. Onlar ki, mehabet ve musamaha sahibi idiler. Gündüzleri saim, geceleri kaim ehl-i salah'dan idiler.

Hidayet ve takvaya ermiş, felâha koşan kişileridiler. Şimdi onlarsız Bekî ve Yesrip ülkesi ne yapsın? Bu ülkeler (söyleyin) nasıl mateme boğulmasın?»

— Arkadaşlar! Arkadaşlarınız öldürüldü. İnna Lillahi ve inna ileyhi raciûn, dedi.

Hurre Vak'ası, hicretin 63. yılında ceryan etmiştir. Orada bir çok kimseler ve sahabîler şehit düşmüştür. Halîfenin anlattığına göre, gerek Kureyş ve gerekse Ensardan şehit düşenlerin sayısı üçyüzaltmıştır..

Rivâyet olunduğuna göre, bir gün Resûlüllah (S. A.V.) Hurre'de durmuş ve şöyle demiştir: «Bir gün burada ashabımdan sonra ümmetimin en hayırlıları öldürülecektir.»

Bunun sebebi şudur: Medineliler, Yezid b. Muaviyeyi hal ettiler. Mervan b. Hakem ve Benî Ümmeyyeyi çıkardılar. Bunun üzerine kendilerine Abdullah b. Hanzele'yi emir olarak tayin ettiler. Hiç kimse buna razı olmadı. Bunun üzerine Yezid b. Muaviye onlara karşı ordu gönderdi ve onları perişan etti.

Essuheylî der ki: O gün Mühacir ve Ansar'ın ileri gelenlerinden tam 1700 kişi, diğer insanlardan onbin kişi öldürüldü.

Şeyhimiz El-Hafız Ebû Abdullah der ki; bunda mübalâğa ve mücâzefe vardır. Bugün Hurre diye tanınan yer, Hurret-ü Zuhre'dir. Bu ise, Yahudilerden beni zuhre diye tanınan bir kavme ait olan bir köyün adıdır.

(Fezail-i Medine) sinde Zübeyr der ki: Bu eskiden büyük bir köy idi. Üçyüz kadar sanatkâr bulunmaktaydı orada.

Yezîd Medinelilerin gönlünü yapmak için hayli iyiliklerde ve âtâda bulundu. Lâkin Allah'ın dediği oldu. Allah, kulların ihtilâf ettikleri noktada en güzel hükm edendir.

CİNLERİN, ÖMER B. ABDİLAZİİLE HARUN ER-REŞİD'İN ÖLÜMLERİNİ BİLDİRMESİ

Şeker el-Harevî der ki: Hadîs âlimleri el-Macişûn'den nakl etmişlerdir. O dedi ki Mekke'de bir gece dışarı çıkıp dolaşıyordum. Baktım bir köpek koştu. Hemen köpeklerin arasına karışıp şöyle dedi:

— Siz nasıl gülüp oynuyorsunuz? Ömer b. Abdilaziz'in öldüğünü bilmiyor musunuz?

Oradan ayrıldım, ertesi sabah Ömer b. Abdulaziz'in vefâfını haber vermezler mi? (hayret ettim doğrusu!)

Hakim Ebû Abdullah Nisabûr tarihinde, Harunerreşidi anlatırken şöyle kayd ediyor:

İbrahim b. Abdillâh Es-Sa'dî'den nakl ediyorlar: «Minareye ezan okumaya çıkmış, sabah olmasını bekliyordum. Baktım (Rey) tarafında kendisine benzeyen öbür istikamette duran bir köpekle şöyle konuşuyorlar:

— Sevîk?

— Efendim, Belîk!

— Ne haber?

— Emirulmüminîn öldü!

Onların o konuşmasını duyunca, minareden indim ve kayd ettim. Hakikaten o gece Hârûn er-Reşid ölmez mi? (hayret ettim).

Hârûn er-Reşid, Tus'da 193, hicrî yılının CumadelÂhirinin üçünde vefât etmiştir. Yirmi üç sene bir ay halîfelik yapmıştır. Yaşı 47 idi.

CİNLERİN EBÛ HANİFE'YE AĞLAMASI

Eb'ul-Kâsım Abdullah b. Eb'îl-Avvam Es-Sa'dî der ki: bâzı hadîsçiler, el-Halici'den şöyle nakl etmişlerdir: «Ebû Hanife'nin öldüğü gece, kendisine cinler ağlamış-

lardır. Sesi duyulan ve kendi görülmeyen bir cinnin şöyle ağladığını duydular: «Fıkıh gitti, artık size fıkıh yoktur! Allah'dan korkun ve ona güzel bir Halef olun. Nu'man ölmüştür. Ondan sonra artık geceleri kim ihya edecek?» Ebû Hanife, Bağdad'ta 150 hicrî tarihinde vefat etmiştir.

CİNLERİN VEKÎ B. ELCERRAH'A AGLAMASI

Abbas Ed-Dûrî Tarih'inde der ki: Arkadaşlarımız Vekî hakkında şöyle anlattılar: Mekke'ye çıkıp gitmişti. — O zamanlar Mekke'ye yazın giderlerdi — Vekî'ın ailesi efradı evlerinde bir ağlama sesi duydular. Evleri epeyce büyüktü. Sesin evlerinden geldiğine hiç şüphe etmediler. Derken hacılar dönüp geldiler. Halk onlara, Vekî'in ne zaman öldüğünü sorunca, «Falan gece,» diye cevab verdiler. Hesab ettiler ki, o gece, ses duydukları geceye tesadüf ediyor.

Vekî, büyük bir imâm ve hafızdı. Gayet takva sahibi, devamlı oruç tutar ve her gece Kur'ân'ı hatm eden bir zat idi. Ebû Hanîfe'nin kavli üzerine fetva verirdi. Ondan, birçok ilmî mes'eleler dinlemiştir. (H. 197)'de altmış sekiz yaşında olduğu halde vefât etmiştir. Allah rahmet eylesin, çok haberleri ve büyük bir tercüme hali vardır onun.

Zemahşerî der ki: O kırk kere, hacce gitmiş, Abadan'da kırk gece inzivaya çekilmiş, kırk gecede kırk hatim indirmiş, dörtbin hadîs rivâyet etmiş, kırk bin dirhem tasadduk etmiştir. Yan üzerine yattığı hiç görülmemiştir.

CİNLERİN MUTEVEKKIL'E AĞLAMASI

Ebû Bekr İbn-i Eb'id-Dünya der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları, Amr b. Şâban'dan şöyle nakl etmişlerdir:

«Mütevekkil'in öldürüldüğü gece, Şam'daki evimde idim. Onun o gece öldürüldüğünden haberim yoktu. Evin köşelerinden bir ses duydum: «Uyanık bir cisim içinde uyuyan! Yaşlarını akıt ey Amr b. Şîban!» Bunu duyunca korktum.. Biraz sonra yine uyuya kaldım. Ayni ses tam üç kere konuştu. Sanki bana bir şeyler anlatmak istiyordu. Cariye'ye bana kâğıt ve kalem vermesini emrettim. Yanıma koydum. O ses hâlen şöyle diyordu:

«Pis bir cemaatın Haşimî'ye ve Hakanoğlu Feth'e ne yaptığını görmüyor musun? Allah'a mazlûm olarak gitti. Fevc fevc bütün semâ ehli ona ağladı..

Kuş ötmez, yağmur yağmaz oldu. Her yerde ot sararıp soldu. Mallar para etmiyor. Nehirler kurumuş.. Her yerde toprak yeşermez olmuş. Bir başka felâket daha gelecek bekleyin! Onun da âkıbeti bu olacak iyi belleyin! Halîfenizin varisi Ca'fer'e ağlayın. Çünkü bütün ins-ü cin ona ağlamıştır.»

Abdullâh b. Muhammed anlatıyor: Meysere b. Hısan, Ca'fer b. Muhammed b. Mes'ede'nin şöyle dediğini nakl etti: Mütevekkilin öldürülüşünden sonra Samra'da idim. Gece uykuda birinin şöyle dediğini duydum:

«Seni yalnız bırakıp ayrıldılar. Seni (olduğun) yerden kaldırmadılar.

Yaptıklarından utansınlar. Çünkü onlar sözlerinde durmadılar. Ey ölüler! Size kim geliyor biliyor musunuz? Hep beraber gelin onu isteyelim! Çünkü kalp, acısına dayanamaz oldu. Size haber veremem ki! Zira kalbim matemle doldu.»

Uykuda iken çok ağlamışım. Hattâ yanımdaki arkadaşım bana: «Ne oldu sana, gece durmadan ağlıyordun?» dedi.

El-Mütevekkil Alellâh, Cafer ebulfazl b. El-Mutesim Billâh Ebi İshak Muhammed b. Harûn Erreşid b. Mûsâ Elhadî b. Muhammed el-Mehdi b. Ebi Cafer elmensurdur. 247. hicrî yılında, Şevval ayında öldürülmüştür. Ondört sene, on ay, üç gün Halîfelik yapmıştır. Yaşı kırktır. Dedelerinin hepsi halîfe idiler.

Kardeşleri El-Mu'tez Billah ile El-Mutemid Alellah da halîfe idiler.

Allah cümlesinden razı olsun.. (Amin)

CİNLERİN HEPSİ GÖRÜNÜR MÜ

Eb'uş-Şeyh (Enevadir) kitabında der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları İsa b. Ebî İsa'dan nakl ettiklerine göre, Haccac b. Yusuf'a demişler ki; Çin'de bir yer var, o yerde yolu sapıttıklarında (yola gelin) diye bir ses duyarlar ve fakat hiç kimseyi görmezler.

Bunun üzerine o bir takım insanları gönderir ve onlara: «Oraya gittiğinizde bilhassa yanlış yola sapın, size (buradan!) diye ikazda bulunurlarsa hemen onlara saldırın ve kimler olduğunu anlayın,» diye tenbih eder.

Bunun üzerine onlar giderler, onun emrini yerine getirirler. Fakat cinler derler ki, «Siz bizi asla göremezsiniz.»

— Pekâlâ ne zamandanberi buradasınız? diye sorduklarında, şu cevabı verirler:

«— Biz yılları saymayız. Ancak Çin sekiz kere harab oldu ve sekiz kere yeniden imar oldu. İşte biz hâlâ gördüğünüz gibi burdayız.»

İbn-i Eb'id-Dünya der ki: Bâzı hadis âlimleri Hasan'dan şöyle rivayet ettiler: «Cinler ölmezler.» Ben de ona cevaben şu âyeti okudum: **«İşte o ve benzerleri), cinden ve insandan kendilerinden evvel gelip geçen ümmetler arasında, üzerlerine (azab) söz(ü) hak olmuş (kimseler)dir. (El-Ankaf: 18.)**

Hasan'ın sözünün mânası şudur: Yâni onlar şeytanla birlikte bekletilirler.

Şeytan ölünce, onunla beraber onlar da ölürler.

Kur'ân'daki âyetlerin ahiri, Kıyamete kadar bekletilen yalnız şeytan olduğuna delâlet etmez. Çocuğu ve sülâlesine gelince, şeytanla birlikte onların da bekletileceklerine dair Kur'ân'da bir delil yoktur. **(Sen bekletilerdensin!)** kavlinin zahiri, İblisden başka, bekletilenlerin de bulunduğunu gösteriyor.

Sonra Kur'ânda bütün cinlerin bekletildiklerine dair delil yoktur. Demek ki hepsi değil de bâzısı bekletilmektedir. Çünkü yukarıda geçmişti. Hz. Peygamber'e gelen heyetten bir çoklarının öldüğünü anlatmıştık. İleride de bu babta bilgiler verilecektir. İbn-i Abbas der ki, bekletilecek olan yalnız İblisdir..

Eb'uş-Şeyh **(El-Azame)** adlı kitabında der ki: Hadîs âlimlerinden kimileri Zara b. Damûre'den şöyle nakl etmişlerdir: Bir adam İbn-i Abbas'a sordu:

«— Cinler ölür mü?» cevab verdi:

«— İblis'den başka hepsi ölürler.

— Peki (Cânn) denilen şey nedir?

— O, cinlerin küçükleridir.»

İbn-i Şâhin **(Garaibussünen)**'de der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları İbn-i Abbas'ın şöyle dediğini nakl ederler: «Günler İblis'i kocaltır, sonra yine otuz yaşına avdet eder.»

İbn-i Eb'id-Dünya anlatıyor: Hadîs bilginlerinden bâzıları Asim el-Ahvel'den nakl ediyorlar: Rebi b. Enes'e sordum: İnsanla olan o şeytan ölmez mi? cevab verdi:

— Şeytan birdir. Müslüman adamın arkasını bırakmaz ve devamlı olarak onu takip edip iğva eder: Rebia ve Mudir gibi.

İbn-i Eb'id-Dünya anlatıyor: Hadîs âlimlerinden bâzıları Abdullâh b. el-Haris'in şöyle söylediğini nakl etmişlerdir: «Cinler ölürler, lâkin şeytana bir şey olmaz. Daima taze kalır o.» Katada dedi ki: «Annesi Bikr'dir, babası da Bikr'dir. O, iki Bikr'in bikridir.» Eb'uş-Şeyh aynı şeyi, **(Kitabul-Azeme)**'de Muaz'dan nakl ederek zikretmiştir.

CİNLERİN HAŞRİ HAKKINDA BİR BÖLÜM

Allah Teâlâ buyurmuştur: **«Onların hepsini dirilttiğimiz gün.»** Said b. Cübeyir İbn-i Abbas'dan (R.A.) şöyle rivâyet etmiştir: «Allah, cinleri ve insanları yeryüzüne haşr edecek. Sonra gökten bir gürüh melekler inip onları ziyaret edecek. Sonra ikinci bir gürûh inip melekleri ziyaret edecek, sonra üçüncüsü. Altıncısını da zikr etti.» İmâmül-Haremeyn de bunu **(Eşşamil)** adlı kitabında zikr eder.

Sahih haberlendendirir «Yer büyük bir zelzele ile sarsılınca, cinler göğe nüfuz edip geçmek isteyecekler; lâkin onsekiz saf melek gelip onların göğe çıkmasına mâni olacak ve diyecek ki: (Siz buradan ancak bir güçle geçebilirsiniz!)

Bu hadîsi, Eddahhâk, Tefsirinde zikr etmiştir. Diğerleri de zikr etmişlerdir.

İBLÎS MELÂİKEDEN MİDİR?

Ebul-Vefâ Ali b. Akîl der ki: Sana, İblîs'in meleklerden olup olmadığı hakkında bir sual tevcih edilirse şöyle de: «O, melâikedendir.» Bâzı arkadaşlarımız buna muhalefet etmişlerdir.

Ebû Bekr Abdulaziz böyle söylemiştir. Çünkü Cenâb-ı Hak: **«Hani meleklere: Adem için (Allah'a) secde edin, demiştik de (şeytanların reisi olan) iblîs'den başkası hemen secde etmişlerdi.»** (El-Bakare: 34) buyurmuştur.

İstisnâ, cinsinden başkasından yapılmaz. Arab dili ve kaidesinde meşhur ve hakim olan budur. Meselâ «Fetehel-Habbâzûne illâ fülânen» ve «Reaytunnâse illâ Himâren» demek caiz olmaz.

Birisi: «VE BELDETÜN LEYSE BIHA ENÎSUN ILLEL'YEAFIRU VE ILLEL-Î SU»

Şehirde, Yeafir ve El-İs'den başka kimse kalmadı.» Beytini ileri sürüp de Istisnânın, cinsinden gayriisinden caiz olabileceğini iddia ederse de ki: **(El-Yeafir)** ile **(El-Ays)** kendisine enîs olunacak şeylerdendir. Böylece onları înâs'dan istisna etmiş oluruz, başkasından değil. Çünkü enisden gayrisi için ne ademî ve ne de Cinnî, hiç birinin zikri caiz olmaz.

İblîs'in meleklerden olduğuna delîl olacak hususlardan biri de şudur: Diyorlar ki, onlardan olmasaydı, kınanması ve yerilmesi doğru olmazdı. Çünkü bu takdirde o, şöyle diyebilirdi: «Ben secde ile emrolunmadım ki!»

Kaldı ki o, «Ben ondan daha hayırlıyım» diyerek münazara etmekle, anlaşıldıki emir ona tevcih edilmiştir.

İtiraz: Pekâlâ onu bilhassa ismiyle zikr edip: «Yalnız iblis secde etmedi. O cin'dendi» dedi (Cenâb-ı Hak)?

CEVAB : «Cin de meleklerden bir nevidir. Meleklere cin de denebilir: Kerubiyyûn, Ruhaniyyûn, Hazene, Zebaniye, denildiği gibi çeşitleri nevileri vardır. Onların hepsi bir cinsdir. Tıpkı Âdemoğulları gibi. Meselâ; Âdemoğlunun, arab, acem gibi çeşitleri vardır. Biriri derse ki: «Bütün kölelerine, bana itaat etmelerini emrettim. Hepsi itaat ettiler. Falan itaat etmedi. Çünkü o, zenci idi, bana asî geldi «bu, zenci kölesinin; neviyette her ne kadar onlardan ayrılsa da, cinsiyette diğer kölelerine ortak olmadığını gösteremez.

Ebû Ya'lâ der ki: Ebû İshak'ın Talikatında gördüm; şöyle diyordu:

Şeyhime (Ebû Bekr'e), iblisin meleklerden olup olmadığını sordular. Şu cevabı verdi: Secde etmekle emr edildi, eğer onlardan olmasaydı emredilmezdi. Ebû İshak der ki:

Hepimiz meleklerin, evlenmediklerine ve zürriyet sahibi olmadıklarına söz ve fikir birliği yaptık.. Oysa iblîsin zürriyeti vardır. Demek ki o, onlardan değildir.

Ebû Bekr Abdulazîz'in sözünden, onun melekler cümlesinden olduğu anlaşılıyor.

Ebû Bekr tefsir kitabında, onun meleklerden olduğunu tasrih etmiş ve bu husustaki ihtilâfı da anlatmış ve ez cümle demiştir ki; eğer o, meleklerden olmasaydı, secde ile emr edilmezdi. Çünkü secde emri bütün meleklere munsarıf (tevcih edilmiştir) oldu. Onun da secde ile emredildiğine dair hepimizin ittifakı vardır.

Bu, müfessirler çoğunluğunun görüşüdür. İbn-i Abbas ve diğerleri de aynı kanaattadırlar.

İbn-i Mes'ûd, sahabeden bir topluluk, Said b. el-Musayyeb ve diğerleri de aynı fikirdedirler.

Mütekellimîn'den bir cemaat de aynı sözü söylemiştir..

Ebul-Kasım El-Ensarî der ki: Bu, Şeyhimiz Eb'ul-Hasan'ın görüşüdür.

Ebû İshak'ın sözünden anlaşılıyor ki, o melaikeden değil; cinlerdendir.

Çünkü o, Ebû Bekr'e delil ile itiraz etmiştir.

Hasan el-Basrî der ki: İblis asla (bir göz ucu kadar bile) meleklerden olmamıştır.

Ebû Ya'lâ der ki:

Biri, «Allah iblis secde etmedi o, cinlerdendi» buyurmuştur, diye itiraz ederse ona şu cevab verilir: Bu, onda gizli olan isyan duygusunu açığa vurmaktır.

Çünkü (cin) kelimesinin aslı (istitar gizlenme) dir. Bunun için karında gizli olan çocuğa cenîn denilmiştir. Mecnûna da mecnun denilmesi, bâzı arızalarla aklının setr edilmesinden ileri gelmiştir.

Diğer bir cevab: Ebû Bekr Tefsir kitabında zikr etmiştir ki; İbn-i Abbâs ile İbn-i Mes'ud'a göre, iblis dünya göğünün vekilharcı idi. O, kendilerine cin denilen, melekler kabilesindendir.

Onlara cin denilmiştir. Çünkü onlar Cennet Hezânesidir (bekçileridir) İblis de bir Hazin idi.

İbn-i İshak'ın: **«Ama İblis'de şehvet vardır, meleklerde bu yoktur»** deliline gelince, deriz ki, bu şehvet ona, Divandan kovulduktan sonra ariz olmuştur.

Yeryüzüne inen Harût ile Marût gibi. Onlara da şehvet ancak yeryüzüne indikten sonra ariz olmuştur. Denildiğine göre, Harût ile Marût iki melekdi. Yeryüzüne inmişler ve bir kadına âşık olmuşlardır. Durum böyle meydana çıkınca, şeytan da Divandan kovulduktan sonra tıpkı Hârûtla Mârût gibi şehvet sahibi oldular.

Taberî tarihinde, İbn-i Abbas'ın kavlini zikr etmiştir: «İblîs meleklerin en şerefli kabilelerindendi. O Cen-

netlerin Hâzini (Vekil harcı) idi. Dünya semâsının hâkimiyeti ona verilmişti. Yer hakimiyeti de verilmişti ona.

Yine İbn-i Abbas'dan mervidir: Meleklerin (Cin) diye bir kabilesi vardı. İblis o kabiledendir. Yer ile gök arasında vesvese yayma işi ile meşgûl olurdu.

Yine İbn-i Abbas, İbn-i Mes'ûd ve diğer sahabîler'den nakl edilmiştir: İblis dünya göğün'ün meleği kılındı. Meleklerden kendilerine (Cin) adı verilen bir kabiledendi. Onlara Cin denilmesinin sebebi, Cennet Hazânesi oluşlarındandır. İblis de kendi arkadaşları ile birlikte Cennet Hâzini idi..

Ebû Bekr el-Kureşî der ki: Bâzı hadîsçiler Katâde'den şöyle nakl ederler: İblis, rüzgâr işine memur edilen on meleğin onuncusu idi.

Eddahahak vasıtası ile İbn-i Abbas'dan (R.A.) şöyle nakl edilmiştir: İblis, melâike kabilelerinden, kendilerine (Cin) denilen bir kabiledendi. Onlar, melekler arasından zehirli ateşten yaratılmışlardır. Onun ismi el-Hâris idi. Cennet Hâzinelerindendi. Melekler ise, yalnız bu kabile müstesna, hepsi nûr'dan yaratılmışlardır.

Kur'ânda onların ateşten yaratılmış oldukları anlatılmaktadır.

İnsanoğlu ise topraktan yaratılmıştır. Yeryüzünün ilk sakinleri cinlerdir. Yeryüzünü ifsad ettiler, cinayetler işlediler. Bunun üzerine Allah onlara İblis ve arkadaşlarını göndererek onları deniz adalarına ve dağların eteklerine sürdürdü. İblîs bu işi başarınca mağrurlandı, «kimsenin yapamadığı işi ben yaptım!» dedi. Allah onun kalbine muttali oldu. yanındaki meleklerin tabii iblisin, kalbinden geçirdiklerinden haberleri yoktu..

İbn-i Şaklan'ın bu sözünü, İbn-i Şihab'dan yapılan şu rivâyet teyid etmektedir: İblis Cinlerdendir. O, cinlerin babasıdır, tıpkı Âdem'in insanoğlunun babası olduğu gibi.

ALLAH İBLİSLE KONUŞTU MU?

İbn-i Akıl der ki: Biri kalkar da; «Allah, vasıtasız İblîs ile konuştu mu?» diye bir sual irat ederse şöyle cevab veririz: Ulema, yâni usulcüler bunda ihtilâfa düşmüşlerdir. Onlardan olan muhakkiklere göre, Allah onunla konuşmamıştır. Diğer bir kısım âlimlere göre; bilakis konuşmuştur.

Sahih olan şudur: Allah onunla vasıtasız konuşmamış; bil'akis bir melek vasıtası ile konuşmuştur. Çünkü Allah konuştuğu kimseye rahmet, rıza, tekerrüm ve iclâl ile konuşur.

Görmüyor musun, Peygamberlerden biri (Musa A. S.) — Halil ve Muhammed (S.A.V.) hariç — diğer peygamberlere sırf ona bahş ettiği bu vasıfla üstün kılınmıştır. Bu husustaki âyetleri buna haml etmek lâzımdır.

— Peki böyle de olsa, ona bir şeref vermek sayılmaz mı bu? diye bir sual sorulursa, deriz ki: İblis'e karşı olan bu elçi gönderme işi hiç de teşrif için değildir. Mücerret elçi göndermek, gönderilen kimseye şeref kazandırmaz. Hüccet için yani sırf onun ağzını kapamak için de olur. Meselâ Musa ile Harûn (A.S.) Firavn ile Haman'a gönderilmişlerdir. Bu, hiç bir zaman Firavn ile Hamana şeref kazandırmak için olmamıştır. Çünkü onların şerefi yoktur.

Allah tarafından şereflendirilmeleri ve kendilerine

ikram edilmeleri de kasd edilmemiştir. Çünkü Allah, onların kendisine düşman olduklarını biliyordu.

— Peki Cenâb-ı Hak bütün meleklere (Secde ediniz!) emrini verdiği zaman, İblis bu hitâba dahil olmuş mudur? diye sorulursa deriz ki; Umumî hitaba girebilir ve bununla tahsis olmaz. Hz. Peygamber (S.A.V.) bütün peygamberlere üstün kılınmıştır. Onlara olan umum hitablar peygambere olan hususi hitablara mani olmamıştır. Sonra Allah'ın meleklere emri vasıtasız olmuş; iblise olan emri ise vasıtalı olmuş da olabilir.

Meselâ: bir sultan halkına, Zeyd'e itaat etmelerini emr eder. Bunlara verdiği emir, kimilerine vasıtasız, kimilerine de vasıtalı olur.

Bir sual daha: Allah'ın ona gazab etmesi ve onun da Allah'a asî gelmesi, Allah'ın onunla konuşmasına nasıl mümânaat edebilir? Gazap ettiği kimselere Âhirette Allah'ın **(hani iddia ettiğiniz şeriklerim? Susun konuşmayın!)** şeklinde hitab edeceği hepimizin malûmudur. Sonra gazab ederek konuşmak hiç bir zaman teşrif ifade etmez. Hizmetçisine kızan bir sultanın onu döğmesi, veya azarlamasını buna misâl gösterebiliriz. Bu durumdaki sultan için hiç bir zaman, «hizmetçisine ikram etmiştir» diyemeyiz.

Cevab: Mertebesi yüksek olan kişinin, kendinden aşağı olana konuşması, tehdid dahi olsa bir şeref sayılır. Bu sebebledir ki, sultanın kızdığı kimseye bizatihi kendisi hitab etmez, adamları vasıtasıyla konuşur.

Cenâb-ı Hak buna da işaret buyurmuştur, hattâ tenbih de etmiştir: **«Allah onlara, kıyamet günü konuşmayacaktır ve onları temize de çıkarmayacaktır.»** (1) buyurmuştur. Ve yine: **«Hiç bir insanla Allah vahyisiz konuşmaz!»** (2) buyurmuştur. Bu âyetler davamızı haklı çıkarmaktadır. Yukarda delil olarak gösterdiğiniz âye-

te gelince, ondan murat, şudur: Allah melekleri vasıtasıy ile nida eder, bizatihi kendisi değil.

Az evvel zikr ettiğimiz **(Allah kıyamet günü onlara konuşmaz.)** âyeti bunu teyid etmektedir.

Eğer o âyetteki (Nidâ) kelam olsaydı, Kur'ân çelişkiye düşmüş olurdu Biz zahirde bir birine zıt görünen iki âyeti uzaklaştırıyoruz ve (Nida) melekler vasıtası ile gerçekleştirildiğini ileri sürüyoruz.

Meselâ: (Sultan memelkete ilân etti) deriz. Bundan şu kasd edilir: Birine emrettiği ve memlekete ilân ettirdi. Bizatihi kendisi seslenerek memlekete ilân etti, demek değildir, bu.

İBLİS, KENDİSİNİN ÂDEM ALEYHİSSELÂM'DAN DAHA ÜSTÜN OLDUĞUNU İDDİA ETMESİ

Şunu peşin olarak izah edelim ki: İblis'in bu iddiası serapa tâannuttur. Çünkü Âdem'e (A.S.) secde etmesi, kibir, küfür ve hasedden ileri gelmiştir. Bununla beraber yine de ateşten yaratıldığı için ondan üstün olması babında ileri sürdüğü bu delil tarzı da boştur, gülünçtür. Bunu bir kaç yönden izah edelim:

1 — Ateşin tab'ında fesad ve yaklaşanı itlâf etme hassası vardır. Toprak ise böyle değildir.

2 — Ateşin tabiatında şiddet ve hiddet vardır. Toprak ise yumuşaktır. Sakin ve mülâyımdır.

3 — Topraktan, insan ve hayvanların rızıkları, giyecek ve süs eşyaları elde edilir. Haniya, ateşte bunlar var mıdır?

4 — Toprak yaşayan insanlar için zaruri bir maddedir. Ne hayvanlar ve ne de insanlar onsuz yapamazlar. Ateş ise öyle değildir. İnsanlar ondan günlerce hat-

tâ bâzen aylarca müsteğni kalabilir. Öyle ise o, toprak kadar zarurî değildir.

5 — Toprağın içine birazcık (buğday veya diğer ürün taneleri) konduğu zaman, karşılığında sana kat kat verir. Bunlar ateşe konduğu zaman, sana hiyanet eder; yakıp kavurur, kül edip bitirir.

6 — Ateş kendi nefsiyle kaim değil, varlığında mutlaka başkasına muhtaçdır; toprak ise böyle değil.

7 — Ateş toprağa muhtaçtır, çünkü o, ya toprak üzerinde yakılır, yahut aslı toprak olan şeyler (ocaklar, taşlar) üzerinde yakılır. Toprak ise hiç bir zaman ona muhtaç değildir.

8 — Madde-i İblisiye yalın bir ateştir. Onun için zayıftır. Rüzgâr onu dilediği gibi savurup atabilir. Toprak ise öyle midir? O daima kuvvetlidir. Rüzgâr ona bir şey yapamamaktadır. Onun için şeytan yoldan çıkmış, havasına mağlûp olmuştur. Tepesine, başına gitmiştir. Madde-i Ademiye ise daima kuvvetlidir. Onun için Rabbine rucu etmiş ve onu seçmiştir. Âdem'de olan hava çok çabuk zail olan bir ârız olduğu için hemen ondan o zail oldu. Eski halini aldı. İblis tepesi üstü gittikçe gitti, alçaldıkça alçaldı, Adem ise yükseldikçe yükseldi.

9 — Ateşde her nekadar bâzı menfaatler göze çarparsa da zararları menfaatlerine oranla daha çoktur. Onunla oynamağa gelmez, yakar kavurur. Onu insan oğlu tutmasa idi ne ekin bırakırdı ne de nesil. Toprak ise karıştırdıkça bereketler fışkırtır. Bu nerde, o nerde?!

10— Cenâb-ı Hak, Kitabında topraktan çok bahs etmiştir. Onun menfaatlerinden, onu bir döşek ve karargâh edişinden, diriler ve ölüler için yararı çok olan bir varlık olarak yaratılmış olmasından bahs etmiştir. Ayrıca kullarını, ard'ın yaradılışındaki sırları, ondaki

göz kamaştırıcı derin ve engin mânalarını incelemeğe davet etmiştir.

Ateşden bahs ederken, ou, ukûbet, tahvif makamlarında sayarak bahs etmiştir. Bir iki yerde onun faydasından bahs etmiştir: Oda Âhiret ateşini hatırlıyor ve insanların bâzı ihtiyaçlarını görüyor.

Bu nerde, bir de kendinden uzun uzadıya bahs edilen toprak nerde?

11 — Cenâb-ı Hak, Kitabının bir çok yerlerinde yerin bereketinden bahs etmiştir. Hususî surette de, umumî manâlarda da bunu zikr etmiştir.

Umumî mânada şöyle buyurmuştur: **«İki günde yeri yaratanı mı inkâra kalkışıyorsunuz?»; «Onda bereketler yarattı, Onda arayanlar için dört günde müsavî gıdalar takdir etti»** (1)

Bâzılarına has olan berekete gelince, bakınız şu âyet bunu ne güzel açıklar:

«Onu ve lût'u içinde bereketler doldurduğumuz yere (vasıl kılmakla) kurtardık.» (2)

Ateş hakkında böyle bir şey var mıdır? Hayır, Allah onun hakkında böyle bir beyanda bulunmamıştır. Bereket şöyle dursun o bereketleri mahv edici ve kasıp kavurucudur! Kendi nefsinde bereketli olan şey nerede, bereketleri tar-ü mâr eden şey nerede?

12 — Allah, yeri içinde kendi adı anılan yerlere mahal kılmıştır. Genel olarak Allah evleri böyledir. Özel olarak da beytullah vardır ki, oda yere dayalıdır. Yeryüzünde hiç bir mescid olmayıp da sadece Allah evi olan mescidi haram olsaydı şeref bakımından bu bile yeter de artardı. Ateş nerede, bu nerde? Fark gerçekten büyüktür.

13 — Allah yer yüzüne Madenler, nehirler, pınar-

lar, dağlar, ağaçlar ve daha nice şeyler bahş etmiştir. Ateşte bunlardan hangisi var? Hangi bostan hangi ağaçlık, güllük ve gülüstanlık mevcuddur, ateşte? Upuzun bir nehir, şarıl şarıl akan bir pınar var mıdır ateşte? Yoksa lezzetli meyve mi var onda?

14— Olsa olsa ateş, yerdekilerin hizmetçisidir. Onlar istedikleri vakit kendilerine hizmet etmek için onu çağırırlar, ihtiyaçları bitti mi atarlar ve yahut söndürürler.

15 — Mel'un şeytan kısa görüşlü, kısır idrâklı olduğu için, toprağı su ile karıştırılmış çamur olarak gördü de onu hafife aldı, ama bilmedi ki toprak ana unsurdan teşekkül etmiştir:

a) Herşeyin hayat kaynağı olan su.

b) Menfaatler ve nimetler hazinesi olan toprak.. Ateşte bunlardan hangisi vardır? Eğer biraz daha derin düşünseydi, toprağın ateşten daha hayırlı ve yararlı olduğunu idrak edecekti.

Onun dediğine göre, ateşin topraktan hayırlı oluşu bir an için kabûl edilse bile, (ki buna imkân yoktur) bundan, ateşten yaratılmanın, topraktan yaratılandan üstün olması icab etmez. Çünkü her şeye gücü yeten (Allah) üstün olmayan bir şeyden yarattığı herhangi bir varlığı, üstün olan şeyden yarattığı varlıktan faziletli kılmağa muktedirdir.

Mühim olan bir şeyin sonunun iyi ve mükemmel olması; yoksa asıl maddenin iyi olması değil..

Mel'un Şeytan, asıl maddeye bakmaktan öteye atlayıp, suretin kemâline ve Hılkatın son şekline geçemedi.

VESVESENİN KEYFİYETİ VE VESVESE HAKKINDA VARİT OLAN DELİLLER

Allah buyurmuştur: **«De ki: İnsanların Rabbi, insanların Melikine sığınırım,»** Bu sûrenin tümü, bütün masiyetlere ve günahlara sebeb olan şerlerden Allah'a sığınmayı anlatmaktadır. Çünkü o şer dünya ve âhiret ukubetinin menşeidir.

Bu sûreden önce gelen **Felâk** sûresi ise, sihir ve hased tarıkı ile başkası tarafından yapılan zûlme sebeb olan şer'den Allah'a sığınmayı beyan etmektedir ki, bu haricî sebebi teşkil eder.

Nâs sûresi ise, kulun kendi nefsine zûlm etmesine bais olan dahilî şer hakkındadır.

Birinci şer, teklif'in tahtına girmez, kulun ondan kendini çekmesi istenmez. Çünkü o, kendi kesbinden değildir.

İkinci şer ise teklifi gerektiren ve ona nehy teallûk eder. (El-Vesvâs) : (Vesvese) kökünden, (Fe'lân) veznindedir. Vesvese'nin aslı, hareket ve his edilmeyen gizli bir sesdir. Ondan kaçınılır. Vesves, nefse gizlice bırakmaktır. Vesvese; Müvesvis'in tekrar ettiği, vesvese verdiği kimseye tekrar tekrar tekit ettiği bir kelâm olduğundan lâfzı, mânasının tekrarı hizasında tekrar edilmiştir.

Nahivciler (El-Vesvas)'ın lâfzında fikir ayrılığına düşmüşlerdir. Bâzıları bunun vasıf olduğunu söylerken, bir kısmı da masdar olduğunu iddia etmiştir.

Sûre'deki (Hannas) kelimesine gelince: Bu, (Henese yahnüsü) kökünden, (Faal) veznindedir. Anlamı gizli olmaktır. Ebû Hureyre'nin (Ondan gizlendim.) sözü bunu teyid eder.

Lâfzın hakikatı, meydana çıktıktan sonra kayıp olmaktır. Mücerret ihtilâf gizlenmek anlamında değildir. Bu sebebledir ki bununla (bu lâfızla) yıldızlar vasf edilmiştir.

Sûredeki (Yusesvisû fî sudurinnası) kavli celîli, şeytanın üçüncü sıfatıdır. Önce onun vesvesesi, sonrada bu vesvesenin yeri zikr edilmiştir.

Kur'ân'ın şu hikmetini ve azametini düşünün ki, vesvâs ve Hannas'la mavsuf olan şeytanın şerrinden nasıl sığınılacağını mükemmel bir tarzda beyan etmiş, sadece onun şerrinden dememiştir. Maksad istiaze onun bütün kötülüklerinden olmasıdır. (Min Şerril-Vesvas) deyince onun bütün şerlerini kapsamıştır.

Sonra bir de (Yuvesvisû Fi sudurinnasi) kavlini teemmül eti: İnsanların göğüslerinde vesvese yapar demişdir de, kalplerinde vesvese yapar dememiştir. Elbette bunun da bir sır ve hikmeti olmalıdır. Çünkü göğüs, kalb sahasıdır, ve yuvasıdır. Ona geleceklerin tümü oradan gelip göğüste toplanır. Sonra da oradan doğru kalbe girer. Şu halde o, dehliz mesâbesindedir. Göğüse, emirler ve iradeler kalbten doğru çıkar. Sonra her tarafa yayılır. Bunu anlayan, şüphe yok ki Cenâb-ı Hakkın şu kavli celilini de anlamış olur: **«Göğüslerinizin içindekini yoklamak, yüreklerinizdekini temizlemek için (yaptı) Allah, sînelerdeki özü hakkıyle bilir.»** (1)

Şeytan kalp sahasına girer, oradan, kalbe vermek istediği vesveseyi verir. Böylece vesvesesi doğru kalbe vasıl olur. Bu sebebledir ki Allah **(Şeytan ona vesvese verdi)** buyurdu da (Onda) buyurmadı. En iyi bilen şüphe yok ki Allahtır.

Kadı Ebû Ya'la der ki: Vesvas'ın, sadece kalbin idrak edebileceği gayet gizli bir söz yapması muhtemel olduğu gibi, fikir nezdinde bizzat kendisinin vaki olması

da mümkündür. Sonra insana dokunma, çarpma ve saptırma gibi işler bizzat ondan sadır olur.

İmam Ahmed'i (O, Onun lisânında konuşur.) sözünün zahirî anlamı budur. Mütekellimlerden bâzıları bunu inkâr etmiş, Şeytàn insan vücuduna giremez demişlerdir. Çünkü iki Ruh'un birden bir vücudda bulunması imkânsızdır, demişlerdir.

Sual: mademki o ateştendir, insan vücuduna nasıl girebilir? İnsanı yakmaz mı?

Cevab: Ateş kendi tabiatıyle yakmaz. Allah onda durumuna göre yakmak hassesini ihdàs eder. İnsanın vücuduna girerken Cenâb-ı Hakk'ın yakma hassesini ihdas etmemesi de mümkündür.

Hz. Peygamber'in (S.A.V.) **«Şeytan Ademoğlunda kanın aktığı yerde ceryan eder»** hadîsi, vesveselerine haml etmek mümkündür. Tıpkı (kalplerine dana içirildiler) âyetinde ki anlamın, dananın kendisi değil de, sevgisi olduğuna haml edildiği gibi, denilirse şu cevab verilir: Eğer o, insanın vücuduna girmemiş olursa vesvesesi his edilmez. Çünkü hariçte olan söz veya ses, kulağına duyurmadıkça insan işitemez. Şeytanda insana duyuracak ses yok ki. O nefsin konuşması mesabesindedir.

Sual : Diyorlar ki, Şeytanın, insan vücuduna girdiği gibi, insanı çarpmak ve yere sermek gibi gücü, kuvveti ve işi vardır.. Siz bunu nasıl izah edersiniz?

Cevap: Biz, bunu demiyoruz. Çünkü sar'ada veya çarpılmış kişide görülen hareketlerin hepsi, Allahın sebeblere bağladığı işlerdendir. Çünkü fail, fiilini, kudreti dışında olan yerlerde icra edemez. Bu imkânsızdır.

Mecnûn buna kadir olursa, kendi kesbî olur (ki sorumlu tutulur) kadir olmazsa onu yapmağa mecbur edilmiş olur (ki sorumlu tutulmaz!)

İbn-i Akîl anlatıyor: Biri sana, İblîs'in vesvesesinden, onun kalbe vusûlundan sual ederse de ki: — denildiğine göre —, O öyle bir kelâmdır ki, ruhlar ve nefisler ona meyl ederler.

Bâzılarına göre, o, cismi lâtif olduğu için Ademoğlunun cesedine girer ve vesvese verir. İnsana adî ve basit düşünceler verir. Allah buyurmuştur: «İnsanların göğüslerinde vesvese yapar.»

— Bu doğru değildir. Çünkü her iki kısım da bâtıldır. Şeytanın konuşmasına gelince; eğer böyle bir konuşma mevcud olsaydı kulaklarla duyulurdu.

Cisimlere girdiği hususuna gelince; cisimler birbirine girmez. Kaldı ki o, ateşdendir, cisme girdiği takdirde yakar, diye bir itiraz varit olursa şöyle cevab verilir:

Konuşması mümkündür. Büyülenmiş kişinin esir olduğu sihir gibi. Sihir bir ses değil, ama büyülenen kişi onun etkisinden kurtulamamaktadır.

«Eğer o cisimlere girseydi cisimler bir birine girerdi veya cisimleri yakardı.» sözüne gelince; bu bâtıl bir sözdür, ve yanlıştır. Çünkü cinler yakıcı ateş değildir, her nekadar asılları ateş ise de.

«Cisimler bir birine girmez!» sözüne gelince; bu küçük ve ufak cisimler için düşünülmez. Çünkü küçük cisimler büyük cisimlerin deliklerinden içeriye nüfuz edebilirler: cisimlerdeki ruh ile hava gibi. Cin de bir ufak cisim olduğuna göre insan vücuduna rahatça girebilir. (Minelcinneti vennâs) kavlindeki (Câr ve mecrûr)) hususunda ihtilâf etmişlerdir.

İmâm Ferrâ ve bir kısım âlimlere göre, bu, göğüslerinden vesveseye kapılmış insanların, kimler olduğunu beyan etmektedir, ki buna göre anlam şöyle olur:

O, cin ve insanlardan olan kimselerin göğüslerinde vesvese meydana getirir.

Yâni şeytanın vesvesesine marûz kalmış olanlar iki kısımdır: Cinler ve insanlar.

Vesvas, insanlara vesvese verdiği gibi, cinlere de vermektedir..

Bu yorum şu sebeblerden dolayı cidden zayıftır:

1 — Cin'in, cinlerin göğüslerinde vesvese yaptıklarına, ve cinlerin bedenlerine girdiklerine dair bugüne kadar hiç bir delile rastlanmamıştır. İnsanlara yaptığı vesveseyi, hemcinsleri olan cinlere de yaptığı sabit değildir.

Bu babta hangi sahih bir delil vardır ki, âyeti ona haml edelim?!

2 — Bu, lâfız yönünden de bozuktur. Çünkü Allah (Ellezi Yuvesvisu fi sudurinnas = insanların göğüslerini vesveseye boğan) buyurmuştur. İmdi nasıl olur da insanların açıklanması, insanlarla yapılabilir?

(İnsanların göğüslerinde ki onlar insanlardandır) diye bir tabir kullaılabilir mi? Böyle bir tabir kullanmak mümkün olmadığı gibi, kullanıldığı takdirde fasih bir ifade tarzı olmaz.

3 — Bu takdirde insanlar ikiye bölünmüş olur: cinler ve insanlar. Bir şey, kendisinin bölünmüşü olur mu? Öyleyse böyle bir yorum sahih değildir.

4 — Cinlere, ne asıl, ne de iştıkak ve ne de isti'mal bakımından insan denmez. İkisinin lâfızları böyle bir şeye manidirler.

«— Bunda bir mahzur yoktur. Çünkü cinlere, **«Ve Ennehu Kâne ricalûn minel-insi yeûzûne biricebir minel-cinni.»** buyurarak cinlere (adamlar) ismini itlak etmiştir. Mademki onlara (adamlar) deniliyor, öyleyse (Nâs) ismi verilmekte de bir sakınca olmamamalıdır.» diye bir itiraz varit olursa şu cevab verilir:

«— Onlara (adamlar) ismi, insanlardan adamlar, zikr edildiği için, bir karşılık olarak ve mukayyed bir

şekilde verilmiştir. Bundan gerek (insan) gerek (adam) ismi mutlak surette verilmesi icab etmez.

Taştan bir insan, odundan bir adam, dediğin zaman, bu sözden, taşa ve oduna mutlak surette (adam veya insan) itlak edilmesi gerekmez.

Öyleyse cinlere (adam) lâfzı itlâkından, insan lâfzının itlâkı gerekmez. Sadedinde bulunduğumuz âyet bile, onlar aleyhinde kat'i bir hüccettir. Çünkü cinlea (nâs) lafzına dahil değildir. Zira âyet cinleri ve insanları karşılıklı olarak zikr etmiştir.

Allah-ü A'lem en doğrusu, şudur: Cenâb-ı Hakkın **(minel cinneti vennas)** kavli, **(Ellezî yuvesvisû = vesvese veren)** kavlini beyan etmektedir. Buna göre vesvese veren iki çeşit oluyor: insanlar, cinler.

Cin, insanların kalbine vesvese veriyor. İnsanlar da insanlara vesvese veriyor (yoldan çıkarmağa uğraşıyor), demektir. Demek ki vesvese veren, ins ve cin olarak iki nevidir; vesveseye uğrayan ise yalnız insan olarak bir nevidir. Yukarda vesvesenin, kalbe gizlice kötü duygu koymak anlamında olduğunu anlatmıştık. Bu ise insanlarla cinler arasında müşterek bir şeydir.

Buna göre, anlatılan işkâl zail olmuş ve âyet, ins eve cin şeytanlarından her iki nevin şerrinden istiazeye delâlet etmiş olur. Birinci kavle göre, yalnız cin şeytanlarının vesvesesinden Allah'a sığınılmış olur.

Kur'ân-ı Kerîm, insanların da tıpkı cinler gibi şeytanları olduğunu anlatmıştır:, **«Biz her peygambere de insan ve cin şeytanlarını böylece düşman yaptık.»** (El-En'am: 112)

Ebû Bekr Abdullah b. Ebû Davûd Süleyman der ki: Hadîsçiler Muaviye b. Ebî Talha'dan şöyle rivâyet etmişlerdri: «Hz. Peygamber (S.A.V.)'in dualarındandı: **(Allahım, kalbimi zikrine mani olacak vesveselerden beri kıl, benden şeytan vesveselerini tard et.)**

İbn-i Abbas'dan nakl edilmiştir.

murad şudur: Şeytan İbn-i Aras'a benzer. Ağzını kalbin ağzına kor durmadan vesvese verir, ona. Allah zikr edildiği zaman susar, Allah'ın zikri ter edildiğinde yine avdet eder. İşte Vesvas-ı Hannas budur.

Urve b. Rüveym'den nakl edilmiştir: Meryem oğlu İsâ (A.S.) Rabbine, şeytanın Ademoğlundaki yerini göstermesi için dua etmiş. Bakmış ki başında bir yılan gibi başını kalbin özüne salıvermiş bekliyor, melûn şeytan.

Kul Allah'ı zikr ettiği zaman susuyor; Allah'ın zikrini terk ettiğinde yine iğvasına devam ediyor.

Ömer b. Abdulazîz'den mervidir: Bir adam, Rabbine, kendinde şeytanın yerini göstermesi için dua etmiş, bunun üzerine Allah ona içi boş bir cesed göstermiş, öyle cesed ki içi dışından görünüyor. Şeytan bir kurbağa şeklinde, sivri sinek gibi hortumunu kalbinin içine saplamış ığva ediyor. Kul Allahı zikr edince susuyor, zikri terk edince sokmağa devam ediyor.

Esuheylî der ki: Peygamber Mührü iki omuzu arasına konmuştur. Çünkü Şeytan insanoğluna oradan nüfuz eder. Peygamber bunden korunmuştur.

İbn-i Eb'id-Dünya der ki: Hadîsçilerden bâzıları Eb'ul-Cevzâ'dan nakl ettiklerine göre Eb'ul-Cevzâ demiştir ki, «Şeytan kalbe sarkıntılık yapar. O kalbin sahibi Allah'ı zikr ederse bir zararı dokunmaz. Onu kalp'ten ancak kelimesi tevhid tard edebilir. İbn-i Cevza bunu dedikten sonra: «Yalnız Rabbini zikr ettiğin zaman onlar sırtlarını çevirip kaçarlar» meâlindeki âyeti okudu.

Zemahşeri'ye göre Sahabe şöyle demiştir: «Şeytanlar kalbe sinekler gibi üşüşürler. Eğer men'edilmezlerse kalbe fesad sokarlar.»

Enes b. Mâlik (R.A.) dan rivâyet edilmiştir. Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: «Şübhe yok ki, Şeytan burnunu Ademoğlunun kalbine sokar: Allah'ı zikr ederse susar, etmezse kalbinden intikam alır.»

Abdullah b. Amr'in ve diğer şeytanların şöyle dediği nakl edilmiştir: «İblis bağlanmıştır. Kımıldadığı vakit hepsi ona arkadaş olup yeryüzüne yayılırlar.»

Urve babasından, o da Hz. Aişe'den (R.A.), Aişe de Allah'ın Resûlü (S.A.V.)'den rivâyet etmiştir:

«Şeytan birinize gelip der ki, «Seni kim yarattı?» A, «Allah yaratı» diye cevab verince, bu sefer, «Allah'ı kim yarattı?» diye sorar. Sizden biriniz böyle bir şeyle karşılaşırsa «Allah'a ve Resûlüne iman ettim» desin.

Çünkü böyle bir şeyi ancak bu giderir.»

Ebû Bekr Abdullah b. Eb'id-Dünya der ki: Cerîr b. Ubeydullah'ın babası demiştir ki, «Vesvas'dan bir şeyi buluyordum (kendime) İbn-i Ziyad'a sorunca şöyle dedi: Ey kardeşim oğlu! Bu evlere uğrayan hırsızlar gibidir. Eğer evde bir şey bulursa alırlar, bulamazsa almazlar.»

İbn-i Abbas'dan rivâyet edildiğine göre Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: **«Abdest suyunun vesvesesinden Allah'a sığınırız.»**

Tirmizî Ubeyd b. Ka'm'dan, rivâyet ettiğine göre Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: **«Abdest suyunun (El-Velehan) adlı şeytanı vardır. Suyun vessâsından korkun.»**

İbn-i Eb'id-Dünya, Hasan'a istinad eden bir senedle rivayet ediyor:

«Abdest suyunun Şeytanına (El-Velehan) denilir. Bu mel'un insanları abdest alırken güldürür.»

Tâvus diyordu ki; bu şeytanların en yamanıdır.

Ebû Dâvud, Tirmizî ve Nesâî Abdullah b. Muğaffel'-

den (R.A.) nakl ettiklerine göre Allah'ın Resûlü Sallellahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurmuştur:

«Sizden biriniz, yıkandığı yere zinhar bevl etmesin (idrarını yapmasın). Çünkü vesvas'ın ammesi, ondandır.»

Müslim Osman b. Ebil-As'dan rivâyet etmiştir: Dedim ki Ey Allah'ın Resûlü! Şeytan namazda ve kıraatte beni rahat bırakmıyor! Şöyle buyurdular:

«— O, Hanzeb denilen Şeytandır. Onun his ettiğin zaman, ondan Allah'a sığın ve soluna üç kere öfür!» Resûlüllahın bu emrini dinledim ve Allah benden onu giderdi.»

Yine Müslim rivâyet ediyor: Resûlüllah (S.A.V.) buyurmuştur: **«İblis namaz kılanlara kendisine ibadet ettirmekten ümidini kesmiştir. Lâkin aralarında durmadan tahrişe çalışır.»**

Diğer bir lâfızda kayd şöyledir: «Şeytan arab yarım adasındaki namaz kılanlara, kendisine ibadet ettirmek ümid kesmiştir.»

Sa'd b. Ebî Dâvud der ki: Muhalled b. El-Hüseyin bizlere şöyle anlatmıştır: «Cenâb-ı Hak kullarını bir şey yapmağa teşvik ettiğini, İblis onlara iki şey ile arız olur. Bunların hangisi ile gayeye ulaşırsa ulaşsın aldırmaz. Ya azdırır, ya da noksan yaptırır.

İbn-i Ebî Hâzim babasından nakl ediyor: Ona bir adam gelip: «Ey eba Hazim! Şeytan bana gelip durmadan vesvese veriyor. Vesveselerinin en şiddetlisi şudur: İkide bir bana diyor ki, sen hanımını boşadın!» diye şikayette bulununca Ebû Hazim ona şu cevabı veriyor:

— Öyleyse gelde hanımını benim yanımda boşa.

— Vallâhi boşamam.

— İşte Şeytan sana gelip de (Sen hanımını boşadın.) dediği vakit, aynen bana yaptığın yemini ona da yap, diye ikna ediyor onu.»

VESVÂS'IN ÂDEMOĞLUNUN KALBİNE VAKİ OLANI HABER VERMESİ

İbn-i Ebî Dâvud, Abdullah b. Hantab'ın'dan nakl ediyor: Ömer b. el-Hattab içinden bir kadın geçirdi ve onu kimseye mübah kılmadı. Bir adam ona gelip,

— Sen falan kadını, doğru bir evde güzel bir kadındır, diye zikr ettin, dedi.

— Sana bunu kim haber verdi?

— İnsanlar hep bundan bahs ediyorlar.

— Vallahi ben bundan hiç kimseye bahs etmedim! Ha belki de bu haberi benden Hannâs yaydı etrafa! buyurdu.

Ebil-Cevzâ'dan nakl ediliyor: «Cum'a günü hanımımı boşadım. İçimden «gelecek cum'a ona müracaat ederim,» dedim ve bundan hiç kimseyi haberdar etmedim. Baktım ki hanımım bana:

— Sen bana müracaat etmek istiyorsun, demez mi? Hemen İbn-i Abbas'ın su sözünü hatırladım: «Kişinin vesvası, diğer kişinin vesvasına haber verir, sonra söz her tarafa yayılır.»

Haccac b. Yusum sihirbazlıkta itham edilen bir adamın yanına gelerek:

— Sen sihirbaz mısın? diye sorar. Adam:

— Hayır, diye cevab verir. Bunun üzerine bir avuç taş alır bir bir sayıp avcuna koyar ve sihirbaza:

— Bu avcumda kaç taş vardır, diye sorar. Sihirbaz, «Şu kadar taş vardır» diye cevap verir. Sonra öbür avuna taş alır fakat saymaz..

— Pekâlâ bu avucumda ne kadar var? diye sorunca:

— Bilmem, der.

— İlkini nasıl bildin?

— Onu sen bildin, senden sonra Vesâsın bildi, o benim vesvasıma haber verdi. Oda bana haber verdi.

İkincisi ise, onu sen bilmedin, vesvasın da bilmediği için benim vesvasıma haber vermedi. Ben onu nerden bilecektim? dedi.

Muaviye b. Ebî Süfyandan: O, kâtibime gizlice bir mektup yazmasını emretti. Mektubun bir harfine bir sinek düştü. Kâtib ona kalemle vurunca ayaklarından bir tanesi koptu. Sonra kâtib çıkınca halk onu karşıladı ve:

— Mü'minlerin emîri şöyle şöyle yazdı, dediler.

— Bunu nereden anladınız?

— Bacağı kesik bir Habeşî gelib bize anlattı bunu, dediler. Bunun üzerine Kâtib durumu mü'minlerin emîrine bir mektup yazarak bildirince, mü'minlerin emîri şu cevabı verdi:

«— Nefsim Yed-i Kudretinde olan Allah'a kasem ederim ki, o ayağı kesik Habeşî bir şeytandır. O senin kalemle vurup bacağını kırdığın sinektir. İşte bunu, onlara o haber vermiştir.»

ŞEYTAN'IN ÂDEMOĞLUNU ALDATTIĞI VE VESVESE VERDİĞİ HUSUSLAR ALTI MERTEBEYE İNHİSAR EDER

İmâm Ahmed der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları, Sebure b. el-Fâkihe'den (R.A.) şöyle nakl etmişlerdir: «Resûlüllah'ın şöyle buyurduğunu duydum: **«Şüphesiz Şeytan Ademoğlunun çeşitli yollarında önüne geçmiştir. İslâm yolunda önüne geçmiş ve:**

— Sen zürriyetini bırakıp, dedelerinin dinine sırt çevirip müslüman mı olacaksın? demiştir. Lâkin Ademoğlu onu dinlememiş, müslüman olmuştur.

Hicret yolunda önüne geçmiş: — Hicret edip dinini ve haysiyetini terk mi edeceksin? Mühacir uzunlukta at gibidir.» Ademoğlu onun bu teklifini de red etmiş, müslüman olmuştur.

Cihad yolunda da önüne geçmiş ve «— Sen savaşa çıkıyorsun, orada öldürüleceksin, hanımın evlenecek, malın taksim edilecek (yazıl değil mi?) demiş, fakat Ademoğlu onu dinlememiş, Cihada gitmiştir.. Her kim onu dinlemeyip de bunu yaparsa Allah üzerinde sizi Cennete sokmak için bir hak olur. Öldürülse de, boğulsa da yine Allah onu Cennetine koyacaktır. Hayvanı onu depip öldürse bile yine Allah onu cennete koyacaktır. Altı mertebeye gelince; bunları şöylece sıralayabiliriz:

1 — Küfür, şirk ve Allah ve Resûlüne asî gelme mertebesi.

Bu hususta Ademoğlunun sırtını yere getirirse artık değmeyin keyfine melûnun! Çünkü Ademoğlundan istediği tek şey budur onun.

2 — Bid'at mertebesi.. Bu, onun için fısk ve masiyetten daha iyidir. Çünkü bunun zararı direkt olarak dine dokunur.

Süfyan es-Sevrî der ki; bid'at İblis'in arayıp da bulamadığı şeydir. O, masiyetten ve fısıktan daha iyidir ona göre. Çünkü günahtan tevbe edilip dönülür, bidatten dönülmez. Bir kere almış yürümüştür o.. Bundan da ümidini kesdi mi, üçüncü mertebeye intikâl eder:

3 — Büyük günahlar. Bundan ümidini kesdi mi dördüncü mertebeye intikâl eder:

4 — Küçük günâhlar. Çünkü bu küçük günahlar bir bir adamda toplanınca onu helâk eder. Allah'ın Resûlü Sellellahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlardır: (Küçük günahlardan sakının. Bu şuna benzer. Bir ka-

vim boş bir yerde konaklar, her biri bir odun getirir. odunlar birikir, ateş yakılır üzerinde yemek pişirilir veya et ızgara yapılır. Bundan da aciz kalınca beşinci mertebeye intikâl eder:

5 — Sevab ve ikabı olmayan mübahlarla uğraşır. Çünkü ikabı olmasa da kişiyi sevabdan mahrum etmiştir.. Bununla uğraşır. Şayet bundan da aciz kalırsa o zaman altıncı mertebeye intikâl eder:

6 — Faziletli amelden daha az faziletlisine sevk etmeğe uğraşır. Gayesi onu daha çok sevabdan mahrum etmektir. Onun için Şeytandan ve avenesinden Allah'a sığınırız.

ŞEYTAN HANGİ KÖTÜ AMELDEN DAHA ÇOK HOŞLANIR?

Ebû Bekr b. Ubeyd der ki: Bâzı hadîs âlimleri Ebû Musa el-Eş'arî'den nakl ettiklerine göre Ebû Musel-Eş'ari şöyle demiştir:

«Sabah olunca İblis askerlerini her tarafa salıverir ve der ki: Herkim bir müslümanı sapıtırsa ona tac giydiririm. Ona deyici der: Falan kimseye iğva verdim karısını boşattım. İblis ona şu cevabı verir:

— Belki tekrar evlenir..

Diğeri, ben falan kimseye iğva verdim, babasına âsî geldi, dediğinde,

— Babasına tekrar iyilikte bulunabilir diye mukabele eder.

Başka biri: «Ben falana iğva ettim; içki içirttim, dediğinde:

— Sen? diye cevab verir.

Başka biri:

«Ben falana iğva verdim; zina yaptı» dediğinde,

— Sen mi?» der.

Daha başka biri:

«— Ben de falana iğva verdim, adam öldürdü» der. İblis ona şu cevabı verir:

«— Sen mi, sen mi?!»

Müslim sahihinde, Cabir'den rivâyet etmiştir: «Resûlüllah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğunu duydum: İblis'in arşı denizin üstündedir. Oradan adamlarını salar ve insanları yoldan çıkartmaya çalışırlar.

En büyük saptırmayı başarıp gelen ve (şunu şunu yaptım) diyene: «Sen bir şey yapmadın» diye mukabele eder. Sonra diğer biri gelir: (böyle böyle yaptım) der ona da: «Onu karısından ayırıncaya kadar, bırakmadın değil mi?» der. O da (Evet) der.

«Ha, evet şimdi oldu bravo sana.» diye karşılık verir.

İmam Ahmed de aynısını rivayet etmiştir.

Et-Tartûşî «Tahrimul-Fevâhis» adlı kitabında der ki:

Hadîs âlimleri Şam ehlinden bir adamdan bize nakl ettiğine göre, Süleyman (Aleyhisselâm) Cinler'den bir ifrite: «— Vay haline İblîs nerde?»

— Onun hakkında bir şey mi emrettin?

«— Hayır, sadece soruyorum, O nerededir?»

— Ardına gidip sana göstereyim, ey Allah'ın Nebisi! dedi ve Süleyman Aleyhisselamın önünde yürüdü. Hücum etti Şeytana doğru, bir de baktı ki O, suyun üstünde bir minder üzerinde oturuyor..

Süleyman (A.S.)ı görünce, ayağa kalktı ve buyur etti. Sonra Süleyman (A.S.)'a sordu:

— Bir emrin mi var? diye.. «Hayır; sadece sana sormağa geldim: senin hoşuna gidip de Allahı kızdıran şey nedir?»

Cevab verdi, Mel'ûn:

— Benim en sevdiğim ve Allah'ın en kızdığı şey; erkeğin erkekle, kadının kadınla temas etmesidir.

ŞEYTAN ADEMOGLUNU İĞVÂ EDERKEN, YARARLANDIĞI HUSUSLAR

Ebû Bekr b. Ubeyd anlatıyor: Bâzı hadîsçiler İbn-i Mes'ûd'dan nakl etmişlerdir. O dedi ki; Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

«Kadın avrettir. Dışarı çıktığı zaman şeytan onu karşılar, durmadan iğvaya çalışır. Şeytana kulak asmadan yine namusu üzerine evine döndüğünde Allah'a en çok yakın olduğu andır.»

Hüseyin b. Sâlih'den nakl ediliyor: Şeytan kadına şöyle dermiş:

«Sen ordumun yarısısın. Sen, atıp da yüzde yüz isabet ettiğim okumsun. Sen sırdaşımsın! Sen ihtiyaçlarımı karşılamak için bir elçimsin!»

Mâlik bin Dinar'dan rivâyet edilmiştir: «Dünya, yanılmamın başıdır! Kadınlar şeytanın oyuncağıdır!»

Yine Malik b. Dînar'dan nakl edilmiştir: «Şeytan dünyadan çok, hiç kimseye güvenmez.»

Saîd b. El-Müseyyeb'den nakl ediliyor: «Allah hiç bir Peygamber göndermemiştir ki, İblis onu kadınlarla yanıltmaya çalışmamış olsun. (ama da yine bir şey yapamamıştır onlara.)

İbn-i Abbas'dan (R.A.) mervidir: Şeytan, erkeğe üç yerden musallat olur: Gözleri, kalbi, zikri. Kadına da üç yerden musallat olur: Gözleri, kalbi, arkası.

Katâde'den (R.A.) rivâyet edilmiştir: İblis yeryüzüne inince Yarabbi bana lâ'net ettin, şimdi benim işim ne olacak? deyince senin işin sihirdir! buyurdu.

— Ne okuyacağım?
— Şiir.
— Yemeğim nedir?
— Her murdar et ve Allah'ın ismi üzerine anılmayan her şey.
— İçeceğim?
— Her sarhoş veren şey!
— Ya, yurdum?.
— Hamam.
— Meclisim?
— Çarşı-pazar..
— Müezzinim.
— Zurna.
— Avım?
— Kadınlar, buyurdu.

Semûre b. Cundeb'den (R.A.) rivâyet edilmiştir: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«— Şeytanın Kühlü ve yalayışı vardır. Kendi kühlünden insana bir kühl sürdüğü zaman insanın gözleri ağırlaşır, yalayışlarından, insana bir yalayış değdirdiğinde dili kötü söyler.»

Hasan'dan nakl edilmiştir: Şeytanın kaşığı ve sürme danlığı vardır: Kaşığı yalan; sürmedanlığı ise zikir anında uykudur.

Halid b. Safvan'dan nakl ediliyor: «Şeytan hile ve desiseleri ile insanı, aldatmaya çalışır. Muvaffak olduğu zaman son derece neşelidir.»

Vehb b. Münebbih'den mervidir: «Seyyah bir abid varmış. Şeytan ona bir şey yapmamış. Bu def'a ona insanlar ne ile sapıtabileceğini, neden sormuyorsun? deyince, «Pekâlâ haber ver bakalım, onları ne ile sapıttırırsın?» demiş, bunun üzerine Şeytan şu cevabı vermiş:

— Şud (aşırı cimrilik), Hiddet ve sarhoşluk.. Çünkü insan cimri olunca, ne kadar zengin olsa, mallarını

yinede ona az gösteririz.. Başkalarının malına göz diktiririz.. Hiddetli olunca onu çocuk oynatır gibi oynatırız. Sarhoş olunca onu kolayca isyana çekebiliriz..»

İbn-i Mes'ûd'dan (R.A.) nakl edilmiştir: «Şeytan zikir meclisine gelip, zikr edenleri yoldan çıkarmak istedi. Başaramadı. Sonra dünyadan bahs eden bir topluluğa girdi. Onları yoldan çıkardı. Onlar kıyasiye dövüşmeye başlayınca, zikir meclisinde oturanlar onları ayırmaya gittiler ve dağıldılar.»

Sabit el-Bennâî'den nakl ediliyor: «Hz. Peygamber Sallellâhu Aleyhi Vessellem'in Peygamberliği başladığı zaman, Şeytan onun eshabını sapıtmak için arkadaşlarını salıverdi. Hepsi eli boşdönünce,

— Ne o? Bir şey yapamadınız mı? diye sordu.

— Nerde... Çok sağlam karekterli insanlar, öyle kimseleri hayatımızda görmedik! diye cevab verdiler. Bunun üzerine şeytan onları şu sözü ile ümidlendirdi:

«— Bekleyin bakalım, dünya futuhatına kavuşunca, onları kolayca aldatabileceksiniz.»

Ubeydullah b. Mevhib'den nakl ediyorlar:

«Şeytan bâzı peygamberlere görünmüş, onlar ona:

— Ademoğlunun sırtını ne ile yere getirirsin? diye sorduklarında şu cevabı vermiş: «Gadab ve hevâ anında yakalarım onu!»

Heysemeden nakl etmişlerdir: «Şöyle diyorlardı (büyüklerimiz) :

Şeytan dermiş ki: «Ademoğlu beni nasıl mağlûb edebilir ki? Sakin olduğu zaman gelip kalbine otururum! Kızdığı zaman uçup kafasına konarım.»

Buna, Buhari'nin, Ebû Hüreyre'den (R.A.) nakl ettiği şu hadîs şahittir:

«Bir adam Allah Elçisine (S.A.V.) der ki: Bana bir tavsiyede bulun. Hz. Peygamber (S.A.V.) ona:

«— Öfkelenme.» diye cevab verir ve bu sözünü bir kaç kere tekrarlar.»

Sahihte varit olmuştur: Peygamber (S.A.V.)'in huzurunda iki adam karşılıklı olarak bir birlerine fena lâkırdı söylediler. Birinin yüzü (sinirden) kıpkırmızı oldu. Peygamber (S.A.V.) ona bir kelime öğreteceğim, onu söylerse hissetiği şey bertaraf olur: (Eûzu billahi mineşşeytanırracîm..)»

Sünen'de varit olmuştur:

«Öfke Şeytandandır. Şeytan ateştendir.. Ateşi su söndürür. Öyleyse sizden biriniz öfkelendiği zaman (hemen) abdest alsın!»

El-Muhamilî Ellubâb'da gazab anında abdest almanın müstahab olduğunu söyler..

Şafiîlerden bâzıları derler ki, «Ondan başka bunu hiç kimsenin söylemediğine kaniiz.. Cenâb-ı Hak buyurmuştur ki: «(Habibim) sen (güçlü değil) kolaylığı (sağlayan yolu) tut! İyiliği emret, cahillerden yüz çevir. Eğer Şeytandan bir fit (gelip) seni dürterse hemen Allah'a sığın. Çünkü O, hakkıyle işidici, tam bilicidir.» (El-Enfâl: 199 ve 200)

Şeytanın bütün arzusu: öfkelenmiş kimseye, sonradan pişmanlık duyacağı, sevmiyeceği bir sözü söyletmektir.. Çünkü O, o sözü söylerse öfkesi gider ve sözüm ona: (rahata kavuşur!) Vallahul-Muvaffik..

ŞEYTAN, CEMAATTEN AYRILAN KİŞİ İLE BERABERDİR

İmâm Ahmed, İbn-i Ömer (R.A.)'dan rivâyet etmiştir: Ömer b. el-Hattâb (R.A.) cabiyede insanlara hitab ederken dedi ki: «Resûlüllah Sellellahu Aleyhi Vesellem ayağa kalkıp şöyle buyurdu: İçinizden her kim

Cennet safasını isterse cemaate devam etsin. Çünkü Şeytan tek kişi ile bulunur. İki kişi olurlarsa (onlardan) uzak durur..» Sonra İmam Ahmed Cabir b. Samure (R.A.)'dan rivâyet etmiştir. Onda da: (Ömer Cabiyede insanlara hittap etmiştir...) diye zikr etmiştir. Bu hadîsi Tirmizî rivayet ederek «bu hadîs, Hasn, sahihtir» demiştir..

Arfece'den (R.A.) rivâyet ediliyor: Resûlüllah (S.A.V.)'in şöyle buyurduğunu duydum:

«— Allah'ın yedi (Kudreti) cemaat üzerindedir. Şeytansa, cemaate muhalefet edenle (bulunur).»

Eddare-Kutnî hadis âlimlerinden nakl ediyor. Usame b. Şureyk dedi ki, Resûlüllah (S.A.V.)'in şöyle buyurduğunu duydum:

«— Allah'ın yedi (Kudreti) Cemaat üzerindedir. Onlardan kim ayrılırsa, sürüden ayrılanı kurt'un kaptığı gibi, onu da şeytanlar kaparlar.

İmâm Ahmed Ebî Vail vasıtasıyla İbn-i Mes'ûd (R.A.)'dan rivâyet ediyor:

«— Allah'ın Resûlü (S.A.V.) mübârek eliyle bir çizgi çizdi ve: «İşte bu Allah'ın dosdoğru yoludur!» dedi. Sonra sağına ve soluna bir çizgi çizerek bu yollarda, mutlaka Şeytan'ın uğrayıp, insanları azdırmağa çalıştığı yollardır. Dedi ve sonra şu âyeti okudu: «Şüphesiz bu benim dosdoğru yolumdur. Öyleyse ona uyun; (diğer) yollara uymayın,»

İmâm Ahmed Muaz b. Cebel (R.A.)'dan rivâyet etmiştir: 2

«Hz. Peygamber Sallellahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurmuşlardır: Şeytan, sürüden uzaklaşan koyunu kapan bir kurt gibi, insana musallat olan bir canavardır. Zinhâr bölünmeyiniz. Cemaat ve mescidden ayrılmayınız.»

ŞEYTANIN ÂLİM KARŞISINDA ZOR DURUMA GİRMESİ

Tirmizî İbn-i Abbas'dan nakl ediyor. Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

«Tek bir fakîh, Şeytana karşı bin abidden daha güçlüdür.»

İbn-i Âsim, bâzı Basra âlimlerinden nakl ediyor: «Bir âlim ile bir âbit, Allah rızası için kardeş olmuşlar. Şeytanlar, İblîs'e demişler ki:

— Biz onları birbirinden ayıramıyoruz! Şeytan onlara demiş ki; bu işi ben beceririm!

Gitmiş Âbid'in geçtiği yolun ortasında oturmuş.. Biraz sonra âbid çıkmış gelmiş. Şeytan yaşlı, gözlerinde secde eseri bulunan bir ihtiyar kılığına bürünerek ona karşı ayağa kalkmış ve yaklaşarak demiş ki:

— Sana bir sual sormak istiyorum. Abid de:

— Buyur, sor, bildiğim bir şey ise sana haber veririm, demiş.

— Allah, gökleri, yeri, dağları, ağaçları ve suyu, bir yumurtanın içine, yumurtayı büyütmeden, veya onları küçültmeden sokabilir mi? diye sorunca, âbid:

Şaşkın şaşkın:

«— Yumurtayı büyültmeden, onları küçültmeden.» demiş ve dona kalmış.

Şeytan ona:

— Haydi yoluna devam et! diye savmış ve arkadaşlarına dönerek:

— Gördünüz mü, onu yere serdim. Şimdi onu Allah hakkında şüpheci yaptım, demiş.

Sonra gitmiş Alim'in geldiği yolun tam ortasında

oturmuş. Âlim gelince ayağa kalkmış aynı abide sorduğu suali sormuş fakat âlim kesin olarak:

«— Evet Allah, yeri, gökleri, dağları ve denizleri, bir yumurtanın içine, yumurtayı büyültmeden, onları da küçültmeden sokmağa kadirdir?» deyince Şeytan bu def'a münkir kılığına girerek: «— Onları küçültmeden, veya yumurtayı büyültmeden ha!» demiş. Fakat Âlim, kahraman bir sesle: «— Evet! Allah'ın işi şöyledir: Bir şey yapmak istediği zaman, ona (Ol!) der ve o iş oluverir, anladın mı?» diye bağırmış!

Şeytan, «Buna nerden geldiniz? Haydi dağılın!» demekten kendini alamamış.

ŞEYTAN ÖLÜM ANINDA MÜSLÜMANA BİR ŞEY YAPAMADIĞI ZAMAN ÇOK ŞİDDETLİ AĞLAR

El-Kureşî der ki: Safvan, bâzı şeyhlerden şöyle nakl etmiştir: «Dünyada aldatamadığı kimse ölünce, Şeytan hırsından çok şiddetli bir tarzda ağlar.»

Salih b. Ahmed b. Hanbel anlatıyor: «Babamın ölümü anında «Olmaz, olmaz!» dediğini duyunca kendilerinden:

— Neden olmaz, olmaz! diyorsun? diye sordum. Şu cevabı verdiler:

«— Şeytan gelmiş, baş ucumda dikilmiş, beni sapıtmak istiyor; ben de onun meşûm tekliflerine: Olmaz, olmaz diye cevab veriyorum.»

Ebû Dâvud rivâyet etmiştir: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) dua ederken şöyle derlerdi: (Ölüm anında Şeytanın çarpmasından sana sığınırım!»

Allah'ın lûtfu ve keremi sayesinde ölüm anında sıkı durmayı, şaşırmamayı dileriz (Allahdan).

ŞEYTANIN ŞERRİNDEN KURTULARAK ÇIKAN BİR MÜ'MİNİN RUHUNA MELEKLER SEVİNÇLERİNDEN HAYRET EDERLER

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel dedi ki, Hadisçilerden bâzıları Abdulazîz b. Refî'den şöyle nakl etmişlerdir:

«Mü'minin Ruhu Sema'ya çıkarıldığı zaman, melekler: «— Bu kulu, Şeytandan kurtaran Allah'ı tesbih ederiz! Ne mutlu ona; nasıl olmuş kurtulmuş!» derler ve sevinçlerini izhar ederler.»

Ebul-Farav b. El-Cevzî der ki, Şeytanların fitnesi ve sataşması mü'minlere karşı çok mikdarda olduğundan, onlardan kurtulan kişi için böyle taaccub ifade eden sözler söylenir.

Harût ile Marût'a heva ve heves galebe çalınca kurtulamadılar. Onun için melekler bir mü'minin şeytandan kurtulduğunu görünce hayret ederler. Tevfik Allah'dan..

İBLİSİN HERKESTEN EVVEL YAPTIĞI İŞLER

İbn-i Ebî Şeybe ile Ebû Urûbe (Evâil)lerinde rivâyet ediyorlar. İbn-i Sîrîn dedi ki: «İlk kıyas yapan İblisdir. Güneş ve Ay'a kıyas yaparak tapmıştır.»

Hasan el-Basrî der ki: «İblîs kıyas yaptı. İlk kıyap yapan O'dur.»

Bunun mânası şudur: İlk def'a kendi nefsine bakıp da Âdem ile kendisini kıyas yapıp Âdem'e secde yapmaktan imtina eden O olmuştur. Oysa Meleklerle birlikte Allah ona da secde'yi emretmişti.

Kıyas, bir Nass karşılığında olursa kökünden çürük ve bozuk olur.

Sonra Şeytanın yaptığı kıyas, 86. babta da anlattığımız gibi, 15 yönden çürütülmüştür.

Meymûn b. Mihran'dan nakl ediliyor: İbn-i Ömer'e (R.A.) :

«Yatsıya ilk def'a (Ateme) adını veren kimdir?» sorunca, «Şeytandır» diye cevab verdi.

El-Bağavî'ye göre, biçimsiz ve kötü şekilde ilk ağlayan O'dur.

Cabir Merfu olarak rivâyet etmiştir: «İlk def'a şarkı söyleyen, Şeytandır!»

İBLİS'İN ÇIGLIKLARI

Beka b. Muhalled, tefsirinde zikr etmiştir: İblîs dört kere çığlık atmıştır:

1) Lânetlendiği zaman,

2) Yeryüzüne indirildiği zaman,

3) Muhammed (S.A.V.), peygamber olarak gönderildiği zaman,

4) Fatihatul-kitab (Fatiha-i Şerife) nazil olduğu zaman. Çığlık, — bağırıp çağırmak — Şeytan amelindedir.

İbn-i Dureyd (renne ve erenne) (El-Hanîn gibi Errenîn) kökünden gelmedir.

Şair :

«Erenne âlâ hakbi hayalin Turûketün.

Ve keme yeşkû aseben Kad Rennâ.

demiştir.

El-Esmaî bu kelimenin (Renne) değil de (Zenne tekabbuz edip kurudu) olduğunu iddia etti.

Said b. Cubeyr'den rivâyet edilmiştir: «Allah İblis'e lânet ettiği zaman melâike suretinden çıktı ve çığlık attı. Kıyamete kadar koparılan bütün çığlıklar ondandır.

İblîs, Hz. Peygamber (S.A.V.)'i Mekke'de ayakta namaz kılarken görünce diğer bir çığlığını atmıştır.

Hz. Peygamber (S.A.V.) Mekke'yi feth edince bir çığlık daha basmıştır melûn.. Bu çığlığı duyan bütün zürriyeti toplanmış ve onlara:

— Muhammed (S.A.V.)'in ümmetini, şirke döndürmekten ümidinizi kesin.

Lâkin onlara iğva vermekten kaçınmayın. Aralarında şarkı ve şiiri yayın, emrini verdi.

İbn-i Eb'id-Dünya der ki: Bâzı hadîs âlimleri İbn-i Abbas'a dayandırdıktan bir rivâyette İbn-i Abbas'dan (R.A.) şöyle nakl ederler:

«Allah İblis'i halk ettiği zaman, İblis haykırdı. Allah ona lânet etsin.»

İBLİS'İN TAHTI DENİZ ÜSTÜNDEDİR

Müslim, Cabir (R.A.)'dan rivâyet etmiştir: Resûlüllah (S.A.V.)'in şöyle buyurduğunu duydum: **«İblis'in tahtı deniz üstündedir. Adamlarını gönderir. İnsanları saptırmağa çalışır. Ona göre onların en büyüğü, en büyük fitneyi başarabilendir. Biri gelip de ben böyle böyle yaptım derse ona: Sen bir şey yapmadın ki.» diye mukabele eder.**

Sora onlardan biri gelip: «Ben onun yakasını bırakmadım nihayet karısı ile birbirinden ayırdım» derse, onu kendine yaklaştırır ve: «Aferin iyi etmişin!» deyip onu tâlif eder.»

Ahmed de bu hadîsi muhtelif tariklerden rivayet etmiştir..

Ebî Saîd'den (R.A.) nakl edilmiştir. Resûlüllah (S.A.V.) İbn-i Said'e sordu:

«— Ne görüyorsun? diye..

—Su üstünde bir taht görüyorum. Veyahut deniz üstünde etrafını yılaların çevirdiği bir taht görüyorum.

— İşte o, İblis'in tahtıdır, buyurdular.

Cüneyd, tefsirinde zikr etmiştir. Ebû Reyhane'den nakl ediliyor:

Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: «İblis su üzerinde kendisine bir taht edindi. Bir adama iki şeytan gönderir ve onlara tam bir sene mühlhet verir. Bir sene zarfında o adamı yoldan çıkarabilmişlerse ne alâ..

Yok, eğer çıkaramamışlarsa, ellerini, ayaklarını kesip onları asar. Sonra aynı adama iki şeytan daha gönrir.»

El-Hafız İbn-i Mendah der ki, bu hadîsi yalnız Ebû Bekr b. Ayyaş rivayet etmiştir.

El-Hafız Ez-Zehebî der ki: Bu hadîs, garibdir, münkerdir. Yalnız bu isnadla bilinmektedir.

ŞEYTANIN BAYRAĞINI DİKMESİ

Müslim, Selman'dan (R.A.) rivâyet etmiştir. Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: **«Mümkün olsa, çarşıya ilk giren ve son çıkan kimse olma. Çünkü orası şeytanın savaş yeridir ve orada diker bayrağını..»**

Bu hadîs, başka bir kanal ile Selman el-Farisî'ye mevkufen şöyle nakl edilmiştir: «Çünkü o, şeytanın yumurtladığı yerdir, sancağı ona yakın olur.»

İBLİS, ÇOCUKLARININ HERBİRİNE BİR VAZİFE VERİR

Abdullah b. Muhammed b. Ubeyd der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları, Muhammedden nakl etmişlerdir ki: «İblis'in beş çocuğu vardır. Her birerlerine bir iş buyurmuştur. Ve hepsine ayrı ayrı ad vermiştir; Sebr, A'ver, Mes'ut, Dasim ve Zilenbûr.

Sabr'e gelince, Musibet ve felâket anlarında, insanları ağlatmak, yaka paçayı yırtmak, yanakları dövdürmekle mükellefdir. Bir de cahiliyet dâvâsını yaptırır.

A-Vere gelince: Kişiye zina emretmek ve onu yaptırmakla mükellefdir.

Mes'ût'e gelince: O da yalancılık yaptırır insana.

Dasim'e gelince: Bu da kişi ile beraber evine girer, evdeki ayıpları ve noksanları gösterir ve onu ev halkına karşı lüzumsuz yere hücum ettirir..

Zilenbur'e gelince: Çarşı işlerinde insanlara musallah olur, bayrağını çarşıya diker. Vellahu A'lem..

ŞEYTAN İNSANIN HER İŞİNDE HAZIR BULUNUR

Müslim ve Tirmizi Cabir'den (R.A.) rivâyet etmişlerdir. Allah Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: **«Şüphe yok ki Şeytan birinizin her işinde hazır bulunur, hattâ yemek yerken bile. Bir lokma düştüğü vakit hemen alsın, üstündekini silsin ve yesin, şeytana bırakmasın. Yemekten fariğ olunca da parmaklarını yalasın. Çünkü hangi yemeğinde bereket olduğunu bilemez.»**

KİŞİ HANIMI İLE CİNSÎ İLİŞKİ KURARKEN ŞEYTANDA ORADA HAZIR BULUNUR

Enes b. Mâlik (R.A.)'dan rivâyet edildiğine göre, Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: **«Sizden biriniz, eğer cima anında (Bismillahi, Allahım şeytanı bizden ve bize vereceğin zürriyetten uzaklaştır!) diye dua ederse ve bu temasda bir çocuk takdir edilmiş olursa şeytan ona asla zarar veremez.»** Bu hadîsi Sahihayn'de rivâyet edilmiştir.

Kadı İyad der ki: Hiç kimse bu hadîsi bütün zarar, iğva ve vesveseye haml ederek umumî mânada kullanmamıştır.

Ulemânın bâzısına göre hadîsdeki (Ma) harfı nekredir, (ellezi) mânasında olamaz. Çünkü O, (Ellezi) mânasında olursa erkek için olmaz, (şey) anlamında olur.

İbn-i Cerîr (Tehzibul-Asar)ında der ki: Hadîsçilerden bâzıları mücahidden şöyle nakl etmişlerdir:

«Kişi, cima ederken (besmele) çekmezse şeytan zekerine çullanır ve onunla cima eder.

Cinlerin cima yaptığını geçen sahifelerimizde nakl ettiğimiz (Onlara ne ins ve ne de Cânn dokunmamıştır) âyet-i kerîmeden anlamış bulunuyoruz.

Yine, otuz dördüncü babta İbn-i Abbas'ın şu sözünü de nakl etmiştik:

«Allah ve Resûlü, kişinin, hanımına hayız halinde gelmesi nehy etmişlerdir. Çünkü o halde ona gelip de kadın hamile kalırsa muhannes doğurur!»

Et-Tartuşî bunu, (Tahrimiul-fevâhiş) kitabında zikr etmiştir..

ÇOCUK DOĞDUĞU ZAMAN ŞEYTANIN HAZIR BULUNMASI

Sahihayn'da Ebû Hüreyre (R.A.)'dan nakl edilmiştir: Resûlüllah Sellellahu Aleyhi Vesellem buyurmuşlardır:

«Ademoğullarının çocuklarından hiç bir çocuk yoktur ki, doğduğu zaman şeytan orada bulunup da çığlık atmasın. Attığı çığlıktan çocuğu da korkutur. Yalnız Meryem ve oğlu bundan istisna edilmiştir.»

Müslim'in yaptığı rivâyette şu kayd vardır: **«Şeytan ona çığlık atar, onun çığlıkı etkisinde kalarak çocuk da ağlamağa başlar.»**

Bu babta Ebû Hüreyre demiştir ki: **«İsterseniz (Onu ve zürriyetini sana şeytan-ı Recîm'den sığındırırım.)** meâlindeki âyeti okuyunuz.»

Buharînin rivâyetinde şu lâfız vardır: «Ben Adem'den doğan her çocuğun gözlerine şeytan, o çocuğ doğduğu zaman vurur. Meryemoğlu İsâ hariç. Ona vurmak için teşebbüse geçti ama vuramadı, onun yerine duvara vurdu.»

Yine Ebû Hüreyre (R.A.)'dan rivâyet edilmiştir. Resûlüllah (S.A.V.) buyururlar ki: **«Çocuğun ağlaması şeytan fitnesidir.»** Ebû Hatem rivâyet etmiştir.

Es-Suheylî der ki: Çünkü İsâ (A.S.) İnsan menisinden yaratılmamıştır. O, Ruhul-Kuds-ün nefhinden meydana gelmiştir. Bu durum, hiç bir zaman İsâ'nın Muhammed (S.A.V.)'e üstün olmasını gerektirmez. Çünkü O, şeytanın iğva ve vesvesesinden tamamen arınmış, kalbi hikmet ve imanla dolmuştur. Bu durum ona, Ruhul-Kuds onun içini kar ve buzla tertemiz yıkayıp pak ettikten sonra hasıl olmuştur.

Çünkü Şeytanın fiti meniyi harekete getiren şehvet mahallinde bulunur.

Şehvetlerin yanında bulunur şeytan daima. Hele mü'min olmayanın şehvetinden hiç ayrılmaz. İşte o fit tertemiz yavruyu değil de o baya racidir.

Onun içindir ki, Peygamber Sellellahu aleyhi vesellem'in göğsü yarılmış, içi bu gibi kötü duygulardan tertemiz edilmiştir.. Onda ne şeytanın iğvası ve ne de vereceği vesvesesi kalmıştır. Allah en iyi bilendir.

ŞEYTAN ÂDEMOĞLUNA DOKUNUR

Tirmizî İbn-i Mes'ûd (R.A.)'dan nakl edilen bir hadîs rivâyet etmiştir. Resûlüllah (S.A.V.) buyurmuşlardır: **«Şeytanın, Ademoğluna bir dokunması vardır. Şeytanın, dokunması kötüyü, yaptırır, gerçeği yalanlattırır. Melek'in dokunması ise, hayrı yaptırır ve gerçeği tasdik ettirir. Bunu kendinde bulan kimse bilsin ki, bu, Allah'tandır ve Allah'a hamd etsin. Öbürünü kendinde gören kimse, Şeytan'dan Allah'a sığınsın. Sonra (Şeytan fakri vad edip fuhşiyatı emreder) meâlindeki âyeti okudular.»**

ŞEYTAN ADEMOĞLUNDA, KANININ DOLAŞTIĞI YERDE DOLAŞIR

Sahiheyn'de Safiyye bint Hay'dan rivâyet edilmiştir. Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Şüphe yok ki Şeytan Adem oğlunda, kadının dolaştığı yerde dolaşır.

Bu hadisî, Ebû Davud ve diğerleri bâzen Safiyye'den ve bâzan Enes'den rivâyet etmişlerdir.

İbn-i Ebi'd-Dünya der ki: Bâzı hadîs bilginleri İbn-i Ümer'den rivâyet ettiklerine göre İbn-i Ömer (R.A.) şöyle demiştir: «Şeytan'dan nasıl kurtulabiliriz ki o, Ademoğlunun kanının dolaştığı yerde dolaşır.»

Ebû Bekr İbn-i Ebî Dâvud (Kitabul-Vesvese) sinde der ki:

Bâzı hadîs âlimleri El-Muğîre yoluyla İbrahim'den şöyle nakl etmişlerdir:

«Şeytan zekerde dolaşır, duburda yumurtlar.

Geçen bahislerde şeytanın insan bedenine nasıl gireceği hakkında uzun uzun bilgi vermiştik. Cisimlerin bir birine nasıl gireceği hakkında fazla bilgi isteyen, o bahislere müracaat etsin.

GECE VAKİTLERİ ŞEYTANLARIN YAYILMASI VE ÇOCUKLARA SATAŞMALARI

Sahihayn'de Cabir (R.A.)'dan nakl edildiğine göre Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Gece karanlık basınca, çocuklarınızı dışarı gitmekten men'edin. Şeytanlar o zaman yayılırlar. Gece karanlık saatlerinden bir saat geçince kapıları kilitleyin, şeytanları dışarda bırakın! Allah'ın adını zikr edin ve kapılarınızı örtün! Allah'ın ismini zikr edin. Onlara bir şey taarruz ederse lâmbalarınızı söndürün.» Başka bir rivâyette: «Şeytan kitlenmiş kapıyı açamaz» kaydı vardır.

ŞEYTANI ÇOCUKLARDAN UZAKLAŞTIRAN UNSURLAR

Harb'ul-Kermanî anlatıyor. Hadîs âlimlerinden bâzıları Ebû Ubeyde el-belhî vasıtasıyla El-Hasen'den nakl ettiklerine göre Allahın Resûlü (S.A.V) şöyle buyurmuştur:

«Evlerde güvercinler edinin. Çünkü onlar, şeytanı, çocuklarınızdan men'ederler.»

Harb diyor ki, Ahmed'den işittim dedi ki: «Kişinin evlerde güvercin ve kuşlar beslemesinde bir beis yoktur. Onları ehlileştirir. Onlarla her ne kadar şeytanlar men'ediliyorsa da ben şahsen kerih görüyorum.»

ÜZERİNE YATILMAYAN YATAKTA ŞEYTANIN UYUMASI

El-Kureşî der ki: Bâzı hadîsçiler İbn-i Hazim'den nakl etmişlerdir:

«Evde serilip de içinde yatılmayan hiç bir yatak yoktur ki, şeytan onun üstünde uyumasın!»

Bana göre bu, üzerine besmele çekilmeyen yataktır. Besmele çekildikten sonra şeytan orada uyuyamaz. Yalnız yatak değil, yiyecek, içecek ve giyeceklerin hepsinde de durum aynıdır. Besmele çekilmezse şeytan onlara yapacağını yapar: Yemeği ve suyu itlâf eder. Yukarda geçen hadîslerde, buna delâlet edecek bilgiler sunduk.

ŞEYTANIN ÖĞLEN UYKUSUNA YATMAMASI

Abdullah b. Ahmed'den nakl ediliyor: «Babam, kış olsun, yaz olsun öğlen uykusuna yatardı ve beni de yatırırdı. Ve derdi ki: Ömer b. El-Hattâb şöyle demiştir:

Öğlen uykusuna yatın; çünkü şeytanlar öğlen uykusuna yatmazlar!

Ca'fer b. Muhammed der ki: «Öğlen uykusu aklı geliştirir.»

Katade, Enes b. Malik'den (R.A.) rivâyet etmiştir: «Üç şey'e dikkat etmek lâzımdır: Oruç, gündüz uyuyup, gece sehere kalkmak, içmeden önce yemek.

ŞEYTANIN UYUYAN KİMSENİN BAŞINA DÜĞÜM ATMASI

Buharî ile Müslim, ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet etmişlerdir. Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: «Sizden biriniz uyuduğunda, şeytan başının kafasına doğru üç düğüm atar. Her düğümü (bütün gece uyu!) diyerek yerine yerleştirir.. Sizden biriniz uyandığı zaman Allah'ı zikr ederse, düğümlerden bir tanesi çözülür, abdest alırsa öteki düğüm de çözülür, namaz kılarsa düğümlerden hiç biri kalmaz.. Sabah olunca kendini fevkâlade hinç ve neşeli hisseder. Aksi halde kendini bedbin ve tembel hisseder..»

Sahiheyn'de İbn-i Mes'ûd'den nakl ediliyor: «Allah elçisinin (S.A.V.) yanında sabaha kadar uyuyup da namaza kalkmayan kişi'den söz açıldı; peygamber (S.A.V.) onun hakkında buyurdu ki, İşte bu adamın kulağına — veya her iki kulağına — şeytan bevl etmiştir (idrarını yapmıştır).»

Bu hal, yatarken âyetel-Kürsî'yi veya da Bakare sûresinin son ayetlerini veya kendini şeytan şerrinden muhafaza edecek herhangi ir şeyi okumadanyatan kimse'ye ariz olur. Yoksa bunları okuyan kimseye — yukarki bahislerde de anlattığımız vechiyle — şeytan bir şey yapamaz. Nitekim yukarıda geçen hadîsler bunlardan

herhangi birini okuyan kimseye şeytanın yaklaşamıyacağını delâlet etmiştir.

KORKULU RÜYA ŞEYTANDANDIR

Buharî, Müslim ve diğerleri Ebî Katade'den (R.A.) rivayet etmiştir. Resûlüllah (S.A.V.)'den şöyle dediğini duydum: «Rüya Allah'dandır. Hilm (kötü rüya) Şeytandandır. Sizden biriniz korkulu rüya gördüğü zaman, soluna doğru üç kere tükürsün ve ondan Allah'a sığınsın, ona aslı bir zarar veremez.»

Buharî'de Ebî Said'den (R.A.) nakl edilmiştir. Resûlüllah (S.A.V.) buyurdular ki: «Sizden biriniz hoşlandığı bir rüya görürse, şüphesiz O, Allahdandır; Allah'a hamd etsin ve (insanlara) anlatsın. Hoşlanmadığı bir rüya görürse bilsin ki o, şeytandandır Allah'a onun şerrinden sığınsın ve kimseye anlatmasın. O ona asla zarar veremez.»

Essuheylî der ki: Ehl-i ilme göre rüya, insanın uykuda gördüğü şeydir.

Rüyet ise uyanık halinde gözleri ile gördüğüdür. Peygamber'in Ruyeti onu salığında görmektir. Rüyada Peygamber (S.A.V.) görmek rüyadır ve bu rüya gerçektir. Çünkü Aleyhissalatu vesselem efendimiz hazretleri: «Beni gören doğruyu görmüştür!» buyurmuştur. Peygamberimizin (S.A.V.) «beni uykuda gören, mutlaka uyanıklığında da görecektir.» sözüne gelince, bu sözün evvelindeki (görmek) rüyada görmek anlamındadır; sonunda ki (görmek) ise bildiğimiz uyanık halindeki gözle görmek anlamındadır.

El-Mazerî der ki, «Rüyanın hakikatı hakkında çok söz söylenmiş, çeşitli fikirler yürütülmüştür. Hele

Sem'a (delili naklîye) inanmayanlar, herşeyi akl ile hal etmeğe çalışanlar bu hususta bocalamışlardır, birbirine uymayan bir çok görüşler de ortaya atmışlardır.

Meselâ bunu tıp yönünden hall etmeğe çalışanlar derler ki:

Balgamı çok olan kimse, gece kendisini yüzerken görür. Balgamla su arasında bir münasebet kurmak isterler.

Sofrası çok olan kişi, gece ateşler görür. Havaya yükseldiğini görür. Ateşle Sofra arasında bir münasebet kurmak isterler. Diğer şeylerde de, buna benzer kanaatlar yürütmek isterler.

Tabii bu bir görüştür. Aklen caiz ve mümkündür. Çünkü Cenâb-ı Hak herşeyi bir sebebe bağlamıştır. Bunların sebebleri de, anlattıkları olabilir.

Lâkin bu husustaki âdet ve devamlılık kat'î değildir.. Doğruluğuna da herhangi bir delil kaim olmuş değildir. Hele o rüyalarda ceryan eden işleri o sebeblere izafe ettiklerinde bunun yanlışlığı büsbütün su yüzüne çıkıverir.

Çünkü her şeyi yapan Allah'tır.

Bâzı filozoflar bu hususta — bahs edersek çok uzar — bir takım fikirler ortaya atmışlardır. Güya onlara göre Kainatta ceryan eden her şeyi nakş edilmiş (resimlenmiş) tir. Devran esnasında bâzı ruhların hızasına geldiklerinde hemen onların resimlerini (şekil ve sûretlerini) kaparlar.

Bu görüş, birincisinden çok daha çürüktür. Çünkü delilsiz ve mesnedsiz bir tahakkümden ibarettir. Zira intıkaş, cisimlerin niteliklerindendir. Alemde öyle arazlar vardır ki intikaş (şekillenme) kabul etmez. Öyleyse bu babta en doğru görüş, ehl-i sünnetin görüşüdür:

Cenâb-ı Hak, uykuda olan kimsenin kalbine, uyanık olan kimsenin kalbinde olduğu gibi bir takım iti-

kadlar yaratır. O, dilediğini yapar. Onun yapmış olduğu şeylere hiç bir şey engel olamaz. Ne uyku ve nede uyanıklık hali.

Allah bu itikadları halk ettiği zaman, sanki onları ikinci bir halde yaratacağı veya bil-fiil yarattığı şeylere bir alâmet kılmıştır.

Uykuda olan kimse için uçma yeteneğini rüyasında yaratmışsa, mutlaka onu kuş yapmış demek değildir. Nice uyanıklık halinde insanlar bir çok şeyler hayal ederler ve bu hayallar yaratılır lâkin yine onlar hayal ettiklerine kavuşamazlar. Arzuladığı şey rüyada görmek, Allahdadır, arzulamadığını görmek şeytandandır, demenin mânası budur işte. Çünkü Allah'dan olan her şeyi iyi ve güzeldir. Şeytandan olan her şeyi de kötü ve çirkindir. Yoksa rüyada gördüğü çirkin ve ürpertici şeyleri şeytan yaratmış değildir.

El-Mazerî'nin sözü burada nihayet bulmuştur.

Essuheylî, rüyanın hakikatı hakkında Ebû İshak'-ın görüşünü nakl ederken şöyle demiştir:

Rüya, kalbin bir parçası ile idrak etmektir. Tıpkı görmek, gözün bir parçası ile idrak etmek olduğu gibi. Kalbin tümünü uyku kaplarsa hiç bir şey görmez. Eğer ondan veya kısmı küllîsinden uyku giderse rüya, daha safî, daha açık olur: Seher vakti görülen rüya gibi.

El-Kadı'ya göre, rüya, uyku gören kimselerin inançlarıdır, beş duyunun idrâki gibi değildir.

Üstaz Ebû Bekr b. Furek der ki: Rüya, uyku halinde görülen bir takım evhamlardır.

El-İsfiraînin sözüne gelince; O, rüyanın bâzı hallerinde olur, bütün hallerinde değil.. Çünkü rüya gören kimse, uykuda o anda olmayan bir şeyi görmüş olabilir. Olmayan bir şeye idrâklar nasıl teallük edebilir?

Kadının «Onlar bir takım inançlardır» sözü doğrudur. Çünkü o, bir şeye, olduğu şekil üzerine itikad eder, olduğu şeyin hilâfına da itikad edebilir. Rüyada süt gören kimse gibi.. Ona süt olarak itikat eder, ki o ilimden ibarettir. Uyku halinde onun süt olduğunu bilir, öyle görür oysa o, süt değildir..

Ebû Bekr'in «evhamlardır» sözü ise bu da doğrudur ve kadının sözüne aykırı değildir. Çünkü uyuyan kişi, bir şeyi kendi hafsalasında tahayyül eder.

Sonra uyanınca tahayyül ettiği şey gerçek olmaz. Çünkü o anda onda hakim olan akıl değil de hayaldir. Uyanıp da aklı başına gelince o gördüğü şeyin bir rüyadan ibaret olduğunu anlar. Tıpkı gemiye binen kimse gibi: O, denizin de gemi ile birlikte yürüdüğünü vehm eder, biran vehmi ile baş başa kalır, sonra aklı başına gelince, «yürüyen deniz değil, gemidir» der.

Sonra vehm ettiği şey, ya doğrudur; ya yalandır. O halde vehmin tasdiki hususundaki itikad tamamlanmış olur. Rüya hakikatında anlatılanlar burada bitmiştir.

El-Mazerî der ki: Peygamber'in (S.A.V.) «O, ona asla zarar veremez!» sözüne gelince, bundan, onun korkusu zail olur. Çünkü o artık Allah'a inanmış ve güvenmiştir. Veyahut onun bu fiili, uykuda gördüğü şeyden korkmaya mani olmuştur. Yani bu tıpkı, sadakanın belanın define sebeb olduğu gibi, korkmamasına sebeb olmuş olur. Ehl-i Şeriata göre bunun misâli çoktur.

ŞEYTANIN HZ. PEYGAMBER'İN ŞEKLİNE GİRMESİ

Sahihayn'de Ebû Seleme b. Abdurrahman b. Avf'dan nakl edilmiştir. Ebû Hureyre dedi ki: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurduğunu duydum:

«Herkim beni rüyada görürse, uyanık halinde de görecektir. Yahut uyanık halinde gördüğü gibidir. Şeytan benim kılığıma giremez.»

Ebû Seleme dedi ki, ebû Katade Resûlüllah'ın (S. A.V.) şöyle buyurduğunu anlattı: **«Herkim beni (rüyada) görürse gerçeği görmüş demektir.» diğer bir rivâyette kayd şöyledir: «Uykuda beni gören, gerçekten beni görmüştür. Çünkü şeytan benim şeklime giremez.»**

Kadı Ebû Bekr b. Ettayyıb der ki: Hz. Peygamber (S.A.V.)'in **«Herkim beni rüyada görürse, beni görmüştür»** hadîsinden murat şudur: yani o, gerçeği görmüştür.

Onun rüyası edğas-ü ahkâm olmaz. Yahut şeytan benzetişlerinden değildir. Bu yorumunu, Peygamberimizin, **«Beni gören gerçeği görmüştür»** sözü ile teyid etmiştir. Çünkü bunlarla murat, birincisi hadîsde anlatılan ise, Peygamber'in (S.A.V.) **«Şeytan benim şeklime giremez.»** sözü, onun rüyasının edğas-ü ahâm olmadığına, gerçek olduğuna bir işarettir. Çünkü rüyada gören kimse, bize tevatüren nakl edilen şeklinden başka bir şekilde görmüş olabilir. Meselâ rüyada sakalı beyaz bir ihtiyar şeklinde, görmesi veyahut biri meşrik diğeri mağripde iki kişinin aynı anda görmeleri gibi. Onlar aynı anda Peygamberle aynı yerde olduklarını rüyada görebilirler.

Essuheylî der ki: Hz. Peygamberi (S.A.V.) rüyada görmek, gerçek görmektir. Çünkü Hz. Peygamber (S.A. V.) şöyle buyurmuştur: **«Herkim beni görürse gerçeği görmüştür.»** Bu görürse) kelimesi hakikaten görmekle rüyada görmek arasında müşterektir.

Hz. Peygamber (S.A.V.)'in **«Beni uykuda gören mutlaka beni uyanık halinde de görecektir.»** kabline gelince; bu kavildeki ilk görmek, rüyada görmektir, ikincisi ise gözle görmek anlamındadır.

Diğer âlimler dediler ki, hadîs zahirine mahmûldür. Bundan murad, şudur: her kim onu görürse onu idrat etmiştir. Bu mânaya mani olacak bir sebeb yoktur, ortada. Akıl da bunu muhâl görmez ki sözü zahirî anlamının dışına çıkarmak zorunda kalalım..

«O, kendi vasfı ve sıfatının hilâfına görülebilir veyahut iki kişi onu aynı anda, her biri bir tarafda olarak görebilir» sözüne gelince bu da doğru bir delil değildir. Zira onun sıfatı hakkında, olduğundan başka tahayyül ettiği sabit olmuştur. Bazı ayaller görünen şeyin hakiki olduğunu zan ettirir. Oysa sıfatı mutehayyeldir, görülmemiştir. Böylece Hz. Peygamber (S.A.V.)'in zâti meri olur, sıfatı mutahayyel olur. İdrake gelince, mutlaka gözle görmek onun şartından değildir. Mesafenin yakınlığını da gerektirmez. Görünen kimsenin mutlaka belirli bir yerde medfun olmasını da icab ettirmez. Şargt olan onun mevcud olmasıdır. Peygamber (S.A.V.)'in varlığı sabit olmuştur. Hayal gücü ile elde edilecek sıfat mutehayyel olabilir.

Bu babtaki deliller çeşitlidir. El-Kermanî der ki: Hadîsde şöyle varit olmuştur: «Hz. Peygamber (S.A.V.) rüyada yaşlı ihtiyar görünürse bil ki o yıl, barış yılıdır. Eğer genç görünürse bil ki o yıl, harp yılıdır.

Bu hususta onun hakkındaki cevablardan biri de şu olmuştur: Biri onu rüyada görse de o, katli helal olmayan birinin öldürülmesini emr ederse, bu, hayal gücüyle elde edilen sıfatlardır, bizzat görünen değil..

İkinci cevabları: Böyle bir şeyin vukuunu men'etmektir.

El-Mazeri der ki: Sıfatın tahayyülüne imkân verdikten sonra bence bunun men'ine kail olmak doğru birşey değildir. Sonra bu aynı zamanda onların Kadının serd ettiği delillerden ayrılmasını gerektirir.

Hz. Peygamber (S.A.V.)'in «Beni rüyada gören kimse, uyanık halinde de görecektir.» veyahut «sanki beni uyanık halinde görmüş gibidir!» sözüne gelince:

Bunun yorumu yukarda geçenlerden alınmıştır.

El-Mazerî der ki:

Bundan murat, kendi asrında yaşayıp da henüz hicret etmeyenlerdir. Onlar Peygamber'i rüyâlarında görürlerse hicret edip uyanıklık halinde de onu göreceklerdir, demektir.

Cenâb-ı Hak böylece gördükleri rüyayı, gerçekten göreceklerine dair bir alâmet kılmış olur. Ve bunu da Vahy tarıkı ile habibine bildirmiş olur.

Essuheylî kendisine bu hususta sorulan sualler zımnında buna şu cevabı vermiştir:

«Bir kimse, Muhammed (S.A.V.)i rüyasında, olduğu suretinin dışında görürse gerçekten onu görmüş olur. Lâkin bu, rüya kabilinden olur, bildiğimiz gözle görmek mânasında olan (rüyet) kabilinden olmaz.

Gördüğü sureti onun suretiymiş gibi zan etmiştir. Ve buna böyle itikat etmiştir. Çünkü o anda aklı çalışmamaktadır. Bunun için de o, ayıplanmaz.

Tıpkı gemi ile birlikte denizin de yürüdüğünü gören veya hayal eden kimsenin hali gibi. Bir an için o, öyle zan etmiştir. Sonra aklını başına toplayınca gerçekten yürüyen, gemi olduğunu, deniz olmadığını hemen idrak eder.

Uzaktan gelen biri adamı gören kimse de onu çocuk veya kuş zan eder, sona yaklaşınca adam olduğu meydana çıkar. Demek ki onun gördüğü doğruymuş o kuş veya sabi zan etti diye onun kuş veya çocuk olması gerekmez ya. O şekilde zan etmesi, onun gerçekten görmesine mani değildir.

Uyku hali de böyledir. Lâkin uyanıklık hali böyle değildir.

Uyanıklık halinde akıl bulunduğu için vehm yalandır. Uyku halinde yalanlanmaz. Çünkü akıl bulunmamaktadır. Hariçte vücudu olmayan bir şey hayaline girdiği zaman onun öyle olduğuna itikad eder. Sonra uyanınca, akıl o gece gördüğü şeye takılı kalır. Çünkü Cenâb-ı Hak onu hayal içinde ancak rüyanın tabiri ona taalluk etsin diye yaratmıştır. Tabir, hariçte vücudu olmayan vehm edilen şekle göre değişik olur tabii.

Şurası bir gerçektir ki, Şeytan Hz. Peygamber (S.A.V.)'in kılığına giremez.

Onun kılığına girmezse, Allah'ın şekline hiç giremez. Şu halde Rüyada Allah'ı gören doğru görmüş olur. Şeytan bu hususta hiç kimseyi yanıltmaz! Bu, ulema'dan bir kısım âlimlerin görüşüdür.

Diğer bir kısım âlimler ise şöyle demektedirler: Bu ancak peygamber (S.A.V.) hakkında varittir. Şeytan onun kılığına giremez. Çünkü peygamber (S.A.V.) bir beşerdir, Şekli Muayyeni vardır. Allah şeytanı onun kılığına girmesinden men'etmiştir ki, onu rüyada gören, gerçekten görmüş olsun ve şeytan da onu aldatmamış olsun.

Bu konunun tetümmesi vardır, İbn-i Battal Buharî'nin şerhinde zikr edilmiştir. Ben kısa olarak anlattım. Bu bölümü evvelinden okuyan, bıraktıklarımın neler olduğunu anlamakta güçlük çekmez. Tevfik Allah'dan.

Onun gibi hiç kimse, hiç bir şey olmaz. Hakkıyle duyan da O, gören de O.

Arefe günü şeytanın küçülmesi, kızıp alçalması.

İmâm Mâlik Muvatta'da Talha b. Abdullah b. Keriz'den (R.A.) rivayet ettiğine göre Resûlullah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Şeytan arefe günündeki kadar küçük, hakîr, kızgın, perişan hiç bir gün görülmemiştir. Buna sebeb:

Gökten rahmetin inmesi, Cenâbı Hak'kın büyük günâhları bağışlamasıdır.

Bedir gününde de Cibrili, melekleri tevzi ederken görünce öyle küçülmüştü o mel'ûn.»

ŞEYTAN BOYNUZU'NUN NECİDDEN ÇIKMASI

Buharî ve Müslim Abdullah b. Ömer (R.A.)'dan rivayet etmişlerdir. Allah'ın Resûlü şöyle buyururken duydum: «Dikkat edin. Fitne burdadır —Şarkı gösteriyordu— Şeytanın boynuzunun çıktığı yerde.» Diğer bir rivayette «O, doğuya dönük bir vaziyette, üç def'a: (Fitne buradadadır!) dedi.» kaydı vardır.

Başka bir rivayette: «Resûlullah (S.A.V.) doğuya dönmüş bir halde şöyle derken duydum: Dikkat edin, fitne buradadır; şeytan boynuzunun çıktığı yerde..» kaydı vardır.

Buharî'nin nakl ettiği diğer rivayette de şu kayd vardır: «Peygamber (S.A.V.) buyurdu ki: «Allahım! Şamımı mübârek et. Yemenimizi mübarek kıl!» Dediler ki, ya Resûlullah, necdimizi? —üçüncü de zannedersem şöyle dedi—: «Zilzâl orada, Fitneler orada! Şeytan boynuzu oradan doğar.»

Siyer ehli anlatmıştır: Kureyş Kâbe'yi yenilemek istediğinde temel taşını kim koyacağu hususunda fikir ayrılığında bulundular. Sonra Hz. Peygamber (S.A.V.), bu hususta hakem tayin ettiler. O arada Şeytan Necidli bir ihtiyar kılığına bürünüp avazı çıktığı kadar şöyle haykırdı:»

«Bu yetimden başka bir adam bulamadınız mı? Hani yaşlı adamlarınız nerde?» Onun bu haykırışından az kaldı kavga çıkacaktı. Ne ise sonra yine yatıştılar.

Kureyş, Peygamberle işini görüşmek üzere bir araya gelince, şeytan yine bir ihtiyar kılığına girdi. Sonra Necd'e doğru gitti. Kâbe'nin inşasında Necridli kıyafetinne girmesi, boynuzunun Necidden çıkmasındandır.

Müşâvere günü yine bir yaşlı adamın kılığına girmesi de şu sebebden olmuştur; Kureyş bir araya gelince aralarından biri: (Sakın Tuhâmeden kimse girmesin aramıza. Çünkü Ehli Tuhâme Muhammed'i (S.A.V.) severler. Şeytan kendisinin Tuhâmeden olmadığını göstermek için Necid'e doğru kayıp gitti. Şu halde iki hâdisin mânası (şeytan'ın boynuzu Necid'den doğar) birleşmiş oldu.

İbn-i Ömer'den (R.A.) nakl edilen bir hadisde şöyle varit olmuştur: Peygamber (S.A.V.) bu sözü söylediği zaman, Hz. Ayşe'nin kapısında durmuş şarka doğru bakıyor ve fitneden sakındırıyordu.» Es-Suheylî der ki: Hazret-i Aişe (R.A.)'ın kapısında durup da şark'ı göstermesinde ibret vardır. Fitnenin vukuunda şar'a doğru çıkmasındaki işareti de anlamalısın.

Fitnenin nüzulu zikr olunduğunda peygamber sözüne katıver: **«Taş sahiblerini uyandırın.»**

GÜNEŞİN DOĞUŞ VE BATIŞI, ŞEYTANIN İKİ BOYNUZ ARASINDA OLMASI

Ebû Dâvud ve Nesaî Amr b. Abese'den rivayet etmişlerdir: Resûlüllah'a sordum:

— Ey Allah'ın Resûlü! Hangi gece daha iyidir?

— Gecenin son kısmı! Dilediğin namazı kıl. Namaz şahidli ve yazılıdır. Sabah namazı kılıncaya kadar devam et! Sonra güneş bir veya iki mızrak boyu yükselene kadar bekle. (O arada namaz kılma.) Çünkü, şeytanın iki boynuzu arasında doğar ve kâfirler onun

için namaz kılarlar. Sonra dilediğini kıl. Namaz şahidli ve yazılıdır. Mızrak kendi gölgesinde müsavi oluncaya kadar (kıl) sonra dur, (kılma). Çünkü cehennem o zaman kaynar ve kapılarını açar. Güneş göğün ortasından meyl etti mi? Dilediğin namazı kıl. Çünkü namaz şahidli ve yazılıdır. İkindi kılıncaya kadar devam et. Sonra güneş batıncaya kadar bekle (namaz kılma). Çünkü o, şeytanın iki boynuu arasında batar. Kâfirler onun için kılarlar.»

Mâlik Zeyd b. Eslem'den o da Atâ b. Yesâr vasıtasıyla Abdullah es-Senâbihî'den nakl ettiğine göre Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

«Güneş doğar, beraberinde şeytan boynuzu bulunur, yükselince boynuz ondan ayrılır. Sonra istiva edince boynuz yine yaklaşır, batmaya yön tutunca yine ona yaklaşır. Allah'ın Resûlü (S.A.V.) bu vakitlerde namaz'dan nehy etmiştir.»

İshak b. İsa Ettebbâ der ki: Abdullah Es-Sena'bihî'nin asıl adı, Abdurrahman b. Güseyle'dir. Ebû Abdillah Es-Senâbihî'dir. Kibar-i tabiindendir.

Sahabîlik vasfı yoktur. Çünkü o, Medine'ye gelmeden, beş gece evvel Allah'ın Resûlü, Hakkın rahmetine kavuşmuştur.

Bu hadis'in mânasında ulema iki ayrı görüş serd etmiştir:

1) Hadîsdeki lâfızın zahiri hakikatı üzredir. Yani hakikaten güneş, şeytanın iki boynuzu arasından doğar, batar. Nasıl olduğu sorulmaz. Çünkü görünmeyen şeyde keyfiyet aranmaz. Bu fikirde olanlar, İkrime'den rivayet edilen şu hadisi delil göstermişlerdir:

İkrime İbn-i Abbas'a sorar:

— Hz. Peygamber hakkında konuşan Umeyye b. Ebis-Salt hakkında ne dersin?

Şiiri iman etmiş de kalbi küfr etmiş midir? İbn-i Abbas der ki:

— O doğrudur. Siz şiirinden hangisini inkâr ettiniz?

— Şu şiirini:

— Ne diye güneş döşülüyor öyleyse.

— Nefsim yedi kudretinde olan Allah'a kasem ederim ki, güneş, yetmişbin melek'den sopa yemedikçe doğmaz. Onlar ona haydi doğ, ne duruyorsun doğsana. derler. O şu cevabı verir:

— Allah'ı terk edip de bana tapan kavmin üstüne nasıl doğayım. Bunun üzerine Allah tarafından ona bir melek gelir ve doğmasını emreder. Ademoğullarını hedef alarak ziyasını saçmağa başlayacağı zaman, şeytan gelip onu önlemek ister.

Böylece onun boynuzları arasında doğar. Cenâb-ı Allah onu (şeytanı) güneşin altında yakar. Güneş Allah'a secde etmedikçe batmaz. Mel'ûn şeytan gelir, onu secdeden men'e çalışır. Allah da onu güneşin altında, güneş şeytanın boynuzları arasında batarken yakar. İşte Hz. Peygamber (S.A.V.)'in: **«Güneş şeytanın iki boynuzu arasında doğar; güneş şeytanın iki boynuzu arasında batar.»** sözünün mânası budur.

2) Burda hadis mecazî anlama haml edilir. Şeytan'ın boynuzlarından, güneşe tapan millet kasd edilmiştir. Çünkü onlar güneş doğarken ve batarken Allah'ı terk edip güneşe secde ederler ve ona toparlar. Hz. Peygamber'e (S.A.V.) müslümanların kâfirlere benzemesini istemedi ve o vakitlerde namazdan men'etti ki, ümmeti kâfirlere benzemesin.

Bu yorum, Arab dilinde caizdir. Yâni böyle bir anlam onların lisanında görülmüştür: Onlarda millete (karn) denilir. Milletlere de (kurun) denilir.

Cenâb-ı Hak: (Bundan önce nice milletler helak ettik!) buyurmuştur.

Ve yine (bunların arasında bir çok milletler) buyurmuştur.

Hz. Peygamber (S.A.V.) de: **«İnsanların hayırlısı benim milletimdir.»** buyurmuşlardır. Karnın şeytana izafesi de, ona itaat ettikleri için caiz olmuştur. Nitekim Cenâb-ı Hak küffara (şeytan hizbi) adını vermiştir.

Hadîsîe bu mânayı verenlerin, yine hadîsden olan delilleri, yukarıda arz ettiğimiz, Amr b. Abese'den rivayet edilen hadîsle, Ebû Umame'nin Resûlüllah'dan rivayet ettiği hadîsdir.

ŞEYTANIN OTURDUGU YER

Ebû Bekr el-Hellâl (Kitab'ul-Edeb)'inde der ki: bâzı hadîs âlimleri Abdullah b. Ömer (R.A.)'den şöyle rivayet etmişlerdir: **«Kişinin, bir kısmını güneşe, bir kısmını gölgeye verip oturması, şeytan oturuşudur.»**

Ebû Hureyre'den de (R.A.) aynı şekilde bir hadîs rivayet etmişlerdir.

Said b. el-Müseyyeb'in şöyle dediğini anlatırlar: «Şeytanın istirahat ettiği yer, gölge ile güneş arasıdır.»

Katâde'den nakl edilmiştir: Şöyle diyorlardı: «Şeytanın oturduğu yer, gölge ile güneş arasıdır. Orda oturmak mekrûhtur.»

İshak b. Mansur der ki: İbn-i Abdillah'a: «gölge ile güneş arasında oturmanın mekrûh olduğunu söylüyorlar, aslında bundan nehy edilmemiş midir?» diye sordum.

«— Mekruhtur.» diye cevab verdi.

İshak b. Mansur, İshak b. Raheveyn'in şöyle dediğini nakl eder: Bu hususta Peygamber'in (S.A.V.) nehyi sabit olmuştur. Lâkin başlayıp da orada otursa daha ehven olur.»

ZALİM KADIDAN ŞEYTAN HİÇ AYRILMAZ

Tirmizî Abdullah b. Ebî Evfâ'dan nakl ediyor. Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«— Allah, zulm etmedikçe kadı ile beraberdir. Kadı zulüm yoluna sapınca, Allah ondan ayrılır, şeytan yakasına yapışır da bir daha bırakmaz.»

EZAN OKUNDUĞU ZAMAN ŞEYTAN KAÇAR

Sahihayn'da Ebû Hureyre (R.A.)'dan nakl edildiğine göre, Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: **«Namaz için ezan okununca şeytan arkasını çevirir ve ezan okuyanları, seslerini duyuramamaları için bir dıratta bulunur. Namaza başlanınca da kişinin gönlüne girer önceden aklına gelmeyen şeyleri getirir (şunu hatırla, bunu hatırla.) diye. O dereceki kişi, kaç rek'at namaz kıldığını bilemez.»**

Diğer bir rivayette: **«Namaz için ezanı duyunca, sesini duyurmamak için mani gelmek ister, bitirince vesvese'ye başlar.»** olarak geçer.

Diğer bir rivayette şöyle zikredilmektedir: **«Müezzin ezan okuyunca, şeytan sırtını çevirir ve hızla kaçar.»**

ŞEYTANIN TEK PAPUÇ İÇİNDE YÜRÜMESİ

Harb anlatıyor. Bâzı hadis âlimleri Ebû Hureyre'den nakl etmişlerdir. Resûlullah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

«Hiç biriniz tek papuçla yürüyemezsiniz, şeytan ise tek pabuç içinde yürür.»

Harb dedi ki: Duyduğuma göre, İmam Ahmed sırf bu yüzden tek pabuçla gezmeği kerîh görmüştür.

Harb, hadis âlimlerinden yaptığı başka bir rivayette Ebû Hüreyre'nin Allah Resûlünden (S.A.V.) şöyle duyduğunu nakl ediyor:

«— Na'lininizin kayışı kopunca, onu takıncaya kadar diğeri ile yürüyün.»

ADEMOGLU SECDE YAPINCA, ŞEYTAN KAÇAR

Ademoğlu secde yapınca şeytan ağlayarak ayrılır ve şöyle der:

«Eyvah! Ademoğluna secde emr edildi, yaptı ve cenneti hak etti. Ben emredildim yapmadım; cehennemi boylayacağım.»

İbn-i Eb'id-Dünya, bâzı hadis alimlerinin kendisine, Ubeydullar b. Mukşem'den şöyle nakl ettiklerini anlatıyor:

«Şeytanı lanetlediğin zaman, lânetlendim der. Ondan (Allah'a) sığındığın zaman arkam kesildi, der. Secde ettiğin zaman da şöyle der: «Eyvah! Ademoğluna secde emredildi, emri yerine getirdi. Şeytana emredildi, âsi geldi. Bu sebeble Ademoğlu cenneti; şeytan da cehennemi hak ettiler.»

ŞEYTANIN, NAMAZ KILAN KİMSEYE (ABDESTİN BOZULDU) DEMESİ VE NAMAZDA UYUKLAMA VE AKSIRMANIN ŞEYTANDAN OLMASI

Sahihayn'da, Abdullah b. Zeyd b. Âsım el-Mezenî'den nakl edilmiştir:

«Bir adam Hz. Peygamber'e (S.A.V.) namazda iken kendinde bir şey his ettiğini şikâyet edince, Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurdu: **Hiç biriniz, bir ses duymadıkça, veya bir yel bulmadıkça namazdan ayrılmasın.»**

Ebû Bekr b. Muhammed der ki: Bâzı hadis âlimleri Kays b. Es-Seken'den şöyle nakl etmişlerdir:

«Abdullah dedi ki, namazdayken şeytan birinizin yanına gelir, namazdan ayrılmaması onu bıktırınca, dübürüne ona — abdesti bozuldu — hissini vermek için, ürler. Sakın bir yellenme bulmadıkça, veya bir ses duymadıkça (namazdan) ayrılmasın.»

Abdullah der ki: «Şeytan Ademoğlunun damarlarında dolaşan kanıların yerinde dolaşır. Sonra namazda onu yakalar, dübürüne öfürür, zekerini ıslatır. Ve (abdestin bozuldu) der. Sakın yel bulmadıkça, veya bir ses duymadıkça, yada bir yaşlık görmedikçe namazdan ayrılmasın.»

Teberânî Mu'cem-i Kebir'inde Abdullah'dan nakl ediyor: «Harp zamanı uyuklamak Allah'dan bir emniyet ve sükûnettir. Namazda uyuklama ise şeytandandır.»

İyine Abdullah b. Mes'ud'dan nakl ediyorlar: «Namazda aksırmak şeytandandır.»

ACELE, ŞEYTANDANDIR

İbn'üs-Sunnî «Kitabul-İcaz'ın'da der ki: Bâzı hadîs bilginleri, Abbas b. Sehl'in dedesinden şöyle nakl etmişlerdir:

«Resûlüllah (S.A.V.) buyurdular ki: Teeni Allah'tandır; acele ise şeytandan.»

ŞEYTANI GÖRÜNCE EŞEĞİN ANIRMASI

Buharî ile Müslim Ebû Hureyre (R.A.) den nakl ediyorlar. Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Horozun sesini duyduğun zaman, Allah'ın fazlından isteyin. Çünkü o bir melek görmüştür. Merkeb'in anırmasını duyduğunuz aman, Allah'a şeytan'dan sığının. Çünkü o, bir şeytan görmüştür.»

ŞEYTANIN MESCİD EHLİNE SATAŞMASI

İmam Ahmed Musnedin'de der ki: Ebû Bekr el-Hanefî- Ed-Dahhâk b. Osman - Said el-Makberi - Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir; dedi ki, Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Sizden biriniz mescidde olduğu vakit şeytan gelip ona yaklaşır, kişinin hayvanına yaklaşıp ünsiyet kesp ettiği gibi. Ona sükûnetle yaklaştığında hemen onu avla ve dizginle.» Eb» Hüreyre dedi ki: «Siz bunu görürsünüz: Avlanan kimse, Allah'ı zikr etmez. Dizginlenen kimse de ağzını açar fakat Allah'ı zikr edemez!»

Ahmed der ki: Ebân - Katade Enes (R.A.)'den rivâyet etmiştir; Resûlüllah (S.A.V.) şöyle derlerdi:

«Saflarınızı perçinleyin, aralarını yaklaştırın; boyunlar hizasında yapın. Muhammed'in nefsi yedi kudretinde olan (Allaha) kasem ederim ki, şeytanın saf arasından gelib, siyah çökerek koyunlar gibi girdiğini görüyorum.»

İbn'is-Sünnî «Amelül-Yevm Velleyle» adlı kitabında der ki: Ebû Umâme'den (R.A.) nakl edilmiştir; Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır: **«Biriniz camiden çıkmak istediğinde, şeytan başına arıların, kendi beylerine üşüştüğü gibi üşüşür. Onun için mescidin kapısında durduğu zaman, şöyle desin:**

«Allahım! Sana iblîs ve askerlerinden sığınırım.» Onlar ona asla zarar veremez.»

İBLÎS'İN ADEM'E SECDE ETMEMESİ VE ONA İĞVA VERİB, YASAK AĞAÇTAN YEDİRMESİ

İbn-i Cerir der ki: Sahabe ve Tabiîn'den selef âlimleri, İblîs'in secde etmeyişinin sebebinde ihtilâf ettiler.

Bu babta İbn-i Abbas (R.A.)'dan bir çok sözler nakl edilmiştir. Birisi Ed-Dahhâk'ın nakl ettiği şu görüştür: «İblîs Allah'a asî gelen ve yeryüzünü cinayetler irtikâp ederek kana bulayan cinleri öldürünce, kendini beğendi ve kendinden üstün hiç kimsenin bulunmadığını iddia etti.»

İbn-i Abbas'dan (R.A.) nakl edilen ikinci görüş: O, cennet maliki olduğu gibi gökle yerin hakimiyeti eline verilmişti.. İbadete de son derece ileri mesâfeler etmişti. Bu yüzden kendini beğendi. Üstünlük iddia edip Rabbine karşı böbürlendi.

Ebû Salih Tarıkî ile İbn-i Abbas, Mürre el-Hemedanî tarıkı ile İbn-i Mesud'dan (R. Anhuma) nakl etmiştir; Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Allahu Teâlâ mahlûkatı yarattıktan sonra kudretini Arşda tecelli ettirdi. İblisi dünya semasına hakim tayin etti. İblis Cin denilen bir kabiledendi. Onlar Cennetin bekçileri olduklarından kendilerine (CİN) denilmişti. İblis dünya göğüne mâlik olması yanında Cennetin de bekçileri bulunmaktaydı. Bu yüzden kendini beğendi ve etrafa karşı böbürlenmeye başladı: «Allah bana bütün bunları herkese faik olduğum için verdi, var mı benim gibi bir tane daha?» diye sönlenmeye başladı.

Onun bu habis duygusuna Allah muttali oldu. Ve meleklerine: «Ben yeryüzünde bir Halîfe kılıcıyım.» buyurdu.»

İbn-i Abbas'dan (R.A.) nakl edilen üçüncü görüş: O, Allah'ın yarattığı mahlûkat kalıntılarındandı. Allah onlara bir şey emretti. Emre itaatten kaçındılar.»

İkrime tarikiyle İbn-i Abbas'dan nakl ediliyor: «Şüphesiz Allah bir nevi yaratıklar yarattı. Adem'e secde edin, buyurdu.

«— Biz bunu yapamayacağız.» diye baş kaldırdılar. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah, onları yakacak bir ateş gönderdi ve şöyle buyurdu: «Ben toprak'tan bir insan yaratıcıyım.» öylese Ademe secde edin, buyurdu, bundan da imtina ettiler. Bunun üzerine yüce Allah ateş gönderip onları yaktı. Sonra bunları yarattı. Ve Cenâb-ı Allah:

«— Haydi Adem'e secde ediniz!» buyurdu. «Evet dediler.» İblis Ademe secde etmekten kaçınan güruhtandı.

İsmail b. Kesîr bu hadîs için, onun ravîleri arasında yalancılıkla itham edilmiş biri vardır. Onun için böyle bir hadîs hüccet sayılmaz, dedi.

Diğerleri, şeytanın secde etmeme sebebini şöyle izah ettiler: O, yeryüzünü ifsad eden ve kan döken cinlerin bekâyasındandı. Meleklerle onlar çarpıştılar.

Bâzı hadîs âlimleri Sehr b. Haşeb'den rivâyet etmişlerdir: «İblîs, meleklerin kovaladığı cinlerdendi. Melekler onu esir ettiler ve semaya götürdüler.»

Sa'd b. Mes'ud'dan nakl edilmiştir: «Melekler cinlerle harb yaptılar. İblîs o zaman küçüktü. Melekler tarafından esir edilip göğe çıkarıldı. Ve onlarla beraber Allah'a ibadet etmeye başladı. Vaktâ ki Âdem yaratıldı ve Allah meleklere ona secde etmeleri için emir verdi. Şeytan bu emre imtisaldan kaçındı. Bunun için Cenâb-ı Hak: **«İblîs müstesna. O secde etmedi. İblis cin(ler) dendi.»** buyurmuştur.

Ebû Ca'fer der ki: «Bu babta akla en uygun görüş ve en doğru söz Allah'ın buyurduğudur: «Hani biz meleklere; Adem'e secde edin, dedik (hepsi) secde ettiler. İblis etmedi. O cinler dendi, Rabbinin emrinden dışarı çıktı.»

Allah'a karşı gelmesi bir çok sebeblerden olabilir. Meselâ; cinlerden oluşu buna sebeb olabilir. Kendini beğenmesi veyahut çok ibadet ettiği için kendisini bütün varlıklardan üstün sayması da buna sebeb olabilir. Semaya ve yere hakim olması, Cennet maliki bulunması da bu sebebler arasında zikr edilebilir. Belki de henüz bilinmeyen bir sebebden secde etmemiştir. Hülâsa bu konudaki ihtilâf sana anlattığımız gibidir.

Anlatılan sebeblerden biri de şudur: Adem yaratılmadan önce, yeryüzünde cinler vardı. Allah İblisi onlara kadı olarak gönderdi. Bin seneye yakın bir zaman onların adlî işleri ile meşgûl oldu. Sonra ona Hakem ismi verildi. Daha sonra semaya kaldırılıp halen üzerinde taşıdığı (İblîs) adı verildi.

Bundan sonradır ki içine bir kibir ve azamet düştü, kimseleri beğenmez oldu, daha önce hakemlik yaptığı insanlara karşı kin beslemeğe başladı. Bu düşmanlık; yeryüzünde iki bin sene gibi uzun bir müddet çarpışmalarına sebeb oldu. O kadar kan döküldü ki, atları o kanların içinde yüzer hale geldi.

Cenâb-ı Hak'kın: **«Ya biz ilk yaratışda aciz mi gösterdik (ki tekrar diriltmekten aciz olalım?) Hayır, onlar bu yeni yaratılıştan bir şüphe içindedirler.»** kavlinin mânası budur, dediler. (Kaf sûresi, âyet: 15)

Melekler de (Sen yeryüzünde kan dökecek, fesad çıkaracak birini mi halife kılacaksın?) dediler. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah, onlara bir ateş gönderip yaktı.

İblîs kavmine gelen bu azabı görünce derhal semaya çıktı ve meleklerle ibadete koyuldu. Kendisini ibadete öyle verdi ki ibadete o zamana kadar onun gibi şiddetli ibadet eden görülmedi. Onun bu hali Âdem yaratılana kadar devam etti. Sonra ona secde ile emredilince, secde etmekten imtina etti ve ne olduysa işte ondan sonra oldu. Cenâb-ı Hak İblîs'in bu haline muttali olunca, (yeryüzünde bir halife kılıcıyım.» buyurdu. Melekler de ona: (Sen yeryüzünü fesada verecek, kan akıtacak birini mi göndereceksin)? dediler.

İbn-i Abbâs (R.A.)'dan rivayet edilmiştir: «Melekler İblis ve kavminin yeryüzünde kan döküp, fesat çıkardıklarını bildikleri için, Cenâb-ı Hak'ka, «Biz sana yeteriz, Sana ibadet ediyoruz, seni tesbih ediyoruz, noksan sıfatlardan tenzih ediyoruz.» dediler. Ama yüce Allah herşeyi onlardan daha iyi bildiği için ve bildikleri arasında (İblis'in baş kaldıracağı) hususu da bulunduğu için, «Sizin bilmediklerinizi ben daha iyi bilirim.» diye mukabele etti.

İbn-i Abbas ve bazı Ashabdan nakl edilmiştir: Melekler söyleyeceklerini söyleyince, Allah: «Sizin bilmediklerinizi ben çok daha iyi bilirim.» dedi ve İblis'in işini ihsas etti onlara.

Bunun üzerine Allah Cibril'i (A.S.) yeryüzünde, toprak alıp gelmesi için gönderdi. Cibril yere inince toprak ona:

— Allah'a senden sığınırım. Nasıl olur da benden bir parça alacaksın ve beni rezil edeceksin? dedi. O geri döndü. Ve toprağın kendisine dediğini Allah'a arz etti. Allah Mikâil'i gönderdi. Toprak ona da aynı karşılığı verdi. Derken ölüm meleği olan Azrail'i gönderdi. Toprak ona:

— Senden Allah'a sığınırım, deyince o şu mukabelede bulundu:

— Asıl ben buradan bir şey almadan, Allah'a dönmekten sığınırım, dedi ve yerin muhtelif yerlerinden toprak aldı. Renkleri muhtelik topraklar alarak Allah'ın huzuruna vardı. Onun için Ademoğulları muhtelif renk, karakter ve huyda yaratılmışlardır. Sonra onu ıslattı, birbirine yapışan çamur haline getirdi. Sonra bıraktı kendi haline. Taki kokmağa başladı. Kur'ândaki (Hame-i Mesnûn'un) mânası budur.

Saîd b. Cübeyr tariki ile İbn-i Abbas (R.A.)'den rivayet edilmiştir.

«Rabb'ul-İzzet, İblis'i yerin ediminden almak için yeryüzüne gönderdi, onun tatlısından, tuzlusundan aldı. Ve ondan Allah Adem'i yarattı. Adem denimesinin sebebi de budur. Çünkü o yerin Edim'inden yaratılmıştır.

Bu yüzdendir ki İblis **«Çamur olarak yarattığına mı secde edeceğim?»** yâni benim sana getirdiğim çamura mı secde edeceğim, dedi.

Ed-Dahhâk tariki ile İbn-i Abbas'dan:

«Allah Âdem'in (asıl menşei olan) toprağa emretti ve yukarı yükseldi; Allah ondan Adem'i yarattı. Yâni onu balçıktan halk eyledi. Allah onu kendi kudretiyle yarattı, kırk gece, onu uzanmış bir cesed halinde bıraktı. İblis gelib onu tekmeledi. Bardak gibi ses çıkarmağa başladı.

Cenâb-ı Hakk'ın: «Bardak gibi kupkuru bir balçık» kavlinin mânası budur! Onun ağzından girib, arkasından çıkmağa, arkasından girip ağzından çıkmağa ve durmadan onunla şöyle deyip alay etmeğe başladı: «Sen nesin, kupkuru bir balçıksın! Şayet ben sana musallat olursam, helak ederim seni! Sen bana musallat olursan dinlemem, asi gelirim sana.»

Mûsa, senediyle, İbn-i Abbas, İbn-i Mes'ud ve bir sahabe cemaatinden (R. Anhüm) rivayet etmiştir.

Allah meleklere buyurdu ki: Ben topraktan bir beşer yaratacağım. Onu tesviye edip ona ruhumdan öfürünce, hemen secde edin. Allah onu kendi (kudretiyle yarattı ki İblis tekebbür edip secde etmekten imtina etmesin diye. Yani ben tekebbür etmeyip kendi elimle yarattığım şeye sen nasıl secde etmezsin, desin için. Böyle yaptı, Halik teâlâ.

Kırk sene onu, o halinde bıraktı. Melekler Adem'in o cesedini görünce korkmağa başladılar. İlk önce İblis de korkmuştu. Fakat sonra onun ses çıkaran bir bardak gibi kupkuru bir balçık olduğunu görünce ağzından girip arkasından çıktı ve cesaretle, meleklere: «Bundan mı korkuyorsunuz? Bu bir şey değil ki! Rabbiniz Sameddir. Bu ise bomboş (içi boş) bir şeydir! Ona şayet musallat olursam, helâk ederim, dedi.

Muas b. Hârun'dan rivayet ediliyor: Adem, ruh öfürülecek hale getirilince, Allah meleklere: «Ben ruh öfü-

rünce ona, secde ediniz!» buyurdu. Ruhu öfürünce, ruh başından girdi Adem'in ve Adem aksırdı.

Melekler ona: «Elhamdül lillah» de, dediler. Adem: «Elhamdü lillah.» dedi. Onlar da: «Ey Adem! Rabbin olan Allah sana merhamet etsin.» dediler.

Ruh gözlerine gelince, Cennet meyvelerini görmeğe başladı Ruh içine girince, yemek canı çekti ve Ruh henüz ayaklarına varmadan meyvelere doğru sıçradı. (İnsan aceleci olarak yaratıldı) âyetinin mânası budur. Meleklerin hepsi secde ettiler; İblis müstesna. O secde etmekten kaçındı, böbürlendi ve nihayet kâfirlerden oldu.

Allah ona, kendi kudretimle yarattığıma, secde etmekten seni men'eden şey ne oldu? diye sorunda, Ben ondan daha hayırlıyım! Çamurdan yarattığına secde edecek değilim!, diye cevab verdi. Sonra Allah onu: Sen benim yanımda böyle büyüklük taslayamazsın, haydi defol huzurumdan! diyerek, kovdu.

Bunu, teyid edecek bâzı hadîsler vardır, fakat çoğuna israiliyat karışmıştır.

Cenâb-ı Hak'kın İblis'e, «Oradan in, senin kibirlenmeye hakkın yoktur.» ve «Oradan çık.» gibi kavillerinden anlaşılıyor ki, İblis eskiden gökte idi. Sonra Allah onu, kendisine asî olunca bu şereften mahrum etti.

Ve onu yeryüzüne indirdi. Meleklerle bulunmak ve onlarla ibadet etmek şerefinden onu mahrum bıraktı. Perişan bir vaziyette yeryüzüne kovulup indirildi.

İbn-i Cerîr der ki: Ed-Dahhâk tariki ile İbn-i Abbas'dan rivayet edilmiştir: «Allah Teâlâ Adem'e ruhundan öfürünce, ruh başından girmeye başladı ve Âdem bir et halinde kımıldamayamaz bir şekilde kaldı. Ruh göbeğine kadar gelince Adem kendine gelip, kendini seyr etmek için kalkmak istedi ve acele etti. Fakat kal-

kamadı. (İnsan aceleci yaratılmıştır,) kavlinin mânası budur işte. Ruh cesedine girince aksırdı. Allahü Teâlâ'nın ona verdiği bir ilhamla: «Elhamdu lillahu Rabbilalemin!» dedi. Allah onun bu sözüne: «— Ey Adem Allah Teâlâ sana rahmet etsin.» diye mukabele buyurdu.

Sonra İblisle beraber olan (yer meleklerine) — gök melekleri müstesna — Ona secde etmelerini emretti. Hepsi secde ettiler, İblis etmedi ve dedi ki: «Ben ondan daha kuvvetliyim, daha yaşlıyım! Beni ateşten, onu topraktan yarattın! ne diye secde edecekmişim ona?» deyip Allah'a asi geldi. Allah da onu her türlü iyiliklerden mahrum edip huzurundan kovdu ve Şeytan-ı Racim olarak ayrıldı divân-i İlâhiye'den.»

İbn-i Cerîrin bu naklinde inkita' vardır. Siyakta da bir cehalet hüküm sürmektedir. Çünkü secde ile memur olan bütün meleklerdir, yalnız İblis'le beraber olan yerdeki melekler değil. Çünkü âyetteki genel ifade ve hasîslerdeki umumî mânalar'dan bu anlaşılmaktadır.

İbn-i Cerîr İbn-i Humeyd tariki ile Muhammed b. İshak'dan şöyle nakl ediyor:

«Ruh, başına gelince, aksırdı ve: «El-Hamdu lillâh» dedi. Rabbı ona:» Yerhamûke Rabbûke.» buyurdu. Doğrulunca bütün melekler, Allah'a verdikleri sözü yerine getirmek için ona secde ettiler, İbn-i (Allah'ın düşmanı) kalktı ve hasedinden secde etmedi, kibirlendi. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah ona, «Kendi kudretimle yarattığım Adem'e neden secde etmedin?» diye çıkışınca, o malûm cevabı verdi. Nihayet Cenâb-ı Allah mutlaka sen ve sana tabi olanlarla cehennemi dolduracağım, buyurdu.

Ondan sonra Cenâb-ı Allah ona lânet etti, kendisini cennetten çıkardı. Ve şöyle buyurdu: (Çık ordan. Sen

artık Recîmsin=kovulmuşsun. Ceza gününe kadar senin üzerine lâ net olsun.)

O Adem'e secde etmeyip, özrü kabahatından büyük olduğu için bu cezaya mustahak oldu. Sûre-i İsrâ'da bu hususta geniş malûmat verilmektedir. (Dileyenler, oraya müracaat etsinler.)

İbn-i Cerîr der ki: Mûsa b. Harûn, senediyle İbn-i Abbas, İbn-i Mes'ud ve Sahabe'den bir kısım insanlardan şöyle rivayet etmiştir:

«İblis lânetlendikten sonra cennetten çıkarıldı. Adem Aleyhisselâm ise cennette iskan edildi. Fakat yalnız başına idi. Bir gün uyumuştu. Uyandığı zaman yanı başında, Cenâb-ı Hakk'ın, kaburgasından yarattığı zevcesini görünce,

— Sen kimsin? dedi.

— Bir kadınım.

— Ne için yaradıldın.

— Sana eş olmak için, diye cevap verdi. Melekler ona sordular:

— Onun ismi nedir?

— Havva.

— Niçin bu ismi verdin ona?

— Çünkü diri olan bir şeyden yaradıldı. Bu hususta Cenâb-ı Allah şöyle buyurdu:

«Ey Adem! Sen ve zevcen Cennette sakin olun! Ondan (cennetin yiyeceklerinden) ikiniz de bol bol yiyin.» buyurmuştur. (Bakara: 35.)

İbn-i Cerîr'in naklettiği bu hikâye, ehli kitabın elinde bulunan Tevrat'ın nassından almadır. Âyetin siyakı ve zahiri, Havva'nın yaradılışını, Ade'min (A.S.) cennete girmeden önce olduğunu gerektiriyor. İbn-i İshak bunu böylece açıklamıştır.

İbn-i İshak İbn-i Abbas'dan (R.A.) nakl ediyor: «Hz. Havva, Adem'in (A.S.) en kısa kaburgasından yaratılmıştır.» Buna şu âyet-i kerîmeler delâlet etmektedir: **«Ey nâs! Sizi tek bir insandan ve ondan da zevcesini halk eden Rabbinizden korkun.»** (En-nisâ: 1)

«O, sizi nefs-i vahideden yaratan ve ondan, ona ısınsın diye zevcesini yaratandır.» (El-Âraf: 189)

İbn-i Cerîr diyor ki: Cenâb-ı Hak Âdem ile Havva'yı cennete yerleştirdikten sonra, dilediklerini yiyebileceklerini emretti. Yalnız onları bir ağaçtan men'etti. Fakat Şeytan iğva etti. Onlar da o yasak ağaçtan yediler. Ondan sonra Malûm kıssa başlıyor.

Ebî Salih tariki ile İbn-i Abbas'dan, Hemedanlı, Mürre tariki ile İbn-i Mes'ud ve bir kısım sahabîden bu hususta şöyle bir kıssa nakl edilmiştir:

Cenâb-ı Hak, Adem ile Havva'yı Cennete yerleştirip onları malûm ağaçtan yemelerinden menettikten sonra, şeytan onlara musallat olmak istedi ve cennete girmek teşebbüsünde bulundu. Fakat cennet bekçileri onu bundan men'ettiler. Derken şeytan yılan şeklinde gelip: «Ne düşünüyorsun, gir ağzıma ileteyim seni cennetin içine» dedi. Şeytan yılanın ağzına girdi. Yılanda onu sessizce cennetin tam ortasına getirdi. Yılanın karnından Adem ile konuşmak istedi, fakat mümkün olmadı, bu sefer onun ağzından dışarı çıkıp dedi ki: Ey Adem sana öyle bir ağaç göstereceğim ki ondan yediğin taktirde hiç ölmez ve muhalledlerden olursun! Gayesi onların avretlerini onlara göstermekti.. Çünkü o, onların avreti bulunduğunu meleklerin kitabında okumuş biliyordu. Adem'in bundan haberi yoktur. Adem (A.S.) yemedi. Fakat Havayı kandırdı. Ve Havva yedi. Havva yiyince Adem'e:

— Bak ben yedim, bana bir şey olmadı, sen de ye!

deyince, Adem de yedi.. Yedi amma avretleri zahir oldu. Bu defa İncir yaprakları ile avret yerlerini örtmeye çalıştılar.

Tavûs el-Yemanî tariki ile İbn-i Abbas'dan nakl edilmiştir:

«Allah'ın düşmanı şeytan, Adem ile Havva'yı kandırmak için cennete girmek istedi, giremeyince kendisini oraya götürmeleri için bütün hayvanlarla konuştu; hiç biri razı gelmedi. Sonra gitti yılanı buldu ve yılana :

— Sen beni cennetin içine kadar sessizce götürürsen, Ademoğlunun şerrinden seni korurum, dedi. Bunun üzerine yılan onu ağzına alıp cennetin içine kadar sessizce soktu. Soktu amma Allah da onun ayaklarını kırdı ve karnı üzerine sürünmeye başladı. —Önceleri yılan bayağı diğer hayvanlar gibi dört ayaklı idi. —»

İbn-i Abbas (R.A.) der ki, yılanı bulduğunuz yerde gebertin! Çünkü o, hem sizin, hem Allah'ın amansız düşmanıdır.»

Rebî'den nakl edilmiştir: «Şeytan hayvan kılığında cennete girdi. Deve şeklini andırıyordu. Sonra lânetlendi ve yılan şeklini aldı.»

Muhammed b. İshak bâzı ilim ehlinden nakl ediyor: «Adem (A.S.) cennete girip de onun çeşitli nimetlerini görünce, dedi ki: (Ah burada ebedî kalabilsek!) şeytan mel'ûn onun bu sözünü duyunca, bu yönden iğva vermek istedi.»

İbn-i İshak anlatıyor: «Onları aldatmak için ilk defa şöyle bir hiyleye baş vurdu: Cenazeye ağlar gibi bir çığlık kopardı. Adem ile Havva ona, niçin ağladığını sorunca, siz ilerde öleceksiniz; bu nimetler elinizden gidecek de onun için ağlıyorum, dedi.

Onlara bu korkuyu verdikten sonra başladı vesve-

seye, «Gelin size bir ağaç göstereyim, ondan yerseniz, ya melek olur veyada hiç ölmezsiniz.» dedi ve onları aldattı.»

İbn-i Cerîr der ki:

«İbn-i Vehb, İbn-i Zeyd'den şöyle nakl eder: «Şeytan önce Havva'yı kandırdı, o malûm ağacın yanına götürdü. Ağacı ona güzel gösterdi. Sonra Havva'yı onun gözüne güzel gösterdi. Adem onu bir ihtiyaç için çağırınca:

— Olmaz! Sen gel buraya, dedi. Gelince:

— Olmaz, hayır, bu ağaçtan yemedikçe bu iş olmaz, dedi. Bunun üzerine o ağaçtan yedi. Ve her ikisinin de avreti göründü. Adem cennetten bir oraya bir buraya koşmaya başlayınca Allah ona:

— Ey Adem! Benden mi kaçıyorsun? dedi. «— Hayır ya Rabbi, senden hayâ ettiğim için kaçıyorum!» diye cevab verdi.

— Peki bunu nasıl yaptın?

— Havva sebeb oldu.

— Onu çok güzel bir şekilde yaratmıştım, şimdi onu her ay kana boğayım da görsün; onu kolayca doğuracak şekilde yaratmıştım, şimdi onu zor ve güç bir hal üzere doğum yaptırayım da görsün! buyurdu.

Ebû Zeyd der ki: Havvâ'nın başına bunlar gelmeseydi, şimdi bütün dünya kadınları mülâyim olacaktı, kolay doğum yapacaktı. Adem ile havva o ağaçtan yiyince, Allah onları ve düşmanları olan şeytanla yılanı yeryüzüne indirdi ve: «Haydi ininiz; kiminiz kiminize düşmandır.» buyurdu. Böylece onlar, mihnet ve belâ yurdu olan bu dünyaya indiler. Keramet ve bütün cennet nimetlerini yitirdiler.

«İnin! Kiminiz kiminize düşmandır» âyetini, İbn-i Abbas ve Sahabeden bir kısım âlimler böyle tefsir etmişlerdir.

İbn-i Mes'ûd, İbn-i Abbas ve Sahabeden bir kısım âlimler dediler ki:

«Yılan lânete uğradı, ayakları kesildi, yerde sürünmeye başladı, rızkı toprakda kılındı.»

Müfessirler, Adem'in (A.S.) girdiği cennet hakkında fikir ayrılığına düştüler.

Bu Cennet nerdedir; gökte mi yoksa yerde midir? Şayet gökte ise o, Cennetûl-hûld midir, başka bir Cennet midir? Müfessirler bu babta ihtilâf etmişlerdir:

Cumhur'a göre, âyetlerin zahirinden anlaşıldığına göre, o, semada bulunan Cennetül-Me'vâdır. Bu hususta rivâyet edilen hadîslerin zahirinden de anlaşılmaktadır.

Nitekim Cenâb-ı Hak: **«Dedik ki: (Ey Adem! Sen zevcenle beraber cennette sakin ol.)»** buyuruyor.

Âyetteki **(Elif-Lâm)** umum için olmadığı gibi Ma'hud-i Lâfzı için de değildir. Öyleyse Ma'hud-i Zihni içindir ki o da şer'an mustakar olan Cennetül-me'vadır.

Mûsa'nın Adem'e (Aleyhisselâm) söylediği şu söz nekadar da açıklar bu mevzuu: «Bizi ve kendini cennetten çıkardın.»

Müslim, Sahih'in'de Ebû Malik el-Eşcaî — Sâd b. Târik'dir — Ebû Hazim Seleme b. Dinar-Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivâyet etmiştir. Dedi ki; Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Allah Kıyamet günü insanları bir araya getirecek. Mü'minlere cennet yaklaştırıldığı zaman, kalkıp Âdem'e gelecekler ve:

— Ey bizim babamız! Haydi cennetin kapısını bize açıver! diyecekler. Âdem onlara:

— Cennetten sizi çıkaran, babanızın hatası değil midir? diyecek.

Müslim bu hadîsi, Huzeyfe tariki ile de rivâyet etmiştir. Bunlardan anlaşıldığına göre Âdem (aleyhisselâm)'ın girdiği cennet, Cennetül-me'vadır.

Diğerleri, Adem'in girdiği cennet, Cennetül-huld değildir. Çünkü o, orada mükellef oldu. Bu ise, girdiği cennetin Cennetül-Me'va olmasına aykırıdır.

Bu görüş, Ubey İbn-i Ka'b, İbn-i Abbas, Vehb b. Münebbih ve Süfyan b. Uyeyne'den nakl edilmiştir. Bu görüşü, İbn-i Kuteybe (El-Maarif) kitabında, Said el-Balûtî de tefsirinde tercih ederek zikr etmişlerdir.

Aynı zamanda İmam Ebû Hanîfe ve arkadaşlarından da aynı görüş nakl edilmiştir. El-Kurtubî, tefsirinde, bu görüşü savunmuştur. Yani Mu'tezile ve Kaderiyeden bu fikri nakl etmiştir.

Ebû Muhammed İbn-i Hazm, (El-Milel vennihel) adlı eserinde, bu mes'ele hakında varit olan fikir ayrılığını zikr etmiştir.

Cumhur-i Ulema'dan birinci görüşü nakl edenler şunlardır: Ebû'l-Kasım er-Râğib, El-Kadı El-Maverdi.

El-Kadı El-Maverdî tefsîrinde şöyle kayd eder: Adem Aleyhisselâm'ın girdiği Cennet hakkında iki ayrı görüş üzerine ihtilâf ettiler.

1) O, bildiğimiz Cennetül-huld'dur,

2) O, onlar için bir ibtilâ yurdu olan ayrı bir cennettir, bildiğimiz mükâfat yurdu cennet değildir. Bu fikirde olanlar da iki ayrı fikir beyân ettiler:

1) Bu cennet göktedir,

2) Bu cennet yerdedir. Çünkü Allah her ikisini orada bulunan belirli bir ağaçla imtihan etmiş ve ondan nehy etmiştir, başka ağaçlardan değil.. Bu görüş, İbn-i Yahya'ya aittir. Bu, İblis'e Adem'e secde etmesi emredildikten sonra olmuştur. En doğrusunu bilen şüphesiz ki Allahtır! Bunun bu sözü, yukarda arz et-

tiğimiz üç ayrı görüşü tazammun etmiştir. Fakat kendi şahsî kanaatı bu hususta vukufu amirdir.

Sırf bu sebebledir ki, Errazi, tefsirinde, dört ayrı görüş nakl etmiştir.

Bu babta herhangi bir fikir serd etmeyip vakf etmeyi dördüncü görüş olarak kabul etmiştir.

O cennetin gökte olduğuna, Cennetül-Me'va olmadığına dair olan görüşü, Ebû Ali el-Cubaî'den nakl etmiştir.

İkinci görüş sahibleri, bir sual tevcih ettiler ki, onun gibisine cevab vermek lâzımdır. Şöyle dediler:

Şüphe yok ki Allah, İblis'i, secde etmekten imtina ettiği zaman, huzur-i İlâhîsinden tard ederek, cennetten çıkmasını ve oradan da yeryüzüne inmesini emretmiştir. Bu emir, Şerî emirlerden değildir ki muhalefeti mümkün olsun; O, muhalefeti mümkün olmayan ve önüne geçilmeyen kaderî bir emirdir. «Ondan çık! Çünkü sen Racîm (koğulmuş)sun!» kavli celilinde ki (Ondan) zamiri, cennete racidir. Veyahut Semaya.. Yada her hangi bir yere. Malûm olan bir şey varsa oda: Ne istikrar ve nede murûr ve ictiyaz vechiyle onun için takdir edilmiş bir mekân yoktur.

Kur'ân-ı Kerim'in siyakından da anlaşıldığına göre şeytan cennette Âdem ve Havva ile birlikte bulunmuştur. Nitekim, «Sizi eskimiyen bir ağaca götüreyim, Rabbiniz sizi ancak belki melek olursunuz veyahut ordada ebedî kalıcılardan olursunuz diye o ağaçtan men'etmiştir.» gibi beyanlar, onun onlarla beraber cennette olduğunu göstermektedir.

Bu suale verilen cevab şudur: Şeytanın onlarla beraber bulunması, istikrar vechiyle değil de bir gelip geçme şekliyle olmuştur. Veyahut Cennetin kapısında konuşmuştur onlarla. Ya da göğün dibinde.

Üçüncü görüşe gelince, o da su götürür bir görüştür.

Bu görüş sahibleri, fikirlerini şöylece isbata çalışmışladır:

«Adem Aleyhisselâm, ölüm döşeğine düşünce üzüm salkımı canı çekti. Çocukları onu arayıp bulmak için yola çıktılar. Meleklerle karşılaştılar yolda. Melekler:

— Nereye böyle?

— Babamızın canı Cennet üzümlerinden bir salkım istedi de onun için oraya gidiyoruz! dediler.

— Haydi dönün, biliyorsunuz ki siz ondan men'edildiniz! Bunun üzerine dönüp geldiler. Melekler de onlarla beraber gelip, Adem'in ruhunu kapz ettiler, iyice yıkayıp kefene sardılar ve defn ettiler. Defn etmeden evvel Cebrail İmâm oldu, melekler arkasında durdu. Meleklerin arkasında da Adem'in oğulları durdu ve cenaze namazını böylece edâ ettiler. Sonra oğullarına dönerek:

— İşte siz de ölülerinizi böyle kaldıracaksınız! Bu sizin usûlünüz olsun! dediler.

Adem'in önceden bulunduğu cennete gitmek imkânı olmasaydı üzüm aramak için oraya gitmeğe koyulmazlardı. Bu da göstermiştir ki, Adem'in bulunduğu cennet gökte değil, yeryüzündedir.

Dediler ki: Âyetteki (elif-lâm), bir ma'hud geçmemiştir ki, ona avdet etsin!

Mahud-i zihnî olması kabulümüzdür; lâkin Siyak buna delâlet etmemiştir.

Çünkü Adem (aleyhisselâm) yerden yaratılmıştır. Yerden göğe çıktığına dair elimizde bir delil yoktur. Yeryüzünde bulunması için yaratılmıştır. Nitekim meleklere (Ben yeryüzünde bir halife kılıcıyım.) diyerek

bunu bildirmiştir. Bu tıpkı: **«Şüphesiz biz onları, as-hab-ı Cenneti imtihan ettiğimiz gibi imtihan ettik.»** âyeti gibidir. Orada ki (Elif-Lâm) Umum için değil.

Lafzî bir Ma'hud de geçmemiştir. Şu halde Mahhudî zihni içindir ki oda siyaktan anlaşılan bostandır.

Sonra (Hubût-inme) lâfzı da mutlaka onun gökte bulunduğunu göstermez.

Allahte âlâ, **«Denildi ki: Ey Nuh! Bizden bir selâm ile (selâmetle) in»** buyurmuştur.

Bu âyetteki (İn!) emri gemide vaki olmuştur. Yâni su yeryüzünden çekilip gemi Cudî üzerinde istikrar edince Allah Nuh'a (A.S.) «İn!» emrini vermiştir. Meselâ: **«Mısır'a inin. Sizin için diledikleriniz orada vardır.»**

«Taşlardan bâzıları var ki Allah korkusundan iner (yuvarlanır)» gibi,

(Hubut'un) gökten inmek mânasında olmadığını isbatlayan âyetleri de buna misâl gösterebiliriz. Bu babta hadîsler de sayılmayacak kadar çok varit olmuştur:

Sonra Âdem'in (A.S.) bulunduğu cennet, yüksek bir yerde meyvelik, gölgelik bir yer olması da mümkündür.

Nitekim Allah, **«Şüphe yok ki, senin için orada acıkman, çıplak kalman mevzu bahis değildir. Sen orada susamazsın ve sıcakda da kalmazsın.»** buyurmuştur.

Bu âyetten anlaşıldığına göre o, gayet rahat bir yerde idi. Her tarafı meyvelik, her tarafı gölge, güllük gülüstanlık. Tabii böyle rahat bir yerden, maşakkat dolu bir yere indirilince ona (haydi maşakkat, mihnet dolu bir yere in) denilmiştir. Nitekim: **«Sizin için yerde, musteker ve bir zamana kadar faydalanma vardır»** âyeti de buna delalet etmektedir.

Bunlardan, onun gökte olması ve gökten yeryüzüne inmesi anlaşılmamalıdır.

Görmüyor musunuz: Cenâb-ı Hak İsrail oğullarına hitaben ne buyurmuştur:

«Beni İsrail'e dedik ki, yerde sakin olun, Âhiret va'di geldiğinde hepinizi lefîf bir halde (huzura) getireceğiz.» İsrail oğulları gökte değil, yerde idiler.

Şimdi kitabımızın konusu olmayan başka bir bahse, idtidraden giriyoruz:

«İsimlerin hepsini Adem'e öğretti» kavl-i Celîl'inin tefsirine gelinde; İbn-i Abbas (R.A.) şöyle dedi:

Bu isimlerden murat, insan, hayvan, yer, dağ, bayır, deniz, deve, merkeb ve benzeri insanlar tarafından kullanılan ilimlerdir.

Mücahid'e göre bu isimler; kap-çanak isimleridir. Yine Mücahid diyor ki, bu isimlerden murat hayvan, kuş ve herşeyin ismidir. Saîd b. Cübeyr, Katade ve diğerlerin kanaatı da bu merkezdedir.

Errabî'a göre bu isimlerden maksat, meleklerin isimleridir.

Abdurrahman b. Zeyd'e göre, zürriyetinin isimleridir.

Sahih olan, bu isimlerden murat, küçük-büyük bütün canlıların isimleridir.

Nitekim İbn-i Abbas buna işaret etmiş ve Buharî de aynı şeyi anlatmıştır.

Katâde, Enes'den (R.A.) rivayet ettiğine göre Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Mü'minler Kıyamet günü toplanıp, Rabbimiz nezdinde şefaat edecek birini bulsak, deyip Adem Aleyhisselâm'a gelecekler ve şöyle deyecekler:

Sen beşer'in babasısın; Allah seni kendi eliyle (kudretiyle) yaratmış, melekleri sana secde ettirmiş, her şeyin ismini sana öğretmiştir.»

Allah'ın ona herşeyin ismini öğretmesi, dört şeref'den biridir. İkincisi; Onu kendi kudretiyle yaratması, üçüncüsü ona ruhun'dan öfürmesi, dördüncüsü meleklere ona secde etmelerini emretmesidir.

Mûsa ile münazara ettikleri zaman, Mûsa ona böyle demiştir. Mahşer halkı da ona aynı şeyi söyleyecektir.

ŞEYTANIN, ÂDEM'İN EŞİ OLAN HAVVA'YA SATAŞMASI

İmâm Ahmed der ki : Abdussamed-Ömer b. İbrahim-Katâde-el-Hasan-Semure'den (R.A.) rivâyet ettiklerine göre Allah'ın Nebisi (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

Havva çocuk doğurunca çocuğu yaşamıyordu. Bunun üzerine İblis onu ziyaret etti ve dedi ki: Çocuğuna «Abd'ül - Haris» adını koy. Havva da Abd'ül - Haris koydu. Bu şeytanın işareti ve emri idi.»

Tirmizî, İbn-i Cerîr, İbn-i Ebî Hatem, İbn-i Merdeveyh tefsirlerinden böyle rivâyet etmişlerdir.

El-Hâkim «Müstedrek»i'nde, bunu rivâyet etmiş ve şöyle demiştir: «Bu rivâyetlerin hepsi Abdüssamed b. Abdil-Vâris tarikine dayanmaktadır. İsnadı sahihtir.»

Tirmizî ise bu hadîs hakkında, **«Bu hadîs garip bir hadisdir; bunu ancak Ömer b. İbrahim'in rivâyet ettiği hadîs'den tanıyoruz.»** demiştir. Bâzıları bunu Abdussamed'den rivâyet etmiş, lâkin ref etmemiştir. Bu hadise (kadîh) bir illettir. Sahabîye mevkuf olarak rivayet edilmiştir. Zahir olan, bu, İsrailiyyattandır. İbn-i

Abbas'a (R.A.) mevkuf olarak rivâyet etmiştir. Herhalde bunu Kâ'b ve arkadaşlarından almış olsa gerek.

El-Hasen : **«Ey Nas Rabbinizden korkun! O Rab ki, sizi nefsi vahideden yaratmış ve yine nefsi vahideden zevcesini yaratmıştır. İkisinden de bir çok erkek ve kadın yaymıştır.»** âyetini bunun hilâfına zikr etmiştir.

Eğer onun nezdinde, Semure'den merfu olarak rivâyet edilen böyle bir hadîs olsaydı, ondan başka bir yoruma gitmezdi.

Sonra, Allah Adem ile Havayı sırf insanlığı yaymak için yaratmıştır.

Bu hadîse göre ise onun oğlu yaşamamıştır. Eğer onun oğlu yaşamasaydı insanlığın üreyip çoğalmasına imkân bulunur muydu? Şu halde bu hadîsin Peygamber'e ref edilmiş olarak kabûlü hatadır; doğrusu hadîsin vakfidir (mevkuf olmasıdır.)

İmâm Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr, Tarihinde der ki: «Havva, Adem'e, yirmi batında tam kırk çocuk doğurmuştur. İbn-i İshak demiştir bunu. Bâzılarına göre, yüz yirmi batında çocuk yapmıştır: her batında bir erkek ve bir dişi bulunmaktaydı. Oğullarının ilki Kâbil'dir, kız kardeşi (yani onunla bir batında doğan) nın adı ise Kalîma'dır. Sonları: Abd'ül-Muğîs, kız kardeşi (onunla doğanın) adı ise Ümm'ül-Muğîs'dir. Sonra, Müfessirler, Adem ile Havva'ya yasaklanan ağaç hakkında fikir ayrılığına düştüler:

Bâzılarına göre bu ağaç, üzüm ağacıdır. İbn-i Abbas, Saîd b. Cübeyr, Eş'aşa' b. Muhammed b. Kays Es-Seddi gibi âlimler bu görüştedir.

Yahudilere göre bu ağaç, buğday ağacıdır. Bu görüş İbn-i Abbas, El-el-Basrî ve Vehb b. Münebbih'den nakl edilmiştir.

Hattâ Vehb şöyle demiştir: «Cennetteki buğday danesi, hayvanın böbrekleri gibidir. Onun ekmeği kaymaktan daha yumuşak, baldan daha tatlıdır.

Es-Sevrî Hüseyin'den o da Ebû Malik'den nakl etmiştir: «O ağaç, hurma agacıdır. İbn-i Cureyc Mücahid'den nakl ettiğine göre, o ağaç, incir ağacıdır.

Eb'ul-Âliye diyor ki: «O ağaç öyle bir ağaçtır ki, yiyen abdest bozar. Cennet ise abdest bozma yeri değildir.»

Ebû Hüreyre (R.A.)'dan nakl edilmiştir. Dedi ki: «Allah'ın Resûlünden (S.A.V.) duydum: Cennette bir ağaç vardır ki, bir atlı o ağacın altından tam yüz sene giderse yine kat' edemez. O ağaç Şeceretül-Huld'-dur.»

Gundur'dan da aynı şey nakl edilmiştir. Gundur diyor ki bu hususta Şû'be'ye dedim ki:

— O, Şeceret'ül-Huld mudur?

— Ona ne şüphe, diye cevab verdi. Ne var ki bunu yalnız İmam Ahmed rivâyet etmiştir. Görüyorsunuz ya, rivâyetler birbirine yaklaşık olarak varit olmuştur.

Bize gelince, biz deriz ki: Allah bunu mübhem bırakmıştır; bize bildirmemiştir. Eğer zikrinde bir maslahat olsaydı, diğer ağaçlar gibi bunun da ismini tayin ederdi.

Tarihçilere göre, «Âdem Aleyhisselâm, zürriyetinden kırk bin kişi görmeden hayata veda etmemiştir.»

Cenâb-ı Hak buyurmuştur: «O sizi bir nefisten yaratan ve yine ondan kendisine ısınsın diye zevcesini yaratandır.» Bu âyetten murat, önce Âdem'i, sonra insan cinsinin nasıl yaratıldığını zikretmektir. Âdem ile Havva'nın zikri değildir. Çünkü burada ilk defa şahsın isminden bahs edildikten sonra cinsin ismine geçildi.

Nitekim Cenâb-ı Hakk'ın: **«And olsun, biz insanı süzme topraktan yarattık. Sonra onu Karar-i Mekîn'de kıldık.»** âyeti buna işaret etmektedir.

Bir âyet daha: **«And olsun biz dünyayı mesabihle süsledik ve onları şeytanlar için atış tâneleri yaptık.»** (El-Mülk: 5)

Şeytanların atış tâneleri olan gök kandilleri bizatihi onlar değildir; bilakis onların cinsidir. Yani muayyen gök kandilleri değil de, kandil cinsleridir.

ŞEYTANIN NUH ALEYHISSELÂM'A GEMİDE SATAŞMASI

Ebû Bekr b. Ubeyd der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları Abdullah'ın babasından şöyle nakl etmişlerdir:

«Nuh (A.S.) gemiye binince, o ana kadar hiç görmediği bir ihtiyar gördü ve ihtiyara:

— Buraya niçin bindin? diye sorunca, ihtiyar ona:

— Arkadaşlarının kalplerini çalmak için girdim. Onların kalpleri benimle, vücudları seninle olacaktır, dedi. Bunun üzerine Nuh (A.S.) onun şeytan olduğunu anladı ve:

— Defol buradan ey Allah'ın düşmanı! dedi. Şeytan :

— Gideceğim; lâkin kişiyi helâk eden beş şey var ki bunlardan üçünü anlatacağım, ikisinden bahs etmeyeceğim, dedi.

Allah o anda Nuh'a (A.S.) senin o üç şeye ihtiyacın yok, ikisinden bahs etsin sana, diye vahy etti.

Şeytana iki şeyden sordu, o da şu cevabı verdi: Birincisi haseddir ki, onun yüzünden lânetlendim ve di-

vandan kovuldum. İkincisi de hırstır. Adem'e cennetin hepsi mübah kılınmıştır; hırsla ondan intikamımı aldım.»

İblis Mûsa (A.S.) ile karşılaştı ve Hz. Mûsa (A.S.)'a:

— Ya Musa! Allah seni Peygamber olarak seçmiş ve seni kendisiyle konuşmak şerefine nail etmiştir. Ben günahkâr bir kulum. Benim için Allah'a dua eder misin? Beni afv etsin, dedi. Musa (A.S.) Allah'a dua etti ve Hz. Musa'ya: Dileğin yerine getirildi, denildi. İkinci sefer şeytanı görünce bu def'a Mûsa (A.S.) ona şöyle dedi: Senin afv edilmen için Adem'in kabrine secde etmen gerektiği söylendi. Şeytan pur hiddet şu mukabelede bulundu:

— Ben ona sağken secde etmedim de ölüyken mi secde edeceğim? Benim için Allah'a yalvardın ve hakkın bana geçti. Bunu ödemeliyim sana: Ben Ademoğlunu üç yönden yakalarım, sen bu üç şeyle karşılaşınca beni hatırla ve benden Allah'a sığın:

1 — Öfkelendiğin zaman. Gözlerim, gözlerinde ve vesvesem kalbinde olur.

2 — Savaşacağın zaman. Çünkü o an ben Ademoğlunun yanına gelir, ona senin o çoluk çocuğun malın mülkün var, vaz geç savaşa katılmaktan, diye durmadan iğva veririm.

3 — Sakın Mahremin olmayan kadınla baş başa kalma. Çünkü ben aranıza girer, senin nâmına da oun nâmına size yapacağımı yaparım.»

İbn-i Ubeyd der ki: Hadîs âlimlerinden bâzıları Eb'ul-Âliye'den nakl etmişlerdir: «Nuh'un (A.S.) gemisi Cûdi dağına oturunca, İblis göründü ve Nuh (A.S.) ona:

— Yazıklar olsun sana, senin yüzünden bütün yeryüzündeki insanlar boğuldu, deyince şeytan:

— Peki şimdi benim ne yapmam gerek? diye sordu.

— Tevbe etmen lâzım, dedi.

— Sor bakayım Rabbine, benim tevbe hakkım var mıdır? dedi. Bunun üzerine Nuh (A.S.) Allah'a dua etti. Allah da ona şöyle vahy etti: (Onun tevbesi, gidip Adem'in kabrinde secde etmektir. «Şeytana bunu anlatınca, şeytan gadablanarak:

— Ben, onun dirisine secde etmedim de ölüsüne mi secde edeceğim, diye haykırdı.

El-Kasim b. Hâşim anlatıyor: Hadîsçilerden bâzılarının şöyle anlattıklarını duydum: «Nuh aleyhisselâm, şeytana rastladı ve şeytan ona:

— Ey Nuh! Hased ve tama'dan kaçın. Çünkü ben hased ettim, Cennetten çıkarıldım. Âdem Cennetteki ağaca tama' etti ve cennetten çıkarıldı, dedi.»

Bâzılarına göre İbn-i Abbas'dan (R.A.) şöyle nakl edilmiştir:

«Kuşlardan Nuh'un gemisine ilk binen Dürre'dir. Hayvanlardan en son giren merkebdir. İblis de onun kuyruğuna yapışarak gemiye binmiştir.

OĞLUNU KESMEK İSTEDİĞİ ZAMAN, ŞEYTANIN İBRAHİM (A.S.)A SATAŞMASI

Abdurrazzak anlatıyor: Ebû Hüreyre ile Ka'b buluştular. Ebû Hüreyre (R.A.) Ka'b'a Peygamberden, o da ona kitablarından bahs ediyordu.

Ebû Hüreyre (R.A.) dedi ki: Peygamber (S.A.V.) şöyle buyurdu: **«Her peygamberin kabul edilmiş duası**

vardır. Ben duamı kıyamete sakladım. Ümmetime şefaat ederken yapacağım.» Ka'b şöyle mukabelede bulundu:

—Sen bunu Resûlüllah (S.A.V.)'den mi duydun?

— Evet.

— Ona anam, babam feda olsun. Ben de sana İbrahim (A.S.) dan anlatayım:

Oğlu İshak'ı kesmeğe götürdüğü zaman, hemen koştu Sare'ye ve dedi ki:

İbrahim oğlunu nereye götürüyor?

— Bir işe galiba.

— Yok, onu kesmeğe götürüyor.

— Neden?

— Iddia ettiğine göre sanki bunu ona Rabbi emretmiş.

— Rabbi emretmişse mesele yok, tabii onun emrini yerine getirecektir.

Şeytan ondan ümidini kestikten sonra doğru Ishak'a koştu ve şöyle sordu:

— Seni baban nereye götürüyor?

— Galiba benimle bir işi var.

— Ne işi? Seni kesmeğe götürüyor.

— Niçin kessin beni?

— İddia ettiğine göre sanki ona bunu Allah emretmiş.

— Allah emretmişse mesele yok, tabii ki Allah'ın emrini yerine getirecektir, bundan tabii ne olabilir? Ondan da ümidini kesince doğru İbrahim'e koştu ve:

— Hayrola İbrahim nereye böyle oğlunla?

— Bir işim var da.

— Yok, sen oğlunu kesmeğe gidiyorsun.

— Neden keseyim oğlumu?

— Allah'ın bunu sana emrettiğini iddia ediyorsun.

— Vallahı Allah bunu bana emretmişse mutlaka yapacağım. Şeytan bunu duyunca tamamen ümidini kesti ve oradan uzaklaştı. Vaktaki Allah'ın emrine teslim oldular, İbrahim de onu kesmek üzere yatırdı: Bir nida geldi: **«Biz ona: Ya İbrahim! Rüyana sadakat gösterdin, şüphesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız, diye nida ettik.»**

«Hakıykat bu apaçık ve kat'î bir imtihandır. Ona büyük bir kurbanlık fidye verdik.» (Es-Saffat: 104, 105, 106, 107.)

Zührî diyor ki: Cenâb-ı Allah Ishak'a vahy etti: **«Ey Ishak dua et, senin duan kabul edilecektir.»** diye. O da şöyle dua etti: **«Yarabbi! Duamı kabul etmeni istiyorum: Öncekilerden, veya sonrakilerden olsun, herhangi bir kul, sana şirk koşmadan kavuşursa onu cennete koy.»**

Kâ'b'in : **«İbrahim, oğlu İshak'ı rüyasında kurban edeceğini görünce»** sözü, kurbanlık İsmail değil de Ishak'ın olduğunu gösteriyor. Ömer b. Hattâb, Abbas b. Abdilmuttalib, Abdullah b. Mes'ûd, Enes b. Mâlik, Ebû Hüreyre (R.Anhüm)'dan da böyle rivayet edilmiştir.

İmâm Ali'den (R.A.) nakl edilen rivâyet çeşitlidir.

Mücâhid, Kâsım b. Berra, Mesrûk, Katâde, İkrime gibi âlimlerden de bu hususta çeşitli rivâyetler nakl edilmiştir. Ahmed b. Hanbel de bu kanaattadır.

Es-Süheylî diyor ki: Şüphesiz o, İshak'tır. Âlimlerden diğer bir taifeye göre, Kurban edilmesi emr edilen şahıs İshak değil, İsmaildir. Bu fikirde olan âlimleri şöyle sıralayabiliriz:

Abdullah b. Ömer b. Hattâb, Abdullah b. Abbas, El-Hasan b. Ebil-Hasan, Saîd b. el-Müseyyeb, Eş-Sâbî, Muhammed b. Ka'b el-Kurezî, Ömer b. Abdulazîz'den de böyle nakl edilmiştir. «el-Mevsum bi keladetin nehr» adlı kitabımda, her iki tarafın delillerini ve bir birlerine karşı verdikleri cevabları anlattım ve bu konuda geniş izahat verdim.. Bahsi (El-kevser) sûresine sıkıştırdım.

ŞEYTANIN MUSA ALEYHİSSELAM'A SATAŞMASI

Abdullah b. Muhammed, bâzı hadîsçiler tariki ile Abdurrahman b. Ziyâd'dan şöyle nakl etmiştir:

«Mûsa bâzı meclislerinde otururken İblis çıka geldi. Üzerinde Bornoz vardı. Çeşitli renklere girebilen (yanar-söner) bir bornoz. Bornozunu çıkardı ve Musa'ya (A.S.)

— Esselamu Aleyke ya Musa! dedi. Musa (A.S.) ona sordu:

— Sen kimsin?

— İblis, diye cevap verdi.

— Allah kahretsin seni? Ne istiyorsun, söyle bakalım? dedi.

— Senin Allah katındaki şeref ve mevkiini bildiğim için geldim ve sana bir selâm vereyim, dedim.

— Ne idi o sırtında gördüğüm şey?

— Onunla Ademoğullarının kalblerini çelerim, dedi.

— Ne zaman ve nasıl avlarsın onları?

— Kendini beğendiğinde, yaptığını büyük kabul ettiğinde ve bir de günahlarını unuttuğunda çarparım onu. Seni de üç şeyden sakındırırım:

1) Sakın yabancı kadınla başbaşa kalma. Çünkü ben böyle bir adamın dostu olur ve onu sapıttırırım.

2) Allah'a verdiğin sözü mutlaka yerine getir. Çünkü Allah'a bir adam söz verdi mi, hemen gelir aklına girerim. Ve verdiği söze muhalefet ettiririm.

3) Bir sadaka verecekmisin, hemen ver; fazla bekletme. Çünkü sadaka vermek isteyen kimse biraz bekledi mi, ne yapar, yapar onu vermekten caydırırım. Sonra şöyle deyip uzaklaştı:

— Eyvah! Ademoğlunun sakınacağı üç şeyi şimdi Musa da bilmiş oldu.»

Fazl b. İyaz'dan nakl ediliyor: Bazı hocalarımız bize şöyle anlattılar:

«Bir gün Mûsa (A.S.) Rabbine münacaat ediyordu. Şeytan gelip yanına sokuldu. Hemen bir melek atılarak ona sordu:

— Ne istiyorsun ondan? Görmüyor musun, o şu anda Rabbine münacaat halindedir?

— Babası Adem cennetteyken, ne istedimse, ondan da onu istiyorum, dedi.»

Yukarıda Şeytan'ın Nuh (A.S.)'a sataştığına dair olan babta, şeytanın Musa (A.S.) ile geçen macerasını orada, burada olduğu gibi, şeytanın onu üç şeyden sakındırdığını anlatmıştık.

ŞEYTANIN ZÜLKİFL ALEYHİSSELÂMA SATAŞMASI

İbn-i Eb'id-Dünya der ki: Bazı Hadîs âlimleri Abdullah b. el-Haris'den şöyle nakl etmişlerdir:

«Peygamberlerden biri yanında bulunanlardan birine dedi ki: «İçinizden kim var ki, kızmayacağına ve benden sonra benim derecemde olup kavmimde benim yerimi tutacağına tekeffül etsin?» Bir genç:

«— Ben!» diye cevap verdi. Sonra aynı teklifi tekrarlayınca yine genç:

«— Ben!» diye cevap verdi. Ölünce o genç yerine geçti

Şeytan ben onu kızdıracağım. Bir adama haydi onunla git, dedi. Adam gitti, bir şey göremeden döndü. «Bir şey görmedim» deyince başka birini gönderdi, o da bir şey göremeden döndü. «Bir şey görmedim.» deyince bu defa kendi gitti, elinden tuttu ama yakalayamadı. Bundan sonra ona Zül-Kifl adı verildi. Çünkü o, ölkelenmiyeceğine dair söz vermişti.

ŞEYTANIN EYYÜP ALEYHİSSELÂM'A SATAŞMASI

İbn-i Eb'i Hâtem, tefsirinde der ki: Bâzı âlimler Abbas'dan şöyle nakl etmişlerdir: «Şeytan dedi ki, ya Rabbi! Beni Eyyûb'a musallat kıl. Allah ona:

«Seni onun malına ve çocuklarına musallat kıldım, cesedine değil,» buyurdu. Bunun üzerine askerlerini toplayarak Eyyûb'un yanına geldi ve onlara: haydi bakalım, gösterin kendinizi, dedi. Onlar da önce ateş sonra su oluverdiler. Maşriktekiler bir anda meğribde, meğriptekiler de meşrikte oluverdiler. Onlardan bir taifeyi onun ekinine, diğer bir taifeyi devesine, bir taifeyi sığırına, başka bir taifeyi de koyunlarına musallat etti ve dedi ki: O bunları sabırla karşılar, onun için one çeşitli belâlar getirin.

Ekinine musallat olan, Eyyub'a görünerek şöyle dedi: **«Ey Eyyûb! Allak ekinine ateş gönderip yaktırdı. Görmedin mi?»** Deveye musallat olan da: **«Ey Eyyub görmüyor musun, Allah devene bir düşman gönderip helâk ettirdi.»** dedi. Sığırlarına musallat olan da

aynı şeyi söyledi: Koyunlarına musallat olan da dedi ki; **«Ey Eyyûb Görmedin mi Allah koyunlarını mahv ettirdi?**

Bütün malları gidince çocukları ile yalnız başbaşa kaldı. Hepsini en büyük evlâdının evinde bir araya topladı. Tam yemek yerlerken bir kasırga çıktı evi onların başına geçirdi. Ondan sonra şeytan kulaklarında küpesi bulunan bir köle şeklinde Eyyûb'a gelerek şöyle dedi:

«— Ey Eyyub! Görmedin mi, Rabbin çocuklarını bir evde topladı. Sonra da bir kasırga ile evi başlarına geçiriverdi. Ah yemekleri ile kanlarının birbirine karıştığını görseydin halin nice olurdu?» Eyyub (A.S.) ona şu mukabelede bulundu:

— Pekâlâ bütün bunlar olurken sen neredeydin?

— Onlarla beraberdim.

— Peki nasıl kurtuldun?

— İşte gördüğün gibi kurtuldum, bana bir şey olmadı?

— Öyleyse sen şeytansın.

— Bak, ben gördüğün gibiyim. Annemden doğduğum zaman nasılsam yine öyleyim, bana bir şey yapamadın, dedi.

Bunun üzerine şeytan öyle çığlık attı ki bütün gök kehli duydu, onun o çirkin sesini. Yer ehli de duydu. Sonra gök kapısını çalarak:

— Ya Rabbi! Gördüğün gibi ona bir şey olmadı. Beni de ona musallat et, dedi.

Cenab-ı Hak ona, seni onun cesedine musallat ettim, kalbine değil, buyurdu. Gelip ayaklarının altına bir üfürdü ayaklarından ta başına kadar onun zararı dokundu. Bir kadın kılığına girerek: «Çok perişan olduk. İmkânım olsaydı da sana bir ekmek yedirebilsey-

dim» deyince, Eyyub (A.S.) şu cevabı verdi: «Yetmiş sene refah hiçindeydik. Sabr et, yetmiş senede sıkıntıda olalım.» Sonra bu sıkıntıları yedi sene devam etti.

İblis dedi ki, Eyyûb (A.S.)'a yaptığım fenalıktan en hoşuma giden şey onun iniltisi oldu. Ona zararım dokunduğunu o zaman anladım.

Vehb b. Münebbih babasından nakl ediyor: «Şeytan Eyyûb (A.S.)'ın hanımına dedi ki, başınıza gelen felâketlere sebeb olan nedir? Kadın cevap verdi:

— Ne yapalım Allahın kaderi böyleymiş!

— Bana uy, arkamdan gel, dedi. Kadın gitti ve bir vadide hepsini ona bir bir gösterdi ve:

— Bana secde edersen, hepsini geri veririm size? dedi. Kadın:

— Kocam var benim; bir danışayım da razı olursa, teklifini kabul ederim, dedi ve kocası Eyyûb (A.S.)'a gelip durumu anlatınca, Eyyûb (A.S.) ona:

— Hâlâ onun şeytan olduğunu anlamadın mı? Eğer iyileşirsem sana yüz değnek vuracağım! diye çıkıştı.

ŞEYTANIN ZEKERİYAOĞLU YAHYA ALEYHİSSELÂM'A GÖRÜNMESİ

Abdullah b. Muhammed b. Ubeyd anlatıyor: Vehîb b. El - Verd'den nakl etmişlerdir: «Habis İblis bir gün Yahya'ya görünüp sana nasihat etmek istiyorum, demiştir. Yahya ona:

— Yalan söylüyorsun, bana nasihat etmezsin. Lâkin bana Ademoğullarından haber ver, dedi.

— Onlar üç sınıftır: Birincisi çok yaman bir sınıftır. Olanca gücümüzle onu takip ederiz, tam yanıl-

dığını sanınca bir de bakarız ki tevbe ve istiğfara devam eder ve bütün çalışmalarımız boşa çıkar. Sonra yine peşine düşeriz. Yine aynısını yapar. Nihayet ondan ümidimizi keseriz.

İkinci sınıf, çocuklarınızın elinde olan bir top gibi oyuncaktır. İstediğimiz gibi oynatırız, istediğimiz yöne çeviririz onu.

Üçüncü sınıfa gelince; onlar aynen senin gibi masûmdurlar, biz onlara karşı hiç bir şey yapamayız.

— Pekâlâ bana bir şey yapabildin mi bugüne kadar?

— Hayır, yalnız sana bir kere zararım dokundu: Bir defasında sofraya oturmuş yemek yiyordun. İştahını arttırdım. Yedin de yedin, istediğinden daha fazla yedin! O gece namaza kalkamadın, uyuya kaldın, halbuki o geceye kadar devamlı surette gece namazına kalkıyordun.

— Zararı yok artık şimdiden sonra sofradan, doymadan kalkacağım!

— Ben de şimdiden sonra hiç bir Ademoğluna öğütte bulunmayacağım, dedi, del'ûn.

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel dedi ki, bazı hadis âlimleri bize Sabit el-Bennanî'den şöyle nakl etmişlerdir:

İblis bir defasında Yahyaya göründü. Üzerinde bir sürü şeyler vardı.

Yahya ona :

— Galiba bunlar, Ademoğlunu yere serdiğin şehvetlerdir, dedi.

— Evet!

— Bana ait bir şey var mı içinde?

— Evet bir defasında tıka basa yemek yedin, namaz ve zikirden ayırdık, seni!

— Başka?!

— Vallahi başka yok!

— Ah ediyorum; bir daha sırf Allah için, karnımı doldurmayacağım.

— Ben de ahd ediyorum; bir daha kimseye nasihatte bulunmayacağım, dedi mel'ûn.

İbn-i Edib - Dünya der ki: Bazı hadis âlimleri Abdullah b. Haybak'dan şöyle nakl etmişlerdir:

Yahya (A.S.), İblisi kendi asıl sûretinde gördü ve:

— İnsanlardan en çok kimi seversin; en çok kimden nefret edersin? Söyle bakalım, diye sorunca, İblis şu cevabı verdi:

— İnsanlar içinde en çok sevdiğim, cimri mü'mindir. En nefret ettiğim de cömert fasıktır.

— Bu nasıl olur?

— Çünkü bâhil'in cimriliği, bana yapacak bir şey bırakmadı. Fakat cömert adam'a gelince; Allah onun o halini görür de afv eder diye ödüm patlıyor, dedi.

Sonra şöyle deyip uzaklaştı: «Ah sen, Yahya olmasaydın, sana bunu bildirmezdim.»

ŞEYTANIN MERYEMOĞLU İSA ALEYHİSSELÂM İLE KARŞILAŞMASI

Ebû Bekr Muhammed der ki: Âlimlerden bir kaç dostum, Süfyan b. Uyeyne'nin şöyle dediğini nakl etmişlerdir: «İsa (A.S.) İblis'i gördü; İblis ona:

— Senin Rubûbiyetin o kadar büyüktür ki, daha beşikteyken konuştun, senden önce kimse bu şerefe lâyık olmadı, dedi.

— Rubûbiyet ve azamet, bana değil, bilâkis beni konuşturan, beni öldürüp diriltecek olan Allah'a mahsustur.

— Rubûbiyet ve azamet sana mahsustur ki, sen ölüleri diriltiyorsun.

— Hayır bilâkis Rubûbiyet ve azamet, beni ve benim dirilttiğim kimseyi öldüren ve beni dirilten Allah'a mahsustur.

— Vallahi göklerde ve yerde ilâh sensin! diyecek gibi oldu mel'ûn, ki Cibril bir kanad vurduğu gibi güneşin yanına savurdu, bir kanad daha vurdu yakıcı pınarın yanına itti; bir kanad daha vurdu yedi kat denizin derinliklerine gömüverdi. Denizin dibindeki kara balçığı tadınca tekrar su yüzüne çıktı ve :

— Ey Meryemin oğlu! Bugüne kadar senden gördüğümü hiç kimseden görmedim, diye haykırdı.

Amr b. Dinâr'dan nakl edilmiştir: Şeytan, İsa.nın yanına vardı ve dedi ki:

— Eğer doğru söylüyorsan şu tepeden kendini aşağıya atıver.

— Yazıklar olsun sana, Allah (Ey Ademoğlu kendini öldürmekle beni iptilâ etme) buyurmadı mı? Sen karışma ben istediğimi yaparım, diye cevap verdi.

Ebû Osman'dan rivayet edilmiştir: «İsa Aleyhisselâm, bir dağın tepesinde namaz kılarken İblis aleyhillâne gelip şöyle dedi:

— Sen mi herşey kaza ve kaderledir diyorsun? dedi.

— Evet.

— Öyleyse kendini bu tepeden atıver ve sonra bu kader neticesidir? de.

— Ey Mel'ûn! Allah kullarını dener, ama kullar Allah'ı deneyemez ve hiç kimse ona (Neden bunu böyle yaptın?) diye soramaz! dedi İsa (Aleyhisselâm).

Said bin Abdulaziz'den rivayet edilmiştir:

Meryemoğlu İsa İblisi gördü ve:

— İşte dünyanın istediği adam.. Ona gelmiş ve onu istemiştir..

Ben hiç bir zaman bu dünyaya metânet vermeyeceğim! Bu dünyadan çıkıncaya kadar hiç bir zaman gönlümü ona kaptırmayacağım! dedi.

İbni Halis'den rivayet edilmiştir:

İsa (Aleyhisselâm) dedi ki: «Şeytan dünya ile beraberdir. Mal ile insanı yanıltır, nefsin arzularını insana güzel gösterir; onu şehvete kaptırınca bu sefer de peşini bırakmaz.»

ŞEYTANIN HZ. PEYÇGAMBER (S.A.V.)'E SATAŞMASI

Müslim'in Sahih'inde Eb'ud - Derdâ'dan sabit olmuştur: Resûlüllah (S.A.V.) namaza kalkınca şöyle dediğini duyduk: (Senden Allah'a sığınırım; lânetiyle de seni lânetlerim.) Sanki bir şey alıyormuş gibi elini üç kere yaydı. Namazdan fariğ olunca, dedik ki:

— Ey Allahın Resûlü! Namazda, hiç duymadığımız şeyleri söyledin. Ve elini yaydığını gördük..

«— Allah düşmanı elinde bir kıvılcım olduğu halde gelmiş yüzüme koymak istiyordu. Ben de üç kere **(Eûzü billâhi)** dedim. Sonra da **(Seni, Allah'ın lânetiyle tam mânâsiyle lânetlerim)** dedim. Yine çekilmeyince bu sefer elimle kovdum. Eğer Süleyman'ın duâsı olmasaydı onu perişan edecektim ve böylece Medine'deki çocukların o, bir oyuncağı olacaktı.»

Sahihayn'de Ebû Hüreyre'den (R.A.) nakl edildiğine göre Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Şeytan bana arız oldu, namazımı kesmek istedi. Allah bana ona karşı bir kuvvetverdi de defettim. Sa-

bahleyin göresiniz diye onu bir duvara bağlamak istedim, ama Süleyman'ın **(Rabbim, bana benden sonra kimseye lâyık olmayacak bir hakimiyet ver.)** duasını hatırladım ve Allah onu benden perişan bir halde defetti.»

Nesaî Buharî'nin şartı üzere Hz. Âişe (R. Anha)'-dan şöyle nakletti:

«Peygamber Sallellahu Aleyhi Vesellem namaz kılıyordu. Şeytan geldi. Hz. Peygamberle kapıştılar. Onun boğazına daldı ve dedi ki: Dilinin soğukluğunu elimde his ettim. Süleymanın kendi hakimiyeti için Allah'a karşı yaptığı duâsı olmasaydı, bütün insanların görmesi için onu bağlayacaktım.

Ahmet ile Ebû Davud'un, Ebi Said'den nakl ettikleri hadîsdeki kayd şöyledir: «Elimle ona kasd ettim, az kaldı boğuyordum. Öylesine ki, salyasının soğukluğunu baş parmağımla ondan sonra gelen parmağım arasında hissettim.»

Ebû Ubeyde tariki ile Abdullah'dan nakl ediliyor:

«Şeytan bana uğradı, yakaladım, boğazına sarıldım, taki dilinin soğukluğunu ellerimde duydum. "Acıttın! Acıttın!" dedi ve ben de onu terk ettim.»

Ebû Ubeyde b. Abdillah babasından rivayet ediyor:

«Bana habis uğradı, yakaladım, imiğini sıktım (şiddetli bir şekilde). Nihayet bana: "Acıttın!" dedi.»

Enes (R.A.)'den nakl edilmiştir: «Resûlüllah Sallellahu Aleyhi Vesellem Mekke'de namaz kılıyordu. Şeytan gelip boynuna tırmanmak istedi, fakat Cibril kanadını vurduğu gibi ta Ürdün'e fırlatıp attı.»

İmâm Mâlik el-Muvatta'da Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet etmiştir: Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuşlardır:

«Mirac gecesi Cinlerden bir ifrit gördüm, elinde ateş şu'lesi vardı. Nereye gidersem karşıma çıkıyordu.

Nihayet Cibril dedi ki: "Sana bir kaç kelime öğreteyim, onları söylediğinde onun ışığı döner yüzü üstüne yuvarlanır." Şöyle de: (Eûzü bi vechillâhil-kerîm. Ve bi kelimatillahittâmmât. Elleti lâ yücavizihunne birrûn velâ facirûn min şerri ma yenzilü minessemai vemâ ya'rucu fiha ve min şerri mâ zere'e filerdı ve min şerri ma yahrucu minha ve min fitenilleyli vennehâri ve min tevarikilleyli vennehâri illâ tarikun bi turukin bi hayrin YA RAHMAN!)»

Bu hususta rivayet edilen hadîsler arasında bâzı rivayet farkları vardır. Meselâ; birinci hadîsde Peygamberimizin şeytandan Allah'a sığınması ve onu lânetlemesi, kaçınmadığı için elini uzatması gibi kayıtlar yer alırken; ikinci hadîsde onu boğmak veya bertaraf etmek için ona elini uzattığı ve düşmanlığını bertaraf ettiği kaydı bulunmaktadır.

Duvara bağlamak istemesi ve bundan vaz geçmesi ise, bunu kendileri de ifade ettikleri gibi, Süleyman Aleyhisselâm'a bırakmıştır.

Bu bir hâkimiyet işidir. Süleyman da bir hâkimiyet peygamberi idi.

Peygamber Muhammed (S.A.V.) kul ve Resûl idi. Onun cinlerdeki tasarrufu onları hak yoluna çağırmak ve irşat etmektir. Bu vasıf ise, hâkimiyet peygamberi olmak vasfından çok daha iyi ve üstündür. Nitekim ilk mukarrebler Ashab-ı Yemin olan ebrardan daha iyi ve makbuldürler.

Abd-i Resûlün, Hâkimiyet peygamberinden daha üstün olduğuna delil şudur: Peygamber Sallellahu Aleyhi Vesellem'e hâkimiyet peygamberi olmakla Abd-i Resûl olmak arasında serbest bırakıldı ve Abd-i Resûl olmayı tercih ettiler. Kişi daima kendi nefsi için hangisi üstün vasıf ise onu tercih eder.

Resûlüllah (S.A.V.)'in, «Nerede ise onu boğuyordum, taki salyasının soğukluğunu hissettim» sözleri, namazda böyle fiillerin, namazı bozmayacağına bir delil teşkil eder. Alimler bu sözlerle, namaz kılan kişinin, önünden geçeni defetmesi veya önünden geçen zararlı bir hayvanı öldürmesinin caiz olduğuna istidlâl etmişlerdir.

Namaz müsâbaka haletidir. Âlimler, namaz kılanın önünden cin şeytanı geçtiğinde, musallinin namazı kesip kesmeyeceğine dair ihtilâf etmişlerdir:

Ve iki ayrı görüş serd etmişlerdir. İmâm Ahmed'in mezhebinde bu babta iki ayrı fikir ileri sürülmüştür.

Bu bahis, bu mesele için yazdığımız bir babta geçmiştir. Tevfik Allah'dan.

ŞEYTANIN ÖMER BİN HATTÂB'DAN KAÇMASI, HZ. ÖMER'İN ONU YERE SERMESİ

Buharî ile Müslim, Saîd b. Ebî Vakkas'dan (R.A.) rivayet etmişlerdir:

«Hz. Ömer (R.A.) Peygamber (S.A.V.)'den İçeriye girmek için izin talep etti. Hz. Peygamber'in yanında kendisi ile konuşan —diğer bir rivayette, ona soru soran ve seslerini onun seslerinden fazla çıkaran— kadınlar bulunmaktaydı. Hz. Ömer içeri girmek için izin talep edince, hepsi kapandılar. Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Hz. Ömere (R.A.) izin verdi ve Hz. Ömer içeri girdi. Baktı ki Allah'ın Resûlü gülüyorlar. Ömer bunu görünce, Allah dizin görününceye kadar seni güldürdü, dedi. Yanımda olanlara şaştım da. Senin sesini duyunca elbiselerine kapanmaya başladılar, buyurunca Ömer şu mukabelede bulundu:

— Allah'ın Resûlü daha çok korkulmaya ve kendinden daha çok çekinilmeğe lâyıktır.

Hangi düşmanlıkları vardır ki, kendilerini benden çekindiriyor da Allah'ın Resûlünden (S.A.V.) çekindirmiyor? diye çıkışınsa, kadınlar hep bir ağızdan şöyle dediler:

«— Evet sen Allah'ın Resûlünden (S.A.V.) daha galiz ve daha şedidsin!»

Sonra Allahın Elçisi (S.A.V.) şöyle buyurdular:

«— Yavaş ol ey Hattab'ın oğlu! Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, şeytan sana bir yolda rastlarsa, —senden korkusundan— hemen yolunu değiştirir.»

Tirmizî ile Nesaî, Buharî'den rivayet etmişlerdir: «Hz. Peygamber bazı savaşlara çıkmıştı. Dönünce siyah bir cariye gelip kendilerine şöyle dedi:

— Allah seni sağ salim geri döndürürse, huzurunda def vurmayı ve türkü söylemeyi adamıştım.

— Eğer hakikaten adamışsan, def çal, yoksa çalma.

— Adadım, dedi. Ve def çalmaya başladı. Ebû Bekir içeriye girdi, o çalmaya devam etti, Hz. Ali girdi ve çalmaya devam etti, Hz. Osman girdi o hâlâ çalıyordu. Hz. Ömer (R.A.) girince defi altına koyup üzerine oturdu. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü şöyle buyurdular:

«— Ey Ömer! Senden şeytan korkuyor! Ben oturuyordum, o yanımda def çalmaya başladı. Ebû Bekir girdi o çalmaya deva metti, Ali girdi o hâlâ çalıyordu. Sonra Osman girdi, o çalmaya devam etti. Sen girince korkusundan defi altına koyup üzerine oturdu.»

Tirmizî ve Nesaî, Hazreti Âişe (R. Anha)'dan nakl etmişlerdir:

«Resûlüllah (S.A.V.) oturuyorlardı. Bir gürültü ve çocuk sesleri duyduk. Bir de baktık ki, bir Habeşli ka-

dın def çalıyor ve etrafında da çocuklar (dönüyor). Peygamber (S.A.V.):

— Ey Ayşe! Gel seyret, dedi. Bunun üzerine geldim, başımı onun omuzlarına koyup seyretmeye başladım. Onun omuzu ile başı arasından bakıp seyr ediyordum.

Bana:

— Doydun mu? dedi. Ömer geldiği zamana, onun yanındaki durumun ne olacağını anlamak için, «Hayır!» diyordum. Sonra insanlar dağıldılar. Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurdu:

«Ben bakıyorum da, bütün cin ve ins şeytanları Ömerden kaçıyorlar.. Bunun üzerine ben de döndüm.»

İbni Ebid-Dünyâ anlatıyor:Abdullah'dan, şöyle dediğini duydum:

«Resûlüllahın (S.A.V.) eshabından bir adam çıktı. Şeytanla karşılaştı. Kapıştılar. Sahabî onun sırtını yere getirince, şeytan, "Beni salıver de sana acayip bir haber getireyim!" dedi. Onu salıverdi, geldi ve ona "Haydi anlatsana!" deyince "Hayır, olmaz!" diye mukabele etti. Tekrar kapıştılar. Sahabî tekrar onun sırtını yere getirdi.

— "Ne olur beni salıver, sana acayip bir haber anlatacağım." diye yalvarınca Sahabî onu salıverdi. "Haydi anlat!" deyince, "Olmaz!" demez mi?

Üçüncü defa kapıştılar. Bu defa da sahabî onun sırtını yere getirdi ve göğsü üzerine oturup baş parmağıyla imiğini sıktı ve:

— Bu sefer de anlatmazsan, seni geberteceğim, anlatmadıkça bırakmam seni! diye çıkıştı. Elinden kurtulamayacağını anlayınca, pekâlâ anlatayım dedi ve şöyle başladı sözüne:

— Bakare sûresi var ya? Ondan herhangi bir âyet okunursa, şeytanlar kaçar, hangi evde okunursa o eve şeytan giremez!

Dediler ki, bu adam kimdir?

Ömerden başkası mıdır, sanıyorsunuz, diye cevap verdi.

Ebû Nuaym der ki:

Buna benzer bir vak'ayı bize, bazı hadîs âlimleri Âsim'den nakl ettiler.

ŞEYTANIN ABDULLAH BİN ĞUSEYL'E RASTLAMASI

Ebû Ubeyd der ki: Bâzı hadîs bilginleri Safvan b. Süleym'den nakl etmişlerdir: Medineliler şöyle anlatmışlradır.

Şeytan, Abdullah b. Hanzale b. el-Guseyl'e mescid'in dışında rastladı ve dedi ki:

— Tanıdın mı beni ey İbni Hanzele?

— Evet.

— Kimim ben?

— Sen Şeytansın.

— Nasıl bildin bunu?

— Mescidden çıktığında Allah'ı zikr ediyordum, sen görününce gözüm sana takılı kaldı ve beni Allah'ın zikrinden alıkoydu, bundan anladım ki sen, şeytanın tâ kendisisin.

— Doğru söyledin ey Hanzale Oğlu! Şimdi beni iyi dinle ve benden bir şey öğren.

— İhtiyacım yok.

— Sen bir kere dinle, işine gelirse alırsın, işine gelmezse red edersin.

Bir şey dileyeceğin zaman, Allah'dan başkasından dileme! Öfkelendiğin zamana kendine bak, nasıl olduğuna dikkat et, dedi.

Bu zat, Uhud günü şehit düşmüştür.

Onun hakkında Peygamber sellellahu aleyhi vesellemden şöyle rivâyet edilmiştir: «Onu meleklerin, yer ile göğün arasında gümüş leğenin içinde Cennet suyu ile yıkadıklarını gördüm.»

İbn-i İshak dedi ki, Hanımına sordum, şöyle dedi: O cünüpdü. Bir ses duydu çıktı, hanımı da kendisiyle beraber çıktı. O, Uhud b. Selûl'ün kızı Cemile idi. O gece onunla Zifâfa girmişti. Aynı gece rüyada ona gök kapıları açılıp içeri girdiğini, o girdikten sonra kapıların kapandığını gördü.

Bu hususta herhangi bir münazaa çıkmaması için kendi akrabalarından birini çağırıp, o adamla gerçekten evli bulunduğuna dair şahit göstermiştir.

Bunu El-Vakidî ve diğer bazı âlimler şöyle anlatırlar: «O, ölüler arasından alındığı zaman, başından su damlıyordu, oysa etrafında su nâmına hiç bir şey yoktu.. Bundan Allah Resûlünün (S.A.V.) doğruluğu anlaşılmıştır. Bundan anlaşılıyor ki, şehid cünüp olduğu zaman yıkanır. Ebû Hanife bu fikirdedir. Ve bu hadiseyi kendi görüşüne delil gösteriyor.

ŞEYTANIN KÂRÛN'U ALDATMASI

Ebû Bekr el-Kureşî nakl ediyor: Bâzı Hadîs bilginleri, Ebû Süleyman'dan şöyle nakl ederler:

«İblis Kârûn'a göründü. Kârûn bir dağda kırk sene ibadet etti. Bu sebeble Benî İsrail'i geçti. Şeytan kendisi ve avenesi ile birlikte Kârûn'un yanına gittiler.

Şeytan zahiren kendisini aynı Kârûn gibi ibadete verdi. Karun oruç tutup oruç bozuyor, şeytansa devamlı oruç tutuyor. Karunun takat getiremeyeceği bir şekilde ibadet ediyor. Kârûn ona tevazu göstermeğe başladı. Şeytan ona dedi ki: «Sen buna razı olduğuna göre, Benî İsrail'in cenazesinde bulunma. Aralarına da katılma.»

Sonra onu dağdan aşağı indirdi ve Kiliseye soktu. Herkes onlara yemek taşımaa koyulunca bu defa şeytan:

— İsrail oğullarına yük olduk; bu olur iş değil, dedi.

— Pekâlâ çaresi nedir, bundan kurtulmanın? diye sordu. Kârûn.

— Bir gün kazanır, bir hafta onunla idare ederiz, dedi.

— Olur, dedi Kârûn.. Sonra şeytan dedi ki:

— Biz ne biçim insanlarız? Kendimiz kazanıyor, kendimiz yiyoruz, hiç sadaka falan verdiğimiz yok. Kârûn:

— Bunun çaresi nedir? diye sorunca, Şeytan:

— Bunun çaresi: bir gün çalışmak, bir gün ibadet etmektir. Dedi ve onu yalnız başına terk ederek yanından savuştu. Ondan sonra Karun'a dünya açıldı, verdi kendisini dünyaya. Daha sonra da olan oldu ona. Şeytanın şerrinden Allah'a sığınırız.

KUREYŞ DAR'UN-NEDVE'DE TOPLANDIGI ZAMAN, ŞEYTANIN O TOPLANTIYA KATILIP ONLARALA İSTİŞARE ETMESİ

İbn-i İshak anlatıyor: Kureyş, Hz. Peygamber'in muhitinin genişlediğini görünce, korkmağa başladı ve bu işi hal etmek için Dâr'un-Nedve'de toplandı (ki bu

ev Kusay b. Kilâb'ın evidir. Kureyş mühim işlerini görüşmek için bu evde toplanırlardı).

Bu toplantı hakkında İbn-i Abbas şu bilgiyi vermiştir: Kureyş bir araya gelip, Dâr'un'Nedve'de bu hususu görüşmek için karar verdiler ve toplantı gününü tayin ettiler. O gün gelince hepsi Darunned-ve yolunu tuttu. Evin kapısına geldiklerinde kapıda yaşlı bir ihtiyarın beklediğini gördüler ve kendisine,

Sen kimsin? diye sordular. İhtiyar, sizin burada toplanacağınızı duydum, ben necidliyim, geldim, belki size bir faidem olur, deyince, onu içeri, buyur ettiler. O da onlarla birlikte eve girdi. Kureyşin ileri gelenlerinden Utbe b. Rabia, Şeybe b. Rabia, Ebû Süfyan b. Harb — Bunlar Benî Abdis-Şems kabilesindendir —, Benî Nevfâl b. Abd-i Menaf Kabilesinden de Tuayme b. Adiy, Cubeyr b. Mut'im, Haris b. Amr b. Nevfal; Benî Abdid-Dâr b. Kusiy'den de Ennedr b. el-Hâris b. Kelde, Benî Mahzûm'den de Ebû Cehil b. Hişâm gibi şahıslar toplandılar. Hz. Peygamber hakkında görüşmeğe başladılar: İçlerinden biri dedi ki, görüyorsunuz ya benim bu adama itimadım yok, bir gün toplandığı insanlarla üzerimize saldırır. Bir diğeri de:

— Onu iyice bağlayalım, bir odaya habs edelim, kapısını kilitleyip günlerce orada aç, susuz bırakalım. Ondan önce gelen, Zubeyr ve Nabiğe gibi orada ölüp gider, dedi.

Necidli ihtiyar — Şeytan —, «Vallahi ben bu fikirde değilim. Çünkü onu habs ederseniz, öbür kapıdan onu tutanlar gelip onu dışarı çıkarırlar. Sonra da başınıza belâ açarlar. Bence başka bir çare düşünürseniz iyi olur, tavsiyesinde bulundu.

Bunun üzerine içlerinden biri şu fikri öne attı:

— Bence bunu aramızdan kovalım, başka yerlere gitsin, gözümüz görmesin. O bizden uzaklaşınca, biz burada rahatça dolaşırız. Hem kendimiz, hem de tapınaklarımız rahat eder.

Necidli ihtiyar — Şeytan — bu fikre de karşı geldi ve şöyle dedi:

— Bu da doğru değildir. Çünkü Ondaki hitabet kabiliyetini biliyorsunuz, insanları büyüleyen bir konuşma tarzı var onda. Çok kısa zamanda tarafdar edinir, insan toplar ve topladığı insanlarla size hücuma geçer evinizi başınıza geçirir. Bundan başka bir çare arayın.

Ebû Cehil ortaya atıldı ve şu fikri söyledi: «Bence her kabileden bir genç seçilsin, her birerlerinin eline keskin bir kılınç verilsin, onun üzerine sokağın ortasında saldırılsın, bir elden ona kılınç darbeleri indirilsin ve böylece öldürülsün! Onlar böyle yaparlarsa cinayet suçu bütün kabile üzerinde kalır. Abdi Menaf oğulları bütün kabile ile harp etmeğe takat getiremez! Bizden diyet isterler, biz de diyetini veririz olup biter.

Necidli ihtiyar bunu duyunca: «Tamam, oldu! En makûl düşünce tarzı budur.» diye haykırdı. Orada bulunanların tümü, bu fikri kabul ederek dağıldılar.

Cebrail (A.S.) gelip, Hz. Peygamber'e (S.A.V.) «Bu gece yattığın yatakta yatma.» diye iyice tenbih etti. Gece karanlık basınca, Kureyş, Hz. Peygamber'in kapısı önünde toplandı. Onun uyumasını bekliyorlardı. Aniden baskın yapıp öldüreceklerdi. Resûlüllah (S.A.V.) onları görünce, Ebû Talib oğlu Ali'ye (R.A.) :

— Sen benim yatağıma yat, ve bu yeşil yorganı iyice üzerine ört, korkma onların sana bir zararı dokunmayacaktır, dedi. Resûlüllah (S.A.V.) yattıklarında daima o yorganı örterlerdi.

Muhammed b. Kâ'b'dan rivayet edilmiştir: Onlar Hz. Peygamber'in evinin önünde toplandıklarında, Ebû Cehil de aralarındaydı ve şöyle diyordu: Muhammed size diyor ki, eğer ona biat ederseniz her birerleriniz Arap ve acem melikleri olacak, ölüp dirildikten sonra her birerlerinizin Ürdün bahçeleri gibi birer bahçesi olacak. Aksi halde, öldükten sonra dirildiğinizde sizi bir ateş saracak ve içinde cayır cayır yanacaksınız. Hz. Peygamber bunu duyar duymaz dışarı çıktı ve bir avuç toprak alıp, «Evet, bunu diyen benim.» dedi. Allah onların gözlerini görmez hale getirdi. Hz. Peygamber Yâsin sûresini **(Fehüm lâ yubsırûn)**'a kadar okuyarak başlarına, aldığı topraktan saçarak istediği istikamete doğru uzaklaşıp gitti. Sonra biri gelip:

— Burada ne yapıyorsunuz, kimi bekliyorsunuz? diye sorunca:

— Muhammed'i, diye cevab verdiler.

— Vallahi boşuna beklemişsiniz. Muhammed çoktan gitti buradan. Üzerinizde toprak saçtı. Baksanıza şu halinize, dedi. Ve baktılar ki hakikaten üzerlerine toprak saçılmış.

Hemen içeriye hücum ettiler. Hz. Peygamber'in yatağında birinin yattığını görünce, o yatanın Hz. Peygamber olduğunu sandılar ve sabaha kadar öylece beklediler.

Sabah olunca Hz. Ali (R.A.) yataktan kalktı. Onu görünce şaşakaldılar ve kendilerini şöyle demekten alamadılar:

— Vallahi bize haber veren doğru haber vermiş. Bu husus da inen Kur'an âyetlerindendir:

«Hani bir zaman o küfr edenler, seni tutup bağlamaları, ya öldürmeleri, yahut (yurdundan zorla) çıkarmaları için sana tuzak kuruyor(lar)dı. Onlar bu

tuzağı kurarlarken Allah da onun karşılığını yapıyordu. Allah tuzak kuranlara mukabele edenlerin en hayırlısıdır.» (El-Enfâl: 30.)

Yukarda, güneşin şeytan boynuzları arasında doğar diye bahs ettiğimiz babda, anlattıklarımızdan neden Şeytanın Necidli bir ihtiyar kılığına girdiği daha iyi anlaşılıyor.

Kureyş demişti ki: Müşavere ederken sakın içinize Tuhâme ehlinden kimse girmesin, çünkü onlar Muhammed'i sever ve tutarlar.

İbn-i İshak, müşaverede fikir beyan edenlerin isimlerini vermemiştir; yalnız Ebû Cehil'in ismini vermiştir. Bu hususta tamamlayıcı malûmat veren İbn-i Sellâm şöyle der:

Hz. Peygamber'in yurdundan çıkarılmasını savunan: Eb'l-Esved idi. Habsine işaret eden: Hişamoğlu Eb'l-Buhterî idi.

Hz. Peygamber kapısında, içeri girmeden sabahlamalarına sebeb olarak şunu göstermişlerdir: Çünkü onlar onu öldürmeğe gelmişlerdi, onun için çıkmasını beklediler. Bâzılarına göre, içeri girmeğe yeltendiler, fakat evden bir kadın sesi duyuldu ve dediler ki, bizim burada olduğumuzu halk duyarsa kadınların şeref ve evlerin mahremiyetlerini hiçe saydığımızı sanırlar ve bizi kıyasıya ayıplarlar. Onun için sabahladılar. Hz. Peygamber dışarı çıkarken gözleri kör olmuş görmüyorlardı. Çünkü peygamber Yâsin sûresindeki ilgili âyeti okuyordu. Bundan şu istifade edilebilir. Bir kimse gece korkarsa, Peygambere iktida ederek Yâsin'i okuyabilir.

El-Haris İbn-i Usâme, Müsned'inde Hz. Peygamber'den şöyle nakl etmiştir:

Korku içinde olan kimse Yâsin okursa, korkusuz olur, aç kimse okursa karnı doyar, çıplak okursa elbise bulur, susuz okursa suya kavuşur, hasta okursa şifa bulur.»

BİAT VAKTİ, ŞEYTAN'IN AKABE TEPESINDE BAĞIRMASI

İbn-i İshak İbn-i Âım anlatıyor. Katabe b. Ömer dedi ki: Halk Resûlüllah (S.A.V.)'e biat etmek için toplandığında, El-Abbas b. Ubâde b. Nedla el-Ansarî — Benî Salim b. Avf'un kardeşi — dedi ki, ey Hazreç topluluğu! Bu adama ne şartlar üzerine biat ettiğinizi biliyor musunuz?

— Evet, dediler..

— Siz bu adama, insanlardan kırmızı ve siyaha karşı açacağı harba hazır olmanız için biat ediyorsunuz. Bu hususta kâh faydanıza, kâh zararınıza çıkar.

Bunun üzerine hep bir ağızdan dediler ki:

— Ey Allah'ın Resûlü! Size verdiğimiz ahdi yerine getirirsek, karşılığı ne olur?

— Cennet, diye cevap verdiler.

— Öyleyse veriniz elinizi, dediler. Resûlüllah S.A. V.) elini uzattı, onlarda uzattı ellerini ve cân-ü gönülden ona biat ettiler.

Benî Neccar'ın iddiasına göre, ilk elini uzatan Es'ad b. Zurâre'dir. Benî Abd'il-Eşhel'e göre ise, el-Haysem b. Et-Tihan'dır.. Kâ'b b. Mâlik'e göre, ilk elini uzatan el-Berrâ b. Ma'rûr'dur. (El-mevsum Bi mehasinil-vesaili İlâ marifetil-Evail) adlı kitabımda anlatmıştım. Kâ'b dedi ki:

«Resûlüllah (S.A.V.)'e biat ettiğimizde, şeytan Akabe tepesinden avazı çıktığı kadar bağırdı: «Ey Ehl-i Cebacip nerdesiniz! Bunlar, size savaş açmak için söz birliği ettiler.»

Hiç duymadığım o sese Allah'ın Resûlü (S.A.V.) şöyle diyerek mukabele etti:

«İşte Akabe'nin Ezbi! İşte Ezneb'in oğlu.» Sonra Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurdu: «Haydi şimdi adamlarınıza dönün!»

Bunun üzerine yerlerimize döndük, yattık, sabah olunca Kureyş'in çoğu gelip bize şöyle hitap ettiler: İşittiğimize göre, siz, buralı olan birini (Muhammed'i) aramızdan alıp götürecekmişsiniz sonra onunla birlikte bize karşı cephe alacakmışsınız. And olsun ki, siz bunu yaparsanız aramızda harp kopar.

Aramızdan müşrikler ayağa kalkıp bizim bundan malûmatımız yok, biz böyle bir şey bilmiyoruz, dediler — Hakikaten onlar bir şey bilmiyorlardı —.

Biz birbirimize baka kaldık. Cemaat ayaklandı aralarında el-Haris b. Hişam da vardı. Dediler ki:

— Ey Ebû Câbir! Sen ulularımızdan ol, fakat bu Kureyş gencini de kendimize başkan yapalım olmaz mı? Haris bunu duyunca ayaklarındaki pabuçlarını çıkardı ve bana doğru attı.

Câbir dikkatli ol, ve pabuçlarını geri ver, diye bağırdı.

«Geri vermem.« diye direttim.

«Vallahi doğru söylüyorsun, eğer fal doğru çıkarsa onu asacağım.» diye mükabele etti.

İbn-i İshak der ki: Abdullah b. Ubey bana şöyle anlattı: Onlar Abdullah b. Ubey Selul'e geldiler Kâ'bin dediğini söylediler, onlara şöyle hitap etti: Bu büyük bir iştir! Benim kavmim bana böyle bir şeyi söyleme-

ye cesaret edemez. Sonra onu terk edip uzaklaştılar. Peşlerine düştüler: Sa'd b. Ubede'ye ve Münzir b. Amr'e yetiştiler. Bunların ikisi kavimden ayrı düşmüşlerdi. Münzir'e pek karışmadılar ama, Sa'dı yakaladılar, ellerini boynuna bağladılar önlerine katıp döve döve Mekke'ye götürdüler.

Allah yolunda devamlı olarak işkenceye tabi tutuluyordu. Derken onun eski ticaret arkadaşları ve dostları olan Ebul-Buhterî b. Hişam ile Cubeyr b. Mut'im ve El-Haris b. Harbe onun durumu hakkında haber ulaştı ve onlar gelerek Sa'dı ellerinden kurtardılar. O da serbestçe memleketine döndü.

Eb'ul-Eşheb, el-Hasan'den nakl ediyor: Resûlüllah (S.A.V.) Mina'da biat edildiği zaman, Şeytan avazı çıktığı kadar bağırdı. Ve Resûlüllah (S.A.V.) buyurdular ki:

«İşte bu Lebinî'nin babasıdır. Sözüm ona sözde sizi korkutacak.

Sonra dağıldılar.

Es-Süheylî der ki: Uhud Gazvesinde, İzb'ul-Akabe hadisesi vaki olmuştur. İbn-i Zübeyre'nin rivâyet ettiği hadisde bunu tayid edecek keyfiyet mevcuddur: Atının üzerindeki keçesinde bir karış boyunda bir adam gördüğünde:

— Sen kimsin? diye sordu.

— İzb! diye cevap verdi.

— İzb nedir?

— Bir adam. Bunun üzerine başına sopası ile vurdu ve o da kaçtı.

Ya'kub (El-Elfâz)'da der ki İzb, (kısa) mânasındadır.

Elkurtbî, İbn-i Zübeyr'den nakl edilen hadîsi garib hadiseler meyanında zikr etmiştir. Hangi zabt ve kaydin daha doğru olduğunu Allah'dan başka kimse bilemez.

BEDİR VAK'ASINDA ŞEYTANIN HAZIR OLMASI

Allahu Teâlâ buyuruyor ki: «O zaman şeytan onların yaptıklarını süsleyip şöyle demişti: «Bugün size insanlardan galebe edecek hiç kimse yoktur. Ben de sizin muhakkak ki yardımcınızım.» Vakta ki iki ordu (karşı karşıya) göründü, «ben sizden kat'iyen uzağım. Gerçek ben, sizin göremiyeceğinizi görüyorum. Ben Allah'dan korkarım elbet. Allah ukubetinde çok şiddetlidir.» diyerek iki topuğ üstüne (tabana kuvvet) kaçtı.» (El-Enfâl: 48.)

İbn-i İshak anlatıyor. Bâzı hadîs âlimleri bana İbn-i Abbas'dan şöyle nakl etmişlerdir:

«Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Ebû Süfyanın Şam'dan Medine'ye doğru hareket ettiğini duyunca, müslümanlardan bâzılarını gönüllü olarak ona karşı şöyle diyerek çıkardı: Kureyşin kafilesi geliyor: Onlara karşı belki Allah onların mallarında size bir şeyler ihsan eder. Bunu duyan müslümanlardan bâzıları hafif ve bâzıları da ağır davrandılar. Çünkü Allah Resûlünün harp yapacağını sanmıyorlardı.

Ebû Süfyan Hicaza yaklaşınca, casuslar salarak durumu öğrendi.

Kendisine, Muhammed'in bâzı insanları Kureyş kafilesine karşı çıkaracağını söylediklerinde hemen, Damdan b. Amr el-Ğiffarî'yi kiralayıp Mekke'ye gönderdi ve Halka durumu anlatmasını bildirdi. O Mek-

ke'ye geldi, şehrin tam ortasında durarak avazı çıktığı kadar bağırdı:

— Ey Kureyşliler! Mallarınız, Ebû Süfyan'ın yanında, Muhammed'in ashabı onları yağma edecekler-miş. Yetişin, yetişin imdada!

Acele olarak hemen herkes hazırlandı. Kureyş büyüklerinden hemen hepsi tam mânasıyle hazırlandı. Yalnız Ebû Leheb katılmadı ve yerine dört b. dirhem alacağı olan el-Âs b. Hişam b. el-Muğire'yi gönderdi.

İyice hazırlanıp yola koyulduklarında, aralarında şöyle konuştular. Benî Bekr b. Abd-i Menat, Benî Kinâne ile aramız açık. Biz giderken arkamızdan saldırmasınlar. Tam o anda şeytan, Benî Kinane'nin ileri gelenlerinden olan Suraka b. Mâlik kılığında onlara göründü ve:

— Merak etmeyin ben sizin yardımcınızım. Benî Kınâne arkanızdan gelme, buna emin olun, dedi. Onlar da hemen yola revan oldular.

İbn-i Akabe ile İbn-i Âziz bu haberi şöyle nakl ettiler: Müşrikler yola koyuldukları zaman, şeytan Suraka sûretinde onlara görünüp: (Benî Kinâne ardınızdan size yardım etmeye geliyor, korkmayın, bugün muhakkak siz galip çıkacaksınız. Ben de sizin yardımcınızım »

İbn-i İshak der ki: Şeytanın tabana kuvvet kaçtığını gören, el-Hâris b. Hişâm'dır. O (şeytan) melekleri görünce (Sizin göremediklerinizi ben görüyorum) dedi ve tabana kuvvet kaçtı. Bu hususta Hişam şöyle der:

«Bedr'e biz yürüdük onlar da yürüdüler. (neticeyi) ilmel-yakîn bilselerdi yürümezlerdi.

Aldatıcı bir tavırla onlara kılavuzluk yaptı; sonra yüzüstü bıraktı.

Çünkü Habisin (Şeytanın) dost olduğu kimse gerçekten aldanmıştır.»

İbn-i İshak'dan gayri, bâzı kimseler şöyle dediler :

El-Hâris b. Hişam ve tokatladı. Kafası üstüne düşürünce ona şöyle dedi:

«— Ben âlemlerin Rabbi olan Allah'dan korkarım.»

Es-Sûheylî anlatıyor: Rivâyet ettiklerine göre, onlar ondan sonra Suraka'yı Mekke'de gördüklerinde:

— Ey Suraka sen utanmadın mı böyle yapmakla? Bizi teşvik ettin, sonra da tabana kuvvet kaçtın, dediklerinde, Suraka şu cevabı verdi:

— Vallahî benim bir şeyden haberim yok. Sizin mağlûbiyetinizi duydum. Önceden böyle bir işden hiç haberim yoktu, inanın buna.

O an için ona inanmamışlardı. Fakat müslüman dinine girip, Cenâb-ı Hakkın indirdiği bu babtaki âyeti dinlediklerinde anladılar ki, Mel'ûn şeytan Suraka'nın kılığına girmiş ve onlara yapacağını yapmıştı.

Şeytan Allah'dan korkmaz. Buna şöphe yok. (Ben âlemlerin Rabb'ı olan Allah'dan korkarım!) demesi, o gün meleklerin gökten gümbür gümbür inişini ve müslümanların saflarında yer alışını görünce korkmağa başlamıştır. Çünkü o günü o, «Melekleri görecekleri gün, mücrimler için o an hiç bir sevindirici haber yoktur!» âyetinde beyan edilen (Mevud) günü zannetmiştir. (de bunun için yüreği boğazına çıkmıştık, melûnun.)

Kasım b. Sabit (Eddelâil)inde der ki:

Hanefîler Bedirde öyle hadise meydana getirdiler ki, bu Kisra ve Kayser'in tac-ü tahtlarının yıkılışına

bir başlangıç olacak. Lu'iy adamlarını yerle bir ettiler, hanımları ve çocukları yüzünden yakalar yırttılar. Muhammed'e düşman olanlara yazıklar olsun ki, onlar doğru yoldan şaşmışlardır.

Şiirde geçen (Hanefîler)den murad kimler olduğunu sordular, şöyle cevab verdiler:

Onlar Muhammed ve ashabıdır. Çünkü onlar, İbrahim el-Hanîf'in dini üzere bulunduklarını iddia ediyorlar. Aradan çok geçmeden onları teyid eden yakîn ve kesin haber geldi:

«Sizi tertemiz yapmak, ve sizden şeytanın riczini gidermek için, sizin üzerinize bir su indirir.» âyetine gelince, Es-Süheylî bu hususta şöyle der: Kâfirler, müslümanlardan suyu kesmişlerdi. İçerlerinde abdestsiz olan, veya cünüp olan vardı bir türlü yıkanamıyorlardı. Şeytan bunu bir fırsat bilerek müslümanları tahrik etmeye başladı: «Siz Hak üzere olsaydınız, Allah düşmanlarınıza sularınızı kesme fırsatı vermezdi. Bakınız onlar bol bol su kullanıyorlar, yıkanıyorlar, siz bundan mahrumsunuz. Şimdi kâfirler susuzluktan ölmenizi bekliyorlar.» derken Allah gökten şarıl şarıl yağmur boşalttı.

Müslümanlar iyice yıkandılar, temizlendiler, bol bol içtiler. Yeniden canlandılar. Bulundukları yer su ve bereketle dolup dolup taştı. Üzerlerindeki yorgunluk gitti. Sapasağlam oldular, şeytanın riczi de kalmamıştı artık üstlerinde. Kâfirlere hücum ettiler, onları mağlûp ettiler, önceden ellerinde geçirdikleri su pınarınıda ellerinden geri aldılar. Allahın yardımı yetişmişti artık.. Allah'ın Resûlü yerden bir avuç toprak aldı ve onlara attı, bütün kâfirlerin gözleri toz dolmuştu. Mukavemet edemez hale gelmişlerdi. İşte:

«Attığın zaman sen atmadın; lâkin Allah attı.» âyetinin mânası budur.

Hakk'a hidayet eden şüphesiz ki Allahtır.

ŞEYTANN UHUD GÜNÜ AYNEYN DAĞININ TEPESİNDE BAĞIRMASI

Muhammed b. Sa'd der ki: Müşriklerden Bedir'de hazır bulunanlar Mekke'ye dönünce Ebû Süfyan'ın getirdiği kafileyi, Dar'un-Nedve'de mevkuf bir vaziyette buldular.

Bunun üzerine Kureyş eşrafı Ebû Süfyan'a gidip: Bu mallarla, Muhammed'e karşı bir ordu hazırla. Biz buna razıyız, dediler. Bu teklife ilk cevab veren Ebû Süfyan oldu:

«İlk olarak ben bunu kabul ediyorum!» Ebu Süfyanın teklifi kabul etmesinden sonra, Abd-i Menaf oğulları da kabul ettiler. Mallarını sattılar, altına tahvil ettiler. Bin deve elli bin Dinar tuttu. Kafile ehline sermayelerini verdiler. Kârı ortaya çıkardılar. Umumiyetle ticaretlerinde bir dinar bir dinar kazanırdı.

İbn-i Ishak diyor ki, bana anlattıklarına göre, şu âyet onların hakkında nazil olmuştur:

«Şüphesiz küfr edenler (Yok mu?) Mallarını Allah yolundan ayırmak için harcarlar.»

Sonra Kureyş Hz. Peygamber (S.A.V.) ile harp yapmak için toplandı. Kinane kabilelerinden, Tuhâme ehlinden de kandırabildiklerini kendilerine çektiler. Abbas, bu haberi derhal Allahın Resûlüne (S.A.V.) bir mektubla ulaştırdı. Resûlüllah Sallallahu Aleyhi Vessellem de bu mektubun mealini Er-Râbi oğlu Sa'da bildirdi.. Sonra Resûlüllah (S.A.V.) bin kadar Sahabe ile yola çıktı.

Medine ile Uhut arasında bir Sevtlik mesafeye gelince, Abdullah b. Ubey insanların üçde biri ile Resûlüllahın Saffından ayrıldı. Böylece Allahın Resûlü

(S.A.V.) 700 kişi ile harbe katılmak zorunda kaldı. Oysa karşı taraf üç bin piyade, ikiyüz suvari ile hazırlanmıştı harbe. Müslümanlar arasında hiç bir süvari yoktu.

El-Vakidî'ye göre, Uhud günü Resûlüllah (S.A.V.) in atından ve bir de Ebî, Bürde'nin atından başka hiç bir at yoktu.

İbni Ishak anlatıyor: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) buyurdular:

— Bu kılıncın hakkını kim verecek? Bir çok adamlar ileri atıldılar, fakat Peygamber o kılıncı onlara vermedi. Sonra Ebû Decâne Şimak bin Harb ileri atılarak:

— Nedir onun hakkı? Ya Resûlallah? diye sordu.

— Kırılıncaya kadar onunla vurmak! diye mukabele etti, Allahın Resûlü (S.A.V.).

— Onun hakkını vereceğim! dedi. Bunun üzerine kılıncı Ebû Decâne'ye teslim etti.

Ebu Decâne son derece cesur ve harb oyunlarını bilen bir zattı.

Hatta onun o halini görünce Allahın Resûlü —Uhud günü hariç— diğer günlerde, Bu Allahın gazabını mücib bir davranıştır, derlerdi.

İbni Hişam der ki: Zübeyr b. el-Avvâm dedi ki, o gün kılıncı almak istediğimde bana verilmedi, Ebu Decâne'ye verildi. İçimden bakalım Ebu Decâne ne yapacak dedim ve onu takip ettim. Baktım kırmızı başlığını çıkardı ve başına iyice sardı.

Hatta Ansar dediler ki, bakını Ebû Desâne ölüm saçan başlığını çıkarmış başına sarıyor.

Başına onu sardığı zaman, rastladığı veya karşılaştığı düşmanı kolayca öldürebiliyordu. Herkesin ağzında ve kafasında yer eden kanaat bu idi.

İbn-i İshak anlatıyor, yine: Allah'ın Resûlünün yanında harb eden, Musab b. Ümeyr idi. Bir ara şehit düştü. Onu İbn-i Kum'e Elleysî idi. Allah'ın Resûlü o olduğunu sanmıştı. Hemen Kureyşin yanına koşup Mühammed'i öldürdüm, diye bağırdı.

Öte yandan Mus'abın öldürüldüğünü gören Hz. Peygamber, sancağı Hz. Alî'ye (R.A.) teslim etti.

İbn-i Sa'd der ki: Mus'ab şehit düşünce, sancağı Mus'ab'ın kılığına giren bir Melek kapıverdi.

Şüphesiz Melekler Hezimete şahid olmuşlardı. Mus'ab şehit olunca bir ses duyuldu: «Muhammed öldürülmüştür.»

İbn-i Şa'd anlatıyor: Sancak sahibleri öldürülünce, Müşrikler hezimete uğradılar. Hanımları feryad etmeğe başladı. Müslümanlar silâhlarını bırakarak onların ardından gittiler.

Okçuların başı Abdullah b. Cübeyr on kişiden az insanla yerinden ayrılmadı. Diğerleri askerin ardından gitmşilerdi. Bunu gören düşman tarafından Halid bin Velid (O zaman daha müslüman olmamıştı..) Hamle etti..

Ebî Cehil'in oğlu İkrime de onu takip etti. Geri kalan okçulara hücum ettiler ve öldürdüler. Okçu başı Abdullah b. Cübeyr'i de öldürdüler.» diye bağırıyordu.

Allahın Resûlü yerinden hiç ayrılmamıştı, durmadan ok atıyorlardı. Hatta oku bitince, taş atmaya başladılar.. Yanında eshabından 14 kişi sabit kalmıştı.. Bunların yedisi mühacirindendi. —Ebû Bekir de vardı onların arasında.—

Yedisi de Ensardandı. Peygamberi koruyorlardı.

Buharî'nin rivayetine göre, Hz. Peygamber (S.A.V.) ile ancak on iki kişi kalmıştı.

Ebû Talha der ki: O gün belâ ve tamhis günü idi. Allah müslümanlardan kimilerine şehitlik ikram etmişti de düşmanlar Resûlüllah'a (S.A.V.) olanca güçleri ile saldırmışlardı.

İbn-i İshak Humeyd Et tarıkı ile Enes b. Mâlik'den nakl ediyor:

«Uhud günü Hz. Peygamber (S.A.V.)'in mübârek dişi şehit olmuştu. Yüzü yarılmış kanlar akıyordu. Kanları mübarek yüzünden silerken bir yandan da:

«Peygamberlerin yüzünü kana boyuya kavm nasıl iflâh olur? Halbuki O, onları Rablerine davet ediyor.» buyuruyorlardı. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: **«(Kullarımın) iş (in)den hiç bir şey sana âit değildir. (Allah)ya onların tevbesini kabul eder, yahut onları, kendileri zalim oldukları için, azablandırır.»** (Ali İmrân: 128)

İbn-i İshak diyor ki, Resûlüllah (S.A.V.) bağıran sesi duyunca: «İşte bu İzb el-Akebe'nin ta kendisidir. (Yani Şeytandır.), buyurdu.

Es-Süheylî der ki, şeytanın bağırdığı yere (Cebel-i Ayneyn) denilmiştir. Bu sebebledir ki, Osman'a «Ayneyn günü kaçtın, değil mi?» diye hitab edilmiştir.

Cize yanındaki bir beldenin ismi (Ayneyn) olarak geçer. Şair Huleyd b. Ayneyn bu isimle maruftur.

İbn-i Hişam der ki: Resûlüllah (S.A.V.) yaralanınca, Ebû Âmir'in kazdığı çukura düştü; Ali b. Ebî Tâlib elinden tutup çıkardı; Talha da ona yardım etti. Ayağa dikilince, Ebû Saîd el-Hudrî'nin babası Mâlik b. Sinan el-Hudrî, mübarek yüzünden kanları — dinene kadar — sildi.

Ebû Bekr Es-Sıddîk'dan rivayet edilmiştir: Ebû Ubeyde b. el-Cerrah Resûlüllah'ın yüzüne isabet eden

iki halkadan birini çıkardığı zaman bir dişi düştü, diğerini de çekip çıkardığında bir dişi daha düşüverdi.

İbn-i İshak anlatıyor: Hz. Peygamber'in sağ olduğunu ilk fark eden Ka'b b. Mâlik olmuştur. O şöyle dedi: Miğferin altından mübârek gözlerinin parladığını gördüm ve avazımın çıktığı kadar yüksek bir sesle:

(Ey müslümânlar topluluğu! Müjde! İşte Resûlüllah (S.A.V.) buradadır!) diye bağırdım.

Allah'ın Resûlü (S.A.V.) susmama işaret buyurdular. Müslümanlar bu haberi duyunca yanına üşüştüler. Allah'ın Resûlü onlarla birlikte yola doğru ilerledi. Beraberinde, Ebû Bekr, Ömer, Ali, Talha, Zübeyr ve el-Haris b. Es-Summa da vardı. (Allah cümlesinden razı olsun.)

Yolun ağzına gelince, Hz. Ali gidip matrasına su doldurup Resûlüllaha (S.A.V.) içirmek için getirdi. Lâkin Allah'ın Resûlü suyun koktuğunu his edince, içmediler, sadece yüzündeki kanı yıkadı ve başına döktü. Ve buyurdu:

«Allah, Resûlünün yüzünü kanatanlara karşı son derece gazaba geldi.»

Gafere'nin mevlâsı Ömer der ki: Allah'ın Resûlü (S.A.V.) uhud günü, yaralı olduğu için oturarak namaz kıldı. Arkasındaki müslümanlar da oturdukları yerde namaz kıldılar.

Ebû Süfyan arkadaşları ile birlikte oradan ayrılırken şöyle seslendi:

«Gelecek yıl Bedirde buluşacağız!» Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Ebû Süfyanın adamlarından birine:

«— Sizinle bizim arasındaki buluşma yeri ORASIDIR!»

Uhud harbi, üçüncü hicrî yılının Şevval ayında vuku'bulmuştur. Bedir Savaşlarının üçüncüsü olan

(Küçük Bedir Savaşı) Hicrî dördüncü yılında vukuu'-bulmuştur. (Yâni Ebû Süfyan'ın gelecek sene karşılaşacağız, dediği harp o tarihte vaki olmuştur.)

Bedirde üç harb olmuştur:

1 — İkinci hicrî yılının Rebiul-evvel ayında (Gazzetu Talebi Kerez b. Cabir) adında bilinen harb.

2 — İkinci Hicrî yılının Ramazan ayında vaki olan büyük harb.

3 — Yukarıda nakl ettiğimiz küçük harb. Bunu, Hanefî mezhebine mensup şeyhimiz Eb'ul-Hasan el-Mavdini (Muhteserrussiret) inde nakl etmiştir.

ŞEYTANIN FİTNELERİNDEN, HIYLELERINDEN KAÇINMAK

Eb'ul-Ferec İbn'il-Cevzi der ki: Adem oğlu yaradıldığı zaman, kendisine yararlı olan şeyleri elde edebilmesi için, ona Şehvet — arzu — verilmiştir. Kendisine yapılan saldırıları da kolayca önleyebilmesi için ona gazab (Öfke) verilmiştir. Akıl da bir terbiyeci gibi kendisine ihsan edilmiştir ki, yararlı olanı alsın, zararlı olanı bıraksın diye. Şeytan da sırf onu sapıtmak, yoldan çıkarmak, lüzumsuz israflar yaptırmak amaciyle yaratılmıştır.

Öyleyse akıllı olan kişi, ta Adem aleyhisselâmdan buyana insan oğlunun en büyük düşmanı olan, ogün bugün insanoğluna musallat olan bu büyük düşmandan kaçınmak gerekir. Nitekim Cenâb-ı Hak onu tabi olmamız, onun izinden gitmememizi emretmiştir: «Şeytan adımlarına uymayın. Çünkü o, sizin için apaçık bir düşmandır. O ancak size kötülüğü ve fuhşiyatı emre-

der.» Yine şöyle buyurmuştur: **«Şeytan aranıza düşmanlık ve buğzu sokar.»**

«Şeytan sizin için bir düşmandır. Öyleyse onu düşman edinin.»

İmâm Ahmed İyaz b. Hammar'dan rivâyet etmiştir: Resûlüllah (S.A.V.) bir gün hutbe okudu ve hutbesinde şöyle buyurdu:

«Rabbim, size bilmediklerinizi öğretmemi emretti. Bugün bana öğrettiklerinden birisi de şudur: Kullarıma verdiğim bütün mallar helâldır. Ben kullarımı tertemiz yarattım.. Şeytanlar gelip onları dinlerinden saptıttı.

Onlara helâl ettiğimi haram etti. Onlara ellerinde hiç bir mesbed olmadığı halde bana ortak koşmalarını emretti Sonra Allah yeryüzüne nazar eyledi. Şeytanın saptırdığı bütün arab ve acemleri imha etti. Yalnız kitab ehlinden kalan kaldı.»

Katadeden nakl etmişlerdir: İblisin «(Kabkab) adında bir Şeytanı vardır. Kırk yıl onu seferber eder.

Çocuk hayat yoluna girince ona:

— Hadi bakalım, seni bu gibiler için seferber ediyoruz, takıl arkasına ve onu doğru yoldan saptır! der.

İmâm el-Hasan'dan rivâyet edilmiştir: «Allahı bırakıp bir ağaca tapıyorlardı. İnsanlardan akıllı biri, gelip o ağacı kesmek istedi ve «Mutlak Allah için bu ağacı keseceğim.» dedi.

İnsan kılığında şeytan karşısına çıkıverdi ve:«Ne istiyorsun? dedi.

— Allah'ı bırakarak ibadet ettikleri bu ağacı kesmek istiyorum.

— Mâdem sen tapmıyorsun, tapanların sana ne zararı vardır?

— Hayır mutlaka keseceğim.

— Bu işten vaz geç; sana her gün iki dinar var, sabahleyin yastığının altında bulacaksın onları.

— Kim temin edecek bana bunu?

— Ben. Bunun üzerine adam ağacı kesmekten vaz geçer, ertesi sabah bakar ki yastığının altında iki dinar duruyor.

Öbür sabah ümitle yine yastığının altına baktığında birşey bulamaz.

Bu sefer pürhiddet ağacı kesmeğe koşar. Yolda şeytana rastlar. Şeytan ona:

— Nereye? diye sorar.

— Allah'ı bırakıp da ibadet ettikleri o mahud ağacı kesmeğe.

— Yalan söylüyorsun, sen onu kesemezsin. Deyince şeytan, adam hemen ağaca koşmaya başladı. Fakat yer onu çarptı, imiğine tuttu azkaldı öldürecekti. Şeytan sevinçle onunla şöyle alay etti:

İlk geldiğin Allah içindi, onun için sana bir şey yapamadım. Ve seni iki dinar karşılığında kolayca avlama çarelerini aradım. Bu sefer gelişin iki dinarı kaybetmenin verdiği üzüntüden ötürü olduğu için sana kolayca musallat oldum.

Sözü bu raddeye getirince, kendimizi, Hz. Peygamber'in Hasan ile Hüseyn'i sığındırdığı (dua) ile sığındıralım.

Sahiheyn'de varit olmuştur: İbn-i Abbas dedi ki: **Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Hasan ile Hüseyni sığındırır ve şöyle derlerdi: (Uîzüküma bi kelimatillahittâmmeti an külli şeytanın ve Hâmmetin.. Ve min külli aynin lâmmetin.»** İbrahim de oğulları İsmail ile İshak'ı böyle sığındırırdı, diyorlardı.»

Ebû Bekr el-Enbarî der ki: — El-Hâmme — kelimesi, (El-Hevam) kelimesinin müfredidir.. Her zararı dokunan şeye denir bu.

— Ellâmme — de, Elmülimme = musîbet mânasına gelir. (Hamme) lâfzına uysun ve lisana hafif gelsin diye bu şekilde kullanılmıştır.

Şeytan vesveselerinden Allah'a sığınırız. Rabbim Sana, onların bana gelmelerinden sığınırım. Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.

Allah, efendimiz Muhammed, al ve eshabına bol bol salat (rahmet) ve selâm eylesin. Bize Allah yeter; ne güzel vekildir O.

S O N

İÇİNDEKİLER

Konu	Sahife

Konu	Sahife

Konu	Sahife
Cinn'in insanı çarpması	162
Cinn'in çarpılmış'ın bedenine girmesi	164
Çarpılmış olan kimsenin hareketleri	168
Çarapılmışın tedavisine taallûk eden bir sualin iradı	169
Cinlerin insanlarla alay etmesi	178
Veba hastalığı cin çarpmasındandır	179
İstihâzenin cin fışkırtmalarından bir fışkırtma oluşu	180
Cin'in Ademoğluna nazar değdirmesi	182
Ammar b. Yasir'in cinlerle çarpışması	183
Ramazan ayında azgın cinlerin bukağıya vurulması	184
Geyikler cinlerin sürüleridir	185
İnsanoğlunun cinn'e tapması	188
Cinlerin sözlerini müzakere etmenin cevazı hakkında	189
Cinlerin, Peygamber gelişinden haberdar edilmesi, semanın onlardan korunması ve yıldızlarla taşlanmaları	191
Cinlerin Hz. Peygamber'in, Medine'ye hicreti anında bir çadıra veya bir ma'bede inmesi	206
Cinler iki Sa'd'ın müslüman oluşunu haber veriyorlar	210
Cinlerin Bedir kıssasını haber vermesi	211
Cinler, Sa'd b. Ubâde'nin öldürüldüğünü haber veriyorlar	211
Geçmiş geçmiş vak'alardan ve uzakta bulunan şahıslardan haber sormanın caiz olması, mustakbele ait haber istemenin caiz olmaması	212

Konu	Sahife

Konu	Sahife

Konu	Sahife

Konu	Sahife